UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Fideiussoribus & mandatoribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

ſtipulaſ eis dari, intelligitur ſm portiones eorum. quod intelli
ge cum ceſſione ſine ceſſione non querit. facit. l. j. ſ. de act. ⁊ obl.
cum ſi. ⁊ ita intelligit. l. j. ⁊ ij. ſ. de inſtitor.
f Alex. ¶ Noiatus teneat. Et an litere mercatoris eum obligent,
vide no. Spe. de obl. ⁊ ſo. §. gñter. verſ. ſed pone, in fi. Et predi
cta ſ nt vtilia ad queſt. vez de eo. ⁊c. vide in ca. j. de priui. in vi.
quod ſiue acquirat ex opera ſua, ſiue ex re, ſine alio quouis mõ,
quod acquirit eccleſie, cuius eſt cure prepoſitus, dummodo nõ
habeat ſeperata bona. Item tz, lz non alleget. Fed. de Se. conſi.
xxxv. quem ſequit do. Ant. in c. in pñtia. de proba. ⁊ idem quod
hic tz Bar. in l. ſed ⁊ ſi quis. §. interdum. ſ. de vſufr.
g And. Barb. ¶ Et predicta. No. ſi monacho eſt ɔmiſſa eccleſia,
quicquid querit reſpectu illius eccleſie, efficit eccleſie: ſi aũt q̃rit
extra illam eccleſiam, querit principali, cuius eſt monachus.

LEX XL.

1 ☞ Donatio vel venditio facta ab aliquo de omnibus ſuis bo-
nis, qui poſtea ɔmiſit delictum, ob quod bona debent publicari
preſumitur fraudoloſa.

Quicquid. Lz ſtiplõ ſerui ⁊ filij ɔferaſ in tpꝰ
exiſtentie ſui iuris, nihilominus
patri ⁊ dño queritur. h. d. ¶ Op. de l. que legata. ſ. de
regul. iur. Sol. Aliud in legatis, aliud in ɔtractibus.
a ¶ Dr hic, ſi tamen dolo malo: quid in dubio: [a] Dicit gl. quod in
dubio preſumitur dolo malo. Facit ſupra de pec. l. ſumma cum
4 rõne. in princi. Et per iſtam legem dico, ⁊ quod ſi vendo tibi vel
dono omnia bona mea, ſi contingat me ɔmittere aliquod malefi
ciũ, pp quod bona publicari debeant, certe precedens donatio,
vel alienatio vr facta dolo, vt hic. Dico plene in l. poſt contra-
ctum. ſ. de dona. ¶ Vltimo quero, q̃uo poteſt eſſe, quod non ſit
facta dolo malo: Et quod dolus non preſumitur, habes in l. qui
dam cum filium. ſupra de here. inſti.

ADDITIO.

a And. Barb. ¶ Quid in dubio. No. q̃ do. Ang. allegauit l. ſum
ma cum rõne. ſ. de pec. que facit ſing. quod ſi quis intricat bona
ſua, vel libros rõnum, vr in fraudem creditorũ facere, quod eſt
contra aliquos de Tuſcia. Item ſi alienat meliorem rem, quã
hz. facit l. omnes. §. Lucius. ſ. que in frau. cred. ¶ Alexã. Vide
ſupra de ver. obl. in l. ſi filius. in prin. ⁊ quod no. per Pe. ⁊ Im.
in l. quocunqz. §. ſiquis ita. eo. ti.

Digeſtorum liber. xlvj.

De fideiuſſoribus & mandatoribus. Tit. j.

1 ☞ Fideiuſſor ⁊ mandator in quo diſtent.

1 ¶ Querit gl. que differentia ſit inter fideiuſſorem ⁊ mandatorẽ:
a Dicit gl. q̃ fideiuſſor ſemper ſequit, mandator precedit: [a] vt in
gl. Sed hoc vr l. penu. ⁊ l. ſi ſtipulatus. j. eo. ſed Dy. ſuſtinet hoc
modo. Si ɔſideras modum obligationis ɔhende, ⁊ tunc ante, ⁊
poſt põt accipi. Si conſideras conueniendi effectum, ⁊ tunc non
põt, niſi poſt effectum obligationis principalis conueniri. Que
eſt ergo dria: Et dic fideiuſſor ante ⁊ poſt, mãdator ante, in auſ.
eo. poſt prin. ⁊ l. ſi vero. §. ſi poſt creditam. ſ. man. Item fideiuſ-
† ſor obliga. verbi tm̃, ⁊ l. ſi hrditatem. §. j. ſ. man. ⁊ l. blãditus.
C. hoc ti. ⁊ l. v. §. ſatiſacceptio. ſ. de ver. obl. Itẽ mandator ɔſen
ſu. l. ſi hrditatem. §. j. ſ. mand. Item fideiuſſor actione ſtricti iu-
ris ex ſtipulatu tenetur, mandator vero ex bone fidei iudicio, vt
in dicta dria apparet. ¶ Quero, quid vult dicere rubrica, dum
dicit de fideiuſſoribus ⁊ mandatoribus: Dicebat Rog. i. de fi-
deiuſſoribus mand. q. d. de fideiuſſoribus, ⁊ de his, pro quibus
quis fideiubet, qui dñr mandatores. Sed gloſ. non ſtat in iſta, ⁊
merito, qꝛ de concractu mandati inter fideiuſſorem, ⁊ principa
lem tractatur in ti. ſ. man. non hic. Vnde dic vt in gl. ⁊ probat. j.
eo. l. ſi mandato meo. ⁊ l. Vranius.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Mandator precedit. Quid ſi non apparet qs primo, ⁊
quis poſt: Bar. in l. ij. §. prius. de vulg. ⁊ pu. ⁊ Imol. in l. Mar-
cellus. j. eo. in apoſt. mag. vbi habes, q̃n non apparet, quis fue-
rit obligatus vt fideiuſſor. ⁊ de materia habes gl. in auſ. de fide-
iuſ. in. §. j. vbi de, iſtis. ⁊ de expromiſſore, vide tex. in l. qõ ſi nõ ſol
uere ſ. de pig. act. Et fideiuſſor dr expromiſſor. l. omnibꝰ. ⁊ ibi
gl. ⁊ Bar. j. de ſoln. Et quis ſit fideiuſſor, ⁊ quot oriantur obliga
nes ex fideiuſſione, dic vt per Bar. l. reos. in princ. ſ. de duo. re.
vbi etiam ponit de tit. mandati. circa idem in prin. vide bonam
gl. in auſ. de fideiuſ. in prin. Que aũt ſit dria inter fideiuſſorem,
⁊ mandatorem, vide, in l. ſtiplõnũ alie. §. ſtiplõ. de verb. obl. Et
quis dicatur ſponſor, vel promiſſori identitatis. vide Bar. in l.
põt. j. e. Et nunquid fideiuſſor de iudicio ſiſti, vel de repñtando
aliquem, dicaſ proprie fideiuſſor. vide in rub. poſt g. ij. C. eod. ⁊
ibi dicit q̃ oẽs iſti habent beneficium diuiſionis. Ang. in l. v. §.
j. ſupra de ver. obl. in l. ſi quis ex his. ff. qui ſatiſd. cog. Et an in
dictis conſtitutionibus habeat locum beneficiũ diuiſionis, dic
vt l. fi. ſup. de conſtit. pec. Vnum adde, quod dixi in l. Lucius. j.
eo. Et de modis intercedendi. vide tex. ⁊ ibi Paul. de Ca. in d.
l. Lucius. alleg. gl. in l. in perſonam. ſupra de pac.
† Clau. de Seyſ. ¶ Verbis tm̃. Vide per Alex. remiſſiue in d. l. v.
§. j. ſupra de verb. obl. poſt Ang. ɜmo. ⁊ Lud. ibi.

LEX I.

1 ☞ Fideiuſſor poteſt accedere obligationi, que ex maleficio na
ſcitur.
2 Obligationi naturali fideiuſſor accedit, niſi ſit penitꝰ extincta.
3 Ciuili obligationi q̃n poſſit fideiuſſor accedere.
Ciuilis obligatio tm̃ naſcitur ex ſententia.

Omni obligationi. Omni obli
gatiõi, ⁊ ci
uili ⁊ naturali põt accedere fideiuſſor. h. d. cum l.
ſeq. ¶ Op. j. co. l. cum lex. ⁊ l. non dubium. C. de
legi. Solu. Ibi nulla eſt obligatio, qꝛ lex reſiſtit:
hic ſubeſt obligatio ſm gl. ⁊ Iac. de Are. Opp.
de l. j. C. ne fideiuſ. do. den. Sol. q̃ ibi fallit, ⁊ hic ponit gña ſin-
gulorum, non ſingula generum, qꝛ oĩ obligationi accedit, nõ ſin
1 gulis obligationibus. ¶ † Quero, an obligationi que ex malefi-
cio naſcaſ, poſſit fideiuſſor accedere: Gl. dicit q̃ ſic, non allegat.
Probatur in l. Grece. §. ſed ⁊ ſi ex delicto. ⁊ l. ſi a reo. j. eo. t t.
2 Gl. no. in. §. j. Inſti. eod. ¶ Scdo quero, an obligationi naturali
tm̃ poſſit accedere fideiuſſor. Certe ſic, vt hic, ⁊ i. ij. l. fideiuſſor.
§. ij. ⁊ l. Marcellus. j. eo. qõ intellige, niſi eẽt talis naturalis, cuiꝰ
3 effectꝰ eſſet extinctus, vt. j. eo. l. ſi poſtquam. ¶ † Quero, an ciui
a lis [a] obligationi poſſit accedere fideiuſſor: Et gl. dicit q̃ ſic. C. de
non nu. pe. l. ſi cui. Contrariam gl. habes in l. ſi ſtipulatus. j. eo.
Aduerte, d. Dy. dicit melius q̃ Pe. Quedam eſt obligatio ciui
lis, que hz effectum exactionis, vt obligatio ex ſnĩa, iſta hz vincu
lum ciuile, non naturale. l. Iulianus. de cond. inde. lz quidã di-
cant, q̃ etiã naturale, ſi non appellaſ. l. ab eo. C. qõ, ⁊ q̃n iudex.
Sed cõis opi. eſt, q̃ ciuilis tm̃ naſcatur, ⁊ in hac põt interuenire
fideiuſſor. l. iiij. §. ſi ex ɔuentione. ſupra de re iud. ⁊. j. eo. l. Gre
ce. §. ⁊ poſt litem. Quedam eſt, que non hz actionem, qꝛ reus hz
exceptionem non nume. pecu. ⁊ non põt accedere fideiuſſor, d. l.
ſtipulatus. j. eo. ti. ⁊ ibi no. quod intellige in effectu, qꝛ ipſo iure
teneretur, ſed hz exceptionem, ſicut ipſe principalis. vt not. gl. j.
eo. l. fideiuſſor. §. fideiuſſor. ⁊ Inſti. eo. ti. §. j. ⁊ ibi glo. exprimit,
quod fideiuſſor hz illam exceptionem, quam hz principalis: Sz
contra predicta opp. qꝛ vr ɔtra l. ij. §. j. ſup. de ɔſti. pec. Sol. Si
obligatio ciuilis ſubeſt, naturalis vero de iure preto. eſt ſubla-
ta, põt fideiuſſor accedere per ſtiplõnem: ſed ei compet ⁊ exce-
ptio, que ⁊ principali, ſed conſtitui non põt. Rõ eſt, qꝛ cõſtitutio
fuit inducta ex edicto pretoris, ſed vbi non eſt debitum de iure
pretorio, tunc conſtitui non põt, vt in contrario. Facit. §. de con
ſtituta. Inſt. de act. Quero, an pro eo qui teneſ officio iudi. poſ-
ſit accedere fideiuſſor: Dicam. j. eo. l. Marcellus.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Quero an ciuili. Vide Bar. in d. l. ſi cui. ver. ex iſto fi-
ne. ⁊ Bal. in d. l. ſi cui. ver. item no. q̃ fideiuſſor. ⁊ que eſt rõ, qua
re non põt quis conſtituere ciuiliter tm̃ debitum, habes in l. j. §.
debitum. ſupra de conſti. pec. vbi ipſe no.

LEX II.

1 ☞ Pupillus ex contractu commodati, ⁊ depoſiti, qualiter tenea
tur, ⁊ fideiuſſor accedat.
2 Seruus obligatur naturaliter in omnibus caſibus, in quibus
liber obligatur ciuiliter ⁊ naturaliter.

1 **Et commodati.** ¶ † Quero, qualiter
ex cõtractu depoſiti,
⁊ cõmodati teneaſ pupillus: Et dicit gl. q̃ ſi dolo fe-
cit, q̃ tunc teneaſ naturali er ⁊ ciuiliter. l. j. §. an in pu
pillũ. ſup. depo. ⁊ ſi eſt factus locupletior. l. iij. in prin. ſup. cõm.
⁊ indiſtincte fideiuſſor tenetur. Sed quid ſi non dolum, ſed cul-
pam commiſit: Et dicit gl. q̃ in commodato tenetur naturaliter
propter culpam in depoſito non tenetur naturaliter pp culpã,
niſi ex dolo. Quid vult dicere iſta glo. Vos habetis vnam regu
lam, quod in quibus maior tenetur naturaliter ⁊ ciuiliter. ⁊ in il
lis pupillus tenetur naturaliter tm̃, vt. j. tit. j. l. j. ⁊ dicam ibi, ſed
in commodato maior teneſ de lata, ⁊ leui culpa ciuiliter, ⁊ natu
raliter, ergo minor tenetur de lata, ⁊ leui naturaliter tm̃ eodem
modo,

modo,ſed fideiuſſor tenetur ciuiliter in depoſito maioris nõ te
net.niſi ex dolo.⁊ per ꝯñs fideiuſſor:ſed certe in depoſito venit
ẽt culpa latior,⁊ culpa lata,vt ff.depoſi.l.qđ Nerua.⁊ C.depoſi.
2 l.j.⁊ iſtis caſib.pupill⁹ tenet nãliter,⁊ ẽt fideiuſſor accedit†Que
ro quid de ſeruo: Rñ.idem ſm gl.regula eſt,ꝙ in omnib.in qui
bus liber homo obligat naturaliter ⁊ ciuiliter, ſeruus obligat
naturaliter tm.Probat de pecul.l.nõ ſolũ.§.fi.¶Quero,qñ cõ
modatũ eſt pupillo,qualiter tenet fideiuſſor: Rñ.in cõmodato
due ꝯbunt obligationes.Una eſt principalis ad rẽ reſtituendã
⁊ in iſta principalis tenet,ſi rẽ hꝫ,qr in hoc locupletior dr̃,l.ij.
in prin.ſ cõmo.⁊ l.depoſiti.ſ.de pecul.Item dolo facit, ſi rem
quam hꝫ non reddit.l.j.§.fi.depo.⁊ eodem modo tenebit fideiuſ
ſor.Quedam eſt obligatio, que ꝯbitur ſecundario, rõne doli,
vel culpe admiſſe,circa rei deteriorationem, ⁊ in iſta principa
lis tenetur naturaliter.rõne doli,vel culpe,merito etiam fideiuſ
ſor eadem rõne tenebitur.l.fideiuſſor obligari.§.j.j.eo.depoſi
to vero circa obligationem principalem ad rem reſtituendam,
idem qđ ſ.per eaſdem leges ſed in obligatione acceſſoria prin
cipalis depoſitarius ſolum de dolo,⁊ lata culpa tenetur eodem
modo fideiuſſor,qr non poteſt teneri in plus,quam principalis,
l.Grece.§.illud.j.eod.

LEX III.

1 ☞Conditio que non poteſt de iure impleri, ſufficit ſi de facto impleatur.
2 Fideiuſſor qui de facto conueniri non poteſt,de iure ſic,dicitur de iure conueniri non poſſe.
3 Actio de peculio ex facto ſerui dat,ſi fideiuſſit in cã peculiari.
4 Actio de peculio quibus caſibus detur propter contractum fi lijfamilias,⁊ quid ſit hoc dicere.
5 Mulier fideiubens non iuuatur Velleiano ipſo iure,ſed ope exceptionis.
6 Recipiẽs ignorãter fideiuſſorem inhabilẽ,ſibi non preiudicat.
7 Dans fideiuſſorem inhabilem,vt dicatur ſatiſfeciſſe, an diſtinguatur ſiue ſciuerit ſiue ignorauerit,⁊ nu.9.
8 Ignorantia iuris,⁊ non facti,an hoc caſu toleratur.
10 Mulier poteſt Velleiano renunciare.
11 Fideiuſſorem qui tenetur dare dando clericum liberatur,dum modo non det de iudicio ſiſti.
12 Qui dedit fideiuſſorem,qui effectus eſt non ſoluẽdo,tenetur iterum ſatiſdare.

Qui ſatiſdare. Qui dat fideiuſſorem illũ
qui nõ poteſt conueniri,
vel non eſt ſpes,vt fiat idoneus ſtatu mutato, nõ vide
tur ſatiſdare,alias ſecus.h.d.¶Dr̃ hic, ꝙ non ſuffi
cit ſatiſdare de facto.Contra de l.Meuius.ſ.de cond.⁊ demõ.
1 Gl.non ſoluit.Sed dic,† ibi erat talis ꝯditio,que de iure imple
ri non poteſt,vnde ſufficit ſi de facto fiat,l.mulier.§.pe.ſ.de con
di.inſti.hic poterat impleri de iure.Dy.hic dicit, ꝙ dꝫ dari fi
2 deiuſſor,qui poſſit conueniri,⁊ obligari.¶†Quero quid ſi dat
aliquem,qui poſſet de iure,ſed non de facto cõueniri: Gl.dicit,
ꝙ vr̃,ac ſi de iure non poſſet conueniri,l.ij.in prin.ſ.qui ſatiſd.
3 cog.⁊ ibi gl.¶†Quero,in quib.caſib.detur actio de peculio ex
facto ſerui: Dr̃,ſi in cã peculiari fideiubet,tenetur,alias nõ, vt
4 l.iꝫ.§.ij.ſ.de pecul.¶†Quero, in quib. caſibus actio de pecu
lio detur,ꝑp ꝯctum filij,dic vt in gl.Sed quero,quid hoc eſt di
cere,qr video ꝙ filiuſfami.obligatur ex ꝯctu ſuo ciuiliter, ⁊ na
turaliter,l.filius.C.e.⁊ l.iꝫ.§.ſi filius.ſ.de pecu.quid ergo ad rũ
bũ.ſi non hꝫ peculiũ,qr idem eſt in eo,qđ in debitore,qui non eſt
ſoluendo: Dr̃ Ja.de Are.dt, qđ aliud eſt in filio, quam in alio
debitore,qr rõne priſtini ſtatus non poteſt preſumi,ꝙ poſſet ef
fici diues, cum ſm iſta tempora acquireret patri hodie quo ad
vſumfructum,in alio eſt ſpes,ꝙ fiet diues,l.ſi defunctus.C.arb.
tut.l.cura.§.deficientium.j.de mun.⁊ hono.¶Dr̃ hic, ꝙ mu
5 lier iuuatur Velleiano.† quero,an ipſo iure ſit tuta: Vide gl.
in verb.vel mulierem.que incipit,hec non tenetur.ꝯtrã gl.ha
bes.C.de repu.que fiunt in iudic.l.j.Iſta gl.hic eſt vera.Pro
batur per tex.l.ſi mulier in iure.ad Velleia.⁊ l.Stichũ aut Pã
philum.j.de ſolu.§.aliqñ.Hodie fallit in caſib.poſitis in l.anti
6 que.C.ad Velle.¶†Quero,hic dr̃ comprobauit.⁊c.an idẽ ſit[a],
a ſi ſciuerit,ſiue ignorauerit.Et gl.dicit hic,maxime ſi ſciuit[b] qua
b ſi dicat,ſiue ſciuerit,ſiue ignorauerit idem.Contra no.⁊ melius
in l.inter cauſas.§.abeſſe.ſ.man.⁊ in l.ſi is a quo.§.fin.ſ.vt in
poſſeſſio.leg.⁊ tex.⁊ gl.in l.ſi quis ſtipulat⁹ ſit Stichũ aut Pã
philum.§.fi.C.de verb.obl.ſ.ꝙ nõ preiudicat ignorãti.⁊ hoc tꝫ
Dy.Facit ſ.ſol.mat.l.ſi cum dotem.§.ſi mulier.⁊ ſ.de iur.do.
l.ꝑmittendo.§.ſi a debitore.Et hoc communiter tenent omnes
7 doc.qđ qualiter procedat,dicam ſtatim.¶†Quero,vtrum pri
mo caſu huius l.qñ dedit fideiuſſorem inhabilem conueniendi
facultate,debeat diſtingui,an quis accepit ſcienter, aut ignorã
c ter: De hoc in gl.Hic ſunt opi.[c] Nam gl.in ver.impletã.q̃ inci
pit,ſic ſ.⁊c.dt maxime ſi ignorãter accepit talem:q.d.idem ſiue
ſciens,ſiue ignorans acceperit,⁊ idem ſiue errauerit in iure, ſi
ue in facto.⁊ hoc in primo caſu legis ſm quoſdam , vt dr̃ in vlt.
8 gl.hic.¶†Et no.hic duo mirabilia,ꝙ tolerat ignorãtia iuris,
ſꝫ facti nõ.q.d.in primo caſu errãs in iure,nõ ſibi preiudicat, in
ſecũdo errãs ẽt in facto preiudicat ſibi. Sed hoc vltimum non
eſt verum ſm opi.Dy.⁊ aliorum,vt ſ.dixi,⁊ j.declarabo. Alij
dñt, ꝙ ẽt in primo caſu lex dꝫ intelligi de errante in facto, quod
dic vt in gl.Quid dicemus: Certe gl.que eſt in l.j.ſi quis in ius
vo.non ierit.in fi.ſecunde glo.tꝫ,quod in primo caſu huius l.ẽt
in ſciente ſibi non preiudicet.Sed que poſſet eſſe ratio: Dñt q
dam,Rõ eſt,qr in primo caſu offenditur lex:in ſecundo homo,
argu.de iure patro.l.ſi libertus.⁊ ſ.de pac.l.ius publicum.Sꝫ
certe põt bene offendi,ſ.ab eo,in cuius fauorem eſt inducta , vt
C.de pac.l.pe.Preterea eſt expreſſum,qr recipiendo non ido
neum eo modo,quo dr̃ in prima parte huius l.poſſum mihi pre
iudicare,l.ſi Titius.j.eo.ti.Unde poſſes aſſignare aliã rõnem ,
que colligitur ex l.ſi nomen.ſ.de here.vel act.ven.Nam in pri
mo caſu huius legis,qui dat talem fideiuſſorem,nil agit, nec de
bitorem conſtituit,l.debitor.j.de ver.ſig.ſecus ſi non eſt idone⁹
facultatib.qr debitorem eſſe certum eſt,d.l.ſi nomen. Sed hoc
vr̃ ꝯ predictam l.ſi nomen.ibi dum dicit,niſi aliud conuenit,⁊ ꝯ
l.ſi Titius.j.eo.Quid ergo dicemus: Rñdeo quod principium
huius l.põt intelligi in ſciente,⁊ ignorante:⁊ eodem modo finis
principij,ꝓut loquitur in ignorante planum eſt,prout loquit in
ſciente,intelligas de ſcientia ſimplici,abſqꝫ dolo creditoris re
cipiẽtis.Nam ſi eius dolo talis fideiuſſor interceſſiſſet,ſibi pre
iudicaret,d.l.Titius.vel ſpecialiter fuerit actum,alias ſimplex
ſcientia non noceret,d.l.ſi nomen. Item finis poteſt intelligi in
ſciente,⁊ ſm hoc non contineret dubitationem,l.ſi ab arbitro.
ſ.qui ſat.co.vbi hoc eſt expreſſum,vt hic.Itẽ põt loqui in igno
rante,⁊ tunc dico,qđ vr̃ eum approbare quo ad hoc, vt ampli⁹
non poſſit agere,vt ſatiſdetur,vt hic: ꝙ promiſſionẽ impleuit:
ſed poteſt agere ad intereſſe,quatenus fideiuſſor dat⁹ nõ eſt ſol
d uẽdo,d.l.ſi qs ſtipulatus.§.fi.ſ.de ver.ob. ¶Sꝫ contra [d] pre
9 dicta vr̃ l.ſi is a quo.§.fi.in prin.ſ.vt in poſ.lega.Sol.†Aut te
netur ſatiſdare iure actionis,tunc dando non idoneum faculta
tib.liberatur a prima obligatione,⁊ tenetur ad intereſſe, vt di
ctum eſt.Fallit ſ.ſol.mat.l.ſi cum dotem.§.ſi mulier.fauore do
tis,vt ibi no.Sed qñ quis tenetur ſatiſdare officio iudicis,tunc
ſi dedit non idoneum ignoranti,non liberatur, qr adhuc durat
equitas,que officium iudicis mouet,d.l.ſi is a quo.§.fin.⁊ d.l.ſi
ab arbitrio.§.fi.⁊ ſic dꝫ intelligi,l.quoties.⁊ l.de dic.§.j.qui ſa
e tiſ.cog.¶Quero,[e] quid † ſi mulier renũciat Velleiano: Puto
10 quod ſufficiat,ſm opi.communem,que tꝫ,quod poſſit renuncia
11 re.arg.pro hoc ſ.ſi qs in ius voc.non ier.l.j.¶†Quero[f], quid
f ſi dederit fideiuſſorem clericum: vr̃ ꝙ non valeat,vt in primo ca
ſu huius legis,⁊ d.l.j.ſ.ſi quis in ius voc.non ier.⁊ quod not.in
l.quoties.ſ.qui ſatiſ.cog.Sed credo,quod illud ſit verum in fi
deiuſſore d iudicio ſiſti,qr oportet quod ſit eius fori, in quo agi
tatur iudicium:ſecus in ſimplici fideiuſſore. ſufficit enim quod
12 poſſit ſine exceptione conueniri.¶†Quero,an ſi talis fideiuſſor
datus efficitur poſtea non ſoluendo,debitor debeat iterum ſa
tiſdare: Rñdeo,non,per l.ſi nomen.ſ.de here.vel act.ven.⁊ j.de
g ſol.l.pupilli.§.ſoror.[g] Accob.d.l.ſi is a quo.in fi.⁊ d.l.ſi ab ar
bitro.in fi.ſ.qui ſatiſda.cog.⁊ l.pretor.§.antepe.ſ.de ope.no.
nun.quia ibi loquitur,qñ quis tenetur ſatiſdare officio iudicis.
Unde ſtatim cum deſinit eſſe cautuꝫ ſuperuenit equitas,ex qua
oritur officium iudicis.Sed quando debetur iure obligationis
que eſt extincta ſatiſdatione,non poteſt propter ſuperuenientẽ
inopiam reuiuiſci.

ADDITIONES.

a Alex.¶An idem ſit.An autem iſta diſtinctio habeãt locum , vi
de eleganter Bar.in l.ſi cum dotem.§.ſi mulier.ſ.ſolu.matr.⁊
Ang.in l.qui debitorem.poſt gl.j.eod.Imo.vero ſub dubio in
d.§.ſi mulier.dt,qđ iſta dñia ꝓcedit in fideiuſſore,ſecus in dele
gante,per l.inter cauſas.§.abeſſe.ſ.manda.Forte tñ in cã dotis
dicit locum habere illam legem.Vel dic,ꝙ d.§.ſi mulier. bene
dixit, quod ex iuſta ignorantia poſſet pati reſtitutionem in inte
grum ex clauſula,ſi qua mihi,⁊c.arg.l.j.in fi.⁊ in l.ſed,⁊ ſi ꝑ pre
torem.§.hec clauſula.ff.ex qb.cauſis maiores.Sed teneas opi.
Bar.per l.ꝑmittendo.§.ſi a debitore.in verbo,ſciens.a contra
rio ſenſu.ſ.de iure dotium.Sed Paul.de Caſtr. fuit ibi in alia
opi.quam vide ibi per eum,que paruꝫ valet.Idem tenet Bar.
in l.Meuia,in prin.ſol.matri.
b Alex.¶Si ſciuit.In dubio tamen preſumitur creditorem ſci
uiſſem illum fuiſſe inopem.arg.tex.in l.qui cum alio.ff.de reg.
iur.Et hoc no.voluit Ang.in l.j.ſ.ſi quis cau.

c Alex. ¶ Hic ſunt opi. Sed quid ſi mulier vel minor accepit fi-
deiuſſorem inhabilem ſcienter, qualiter ſuccurret? Glo. forma-
uit hoc dubiũ, et non decidit, in l. de dic. §. ſi ſeruus. ſ. qui ſatiſd.
cog. et ibi vide Bar. et hic, et no. gl. in l. minus. j. de re. iur. Et iſta
faciunt contra debitores, qui dant expromiſſores mercatores, quos
ſciunt de proximo decocturos es alienum, ſeu, vt dr̃, fallituros, vt
non poſſit eis pp dolum, ſed remanent obligati prima obligatiõe
vel ſaltem contra ipſos dat actio de dolo. Ita dicit no. Bal. et Ang. p
illum tex. cum ibi no. in l. ſi cum dotem. §. ſi mulier. ſol. mat. Sz
limita no. ſm Imo. vt ibi p eum, niſi iſte delegans debeat habe
re tantundem ab eodem mercatore in pecunia, q2 tunc ceſſat, lz
et am iſto caſu poſſet ſuccurri, vt ibi per eum, iſti creditori. Ad
de Bar. in l. ſingularia. ſi cer. pet. Et dicta hic per Bar. intelli-
gas ſm caſum notabilem in l. pupilli. in §. ſoror. j. de ſolu. et qđ
ibi Bar. in ead. l. §. ſi. niſi inopia ſuperuenerit poſt delegationẽ
vel ceſſionem: q2 tunc indiſtincte eſt periculũ eius, cui delegat,
vel ceditur, vt ibi. quod no. et no. Bar. in pretorie. ij. j. de preto.
ſtipu. et adde Bal. et Ang. in l. ſi quis. ff. ſi quis in ius vo. nõ ier.
¶ Adde quod per hanc legem Bal. conſuluit in ciuitate Anco
ne, cum data licitarentur, vltimate duo licitaſſent, ſed vltimus
plus obtuliſſet tpe venditionis fiende iſte vltimus non fuit rep-
tus in patria, et reperiebat nõ idoneus conueniendo, penultimus
licitator dicebat ſe liberum per vltimam limitationem, ipſe rñ
det penultimum teneri, q2 paria erant non ſubeſſe licitatorem,
et eſſe idoneum. vide eius conſilium cxxxiiij. j. lib.
d Alex. ¶ Sed contra. Idem vult Ang. in d. l. quoties.
e Alex. ¶ Quero. Idem dicas in eo qui fideiuſſit cum iuro, vt di
xi poſt Bar. in l. j. ſ. ſi quis in ius voc. non iuit.
f Alex. ¶ Quero, quid. Vide gl. in d. l. j. vbi vr̃ mihi loqui ſz vnã
ſol. Vide remiſſiue Alex. in l. ij. in fi. p̃rin. qui ſatiſ. cog.
g Alex. ¶ §. ſoror. Et ibi vide, qñ cedo tibi actionẽ contra aliquem, nũ-
quid periculum illius nominis pertineat ad ceſſionarium.

LEX IIII.

1 ☞ Fideiubens pro alio habet actionem mandati, et negotiorũ
geſtorum.
2 Fideiubens pro alio non accipit fideiuſſorem, ſed promiſſorem
de indemnitate.

1 **POteſt.** † No. q fideiuſſor hz qñq3 actionem mã
dati, qñq3 actionem negotiorum geſto-
2 rum, quod dic vt in gl. Item aduerte, † q hodie non
eſt quaſi in vſu, q talis fideiuſſor accipiatur, ſed ma-
a gis accipit promiſſor,[a] qui de identitate promittit, qui promiſ
ſor differt a fideiuſſore, vt C. ſi mater indem. promiſerit. l. j. et ij.
et ſ. ad Velleia. l. tutor. in prin.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Accipitur promiſſor. Not. de promiſſoris indẽnitate.
et ille proprie appellatur ſponſor. quod no. de quo vide in l. j. C.
de conuent. fiſci debitoribus. lib. x. et ſ. de duobus reis. in l. iij. in
prin. et ibi dixi.

§. fideiuſſor. Hunc §. intellige, qñ actio eſt tranſito
ria de ſui natura contra heredes, alias ſe-
cus, vt no. Inſti. eo. §. fideiuſſor.

LEX V.

1 ☞ Fideiuſſor, qui ſuccedit principali an tutus beneficio inuẽ
tarij ſit.

GEneraliter. Obligatio principalis ex-
tinguit acceſſoriam in eadẽ
pſona concurrant: ſecus ſi in duab. oblĩonib. paris po
tentie. h. d. cum l. ſeq. ¶ Op. de l. heres a debitore. §.
a qđ ſi hic. j. e. Sol. fideiuſſoria extinguit[a] p principalem qñ prin
1 cipalis eſt valida, alias ſecus, vt in contrario. Ex hoc arguit, † Fide-
b iuſſor ſuccedit reo principali, et inuentarium fecit,[d] mõ creditor
conuenit fideiuſſorem ex oblĩone principali, contra quã opponit benefi
ciũ inuẽtarij, ſi ex obligatione fideiuſſoria conuenire vult euz cre-
ditor, tunc dicit fideiuſſor perẽptam eſſe ex confuſione. Sz Dy. dt
q eſt confuſa inquãtũ põt cõſeq ex bonis debitoris, alias non, d. l.
heres a debitore. §. qđ ſi hic ſeruus. et l. debitor. ſ. de ſeparat. et
ibi de hoc. Et hoc vult, ne bñficium fideiuſſoris in alterius pre
iudicium vertatur, l. nec auus. C. de emanci. libero. Dicam ple-
nius in l. Stichum aut Pamphilum. §. qđ vulgo. j. de ſol.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Fideiuſſoria extinguitur. Adde, q regula huius l. vr̃
limitanda, vltra hic no. niſi ſuper fideiuſſoria ſit lis conteſtata, p
tex. no. in l. ſeruus. §. j. ſ. de infamib. ſm Ang. hic, et in d. l. ſeruus.
et ibi Bal. et vide Pau. de Caſt. Et quid in ceſſionario ſuccedẽ
te poſt litem conteſtatam cedenti, vide Bal. in l. j. in viij. q. C. de
act. et obli. et ibi etiam quid econtra in v. q.
b Alex. ¶ Inuẽtariũ fecit. Si fideiuſſor ſuccedit principali cũ be
neficio inuentarij adde Cy. in l. fi. in §. in cõputatione. C. de iure
delib. et alios doc. in l. debitori. C. de pact. Et de hac materia p
Bal. in l. ſi vxor. de bo. auth. iud. poſ. et cum Bar. tranſit Saly.
in d. l. debitori. C. de pact. et ibi per Pau. de Caſt. in fi. et vide in
l. ſi mandato meo. j. eo. et ibi Pau. de Caſt.

LEX VI.

1 ☞ An cũ due obligationes principales reſident in vna per-
ſona, electione vnius alia tollatur.

1 **SI reus ſtipulandi.** Not. † q natu
ra duar oblĩo
nũ reſidẽtiũ in vna et eadẽ pſona, hoc eſt: vt p cõteſta-
tionem litis vna electa, alia tollatur. Cõtra de l. item
illa. in fi. ſ. de conſti. pec. Sol. ſm Dy. hic ſunt ambe principales,
vbi vna principalis, et alia acceſſoria. Sed hoc non plz. Quare
dic, due principales obligationes paſſiue non tollunt electione
vt ibi, et l. ij. ſ. de duo. reis. hic in obligationib. que actiue dant.
¶ Opp. de l. ſi is qui Stichum. ſ. de act. et obli. Sol. Hic pari
ter erant due obligationes principales, et contra eundum: ibi
vero due principales, et contra diuerſos.

LEX VII.

STipulatus ſum a reo. Cõtinua
tur cũ l.
ſeq. Quero, an pro obligẽtione ciuili poſſit accedere
fideiuſſor? Et gl. dt quod non. Dic vt dixi ſ. eo. l. j.

LEX IX.

1 ☞ Fideiuſſor de iudicando ſoluendo an teneatur perempta
inſtantia et non poſt appellationem.

GRece. §. Et poſt. Poſt litis cõteſta-
tionẽ põt accipi fi-
1 deiuſſor, et fideiuſſor † de iudicio ſiſti[a] non tenet[b] poſt
a ſniam[c]. h. d. et hic eſt caſus, qui bene nõ reperit alibi.[d]
b ¶ Opp. C. eo. l. pe. gl. multũ[e] ſe inuoluit. Pet. dt, et bene q qñq3
c actor eſt ſollicitus in pſequẽdo litẽ, et tũc tenet,[f] donec durat lis[g],
d vt hic. Aliqñ vero actor eſt negligẽs, et tũc liberat ſpatio duor
e menſium, niſi in cã publica vel in ſcriptis ſit fideiuſſor. ¶ Que
f ro qd ſi nõ eſt ſnia lata ſed curſu tpis[h] eſt perẽpta inſtãtia? Dic
g qđ nõ tenet, vt no. gl. in l. pen. C. eo. l. ſi ſeruus. ſ. de diuerſ. et tẽpo.
h preſcrip. et l. cũ lite mortua. j. iudica. ſolui. ¶ Quero qd ſi eſt ap
pellatum, an teneat poſt appellationẽ fideiuſſor iudicatũ ſolui:
t Et eſt gl. in l. cum apud j. iud. ſol. In fideiuſſore de iudicio ſiſti i
gl. habem9 in corpore de his q igre. ad app. in pñ. Quero, vtrũ fi
deiuſſor de iudicio ſiſti patiat executionẽ. Dicã in l. j. j. iudi. ſol.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Iudicio ſiſti. Sed qd in fideiuſſore de defendendo, dic
idem q non tenetur poſt ſniam. l. cum qrebat. et ibi Bart. in fin.
prin. j. iudi. ſolui. et vide Pau. de Ca. hic, q dt, q qui pmittit de
fendere pmittit ſiſtere, etc. circa prin. vbi non tenet poſt ſniam,
qđ eſt verum, etiam ſi promiſiſſet eum exhibere parere manda-
tis curie, vt tz Bal. in addi. Spec. in tit. de no. oper. nunci. in j.
col. lz indeciſum relinquat in l. eum pro quo. ſ. de in ius vocã. et
vide ibi Alex. et vide in l. ij. §. fi. qui ſatiſ. cog.
b Alex. ¶ Non tenetur. Hoc verum, niſi promiſiſſet eum repre-
ſentare toties quoties ſibi videbitur. de quo in l. ſi quis. j. de cu
ſto. reo. et no. in l. ij. §. fi. ff. qui ſatiſ. cog.
c Poma. ¶ Poſt ſniam. Vide pro limitatione Fel. in c. in nomi
ne domini. de teſtib. et vide Alex. in l. ij. §. fi. ſ. qui ſatiſ. cog.
d Alex. ¶ Non reperit alibi. Adde ſimilẽ caſum in d. l. j. in prin.
ſi ex noxa. cã aga. iuncta glo. parua in verbo, iudicium, et ad hoc
vltra tex. vide Bar. in l. vlti. C. eod. tit.
e Alex. ¶ Gl. multum. Idem q hic tz Bar. in l. ſiue. ſ. qui ſatiſd.
cog. et vide in iſta materia omnino Alex. in l. ij. fi. eo. tit.
f Alex. ¶ Tunc tenet. Limita q hic dr, niſi iam eſſet commiſſa ſti
pulatio, q2 lz peruentum ſit ad ſententiam, nihilominus ſtipu-
latio iam commiſſa dicatur. Ita dicit Ang. in l. ſi vero. in prin.
qui ſatiſ. cog. et ibi remittit.
g Alex. ¶ Durat lis. Quid ſi dixi, pmitto pñtare toties quoties
opus fuerit. Dicit Ange. in l. ij. §. qui exhibẽdi. j. de cuſto. reo. et
in l. ſi finita. in prin. ſ. de dam. infec. q liberatur exhibendo bis,
lz multi illud dictum non ſequantur. Quid ſi promiſi aliquem
preſentare ſimpliciter, et euz ſemel preſentaui, an ſim liberatus.
Dic q ſic. gl. eſt menti tenenda, in l. duob. §. ſi ei qui. de inreiur.
in glo. in verſ. exhibuerit. que fuit ex inuentionibus do. Bene.
de Plumb. pro quo bene facit qđ not. per Bar. in l. dotis. ſ. de
iur. do. et in l. euz qui calendis. de verb. obl. in l. bones. §. hoc ſer
mone. de ver. ſig. p Bar. in l. j. j. ad leg. Iul. maieſt. de cuius in
tellectu vide Alex. in l. ij. §. fi. qui ſatiſ. cog. ſ. Et quid ſi promi-
ſit ſiſtere quoties placuerit, vſq3 ad quãtum tps durat iſta pmiſ
ſio, vide Bar. in l. ſi quis reum. j. de cuſt. reo. et qđ ibi no. Bart.
de dictione, toties, et Ang. in d. l. ſi finita. in prin. et no. gl. in l. cuz
queſtio. C. de leg. et Bal. in l. j. C. de his q pene noie. Et p pdicta
videtur

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vr̃ tex. intelligi hic, qñ ꝓmiſſio facta eſt de iudicio ſiſti ꝑ pñte i
iudicio: ſecus ſi eſt facta ꝑ eo q nõ venit ad iudiciũ, ſ3 decet fide-
iuſſores õ preſentando. Nã ꝑ primã preſentationẽ fideiuſſor eſt
liberatus. ita loquit̃ tit. ſ. ſi quis in ius vo. nõ ier. ꝛ ita declarat
in l. j. in prin. ſ. ſi quis in ius vo. non ier. Et dñt doct. in d. l. ij. §.
fi. q ſatiſ. cog. Et ad predicta adde que dixi ſ. in d. l. ſi quis reũ.
de cuſto. reo. ꝛ ꝑ Ro. in rub. C. de carb. edi. ¶ Adde, ꝙ ꝓmittẽs
preſentare toties quoties, nõ liberet̃ preſentando, tenuit idem
Alex. conſi. xcv. ꝛ cxliij. ij. lib. ꝛ Ro. conſi. xv. ſequit̃ Ang. Quid
ſi quis ꝓmittat ad omnem requiſitionem iudicis preſentare ali
quem, an liberetur preſentando non requiſitus, vide Rom. con
ſi. cxxxvij.

b Alex. ¶ Curſu temporis. Hic etiam ſm Ang. in l. ij. §. fi. cũ l.
ſeq. q ſati. cog. adde gl. Inſti. õ fideiu. in §. ſ3 hodie. Adde Bal.
conſ. cclxxij. inci. ꝓponit. ij. lib. vbi ponit, an fideiuſſor q ꝓmiſit
expenſas, ſi actor ſuccumbet in cã, teneatur, ſi inſtantia pereat.
¶ Iudicio ſiſti. Adde Bar. in l. ij. in j. col. ſ. iudi. ſolui. vbi vide.

1 ☞ Fideiuſſor non poteſt teneri in grauiorem cauſam, quã reus principalis.
2 Fideiuſſor qui promiſit viginti, cum principalis decem promiſiſſet non obligatur.
Negatio poſtpoſita ſigno vniuerſali facit equipollere ſuo ꝯrio.
Dictio, omnimodo ſine non, quid operetur.
3 Utile per inutile quando vitietur.
Obligatio dr̃ diuidua, ꝛ indiuidua ſm rẽ, ſup qua interponit̃.
4 Indiuiduum dicitur altero de quatuor modis.

§. Illud commune.

Iſte §. eſt ſubtilis. Fideiuſſor non põt teneri in
grauiorem cãm, quam reus principalis, ſed in leuiorẽ ſic. h. d.
1 ¶ Opp. de l. ij. ſ. eo. ꝛ l. pxi. Rñdeo, † Fideiuſſor nõ põt accede
re in cãm grauiorem, altero de quatuor modis: ſ. re, loco, tpe, ꝛ
cã, vt Inſti. de actio. §. ſi plus aũt. ꝛ gl. h. d. ꝛ melius in l. ſi pupil
2 lus. ſ. de ver. ob. ¶ † Quero, principalis[a] ꝓmiſit decem, fideiuſ
ſor viginti, an in aliquo teneatur fideiuſſor? ꝛ glo. hic, ꝛ omnes
cõiter tenẽt, ꝙ in nullo teneatur, ꝛ hoc ꝓbatur, q2 hic dt omni-
modo eos non obligari. ꝛ format Dy. ſ. Negatio poſtpoſita ſi-
gno vl'i, facit equipollere ſuo ꝯrio, l. legitimos. §. an ḡ. ſ. de leg.
tut. ꝛ l. in bello. §. j. ſ. de cap. ſ3 hic poſtponit̃ ſigno vl'i, ergo ꝛc.
Iac. de Are. dt. omnimodo non, id eſt, nullo modo. Et probat̃ ꝑ
l. iij. §. i. in fi. ſ. de admi. tuto. ꝛ l. iij. §. j. ſ. rem pupil. ſal. fore. De
ſignificatione omnimodo ſi non, habes in tex. in l. ſi cũ exceptio
ne. §. quatenus. ſ. qd met. cau. in dua. gl. Scdo ꝓbatur opi. Io.
Fideiuſſor non põt in plus teneri tpe, l. pxi. ꝛ l. fideiuſſor obliga
ri. §. j. ergo nullo mõ tenet̃ in quantitate, ꝛ gl. t3 in l. pecunie fu-
b nebris. in fi. ſ. õ vſur. ꝛ Inſti. eo. §. fideiuſſor. ꝛ iſta eſt vera opi.[b]
3 Ad ꝯria rñdeo. Primo facit ꝯ, vtile † per inutile non põt vitia
ri, l. ſancimus. C. de don. ꝛ cap. vtile extra de reg. iur. li. vj. ꝛ l. j.
ſed ſi mihi. ſ. de verb. ob. Dy. dt, ꝙ obl'o eſt res incorporalis, ꝛ
ꝑ ꝯñs indiuidua, l. j. §. ſi vſuſfructus. ſ. ad le. Fal. Si indiuidua,
vtile ꝑ inutile vitiat, l. j. §. illud. ſ. de aqua quoti. ꝛ eſti. ꝛ l. pecu-
nie. ſ. de vſur. Iſtud eſt nihil dicere, q2 obl'o cenſetur diuidua, ꝛ
indiuidua ſm rem, ſuper qua interponitur, vt dt ipſe Dy. in l.
iij. §. Cato. ſ. de verb. obl. ſed res ſuper qua interponit̃, eſt diui
dua, ergo ꝛc. Gul. de Cug. in l. l. certi cõdictio. §. qm̃. ſ. ſi cer. pe.
dt, ꝙ hic erat indiuiduũ rõne forme, q2 tex. diſponit hic ſup for-
ma ipſius obl'onis, qualiter fiat, ꝛ hic actus dr̃ indiuiduus, ꝛ iõ
vtile ꝑ inutile vitiat̃. Hoc t3 Ja. But. ſequẽdo opi. Gul. Et ſol.
huius brocardi, vtile ꝑ inutile, ponit Dy. in c. vtile ꝑ inutile, ex
tra de re. iu. li. vj. Cy. in l. ſancim⁹. C. de dona. ꝛ Gul. hic, ꝛ in d.
§. qm̃. Tu dic tenendo gl. in l. pecunie. ſ. de vſur. aut loquimur
in indiuiduis, ꝛ non ſeparabilib. ꝛ vtile per inutile vitiat. Aut
c loquimur[c] in diuiduis, ꝛ ſeparabilib. ꝛ tunc non vitiatur, ꝛ ꝓba
tur in l. j. §. illud. ꝛ §. Trebatius. ſ. de aqua quo. ꝛ eſti. Et dicit̃
4 † indiuiduu3 altero de quatuor modis. Quoddã eſt indiuiduũ
hoc eſt inſeparabile de nã, d. §. illud. ꝛ d. §. Cato. Quoddam eſt
indiuiduũ rõne volũtatis ꝯhẽtiũ, l. Pedi⁹. §. j. ſ. õ arbi. Quod-
dã eſt indiuiduũ rõne depẽdẽtie, vt ꝑncipale, ꝛ acceſſoriũ, l. tunc
inutile. de pec. leg. Quoddã eſt indiuiduũ rõne forme, vt hic. ꝛ
iſta erãt verba Iac. But. ¶ Opp. ſecundo de l. hactenus. in fi.
cum l. ſeq. ſ. de conſti. pec. Sol. Aliud in conſtituta pecunia, l. ſi
vero. §. ſi poſt creditam. ſ. manda. ¶ Opp. de leg. pecunie. ſ. de
vſur. Sol. ibi in ſeparabilib. ¶ Oppo. de l. rogatus. ſ. manda.
Sol. ibi interceſſit in maiorem quantitatem, quam ſibi manda
tum eſſet, non in maiorem, quam principalis teneatur. Ito Opp.
de l. ſi a reo. j. rñſo. ſ. eod. Sol. ibi pendente conditione nulla eſt
obligatio. ꝛ ideo durior iudicari non poteſt. ¶ Oppo. de l. iij. ꝛ
iiij. ſ. manda. Sol. Ibi in his, qui inuicem tenentur, ꝛ tenentur
actione mandati, non principaliter, ſed acceſſorie.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Quero principalis. Bal. in l. ſi vltra. C. eo. ſm vnũ in
tellectum inducit illam legem ꝯ opi. Dy. Et aduerte, q2 acceſ-
ſorie bene põt ſe obligare fideiuſſor in plus, quã principalis pu
ta ad penã vide in l. hi qui. ſ. eo. vel ad vſuras, l. cẽtũ. ꝛ ibi Bar.
ſ. de eo qd cer. lo. ꝛ ſ. e. l. ſicut reus. in fi. gl. ꝛ in l. ij. §. fi. ſ. qui ſatiſ
dare cog. ꝛ ibi Bal. ꝛ Pau. de Caſt. hic.

b Alex. ¶ Uera opinio. Facit ad q̃ſt. no. ꝑ Bal. in d. l. ſancim⁹. in
prin. ꝛ Ange. ꝛ omnes in l. j. §. pe. de ver. ob. ꝛ ibi vide, de qua ꝑ
Bar. in l. ſi non ſortem. §. centum. de condi. indebi.

c Roma. ¶ Aut loquimur. Imo ex his que ſunt diuidua aliqñ
vitiat̃ vtile ꝑ inutile, ꝛ eſt tex. hic, quẽ ſingulariter põderat in d.
l. ſancimus. Sal. ſolus ad hoc, volẽs ꝑ illũ tex. ꝙ ſi maritus do
net vxori vltra quingẽtos aureos, nõ facta inſinuatione ꝑ iudi-
cẽ, ꝛ dehinc morit̃ vxore ſupſtite. ꝙ talis donatio nõ confirmabi
tur in ſummario ꝓmiſſa. morte mariti, volẽs ꝑ inutilẽ adiectio-
nẽ vitiari id qd cõfirmatũ eſt, ꝛ vtile fuiſſet morte mariti. qd tñ
ego credo falſum, ꝛ extra tex. in l. ſi qs ꝑ redẽptione. §. fi. verſ. ce
teris. ĩ ver. ſine aliqua diſtinctione. C. de dona. vbi vult. Impa
tor, ꝙ oẽs donationes valeãt, ẽt ſi nõ ſint inſinuate vſq3 ad qngẽ
tos aureos, ꝛ ſic vſq3 ad ſummã ꝓmiſſam. Nec ob. ſi diceret̃, ꝙ il
la lex d3 intelligi ſm iſtã, q2 loquit̃ gñaliter, ꝛ iõ nõ huic deroga
re d3, q2 loquit̃ ſpãliter ſm gl. in l. ſciendum. ff. de ver. obli. ꝛ eſt
tex. in l. hac cõſultiſſima. C. q teſt. face. poſ. iuncta l. ꝑpoſteri. cu3
ſeq. C. de teſt. ꝛ ibi gl. q2 dr̃, ꝙ imo nõ ſolũ loquit̃ gñaliter, ſ3 etiã
dt tex. ſine vlla diſtinctione, ita ꝙ cõprehẽdit oẽs donationes, ꝛ
ẽt illã de qua fit mẽtio in l. donationes, quas parentes. in verſi.
nõ amplius. C. de dona. inter vir. ꝛ vxo. ꝙ imo donationes non
ꝓbãt hoc, q2 bene eſt clarum qd dt. donationes factas vltra qn
gẽtos aureos, ꝛ ſine inſinuatione inſinuari, qd intelligit̃ vltra ꝓ
miſſam ſummã, no. in ſumma ꝓmiſſa, cũ non dicat in totũ. Et ꝙ
ita intellectũ ſit, eſt tex. in d. l. ſancimus. §. ſi quid aũt. ꝛ ibi Bal.
C. de dona. qd no. q2 eſt magna Sal. authoritas. Quid aũt ſit in
dictis teſtiũ, vide Old. cõſ. xxxvij. ꝛ vide vnũ verbũ Alex. cõſi.
xvij. v. l. iiij. ꝛ Ro. cõſ. lxvj. ꝛ Capr. cõſ. xxj. col. pe. ꝛ Ro. ccxlv.
ꝛ Car. cõſ. xxvij. Imo. cxxxiij. ꝛ Bal. in c. ad audiẽtiã. de reſcrip.
cũ his q̃ ibi ſcripſi. ꝛ tex. in c. ſi quis. ꝛ Fel. in c. cũ ſup. de offi. de
leg. ꝛ ibi Barb. ꝛ Ro. ſing. dccxv. ꝛ Panor. in c. j. de re iud. gl.
in cle. j. de teſta. ꝛ gl. ꝛ ibi Bar. in l. de his. ſ. de tranſa. ꝛ Bart.
in l. iuriſgentiũ. §. ſi paciſcar. ff. de pac. Are. conſi. cvj. in x. dub.
ꝛ Bal. xxj. col. fi. in j. parte, ꝛ Alex. xxxvij. vol. ij. ꝛ lxxij. col. pe.
ad fi. e. vo. vbi loqt̃, an ſi fiat diſpoſitio duplex annexa circa vna3
ꝑſonam, que non fuit capax vnius ex illis diſpoſitionib. vr̃ ꝛ alia
Pau. in c. cu3 I. ꝛ A. in vltima notabili de re iud. vbi ponit, qñ
in aliquo ſint teſtes ſimiles inhabiles. ꝛ Alex. vol. iij. cõſi. cv. in
fi. vbi loquit̃ in libello. ꝛ Bal. cõſi. xlij. in parte, vbi loquitur, qñ
in compromiſſo eſt admiſſus inhabilis cum habili, ꝛ qñ eſſet ꝑ
talem etiam laudatum ꝯ formam compromiſſi, ꝛ Ro. cccclilij.
vbi loquitur in miſſione facta ex primo directo, debito partim
vero, ꝛ partim falſo. ꝛ Anc. primo, vbi declarat hunc text. ꝛ lo-
quitur in ſñia arbitri. ꝛ Bal. omnino conſ. cccclxxv. vbi plene lo
quit in duob. ꝓcuratorib. conſtitutis, an ſi conſtitutio nõ valeat
quo ad vnum, ſaltem valeat quo ad alium. lxxxv.

§. Siquis ſtichum.

Alternatiue obl'oni nõ põt accedere fideiuſſor
a h. d. Gl. hic nihil dñt. Tex. innuit[a] hic, ꝙ vna ꝛ eadẽ ſit obl'o ꝑn
cipalis ꝛ fideiuſſoria, vt in verſ. ſed q2 ꝛ in aliã, ꝛc. tex. in l. gñali
ter. ſ. e. vr̃ dicere, ꝙ ſint diuerſe. Sol. dic, ꝙ ſunt due: ſ3 reſpectu
pluriũ eſt vna, arg. l. iij. in fi. ſ. de duob. reis. ꝛ l. nemo eſt qui ne
ſciat. ¶ Quero, quid vult dicere gl. in verſi. in aliam. q̃ incipit,
q2 hec de toto. ꝛ vult innuere, ꝙ fideiuſſor in toto, principalis
in parte: non eſt verũ in parte, q2 teneor ad exhibẽdũ, l. Stichũ.
de ſol. ſed vult dicere alia, l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ſ. de verbo.
obli. ꝛ ſic alia dr̃, q2 fideiuſſor alternatiue, principalis pure, ꝛ nõ
eodem modo eſt in obligatione res eadem.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Tex. innuit. An ſit vna obl'o principalis ꝛ fideiuſſoria,
vide quod dt Bar. in l. cum quis ſibi aut Titio. circa fi. ſ. de ſol.
ꝛ tex. in ea. l. §. fi. ibi, ſuam obligationem.

§. Idem Iulianus ait.

Quo ad electionẽ fideiuſſor non
põt in cãm duriorẽ accedere: ſed cãm leuiorẽ ſic. h. d. ¶ Op. de l.
ſi Stichum. ſ. eo. in prin. Sol. Ibi erat electio rei, hic credito-
ris. Nã ſi eſſet electio debitoris, accipit̃ fideiuſſor, tunc eſt alia
obligatio. q2 vnum volet debitor, ꝛ aliud fideiuſſor, vt in contra
rio: hic vero eſt electio creditoris, ideo non eſt alia.

LEX XI.

1 ☞ Beneficium diuiſionis non poteſt opponi poſt ſolutionem.
2 Beneficium diuiſionis quando poſſit opponi ante.

Beneficium diuiſionis poteſt opponi poſt litem conteſtatam, ⁊
ſic ante ſententiam.
Exceptio diuiſionis eſt vere peremptoria.
Exceptio diuiſionis q̄ competit tutoribus, quia exēplū diuiſio-
nis de fideiuſſoribus opponi poteſt poſt litem conteſtatam.
4 Exceptio diuiſionis poteſt opponi poſt ſententiam niſi ſit ap-
pellatum.

a **SI dubitet creditor.** [a] Si dubitet an fideiuſſor
ſit ſoluēdo, nō pōt opponi bñficium diuiſionis ſimpli-
1 citer. h. d. ¶ † Quero, vtrū bñficiū diuiſionis poſſit
opponi poſt ſolutionē? Et dt Dy. ꝙ nō, l. ſi teſtō. §. ij. ver. ſed ve
2 rior. j. e. ¶ † Quero, an beneficiū diuiſionis poſſit opponi ante
litis conteſtationē. Et Dy. dt, Aūt eſt certum fideiuſſorē eſſe
ſoluēdo ⁊ tunc indiſtincte pōt, l. ſi. C. e. ⁊ §. ſi plures. Inſt. eo. tit.
Fallit in caſib. ibi notatis. ¶ Aūt eſt certū, ꝙ fideiuſſor non eſt
ſoluendo, ⁊ tūc nō pōt opponi, l. inter fideiuſſores. j. e. In dubio
ſtamus huic legi. Ita dt Dy. Sed nonne prius dʒ excuti vnus,
⁊ per talem excuſſionem dʒ ꝓbare creditor illum non eſſe ſoluē-
do, vt dr̄ in duob. reis, vt i auth. ḋ duob. reis. §. j. ſʒ nō pōt aliud
dici, niſi ꝙ ſecus ſit in iſto beneficio, quā in bñficio de duob. reis
vt colligit̄ ex verbis legis: nā epiſtola diui Adriani ita demū
concedit beneficium diuiſionis, ſi ꝯfideiuſſor eſt ſoluēdo. Vn ille
q opponit exceptionem diuiſionis ex illa epiſtola, dʒ ꝓbare id,
qḋ eſt cā ſue intentionis, ſ. confideiuſſorē eſſe ſoluendo, vel ſatiſ-
dare: vt hic. Sed per auth. de duob. reis, diuiſio dʒ fieri ſimpli-
citer. Excipitur, ſi apparuerit correum eſſe abſentem, vel non
eſſe ſoluendo. Vnde reus habet exceptionem ſine aliqua condi-
tione actor vero ſi vult illaʒ excludere, debet oſtēdere de diſcuſ-
ſione, per quaʒ appareat inopia, vel abſentia correi, et ſic debet
3 docere id qḋ eſt cauſa ſue replicationis. ¶ † Quero an poſt litē
cōteſtatā poſſit opponi exceptio diuiſionis ex epiſtola? Glo. ꝙ
non. Inſti. eo. §. ſi plures. et ſic dicit ꝙ eſt exceptio anomala, vt
ibi no. Sed Pe. dicit idem, ꝙ ante litis conteſtationem dʒ op-
poni, tamen dicit ꝙ eſt dilatoria q2 non principaliter opponit̄
ad perimendū, ſed ad dirimendum, d. §. ſi plures. ⁊ idem tʒ Cy.
C. de proba l. exceptionē in vlti. q. ⁊ C. eod. l. fideiuſſor. Sed tex.
⁊ gl. in d. l. fideiuſſor. C. eo. dn̄t, ꝙ pōt opponi ante ſnīaʒ. ⁊ idē te-
net Dy. ⁊ idem Spe. de renun. ⁊ conclu. §. j. ver. in primis. ⁊ ver
b ſi. ſeq. qḋ puto verum [b]: q2 hec exceptio vere eſt peremptoria.
Nam facta diuiſione fideiuſſor pro altero nō pōt teneri, vt j. eo.
l. inter eos. §. cum inter. vnde idem eſt, petere diuiſionē, ⁊ petere
peremptionem actionis pro parte confideiuſſoris. Vnde nō eſt
verum quod dicit Petr. Nec obſtat d. §. ſi plures. ⁊ j. eo. d. l. in-
ter eos. §. j. qui dicunt inſpici, an ſit ſoluendo tempore litis con-
teſtate, quia faciunt pro iſta parte. Quō enim poſſet ſciri, an ſit
ſoluendo tpe litis conteſtate, niſi lis eſſet iam conteſtata? Vnde
quod ſ. dixi, qḋ ante poſſit opponi, cōcedo, ſʒ dʒ reſeruari poſt.
Nec ob. ſi dicatur, quod litis conteſtatione negauit, vt j. dicam
ꝓmo §. de exceptione diuiſionis, que competit tutorib. idem di-
co, q2 hmōi exceptio exemplo fideiuſſorum eſt introducta, l. j. §.
nunc tractemus. ſ. de tute. ⁊ ra. diſtra. ſaluo eo, quod dicaʒ in l.
inter eos. §. j. j. eo. De beneficio vero diuiſionis, qḋ cōpetit duo-
bus reis, dic idem, qḋ in beneficio auth. de fideiuſſorib. vt dicaʒ
4 in l. exceptiones. ſ. de excep. ¶ † An autem poſſit opponi poſt
ſnīa exceptio ex hac epiſtola? Dy. dicit ꝙ non. quod intelligo
niſi ſit appellatum, l. fideiuſſor. C. eo. tit. ⁊ ibi no. ⁊ in Spe. tit. de
renun. ⁊ conclu.

ADDITIONES.

a ¶ Si dubitet. Pro concordia aduerte, ꝙ pōt opponi poſt liteʒ
conteſtatā exceptio diuiſoria ex epiſtola diui Adriani, ſʒ Bar,
in hac l. ſi dubitet ꝯtrariū tū tenere allegatur in l. inter eos. §. ſi. j.
e. tit. Tu dic, qḋ dicit in hac l. ſi dubitet. poſt multas opin. rela-
tas, ſua concluſio non ꝯtrariatur in d. §. ſi. q2 dicit. ꝙ poteſt oppo-
ni ante litem conteſtatam ſm opi. Pet. Sʒ eius diſcuſſio, ⁊ exa-
minatio dʒ reſeruari poſt litem conteſtatam: qualiter non eſſet
poſſibile ſciri, an eſſet ſoluendo tpe litis conteſtate, prout ibi exi-
gitur. ⁊ ita intelligatur prima opi. Item illud per verbum poſ-
ſe, quod non inducit neceſſitatem, l. ſepe audiui. vbi gl. ⁊ doct. ff.
de offi. preſi. cum ſimi.

b Alex. ¶ Puto verum. No. ſingularē caſum, ꝙ bñficiū diuiſionis
poteſt opponi poſt litem conteſtatam, qn̄ dubitatur in fideiuſſo-
re, an ſit ſoluendo. ⁊c. ꝯtrarium vr̄ ſentire Bart. in l. inter eos. §. ſi.
j. eo. ⁊ vide Bal. in d. l. exceptionem. in v. q. vide l. bona. j. de iu.
ſiſ. ponit etiam Bal. in d. l. exceptionem. quid in beneficio excuſ-
ſionis. de quo per Bal. in auth. hoc ſi debitor. in fin. de pig. Et
ad Bar. hic. adde Bald. in l. ſi. C. de conſti. pecu. Quid de exce-
ptione cedendarum, vide Bal. in auth. preſente. C. de fideiuſ. ⁊
limita vt per Bart. in l. ij. §. ſi. ſ. de duob. re. ⁊ adde ꝙ exceptio
cedēdarū, poteſt opponi ante ſententiam ad ipſam impedien-
dam. ⁊ ſi non fuerit tunc oppoſita, an pōt opponi poſt ipſaʒ ſnīaʒ
vide omnino per Pau. de Caſt. in l. ſi mandato meo. j. e. ⁊ qḋ ibi
de exceptione diuiſionis, que oritur ex ſnīa, vt in caſu l. Paul⁹.
ſſ. de re iu. ⁊ opponi poteſt poſt ſnīam: ⁊ ſimpliciter renunciatur
beneficio diuiſionis. non vr̄ renunciare beneficio diuiſionis, qḋ
mihi competit ex ſententia.

1 ☞ Negans ſe fideiuſſorem an perdat beneficium diuiſionis: ⁊
quid operentur illa verba, nego narrata, prout narrantur.

a **§. Ita demum.** Dr̄ ꝙ fideiuſſor, qui negat, amittit
beneficium [a] diuiſionis. Et ex hoc
tex. concludunt quidam, ꝙ poſt litem conteſtatam non poſſit op-
poni: q2 litis conteſtatio, vt plurimum fit per negationem. Sʒ
dic, qḋ mendaciuʒ circa illud qḋ eſt cā beneficij, facit perdere be-
neficium: vt ſi ſocius negat ſe ſocium, ꝑdit beneficiuʒ ſocietatis,
l. ſi vnus. §. fin. ſ. pro ſocio. Simile in filio, qui eſt in poteſtate, ſi
negat ſe eſſe, vel fuiſſe in poteſtate, tunc amittit beneficium, l. ſed
1 ſi ex parte. l. j. ſ. qḋ cum eo. Ita hic in fideiuſſore, † ſi negat ſe fi-
deiuſſiſſe perdit beneficium diuiſionis: q2 negat id, qḋ eſt cā be-
neficij. l. ſed hoc ita. §. ſi. ſ. de re iud. ſed in litis conteſtatione ne-
go narrata prout narrantur eſſe vera, non dico me non eſſe fide-
iuſſorem: ideo non perdo beneficium.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Amittit bñficium. Adde tū ꝙ talis negans, vr̄ recupe-
rare beneficium ſi peniteat ante litē cōteſt. l. electio. §. ſi is queʒ.
cū ibi no. ⁊ ibi Bal. ſ. de nox. ⁊ Ang. ⁊ Imol. in l. ſed hoc ita. §.
j. de re iud. ⁊ Ang. hic. Itē niſi eū peniteat negationis, antequā
agens eum ꝓbet eſſe fideiuſſorē. l. de etate. §. ſi. ⁊ ibi Bal. de in-
ter actio. Facit l. ſi. ſ. ḋ rei vēd. ⁊ ibi vide q̄ dixi poſt Bar. Et no.
q2 ꝑ iſtum tex. no. Bal. in auth. ꝯ q ꝓpriā. C. de non nu. pecu. ꝙ
negans ſe fideiuſſiſſe, ꝑdit beneficiū excuſſionis, ⁊ cedēdarum, ⁊
no. qd operent̄ iſta verba nego narrata, ꝓut narrantur. ⁊ eſt no.
iſtud dictū, q2 Imo. dt ſe alias bene fuiſſe lucratū de hoc dicto,
⁊ qḋ no. Bar. in l. ēt. §. lʒ. ſ. ſol. mat. ⁊ ſequit̄ Imo. i d. l. ſʒ hoc ita.
§. j. ⁊ qḋ no. Bar. in l. ſi prius. in v. oppo. prime partis, de ope.
no. nun. ⁊ quod no. Inſti. de actio. §. eque. ꝑ Areti. ⁊ ſic vide hic
Bar. quod per talem negationē nō vr̄ negare libelli circūſtan-
tias. Idē dt Bar. in rn̄dēte poſitionib. in d. l. ſi cui. §. j. de lega. j.
alle. Spec. ⁊ vide Bal. in l. j. C. de edil. actio. ⁊ facit qḋ dt Inn.
in c. ſuper literis. de reſcrip. vbi dixit, qḋ ſi vnū narrat̄, ⁊ aliud
cōcluditur, tali caſu cōcluſio rejcitur, ⁊ ꝯ Bar. vr̄ tenere Bald.
C. de lit. cōte. l. j. Cum opi. Bar. hic tranſit ſimpliciter Pau. de
Caſt. ⁊ vide que ſcripſi poſt Imo. in d. l. ſed hoc ita. ſ. alle.

1 ☞ Filiuſfami. fideiubens pro patre tenetur inſolidum, lʒ ha-
beat executionem.
2 Executio contra filiumfami. qui fideiuſſit ꝓ patre, ⁊ condemna-
tus inſolidum fit durante patria poteſtate.
3 Pater poteſt principaliter, ⁊ acceſſorie obligari pro filio.
4 Filius ſoluens pro patre ex neceſſitate preambuli contractus,
non videtur donare.

§. Filiuſfamilias. Filiuſfami. ꝓ parte vtiliter
fideiubet, ⁊ ex cā pr̄ qḋ iuſſu,
⁊ de in rē verſo tenet̄, ⁊ filio emācipato ſoluēti de peculio caſtrē
ſi ſubuenit̄. h. d. vſqʒ ad ſi. ¶ Op. ꝙ filius nō poſſit fideiubere ꝓ
patre, qui cenſet̄ eadē ꝑſona. C. de impu. ⁊ ali. ſubſti. l. ſi. Sol. cen-
1 ſetur eadem ꝑſona quo ad quid, ⁊ non per oīa. ¶ † Quero, an [a] ſit
a verum, quod filiuſfamilias teneat̄ in quātū facere pōt? Hic vr̄ di-
ci qḋ ſic. ꝯ ꝑ l. pe. ſ. qḋ cū eo. vbi īſolidū tenet̄, lʒ habeat exceptio-
nē. ⁊ ex hoc habem⁹ formā libelli, qḋ inſolidū pōt agere: ipſe ve-
b ro pōt exceptionē opponere. ¶ Quero, dr̄ [b] hic, † qḋ filius du-
2 rāte patria ꝑtāte pōt inſolidū cōdemnari, ſed an durāte patria
ꝑtāte pōt fieri executio: Et gl. in l. iij. §. ſed vtrū. ſ. de mino. i gl.
ſup ver. conueniri. tʒ qḋ nō, l. qḋ ſi minor. §. ſeruus. eo. tit. Doc.
ibi tenent ꝯ q2 poſito quod nō poſſit fieri executio, tū pōt cedere
bonis, l. cum ⁊ filij. C. qui bo. ce. poſ. ⁊ Inſti. de nox. §. ſi. cum ſua
gl. Sed ſi filius non cederet bonis, deberet detrudi in carcereʒ,
⁊ ſic pʒ quod fit executio. ⁊ hoc tenet glo. ſ. ſolu. matri. l. ſi filio. ij.
3 ¶ Ad verſi. ſed an. opp. obligatio † principalis, ⁊ acceſſoria nō
pōt concurrere in eadem perſona, l. generaliter. ſ. eodem titul.
ſed hic dicitur, quod tenetur pater vt principalis, ⁊ quod iuſſu,
ergo, ⁊c. Solu. Iacobus de Arena, dicit hic, quod ſi filiuſfami-
lias fideiuſſit principaliter animo nouandi promittendo, meri-
to tenetur quod iuſſu. Ad aliud quod dicitur in rem verſo, dic
quod tenetur alteri mutuanti filio, ſecundum gl. vel filiuſfami.
interceſſit animo nouandi, ⁊ ſic nunquam reperitur, quod tenea-
tur principaliter, ⁊ acceſſorie. Tu dic quod nō pōt teneri princi-
palis, ⁊ fideiuſſor ꝓ ſeipſo: ſed bene pōt teneri principaliter pro
ſe, ⁊ acceſſorie pro alio, vt pro filio: licet ille due obligationes
tenderent ad idem, argumen. ſ. de duob. reis. l. reus. in princi.

¶ Uenio ad ver. plane. Opp. quod debemus inſpicere tp̄s ↄ̄-
ctus, l. fi. ſ. tit. j. ⁊ l. ſi filius. ſ. de verb. obl. ⁊ ſic nõ haberet ſiliusfa-
milias actionem. Gl. ſoluit, hic interuenit nouus ↄ̄ctus. ↄ̄z hoc
nõ plꝫ, q2 hic non q̄rit̃ de actione, q̃ orit̃ ex illa ſolutione, ſed ex
veteri ↄ̄ctu. Itẽ hic nõ poſſes dicere, q̄d ſit cõditio poteſtatiua:
nã retro trahit̃: q2 hic ſoluit ex neceſſitate, ⁊ ſic retro trahit̃, l. j. ſ.
q pot. in pign. hab. Uera eſt ergo ſolutio, ꝙ hic dr̃ q̄d dat̃ vtilis
ex equitate, vel in factũ, nõ ex preãbulo ↄ̄ctu: ſꝫ ex lege rõne preã
buli ↄ̄ctꝰ. Ita dt tex. i l. ſi vero nõ remunerãdi. §. ſi filiofa. ſ. mã.
¶ Opp. ſm Dy. q2 ab initio tenet̃ pr̃ filio naturaliter tm̃ q̃ non
poteſt confirmari, vt ſ. de actio. ⁊ obli. l. oblĩones. ⁊ l. q̄d initio. j.
de reg. iur. Sol. hic interuenit nouus actus. Uel dic, vt dixi, q̄d
nõ dat̃ ex precedenti ↄ̄ctu, ſed a lege vtilis. ¶ Opp. de liber ho
mo. ſ. de verb. obl. vbi dr̃, q̄d ex qua cã q̃ris mihi, ex eadẽ cã non
poſſum tibi obligari. Solutio, dt Dy. hic fideiubendo p parte,
non obligat illum, apud quẽ fideiuſſit ſibi, ⁊ iõ nõ põt q̃rere pa-
tri. Primo obligat ſe ei, ⁊ iõ pr̃ obligat̃ ſibi. Hoc nõ plꝫ, q2 hic
nõ q̃rimꝰ de oblĩone, q̃ orit̃ ex promiſſione facta a filio creditori,
ſꝫ de oblĩone q̃ orit ex mãdato, q̄d vr̃ fieri a patre ipſi filio fideiuſ
ſori, q̄d ſoluat, l. indebitã. ſ. de cõdi. indeb. q̄ caſu ſi filio mãdare
tur ab alio, q̃reret̃ patri, ⁊ ſic obſtat ↄ̄rium. Dic ergo, q̄d hic pr̃
4 nõ tenet̃ ex ↄ̄ctu, ſed vtili data a lege. ¶ Opp. q̄d † filius ſoluẽs
pro patre videat donare, vt C. de nego. geſt. l. ſi filiꝰ. Dicit Dy.
ſolue, vt ibi. Tu dic q̄d ibi filiꝰ ſoluit ſpõte hic ex neceſſitate pre
ambuli ↄ̄ctus, ⁊ ſic nemo in neceſſitatib. liberalis exiſtit, l. rẽ le-
gatã. ſ. de adimen. lega. facit l. heredes. §. ſi filius. ſ. fami. ercif.
⁊ facit ad ea que dicam in l. Stichus habet. ſ. de pecul. leg.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Quero an. Adde Bar. i l. ſi maritũ. ⁊ ibi Sal. ſ. ſo. ma.
⁊ in l. ex diuerſo. §. fi. e. ti. ⁊ in l. ſunt qui in id. ſ. de re iu. Adde l.
ij. ſ. q̄d cum eo. ⁊ l. eius rei. ⁊ in l. ſi ex alio. C. quod cum eo.
b Alex. ¶ Quero dr̃. Adde Bar. in l. quoties. ij. de noc. ⁊ Bal. i l.
ſi ex alio. C. q̄d cũ eo. q̄d no. hic p filijſfami. mercatoris, ſi nolunt
detrudi in carcerem faciat ſe emãcipare. ⁊ vult hoc dicere, q2 fi
lius emãcipatus, ⁊ ſui iuris nõ tenet̃, niſi in quãtũ facere poteſt:
ſecus in filio famil. qui tenetur inſolidum, vt in l. ij. not. ſupra
q̄d cũ eo. An aũt poſſit fieri executio in bonis patris, quatenus
ſibi debet̃ p legitima, Pau. de Caſt. hic ponit, ⁊ Gul. in l. ſi qua
pena. ſ. de his q ſunt ſui, vel alie. iur. Spe. de exec. ſen. §. fi. verſ.
quid ſi filius inſolidum. dic vt in l. ij. ⁊ ibi no. quod cum eo.

LEX XII.

Qui contra. Ubi nulla ſubeſt oblĩo, nõ p̃t ac-
cedere fideiuſſor. h. d. ¶ Opp.
q̄d pr̃ dãdo fideiuſſorẽ, vr̃ approbare ↄ̄ctũ, l. ſꝫ Iulia-
nus. §. pe. ⁊ l. ſeq. ſ. ad Macedo. Sol. Dy. dt q̄d hoc
dꝫ intelligi qñ pr̃ errauit, ſecus ſi ſciuiſſet: q2 tũc vr̃ approbare,
l. ſed Iulianꝰ. §. pen. ⁊ l. ſeq. ſ. ad Macedo. Alij doc. dat ↄ̄, ⁊ bñ,
⁊ idẽ Rayne. de For. q2 dt Dy. ↄ̄ iſtũ text. cũ nulla eſt oblĩo poſt
mortẽ, ergo pr̃ nõ poſſet eã approbare, ↄ̄ria loquunt̃ filio viuẽ-
te. ¶ Quero, an hec lex hẽat locũ hodie: ⁊ dic q̄d nõ: q2 filius hꝫ
heredem hodie, q eiꝰ pſonã ſuſtinet, vt in auth. de here. ab inte-
ſta. ⁊ ita tꝫ gl. ſ. ad Macedo. l. creditorẽ. ¶ Opp. quod pr̃ nõ te
neat̃ de peculio filio accipiẽte mutuũ, l. pe. C. ad Maced. Sol.
dicit gl. intelligo hic alio celebrato ↄ̄tractu, ⁊ ſic non referas ad
mutuum. Uel aliter dicit in d. l. creditorẽ. quod ↄ̄tra patrẽ dat̃
actio lꝫ obſtet exceptio, ⁊ iõ dãdo fideiuſſorẽ vr̃ approbare obli-
gationem de peculio. ⁊ hec ſolutio magis placet, ⁊ videtur pro
bari in tex. d. l. pen. C. ad Maced.

LEX XIIII.

Si mandato meo. Gl. in verb. pſtite
ris. oppo. ⁊ nõ ſol-
uit, vide eã, ⁊ incipit, vt ⁊ ſ. ibi, l. ſi reus. ſed ibi erãt pa
riter principales. ⁊ ↄ̄tra eũdẽ, hic ↄ̄tra diuerſos. Dy.

LEX XV.

Cum reus. Dicit gl. quod hec lex dꝫ intel
ligi quãdo exceptio competẽs
fideiuſſori erat perſonalis, ita quod ſibi tantum com-
petebat, quod placet, quia ſi cõpeteret principali, op-
poneret eam in perſona ſua. Preterea, ſicut obligatio fideiuſſo
ria non confunditur per principalem, quando noceret actori, vt
j. eod. l. heres. quod ſi hic ſeruus. ita quando noceret debitori,
vt hic, cum glo. quod tene menti.

LEX XVI.

a Si ſtipulatus eſſes a me. a Fi
de-
iuſſor poteſt opponere exceptionẽ ex perſona rei, eo
inuito. h. d.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si ſtipulatus eſſes a me. Et ad hanc legem bene facit
tex. no. in l. ſi cui. C. de non nu. pe.
1 ☞ Pactum vnius ex fideiuſſoribus non preiudicat credito-
ri contra alium fideiuſſorem agenti.
Modus adiectus in vltimis voluntatibus inducit diſpoſitio-
nem, idem in contractibus.
2 Fideiuſſores plures ſi intercedunt diuerſis temporib. vnus nõ
videtur intercedere contemplatione alterius.
3 Beneficium cedendarum, quando obſtet creditori agenti con-
tra fideiuſſorem.
4 Exceptio cedendarum, an obſtet creditori, quando ille, contra
quem eſt fienda ceſſio, non eſt ſoluendo.
5 Creditor ſi reſtituit pignus debitori, ⁊ agit contra fideiuſſorẽ,
an ei obſtet exceptio.
1 §. Si ex duobus. † Pactũ vniꝰ ex fideiuſſori
bus nõ piudicat creditori cõ
tra aliũ fideiuſſorẽ agẽti. ¶ Opp. fideiuſſori dꝫ cedi actio, l. fide-
iuſſor. j. eo. ſꝫ ſi creditor nõ põt cedere, repellit̃ exceptione cedẽ-
darũ, l. Stichũ. §. ſi creditor. j. de ſol. ⁊ l. ſi pupillꝰ alterum. ſ. de
admi. tuto. Timore huius ↄ̄trarij ſunt plures ſolutiones. Una
eſt, quod ille qui primo liberat̃ non tenet̃ in effectu, l. quamuis.
§. Marcellus. ⁊ §. ſi mulier. ſ. ad Uelle. ⁊ l. ſi Titiꝰ. j. e. ⁊ illa eſt
vera in ſe, lꝫ ſit diuinare, ⁊ eſt vera, p l. ſi pcurator. §. ſi liber ho
mo. ſ. manda. Secũda ſolutio eſt, quod fideiuſſor ↄ̄ſenſit libera
tioni alterius, ⁊ tunc nõ põt oppponere exceptione cedendarũ.
Ita gl. tꝫ in l. ij. C. eo. ⁊ ibi tꝫ Cy. dicens, quod Dy. eo audiẽte te
nebat eã. Hac et tꝫ gl. in l. niſi. de pac. ⁊ iſta eſt vera, in ſe, lꝫ ſit di
uinare. Tertia eſt, quod illum liberauit ad tp̄s. Iſta nõ eſt bona
q2 ad tp̄s obſtaret exceptio, l. ſi mãdauero tibi. in princ. ſ. man-
da. Alia eſt, quod ille cum quo tranſactum fuit, fideiuſſor fideiuſ
ſoris fuit. Truffa eſt, lꝫ ſit vera in ſe. Alia eſt, quod beneficio ce-
dendarum renunciauit. Iſta eſt no. Glo. tꝫ eam in d. l. niſi. ſ. de
pac. tñ lꝫ ſit vera, non bene congruit litere. Alia eſt quod ibi de
rigore, hic de equitate. ⁊ gl. in l. ij. C. eam tꝫ. Sed non plꝫ, q2 tex.
dicit hic nulla exceptione, ſed omnis exeeptio eſt de equitate, l.
qui equitate. ſ. de do. excep. Ex hoc apparet, quod nulla equita
te repellitur creditor. Alia ſolutio eſt, quod pactum non inter-
ceſſit, ſed datio, vt non peteret: quod gl. reprobat, ⁊ bene. q̄d no.
2 † q2 ex hoc probatur, ꝙ ſicut in vltimis voluntatibus modus
adiectus inducit diſpoſitionem, ⁊ ex eo poteſt agi, l. fi. C. de his
que ſub mo. ita in contractibus: quod no. Alia ſol. eſt Mar. quã
tꝫ Azo. ⁊ illa eſt vera, ⁊ Ia. de Are. tꝫ eam, ⁊ dicit, Qñq3 fideiuſ-
ſores fideiubent reſpectu mutui periculi, q2 non fideiuberem ſi
ne te, nec tu ſine me. ⁊ tunc hꝫ locum beneficium cedẽdarũ. Qñ-
que fideiubent non reſpectu mutui periculi, vt primo fideiuſſi,
poſtea tu, ⁊ ſic non contemplatione alterius primus fideiuſſit, ⁊
tunc in caſu iſto ſi liberaui ſm fideiuſſorem, non poſſum oppone
re beneficium cedendarum. Et iſta vr̃ probari per l. ſi Titius.
j. eo. ⁊ iſtam tꝫ Old. mihi plꝫ. Alij dicunt, quod in contrarijs li-
berauit principalem, hic liberauit fideiuſſorem, ⁊ ita dñt Dyn.
dixiſſe. Ratio eſt, q2 liberato principali nullum remedium ha-
bet fideiuſſor: ar. eius quod not. j. eod. l. vt fideiuſſor. Sed non
plꝫ, q2 eadem eſt ratio in confideiuſſore, q̃ eſt in correo, ergo, ⁊c.
l. ſi pupillus. ſ. de admi. tut. Preterea, ſupereſt aliud remediũ,
ſ. actio mandati contra principalem. vnde tene primam. Et iõ
3 † p declaratione diſtingue. Qñq3 creditor non põt cedere actio
nem ex natura obligationis, q2 ſibi nulla competit actio, ⁊ tunc
non obſtat exceptio cedendarũ, d. l. quis. §. ſi mulier. ⁊ §. Mar
cellus. ſ. ad Uellei. ⁊ l. ſi pcurator. ij. ſi liber homo. ſ. mãd. ⁊ hic
prima ſol. Qñq3 non poteſt cedere facto debitoris, ⁊ idem, l. in
his. §. ſi duos. in fi. j. de ſol. ⁊ hic in fi. gl. Qñq3 non poteſt cedere
facto ipſius creditoris, ⁊ tunc aut ille alius, q petit ceſſionẽ, con
ſenſit liberationi, ⁊ tunc imputet ſibi, vt hic, ⁊ C. eo. l. ij. in ij. glo.
magna. ⁊ l. niſi ſ. de pact. Aut non conſenſit liberationi, ⁊ tunc
aut fuit renunciatum beneficio cedendarum, ⁊ ſecurus eſt credi
tor vt hic, ſm vnam ſolutionem, ⁊ no. ſ. de pac. l. ij. Aut non con
ſenſit, ⁊ tunc aut fideiuſſerunt ſimul, aut diuerſis tp̄ibus. Pri-
a mo caſu obſtat exceptio a cedendarum, l. Stichũ. §. ſi creditor.
j. de ſol. ⁊ l. ſi pupillus. ſ. de admi. tuto. Ratio eſt: q2 vr̃ fideiube
re ratione mutui periculi. Secundo caſu, aut fuit liberatus ille
fideiuſſor, qui interceſſit poſtea, ⁊ agitur contra primum, aut ecõ
tra: Primo caſu, non poteſt opponi exceptio cedendarum cre
ditori, q2 ille nõ interceſſit cõtẽplatiõe illius vltimi fideiuſſoris,
vt hic, ſm ſolu. Mar. ⁊ Azo. que vera eſt, niſi ab initio erat con-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

uentum, qđ alius daret, q̄r tunc vr̄ ſimul dari, vt j. de ſol. l. Mo
deſtinus. Secūdo caſu obſtat exceptio, q̄r ſecundus fideiuſſit cō
tēplatione primi: ſed in pignore hoc non haberet locū. q̄r ſemꝑ
qs vr̄ intercedere cōtēplatione obl'onis bonoꝝ preſentiū, ⁊ futu
rorum, vt C. q̄ res pig. ob. pñt. l. fi. ⁊ obl'o pignoris dꝫ cedi, ſicut
obl'o ꝯ fideiuſſorē, l. ij. C. eo. ⁊ intellige qđ ab initio fuit ꝯcta obl'o
4 ꝑſonalis cū obl'one bonoꝝ, vt no. ꝑ doc. C. eo. l. ij. ¶ † Quero, po
ne qđ in caſu, in quo dꝫ fieri ceſſio, ille ꝯ quē dꝫ fieri, nō eſt ſoluen
do, ⁊ dico, ego liberaui eū, q̄r nō erat ſoluēdo, an obſtet exceptio?
Et vr̄ ꝙ non, q̄r teneor ad factū, ſi nō facio qđ debeo teneor ad in
tereſſe, l. ſi qs ſtipulatus. in fi. ſ. de verb. obl. mō facis dolo pete
re id qđ tua nō intereſt, ſed tua nō intereſt qđ tibi cedatur actio,
ergo ⁊c. Et hoc vr̄ tenere gl. in d. l. niſi. ſ. de pac. Sꝫ ꝯ hoc facit
q̄r vr̄ liberando eū accipere pecuniā, ⁊ ſibi donare. ſ. de iure do.
5 l. vir ab eo. Preterea potuiſſet effici ſoluēdo, ⁊ hoc plꝫ. ¶ † Que
b ro, liberaui [b] fideiuſſorem, ſed principalis eſt ſoluēdo, an fideiuſ
ſor mō cōtētus poſſit opponere exceptionē cedēdarū? Et vr̄ qđ
nō, q̄r ſua nō intereſt. Dico ſic i pignore, ſi creditor hēat pign⁹
apud ſe, ⁊ reſtituit cū debeat illud tradere fideiuſſori, tūc obſtat
ſibi exceptio, q̄r intererat potius eius non ſoluere, ⁊ pignus re-
tinere, quā in ꝑſonā agere, vt j. de furt. l. itaꝫ fullo. ſed ſi hēbat
ſolū bona ſibi obligata, tunc ſufficit, ſi cedat actionē, ⁊ ꝑmittat
debitorē eſſe idoneū, ſꝫ in fideiuſſore puto ſi creditor eſt parat⁹
ei dimittere, quātū eſt deterius nomē debitoris, ꝑꝑ fideiuſſorēꝫ
liberatum, qđ tūc ſi nō obſtat exceptio, arg. eius qđ no. ſ. de ar-
bi. l. vtiꝫ. Cetera qñ liberauit pignora, dic vt C. eo. l. ij.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Obſtat exceptio. Uide de iſta mā no. ꝑ Spec. in tit. de
ceſſio. actio. §. j. ver. ſed ꝙ debitor meus. ⁊ ibi Jo. And. Cyn. in
l. ij. iij. ⁊ iiij. q. C. de pig. ⁊ Cy. ⁊ Jac. But. in d. l. iubemus. C. ad
Uelle. ⁊ Spe. de renun. ⁊ conclu. verſi. ſed pone eius domum. ⁊
verſi. quid ſi creditor conſenſit.
b ¶ Quero liberaui. Adde no. per Bar. ⁊ Cy. in l. j. C. de tranſa.
⁊ Bar. in d. l. eandem.

LEX XVII.

1 ☞ Hypothecaria an poſſit cedi ſine principali: ⁊ quis ſit effe-
ctus.

Fideiuſſor obligari. Seipſam ſummat.
¶ Op. ſ. eo. l. ij. Sol. dt gl. fallit ibi. Tu dic, qđ ibi eſt
naturalis obligatio, que eſt principalis. ¶ Op. de l.
1 ite ſi ſeruus. in fi. ſ. de ſtip. ſer. Solue vt ibi. ¶ † Quero, an [a] hy
a pothecaria poſſet cedi ſine principali: arg. ꝙ nō, vt hic ⁊ j. e. l. §.
fideiuſſor. ⁊ l. ſi mihi aut Titio. arg. ꝯ l. ex ſextāte. §. Latin⁹. ſ. de
de exce. rei iudi. ⁊ ad Treb. l. debitor. ⁊ C. de lui. pig. l. ij. Dicit
Dy. credo ꝙ non poſſit cedi ſine principali, arg. legū primo al-
legatarū. Ad ꝯriū rñdeo, ꝙ in caſib. illarū legū ſupererat natu-
ralis ſm verū intellectū earū legū ſm Dy. ſꝫ in d. l. debitor fuit.
ꝯfuſa ciuilis ⁊ naturalis. Tū ꝓ eo eſt gl. C. de here. vel acti. vē.
l. fi. In ꝯtrariū eſt gl. C. de pig. l. vſucapio. ⁊ ſ. de pig. l. j. §. cum
prediū. Cy. in d. l. fi. dt, ꝙ Dy. ſe audiēte ꝯcordauit illas glo. q̄r
hypothecaria nō pōt cedi extraneo, l. fi. C. de here. ven. ipſi prin
cipali debitori ſic, l. vſucapio. C. de pig. Iſtud idē tꝫ Spe. in tit.
de ceſſio. act. §. j. verſ. ſed qd ſi ceſſi. Ego dico, qđ indiſtincte pōt
b cedi hypothecaria ſine principali [b], vt ſ. de le. iij. l. Julianus. in
prin. de pig. l. grege. §. cū pignori. ⁊ C. ſi pignus pigno. dat. ſit.
l. ij. Nec ob. hec lex, q̄r fateor qđ nō pōt cōſtitui ab initio hypo-
thecaria, ſeu fideiuſſoria obl'o ſine principali, vt hic, cum ſimili.
ſed bene cōſtituta pōt ſeparari, vt dictis legib. Nec ob. qđ no. C.
de heredit. vel acti. ven. l. fi. vbi dr̄, ꝙ ſequeret, qđ ſi cedēs age-
ret ꝑſonali, quod ceſſionarius ꝑderet hypothecariā, q̄r ꝑ hoc nō
cōcludit, qđ ceſſio nō valeat, ſꝫ qđ poſſibile eſt, quod erit ſine effe
ctu. Huius ḡ gratia videndū eſt qs eſt effectus huius ceſſionis,
ſ. qñ cedit hypothecaria ſine principali. Ad hoc rñdeo, q̄r qñ ce
dit hypothecaria ſola, q̄r ꝑſonalis nō ſubeſt, vt l. §. C. de lui. pig.
tūc hꝫ effectū, q̄r aliter agere nō pōt ꝑſonali. qđ ēt contingit, qñ
cedit ipſi debitori, d. l. vſucapio. C. de pign. ⁊ ſ. de pign. l. j. §. cū
c prediū. Qñꝫ ꝑſonalis [c] ſubeſt, ⁊ ſit ceſſio extraneo, ⁊ tunc ad-
uerte, aut ceſſio fit ex cā mere donationis, ⁊ tunc hꝫ effectum, vt
poſſit pign⁹ retineri, donec ſibi donatario ſoluat. d. l. Julian⁹.
in prin. ſ. de leg. iij. Et puto quod ſi donator, vel heres eius age
ret ꝑſonali, qđ teneret ipſi donatario vel legatario, quaſi ipſius
dolo factum ſit, vt res donata vel legata intererat, vt not. ſ. de
trāſa. l. fi. Si vero ceſſit ex alia cā, tunc puto inſpiciendū cāꝫ, qua
re ceſſit. Si n. ceſſit ex cā emptionis, idē, l. ij. §. nō tm̄. ⁊ §. feciſſe.
ſ. de hered. ven. Si vero ex cā pignoris, idē, cū debitor ſoluēdo

debitum faceret ceſſare preſumptionē doli, vt C. de cri. ſtel. l. j.
Item talis creditor non poſſet agere hypothecaria, niſi vſꝫ ad
quantitatem ſui debiti.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Quero, an. Uide in l. cū notiſſimi. C. de preſcr. xxx. an.
in gl. q̄ incipit, ſꝫ cū ꝑſonali. ⁊ ibi Bal. ⁊ Ang. ⁊ Bald. in l. fi. de
here. vel acti. ven. Sed an ceſſa ꝑſonali videat ceſſa hypotheca
ria, vide Bar. in l. ſi heres pecuniā. j. ad Treb. ⁊ in l. heres a de
bitore. j. eo. ⁊ no. ꝑ Bal. in l. inſolutum. C. de actio. ⁊ obli. Iſtis
adde gl. ⁊ Bar. in l. ſi pignori. ſ. famil. erciſ. ⁊ vide Bal. in l. he
reditatem. de here. vel acti. ven. ⁊ gl. in d. l. heres pecuniā. Bal.
alle. ꝑ l. cum opꝫ. §. fi. C. de bon. q̄ libe. ⁊ ibi in d. §. fi. habes tex.
⁊ gl. ⁊ Bal. quod hypothecaria contrahitur antequam obliga-
tio perſonalis contrahatur, quod not.
b Poma. ¶ Sine principali. Et vide Alex. conſil. xlvij. v lu. iij.
vbi in omnibus ſequitur dicta Bar. hic.
c Alex. ¶ Quandoque perſonalis. Uide Bar. in l. ſi conſtante. in
pen. q. iij. q. princ. ⁊ quod no. j. ea. l. §. fi.

1 ☞ Debitor proprie dicitur, a quo inuito extorqueri poteſt.
2 Actio quando naſcatur ex naturali ſola.

§. Qui certo loco. Nō pōt obligari fideiuſſor in duriorem cām. h. d. vſꝫ
1 ad §. cum fideiuſſor. ¶ † No. iſtum text. qđ debitor ꝓprie dr̄ a q̄
inuito pōt extorqueri: alias debitor dr̄ abuſiue, vt j. de ver. ſig.
2 l. debitor. quod facit ad multa. ¶ † Quero vtrum ex naturali ſo
la naſcat actio? Glo. dicit quod ſic. aliqñ ex nudo pacto, l. ſi qs
argentū. C. de dona. ⁊ de dotis ꝓmiſ. l. ad exactione. Cōtra not.
ſ. de acti. ⁊ obli. l. naturales. Ultramō. dñt, quod in obl'one, q̄ cō
ſenſu cōtrahit, ex ſola naturali naſcatur obl'o: nec eſt ibi vincu-
lum ciuile. Ita not. in l. legem. C. de pact. Tu dic qñꝫ lex fouet
pactum gratia ipſius pacti, vt in contractib. bone fidei, tunc pa
ctum dr̄ veſtitum conſenſu, ⁊ tunc orit actio ex eis, ⁊ ſic non orit
ex nudo pacto, vt in contractib. qui contrahunt cōſenſu: ⁊ ita eſt
in contractu dotis, de iure antiquo, d. l. ad exactionem. hodie ve
ro eſt ibi tacita ſtipulatio ꝑ titu. de rei vxo. actio. Qñꝫ lex fouet
pactum rōne perſone, ⁊ tunc pactum remanet nudum, ⁊ ex hoc
pacto oritur actio, l. etiam. ſ. de vſur. Et iſto caſu poſſet dicere
verum iſta gl. Qñꝫ lex fouet pactum, ſed ꝑꝑ pactum producit
actionem, vt C. de dona. l. ſi quis argentum. tunc pactum rema
net nudū, ⁊ non oritur actio ex pacto, ſed ex lege propter pactū.
Et ſic hec gl. in exemplo quod ponit, non bene dicit. Ita dt Jac.
But. in d. l. legem. C. de pac.

§. Stipulatione in diem. Nota ꝙ iſta obl'o dr̄ i pē
denti: contra ſ. tit. j. l. vſuſfructus. Sol. lex illa hꝫ locum qñ ab
initio vitium ſtipulationis eſt certuꝫ, vel ex parte rei, vel ex par
te perſone ſtipulantis, vt ibi plene dixi.

1 ☞ Conditio non impleta per defunctum, quando poſſit per he-
redem impleri.
Diabolus reuelauit gl. id quod dicit ſm Pet. de bella perti.
2 Promittens ad certū tempus ſoluere, ⁊ ſi non ſolueret, ꝓmiſit
penam, ſi eſt mortuus antequā interpellaretur, an facultas ſol-
uendi tranſeat ad heredes.
3 Obligatio fideiuſſoris concepta ſi reus non ſoluerit, eſt condi-
tionalis.

§. Cum fideiuſſor. Fideiuſſoria obligatio con cepta, ſi re⁹ principalis nō
ſoluerit, ex mora rei principalis, vel ex eius morte cōmittitur.
1 h. d. ¶ Ad primum quod dicit, ex mora committitur. † Opp.
de l. ita ſtipulatus. ſ. de verbo. obliga. Soluit gl. ⁊ bene. hoc io,
q̄r preceſſit diſpoſitio in perſonam rei, cuius mora nocet fide-
iuſſori: ſecus ſi ſimpliciter incepiſſet a precedenti conditione ne
a gatiua [a]. ¶ Secundo habetis notare ex lege noſtra, quod ſi per
defunctū reum non eſt impleta, non poteſt eam implere heres.
Sed contra id oppon. quia idem permitti debet heredi, quod
defuncto, l. diem. §. j. ver. nec vtimur, ⁊ l. quamuis. ſ. de arb. D.
dicit, quod hic deceſſit ſine herede. Pet. de bella perti. C. de cō
ditio. inſert. l. penul. in iij. q. dicit, credo quod huic gl. diabolus
reuelauit id quod dicit ⁊ peſſime dicit, ad contrarium reſpōdet
ius implende conditionis tranſit ad heredem ad euitandam pe
nam: hoc eſt verum, quando in eadem perſona preceſſit diſpoſi
tio ⁊ conditio, ⁊ in ꝯtrario: hic in perſona vnius preceſſit diſpo
ſitio, in perſona alterius conditio, ideo non tranſit ad heredem.
Dy. hic

Dy. hic vr̄ tenere gl. iſtam. Quid dicemus: Credo Pet. meliꝰ
dicere primo ꝑ legem iſtā: ſecūdo ꝑ l. ꝗ Rome. §. Agerius. ſ. ꝺ
verb. obl. Tertio ꝓbo ꝑ l. poſtquā. in princ. ſ. vt le. no. caue. vbi
dr̄, qꝺ ſi cōditio oblōnis fideiuſſorie exiſtit, cū pſona principalis
nō ſubeſt, nō cōmittit. Rō eſt, qꝛ tūc nō eſt pſona, in qua cōſiſtat
obl'o: mō ſi ponis iſtū deceſſiſſe ſine heredib. tūc nō eſt perſona,
in qua poſſit cōſiſtere principalis obl'o, iō fideiuſſor non pōt eſſe
obligatus, cuꝫ iſta cōditio impleat poſt mortē, qꝛ poſt mortē ve
rū eſt eū nō ſoluiſſe. Sꝫ ↄ hoc facit ſ. de admi. tut. l. ſi ſine here-
de. in prin, ⁊ l. Stichū aut Pāphilū. circa prin. j. de ſolutionib.
Sol. qñ fideiuſſor eſt iā obligatus, pōt remanere obligatus, etiā
principali decedente ſine herede: ſed qñ nō eſt obligatus, ſꝫ obli
gādus, reqrit qꝺ pſona ſit tpe exiſtentis conditionis. Itē poſſes
dicere, qꝺ in d. l. poſtquā. loquit in captiuo, q deceſſit ſine here-
de. ⁊ qꝺ ſic intelligat habes gl. no. in l. j. §. ideꝫ Pōponius. in fi.
ſ. depoſi. ſed hic eſt hereditas iacēs, q̄ repreſentat pſonā defun
cti, ꝑ qua pōt accedere fideiuſſor vt j. e. l. mortuo. Sed dico, qꝺ
tunc hereditas dr̄, qñ eſt ſpes vt adeat: ſed cū oēs deficiunt, de
quib. eſt ſpes adeūdi, tūc dñr bona vacātia, l. j. in prin. ⁊ §. an bo
na. de iure fiſ. ⁊ l. nō pñt. eo. tit. ⁊ C. de bo. vacā. ꝑ totū. ſed hic de
b ceſſit cū herede: ⁊ teneo opi. Pet.[b] ¶ † Quero, qdā ꝓmiſit ſol
2 uere, ꝙ ſi nō ſolueret, tunc ꝓmiſit penā: mortuus eſt antequā in
terpellaret, an trāſeat ad hr̄dē facultas ſoluendi ad euitādā pe
nā: Dic vt in gl. ſ. qꝺ nō teneat, qꝛ ſine herede, imo cū herede, ⁊
incepit a precedēti cōuētione in eadē pſona, ⁊ dꝫ interpellari, ſi
ſi dies nō eſt expreſſa, vel tacita, l. ad diē. ſ. de verb. obli. ⁊ l. diē.
§. j. ſ. de arbi. qꝛ tūc dies interpellaret ꝓ homine. ¶ Quero, an
dēat interpellari in iudicio, vel extra: Gl. dt alterutrū ſufficit.
Similem gl. habuiſtis in l. qui Rome. §. coheredes. ſ. de verb.
3 obli. ⁊ l. ampliꝰ. j. rē ra. hab. ¶ † Quero an ſit cōditionalis obli
gatio fideiuſſoria: Et gl. dt qꝺ nō, ſꝫ male: qꝛ hic fuit appoſita di
ctio, ſi, q̄ cōditionē facit, l. ſi decē cū petiero. de verb. obl. ⁊ no. ibi
dem per gl.

ADDITIONES.

a Clau. de Seyſſel. ¶ Ibi a precedēti cōditione negatiua. Et hoc
ēt ibi tāgit gl. ſup verb. ſpōdes. ⁊ ibi Doc. Quid autē de ꝓmit-
tēte ꝑ aliq̄, cū debitor eſſe deſinit, vtrū videat fideiuſſiſſe, ⁊ qūo
hec ꝓmiſſio dēat intelligi, vide tex. cū gl. ⁊ ibi doc. in l. hmōi. ſ.
de verb. obl. Itē de eo qui ꝓmiſit ſe ſoluturū noīe Titij, an ⁊ qñ
poſſit cōueniri ⁊ ad quid doc. in l. ſi ita ſtipulatus. §. poſſum. de
verb. obl. Et iſtū §. inquantū innuit, ꝙ reqrat interpellatio prin
cipalis, limitat ſingulariter Bal. in c. ex reſcripto. verſ. itē not.
de iureiur. vt ꝓcedat, qñ iurm̄ interueniſſet, ꝑ quod ꝓmiſiſſet ſe
curare ⁊ facere, ꝙ principalis ſolueret. de cuius dicti veritate
vide Alex. in l. fi. ſ. ſi cer. pet. item ad intellectum huius. §. vide
Alex. in l. ita ſtipulatus. magna, in xxj. ſolu. ſ. de verb. obl. poſt
Ludo. Ro. ibi, vbi dicit hunc caſum valde ſingularem.
b ¶ Opinio Pet. Uide Pau. de Caſt. hic in fine.

LEX XVIII.

1 ☞ Ceſſio debet fieri pro rata.
2 Hypothecaria eſt illa que debet cedi.
3 Fideiuſſor ſponte ſoluendo, vel offerendo debitum, an poſſit cre
ditorem cogere vt ſoluat.

a F
1 Ideiuſſoribus.[a] ¶ Quero, an † ceſſio
dēat fieri inſoliduꝫ an
ꝓ rata: Et dic qꝺ ꝓ rata. Alie gl. aliter dñt in l. j. C. ꝺ
duob. re. ⁊ in l. ſi plures. de admi. tut. Dicā in l. Mo-
2 deſtinus. j. de ſolu. ¶ † Quero, an hypothecaria dēat cedi: Cer
3 te ſic, vt C. e. l. ij. ¶ † Extra gl. q̄ſiuit Huber. de Bobio, ⁊ Dyn.
hic, creditor nō egit cōtra fideiuſſorē, ſꝫ fideiuſſor ſua ſpōte vult
cogere creditorē, vt cedat, ſoluēdo prius, ⁊ offerēdo debitum, an
poſſit: Ponit Cy. in l. ij. C. eo. determinationē Dy. ꝺ verbo ad
verbū, ⁊ bene. Dic vt ibi dt, ⁊ hic nō ſcribo cā breuitatis. ¶ Que
ro, quo iure petatur ceſſio: Dicam j. de ſol. l. Modeſtinus.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Fideiuſſorib. Adde legeꝫ, ſi is cui nūmos. §. Flauius.
j. de ſolutionib. ⁊ quod ibi habetur.

LXE XIX.

a Q
Ui debitorem.[a] Intellige hāc l. vt l. in
ter cauſas. §. abeſſe. ſ.
mādati. ⁊ tetigi in l. iij. ſ. eo. tit. Gl. in verb. intelligit. ſi
gnat arg. ↄria, ⁊ nō ſoluit. vide eā ibi, §. q reprobos.
ſꝫ ibi ignorāter recipit, iō nō ꝑiudicat ſibi: hic ſcienter: ⁊ iō no-
cet. argu. ſ. de iur. dot. l. promittendo. §. ſi a debitore. Dyn.

ADDITIO.

a ¶ Qui debitorē. Adde qꝺ Pau. de Caſt. refert hic cōſuluiſſe, ꝙ
ſi creditor cōfitet ſe recepiſſe debitū a fideiuſſore, nec de vera ſo
lutione appareat, ꝙ iſta cōfeſſio ſufficit fideiuſſori, vt poſſit repe
tere a principali debitore, lꝫ Bar. contra eum teneat in l. duo-
bus. §. a fideiuſſore. ſ. de iureiur. vide ↄſi. Pau. cccxxx. ⁊ cccxc.
⁊ ita dicit fuiſſe conſultum per Fran. Rega.

LEX XX.

1 ☞ Seruus fideiubens, non obligatur etiam naturaliter.

S
Eruus inſcio. Si ꝑ ſerui fideiuſſione
ſoluat pecunia dñica,
vēdicat, ſi peculiaris, ꝓ debito nō repetit, ꝓ indebi-
to cōdicit, ſꝫ ſi dñs ſoluat, ipſe ab eo cui ſoluit, repetit
h. d. cū l. ſeq. Ad euidētiā, ſeruus extra peculiarē cām nō pōt fi-
deiubere, l. lꝫ. §. ſed ſi filius. ſ. de pecu. ¶ Opp. nemo cōdicit rē
ſuā preterquā a fure, l. fi. ſ. vſuf. quēad. caue. ſed iſtius pecunie
nō trāſlatū dñium, ꝗ pōt vēdicari. Quod non ſit trāſlatū, pꝫ qꝛ ſi
nō eſt cā habilis trāſferēdi dñium, ipſum nō trāſfert, l. nunꝗ. ſ. ꝺ
acqui. re. domi. ſed hic fideiuſſio fuit nulla: ⁊ ſic nō erat cā habi-
lis. Preterea, lꝫ cōceſſa ſit ſibi adminiſtratio, nō tñ vr̄ ꝑ hoc cō-
ceſſum habere, vt donet, vel alienet in hāc cām, l. ↄ iuris. in fi. ſ.
a de pac. ⁊ l. ſi is. §. Flauius. j. de ſol. Gl. tꝫ[a] hic, ꝙ pōt cōdici hic a
fure, vel cōdictione triticaria a poſſeſſore. Sꝫ hoc nō plꝫ mihi,
qꝛ ſm̄ hoc nō eſſet dr̄ia, an de peculiari vel dñica ſoluat: qꝺ tex.
requirit. Teneo ꝗ qꝺ eſt trāſlatū dñiū: qꝛ erat adminiſtrator cre
dēs cām ſubeſſe. hoc tꝫ Roge. nihil alle. dic vt ſ. de cōdi. inde.
l. cū indebitū. in prin. ⁊ ibi no. ⁊ iſtā teneo. ¶ Uenio ad l. ſequē.
⁊ oppono de l. ſi ſeruus alicuius. j. eo. dt gl. qꝺ hic dñs errauit,
alias vr̄ approbare qꝺ nō plꝫ, qꝛ cum obl'o ſit nulla, non pōt ap
probari, l. obl'ones. ſ. ꝺ act. ⁊ obli. vel ibi agebat mādati, hic nō:
qꝺ nō plꝫ eadē rōne. Dic ergo ſm̄ Dy. ſic, ꝙ hic ſoluit dñs ꝓ fi-
deiuſſoris obl'one, q̄ eſt nulla, merito repetit. ibi ꝑ obl'one prin-
cipalis, q̄ eſt aliqua: qꝛ vr̄ mādaſſe ſeruo, ꝙ ꝓ eo ſolueret: vnde
1 dñs ſoluēdo approbat ↄtū illū mādati. ¶ † Querit vtrū ex cā
fideiuſſionis ſeruus obliget naturaliter: Et gl. tꝫ ꝙ nō hic in dua
bus gl. ⁊ idē tꝫ in l. in pſonā. §. q pecuniā. in glo. in verb. a Titio
petat. q̄ incip. ſed cū naturaliter, ⁊c. ſ. de pact. qꝺ puto eſſe verū:
qꝛ lex reſiſtit obl'oni, ⁊ iō nō orit nec ciuilis, nec naturalis, l. ſi nō
ſortē. in prin. ſ. de cōd. inde. ⁊ qꝛ talis fideiuſſio cōtinet donatio
nē, q̄ aliena eſt a ſeruo, vt ſ. que res pig. obli. poſ. l. ij. ¶ Quero,
vtrum conſumptione ſecuta liberet debitor principalis: Et gl.
dicit ꝙ ſic: ſed male dicit, qꝛ ſecuta conſumptio illud operatur,
quod a principio dominij tranſlatio, l. filius. ſ. ſi cer. pet. ſed do
minij tranſlatio non liberat, vt hic: ergo nec conſumptio.

ADDITIO.

a And. Barb. ¶ Gl. tꝫ Et no. hic gl. quā do. Io. ita clarā dt alibi
reperi nō poſſe, ꝙ ſicut dñs errās i ſoluēdo nō trāſfert dominiū,
imo repetit, ꝑ totum tit. de condi. inde. ita ⁊ adminiſtrator.

LEX XXII.

1 ☞ Actiones queſite heredi, facto ſuo nō tranſeunt in fideicom
miſſarium.
2 Ceſſione facta contra principalem quando videatur facta con-
tra fideiuſſorem.
3 Pactum factum a poſſeſſore, quando proſit euincenti.

1 H
Eres a debitore. † Actiōes q̄ſite he-
redi ex ſuo facto nō
trāſeūt in fideicōmiſſariū, vel in eū, qui venit ꝑ ↄtabu-
las, niſi facta ceſſione. h. d. ¶ Op. extra gl. de l. j. ⁊ per
totu ti. ſ. ad Treb. vbi trāſeūt ſine ceſſione. Sol. Dic, qꝺ ibi trā
ſeūt actiones hereditarie ad hr̄dē. hic in fideiuſſorē, q̄ nunquaꝫ
fuerūt penes hr̄dē ex pſona defuncti, ſꝫ ex pſona ſua. Et iſtud ꝓ
2 bat in l. ſi heres pecuniā. ad Treb. ¶ † Itē opp.[a] ꝙ ceſſione fa-
a cta ↄ principalem, vr̄ facta ceſſio ↄ fideiuſſorē, vt C. de here. vel
act. vend. l. emptor. ⁊ l. ſi in ſolutum. C. de act. ⁊ obli. ⁊ l. emptor.
ſ. de here. vel act. ven. ⁊ ibi no. ergo cū hic trāſeat principalis dꝫ
trāſire fideiuſſoria. Sol. ex Trebelliano trāſeūt actiones ceſſio
ne legali in cōtrarijs eſt ceſſio hoīs, ⁊ iō trāſeūt actiones cōtra fi
3 deiuſſorē, ēt facto hoīs. ¶ † Op. fꝫ gl. de l. ſi tibi. §. cū poſſeſſor.
ſ. de pac. vbi euincēti nō ꝓdeſt pactū factū a poſſeſſore. Sol. po
nit multas gl. nec ponit verā. Dic quādoqꝫ poſſeſſor eſt verꝰ he
res, ſed ab eo euincit ꝑ cōtratabulas, vel alio mō, ⁊ tūc prodeſt,
pactum euincenti, vt hic, cum ſi. Aut non eſt heres, ⁊ tunc non

ꝓdeſt euincenti, vt in ꝯ iiȷ̈s, fallit ſi cōſtaret, ꝙ voluerit ꝓdeſſe cuilibet q eſt hr̄s l. antepe. ff. de pac. ⁊ ille q recipit, vr̄ negotiū gerere hr̄ditatis. ꝯ acit ſ. de pac. l. ſꝫ ſi tm̄. ⁊ ſ. d pac. l. ſi actionē.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Item opp. Dic p Bar. in l. ſi heres pecuniā. ad Tre. ⁊ Bal. in l. j. verſ. quero, teſtator legauit mihi. C. cōmunia. de leg. ⁊ Imo. aliquid in l. dotalem ſeruum. ſ. ſol. mat.

§. Non eſt nouum.

Due obl'ones fideiuſſorie pn̄t concurrere in pſonam vnius. h. d. C. pp. de l. qui bis. ſ. de ver. obl. dic vt ibi. Uide glo. quam recita, vt iacet.

a §. Seruo tuo.

a Nō pt qs fideiubere p ſeipſo ſecus p alio. h. d. ⁊ h̄ ē notabilis tex.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Seruo tuo. No. qd nō pōt qs eſſe debitor, ⁊ fideiuſſor ſꝫ an vno reſpectu poſſet qs eſſe debitor, alio fideiuſſor. Bal. tangit in l. ſi mādator. C. qd cū eo. ⁊ dt ibi eſſe caſu, de hac q. ꝙ hic. ⁊ in l. in eū. §. taberne. ſ. d inſti. Sꝫ ſimile eſt in l. Roman⁹ ꝯ pul⁹. de tuto. ⁊ cu. da. ab his. ⁊ qd ibi Bar. Itē ſimile eſt in l. reos. in prin. d duo. re. ⁊ d. l. Roman⁹. alle. Bal. in l. ſi mādator. C. qd cū eo. vide in l. ſi dubitet creditor. §. filiuſfa. ſ. eo. facit qd no. Bar. de iuribus directis ⁊ vtilib. in l. ſi heres. ſ. ad Trebel.

§. Quod ſi hic ſeruus.

Iſte ē bon⁹ tex. Si debitor ſuccedit fideiuſſori extinguit acceſſoria, ſi pncipalis ē vtilis, ſecus ſi inutilis. h. d. Concordat ſ. de ſepara. l. debitor. in pn. ⁊ l. Stichū. §. qd vulgo. j. de ſol. ¶ C. pp. ꝙ due ciuiles pn̄t eſſe ſimul, l. gn̄aliter. ſ. eo. ti. Sol. qd dr̄ in tex. ciuilis, ſubaudi, quarū vtraqꝫ eſt efficax ⁊ ſubaudi, ⁊ inequalis, vna fideiuſſoria, alia principalis, alias nō eſſet bona rō, vt ſ. eo. l. gn̄aliter. Dy. ⁊ facit ad id qd dixi de inuētario ſ. eo. l. gnaliter. ⁊ dicā. j. de ſol. l. Stichū. §. aliqn̄. ¶ Quero dr̄ hic, ſi obl'o ciuilis pereat, quō pōt perire? Gl. dt, acceptilatione, vel tpe: ſed in eo qd dt de acceptilatione, nō dt bene: qꝛ tunc extingueretur principalis, l. ⁊ p iuſiurandum. §. ſi fideiuſſor. j. d accepti. Aliud exemplum de tempore eſt bonum.

1 ☞ Miſſio in poſſeſſionem in omnibus bonis debitoris, nō liberat fideiuſſorem.

§. Quod ſi ſtipulator.

Si pncipalis re⁹ ſuccedit creditori, ois obl'o extinguit, ſi fideiuſſor, ſola fideiuſſoria obl'o extinguit. h. d. lex iſta cū ſeq. §. q ſequēs §. eſt ſubtilis. ¶ In tex. ibi, debitoris. ſubaudi latitātis. Dy. alias eſt in gl. ⁊ tūc ſubaudi vt ibi. vel dic

1 cedētis bonis, vt innuit gl. mag. ¶ No.† ꝙ miſſio a in oia bona

a nō liberat fideiuſſorē, vt hic, ⁊ Inſti. de replic. i fi. ¶ Quero, qualiter adaptat ad caſuꝫ iſtud argm̄, qd fit in tex. Gl. primo ponit qn̄ eſt facta miſſio in omnib. bonis eius, q ceſſit bonis, q̊ caſu lꝫ liberet cedēs bonis, nō liberant fideiuſſores: ita hic, ꝯ liberat fideiuſſor, ⁊ nō debitor. Sꝫ hoc ꝙ p ceſſionē bonoꝝ debitor liberet: qd nō eſt verū, l. is q bonis. ſ. de ceſſ. bo. qd examinabo j. e. l. vbicūqꝫ. Uel dic, dt gl. ꝙ refert ad §. ꝙ ſi hic ſeruus. ſ. hac l. ⁊ pcedit ſine ſcrupulo: ſed non eſt veriſimile ꝙ retulerit ſe ad ita remota. vn̄ dic tertio, vt dr̄ in ſeq. gl. qn̄ fit miſſio in bonis debitoris latitātis, p quā nō liberat fideiuſſor, idē ſi cedat bonis, vt dcm̄ eſt, ⁊ ēt pbat Inſti. de repli. §. fi. ⁊ iſte caſus nō hic repit alibi. De eo vero cui⁹ bōa publicant, dicā j. e. l. ſi debitori dportatio.

ADDITIO.

a Ale. ¶ No. ꝙ miſſio. No. ꝙ miſſio in oia bona debitoris, ⁊ ceſſio bonoꝝ p debitorē nō liberat fideiuſſorē. Imo dt Bal. i l. cōſentaneū. C. quō ⁊ qn̄ iud. ꝙ lꝫ ſit vnus mod⁹ exequēdi, puta p tentā, nō tn̄ impedit alius modus ex̄ caſu in iſtū de fideiuſſore: ſed imo regul'r ita eſt in quolibet. Pro q̊ facit tex. ⁊ gl. in l. iiȷ̈. §. ſi ex cōuētione. de re iu. ⁊ dixit Bal. in l. j. ad fi. ſi quis ius dicē. nō obtēp. ꝙ ſi teneo debitorē meū in carcerib. tn̄ poſſum tenutā bonorū accipere: qꝛ vnū remediū excludit aliud. Ad qd bene facit c. qm̄ frequēter. §. fi. vt lit. nō cōteſt. ⁊ eſt no. multū ſꝫ Bal. ibi, ⁊ no. Bar. in d. l. cōſentaneū. in fi. bn̄ facit l. qui legati. C. vt in poſ. leg. ⁊ qd no. Bar. in l. quāuis. de pig. act. hic adde Bal. in l. ēt. C. de fideiuſ. cū ibi no. lꝫ actū ſit hypothecaria, ꝯ debitorē vel aliū nō liberat fideiuſſor. Itē pēdēte lite ꝯ fideiuſſorē nō impedit executio, ꝯ principalē ꝯ, tex. eſt in l. fi. ⁊ qd ibi Bal. C. d fideiuſ. qd bn̄ no. l. ⁊ ꝯ predicta videat qd no. Bal. in l. creditor. ff. ſi cer. pet. ⁊ ibi retuli illud dcm̄ Bal. ⁊ dictū Bar. in d. l. cōſentaneum. alleg. Pau. de Caſt. in l. ſi Stichum. §. j. j. tit. j. vbi inducit tex. ibi. ¶ Adde quod Ro. cōſ. cxxxiȷ̈. cōſuluit, ꝙ vigore inſtri guarētigiati poſſum incipere a captura, ⁊ faciam tibi ſtatuere terminū xv. dierum, ꝙ non ꝓhibeor redire ad capturam,

§. Cum tu.

Poteſt vnus eſſe fideiuſſor duorum correorum. h. d.

1 ☞ Succeſſio quando habeat vim ſolutionis.

a
1 §. Cum fideiuſſor.

Succeſſio nō hr̄ locū ſolutionis † ad lucrū heredis. h. d. ¶ C. p. de l. ſi ei. §. fi. ſ. de euic. gl. q̄ eſt hic ponit caſuū diuerſitatē. Sꝫ aduerte. hic eſt q̄dā fictio, qꝛ a ſeipſo dicit exegiſſe, ⁊ inducit pp equitatē, ne heres remaneret in damno, l. ſi ei. §. fi. ſ. de euic. Sꝫ ſi heres vult iſtud inducere ad ſuū commodū nō pōt, vt hic eſſet em̄ ſibi cōmodū: qꝛ hēret actionē mādati, q̄ eſt bone fidei, cū obl'o qua tenebat principalis, erat forte ſtricti iuris. Itē ſi eſſet heredi dānū, ſucceſſio nō hꝫ vim ſolutionis, vt ſ. pxi. §. put intelligit, qn̄ creditor ſucceſſit vni correū. ſm̄ quod hꝫ vim ſolutionis ad hoc, vt dānū euitet. Dicā j. e. l. Uranius, ⁊ caſus eſt in l. Stichū aut Pāphilū. §. aliqn̄. j. de ſol. tāgā in repetitione l. ſi is qui p emptore. ſ. de vſucap. nu. lxviȷ. in q. q̄ inci. ſexto principaliter q̄rit q̄ fuerit cā itroducēde fictionis. ⁊ ibi plene dicam.

ADDITIO.

b Alex. ¶ Non hr̄. Utrum ſucceſſio habeat locum, ſeu vim cōfeſſionis, vel ſolutionis tantum, adde Bar. poſt gl. j. eo. l. ſi debitorem. iȷ̈. ⁊ in l. ſi ſocer. in prin. poſt gl. ſ. ſol. mat.

LEX XXIII.

1 ☞ Curia, ſocietas, ⁊ collegium. repreſentat pſonam viuentē.

a MOrtuo.

a Si obl'o cōſiſtit in pſona repreſentata, pōt accipi fideiuſſor, h. d. ¶ Quidā hn̄t in tex. vice defuncti, ⁊ quidā nō ⁊ in hoc differt

1 hereditas a curia, ⁊ ſocietate, ⁊ collegio, † in quib. repreſentat perſona viuens. vt dixi ſ. tit. j. l. vſuſfructus.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Mortuo. Facit l. ſi a te. ſ. vt lega. no. ca. ⁊ vr̄ ꝓbari hic ꝙ appl'one pſone veniat vniuerſitas. Ita dt Bal. in l. metū autē pn̄tē. §. animaduertēdū. ſ. qd met. cau. ⁊ vide Bal. in l. quicunqꝫ. C. de ſer. fug. vbi idē dt, ⁊ ſubdit, ꝙ venit tā maſculus, quā femina, Bal. in l. oēs populi. ſ. d iuſt. ⁊ iur. ⁊ in rub. C. ad Treb. vbi q̄rit, an appellatione pſone veniat ciuitas, reſpublica ⁊ collegiū, ꝯſtituto ꝓcuratore, ꝯ oēm pſonā mūdi, ⁊c. venit tn̄ fiſcus appellatione hoīs, vt eſt gl. in l. eos. in verbo, hoīs. C. de vſur. quā dicit ſingul. Anto. in tractatu de inuentario. Dixit tamen domi. Anto. in c. graue. de preb. ꝙ ſtatutum loquens de perſona, non hꝫ locū in cap. ſed in c. j. §. cōuēticula. de pace iur. fir. vr̄ ꝓbari, ꝙ appellatiōe pſone nō venit collegiū, ſeu vniuerſitas. Fallit tn̄ in caſu qn̄ iurarē te defendere ꝯ oēm pſonā, vel hoīeꝫ mūdi: quo caſu ēt venit collegiū, vel vniuerſitas ſꝫ Bal. in c. j. de noua forma fidelitatis. vbi tunc oēs cōprehendunt excepta pſona, q̄ eſt ita prior tpe, ſicut natura eſt potentior, ⁊ prior accidente, ⁊ ēt excipit ꝓpterea Imperator, ⁊ ſuperior, puta princeps, vt ibi lati⁹. ¶ Adde, an appellatione pſone veniat vniuerſitas, ⁊ collegiū, vide Ro. ꝯſ. ccccxxxvj. Et quid in ſtatutis, qn̄ ſtatutum eſt quod pſone teneant ad compromiſſum, vide per eundem. conſil. cccc.

LEX XXIIII.

SI mihi aut Titio.

Adiect⁹ fideiuſſorē recipere nō pt. h. d. Rō eſt, qꝛ in ei⁹ pſona nō cōſiſtit obligatio.

LEX XXV.

1 ☞ Literis credentie quando credendum ſit.

a LUcius Titius.

a Pro parte hr̄ditaria tn̄ cōfuſione extinguit obligatio, ⁊ hr̄des fideiuſſoris, vel mādatoris nō

1 tenent inſolidū. h. d. ¶ † Not. ex iſta lege, qd litere iſte pīudicant ſcribēti. quod nō eſt dubiū, qn̄ continent certuꝫ, vt hic

b fuit. Sꝫ quid de literis, b dn̄r in vulgari, litere credētie? c Circa

c eas eſt ſciendum. Nā qn̄qꝫ ſunt multum gn̄ales, vt tibi lator preſentium in his que vobis dixerit, dabitis plenam fidem, tūc vigore earum nil poterit agere talis lator in preiudicium ſcribētis, quoniam iſte litere ſunt magis commēdatorie: quaſi dicat, Iſte lator eſt fidelis perſona, poteſtis de ipſo confidere, ⁊ ſic nō obligant ſcribentē. C. quod cum eo. l. fi. ⁊ ſ. de dolo. l. eleganter. §. fi.

§.fi.⁊ s̄.man.l.ſi vero non remunerandi.§.cum quidam.Falli ſi
ex qualitate perſone ſcribentis appareat aliud, ex quo generali
tas illa certificaretur,vt ſi ille de quo ſcribebat erat factoꝛ, ſeu
inſtitoꝛ ſcribentis in aliqua mercantia, qꝛ tunc videtur dicere,
quod ei adhibeat fidem in negotio illius mercantie.Caſus eſt ꝺ
hoc not.s̄.de inſtitoꝛ.l.cuicunq;.§.ſed ⁊ cum fullo.ver.plane ar.
s̄.de verb.obli.l.triticum.⁊ ibi not.Item fallit ſi dixit in epiſto
la,⁊ adhibere ei plenam fidem ſuper me,vel meo periculo,vt s̄.
man.l.ſi vero nõ remunerandi.§.ſi quis mandauerit.in fi.Quã
doq; iſte litere ſunt magis ſpeciales, vt puta tali latoꝛi pꝛeſen
tium de intentione noſtra plenarie infoꝛmato, dabitis plenam
fidem,vel ſuper tali negotio dabitis plenam fidem. Et hic ad
uerte,qꝛ mandatur tantum,vt tali credatur id,qꝺ ei refert. non
autem mandatur vt cum eo aliquis cõtractus celebꝛetur: aliud
enim eſt credere referenti, qꝛ hoc nullam diſpoſitionem conti
net,aliud eſt contrahere.Si ergo cum tali aliquis celebꝛetur cõ
tractus,non obligat mandantem,quia exceſſit fines mandati,vt
ſupꝛa man.l.diligenter.⁊ quod no.de pꝛocu.l.qui pꝛocuratoꝛē.
in pꝛin.⁊ j.de ſol.l.hoc iure.Fallit ratione perſone,vt ſi eſſet in
ſtitoꝛ.vt dixi,fateoꝛ tamen ꝙ ſi ſum paſſus damnum occaſione
illius credulitatis, poſſum recuperare per actionem mandati,
puta,ille latoꝛ literarum dixit mihi ex parte ſcribentis,ꝙ ſi ego
vellem libꝛum pꝛo tanta quantitate,mitterẽ,ego credẽs mihi, ⁊
in hoc expendi:dominus non vult dare libꝛum , iſtud damnum
repeterem, vt s̄.man.l.ſi tibi mandauero.§.fin.Sed pone ꝙ ille
latoꝛ literarum dixit.talis fecit me pꝛocuratoꝛem ad contrahen
dum tecum.ego credidi,⁊ tanquam cum pꝛocuratoꝛe contraxi,
an pꝛeiudicet domino: Dico, ꝙ non. Non enim debet ei credi.
quando narrat aliquid,quod ſpectet ad ipſum referẽtem, per ꝙ
ei acquiratur commodum,vel officium,niſi quatenus literis eſ
ſet expꝛeſſum.ne detur materia malignandi.d.l.fi.quod cum eo.
Unde eſt neceſſe,ꝙ in literis permittatur, quod poſſit cum tali
d nuncio [d] contrahere generaliter vel ſpecialiter. d.l.fi.⁊ s̄.quod
iuſſu.l.j.in pꝛinci.Sed quero an tali latoꝛi debeat credi ſine iu
ramento: Et videtur ꝙ non.l.Theopompus.s̄.de do.pꝛelegat.
Sed puto contra,qꝛ fides huiuſmodi eſt appꝛobata ab vtraq;
parte.ſ.a mittente ⁊ ab eo qui recipit ergo ⁊c.vt no.s̄.de ſeruis.l.
j.Sed contra inuitum loquitur.d.l.Theopompus.

ADDITIONES.

a Alex.¶Lucius Titius.No.hic tex.quod quis poteſt vt mãda
toꝛ intercedere abſq; ſtipulatione.licet non vt fideiuſſoꝛ.l.Blã
ditus.C.de fideiuſ.⁊ Bar.in rub.s̄.eod.

b P. Pau. P.¶De literis.Uide Panoꝛ.in c.fraternitatis. ꝺ
clericis non reſid.

c Alex.¶Literis credentie.No.hic de literis credẽtie,⁊ p Bal.
in d.l.fi.C.ꝙ cũ eo.⁊ in rub.C.de conſt.pec.Et dicũtur credẽtie,
ſeu ſecreta,ea que vulgus ignoꝛat,ar.de his qui deie.vel eff u.l.
§.ſumma cũ vtilitate.ſm Bal.de pa.conſtan.in ver. in nomine,
Chꝛiſti.Alibi dicitur ſecretũ ꝙ dñs non vult ſciri, iuxta illud
Neſcit ſeruus quid faciat dñs ſuus.vt no.in l.eius qui in fin. ſi
cer.pet.Ita refert Bal.in c.j.quib. mod.feu.amit. Et adde hic
que no.per do.Ant.in c.poſt ceſſionẽ.de pꝛoba.Et ad Bar.hic
adde Bar.in l.ſi pupilli.in §.ſi pꝛocuratoꝛi.s̄.ꝺ neg.geſt.⁊ Bal.
in addi.Spe.in ti.de ſol.in ver.ſi mercatoꝛ.No.in l.ſi mei cauſa
s̄.commo.⁊ ꝙ ibi Bal.⁊ Jac.But.⁊ quid de literis commenda
titijs,an obligent,vide ꝙ not.de iure patrona.in cap.j.in cle.j.in
gl.dioceſanis.in fi.Utrũ aũt literis pꝛiuati credat,vide in cle.j.
in gl.vel literis.de pꝛocu.⁊ in c.ij.de ſol.⁊ de literis commẽdati
tijs.Adde Bal.in l.ſi literas C.mandati.Et de literis credẽtie
etiã vide Bal.⁊ Jmo.in c.fraternitatis.de cle.non reſi.⁊ de lite
ris cõmẽdatitijs,etiã vide Bal.in l.ſi vero.in §.cũ quidã. in re
poꝛtatis antiquis.s̄.mãd.ẽt Bal.in l.inſtitoꝛ.de inſti.⁊ in l.j.§.j.
s̄.ꝙ iuſſu.vbi gl.adde Bal.in rub.C.de cõſti.pe.in ver.venio ad
ſniam.⁊ melius in ver.deinde quero.¶Adde, an litere cambij
mercatoꝛum,quibus mandatur ꝙ talis ſoluat quis centum, an
faciant fidem contra ipſum ſcribentem.Bal.conſi.liij.j.lib.

d Alex.¶Cum tali nuncio.Contrarium tenet ipſemet Bar.in l.
⁊ licet de conſt.pecu.dixit Bal.in trac.de conſt.pe.in v.q.pꝛin.
in fin.que inci.venio ad caſum.

LEX XXVI.

1 ☞Fideiubens pꝛo pupillo naturaliter obligatio non habet a
ctionem contra pupillum,ſecus ſi pꝛo pupillo ciuiliter, ⁊ natu
raliter obligato,vel facto locupletioꝛe.

2 Pupillus naturaliter tantũ obligatus, non reſtituitur aduer
ſus naturalem obligationem.

Pupillo inducto dolo ad naturaliter obligandum ſuccurritur
per actionem de dolo.

3 Fideiuſſoꝛ intercedens pꝛo minoꝛe,quando teneatur vtiliter ⁊
quando non.

4 Fideiuſſoꝛ po... intercedere pꝛo eo,qui tenetur officio iudicis

5 Fideiuſſoꝛ intercedens pꝛo pupillo tutoꝛe authoꝛe habet actio
nem mandati contra pupillum,licet pupillus habeat reſtitutio
nem in integrum aduerſus dictam actionem,

7 Fideiuſſoꝛ intercedens pꝛo furioſo ⁊ pꝛodigo,an teneatur, ⁊ ſi
teneatur an reſtituatur.

8 Fideiuſſoꝛ poteſt conueniri pꝛincipali non diſcuſſo,quãdo pꝛin
cipalis.de iure vel de facto non poteſt diſcuti.

9 Declaratio ad legem iij.§.ſi is pꝛo quo.s̄.quod quiſque iuris.

MArcellus. Qui fideiubet pꝛo pupillo furio
ſo,vel pꝛodigo naturaliter obliga
tis efficaciter tenet,nec contra eos per mandati actio
a nem regreditur [a].h.d.Diuido tibi gl.in ver. obligato
naturaliter. Iſta pꝛima pars gl.tractat de fideiuſſoꝛe pꝛo pupil
lo.Secũda de fideiuſſoꝛe pꝛo pꝛodigo ⁊ furioſo.Secunda ibi,ꝙ
1 autem.¶†Opp.contra pꝛimũ,imo videtur ꝙ fideiuſſoꝛ pupilli
habeat actionem mãdati,vel negotioꝛũ geſtoꝛum.l.ſi pupilli.in
pꝛin.s̄.de neg.geſt.⁊ l.ac ſi qui.§.qui manda.s̄.de reli. Timo
re huius cõtrarij.dicit gl.ꝙ iſta loquitur de pupillo naturali
ter tantum obligato,⁊ in quem non habẽt fideiuſſoꝛ regreſſum,
ſecus ſi eſſet naturaliter ⁊ ciuiliter pupillus obligatur, vel quia
locupletioꝛ effectus,vel alio modo,⁊ tũc haberet regreſſum.vi
2 de d.gl.¶†Opp.pupillus non obligatur naturaliter nec ciuili
ter.l.pupillus.s̄.de autho.tu.⁊ l.pupillus.s̄.de acti.⁊ obli.Sol.
Intellige quando naturaliter tantum obligatur,qꝺ quando ſit,
3 dicam.j.tit.j.l.¶†Oppo.qꝛ ſi ſuccurritur minoꝛi, ⁊ fideiuſſoꝛi
ſuccurritur.l.minoꝛ.s̄.de pꝛocu.⁊ C.de fideiu.mi.l.j.⁊ ij.hic te.
contradicit.Glo.dicit,quod fideiuſſoꝛi non ſuccurritur. nec per
reſtitutionem in integrum, niſi ſicut interceſſiſſet pꝛo quolibet
maioꝛe,vel pꝛo adulto.Et ſic gl.innuit,ꝙ hoc caſu quãdo pupil
lus obligatur naturaliter tantum,reſtituatur,⁊ tunc talis reſti
tutio aliquãdo pꝛodeſt fideiuſſoꝛi.Pꝛo quo facit s̄.de cõdictio.
inde.l.interdum.Sed veritas eſt,ꝙ pupillus tantum naturali
ter obligatus aduerſus illam obligationem naturalem non re
ſtituitur,ergo etiam nec fideiuſſ.vt gl.melius dicit in l.ſi pupil
lus.s̄.de arbi.⁊ i l.minoꝛ.s̄.de pꝛocu.in gl.mag.⁊ Inſti.quib.
mod.toll.obl.§.pꝛeterea.⁊ s̄.de ver.obli.l.puberes.⁊ pbatur.in
l.in cauſe.j.s̄.de mino.Nec obſt.l.interdum.qꝛ ibi reſtituit ad
uerſus ſolutionem,non aduerſus obligationem naturalem , vt
C.ſi aduer.ſol.l.fi.Uel ſi diceres eum reſtitui aduerſ⁹ obligatio
nem naturalem,eſt verum,quando per eam pupillus legit:qꝛ
iam ſoluit,vt ibi:alias ſecus.Sed fateoꝛ,ꝙ ſi dolo eſſet induct⁹,
ſuccurreret per actionem de dolo ex perſona ſua.Pꝛincipium
ergo gl.⁊ iſtam partem ſummo ſic,Aut fideiuſſoꝛ ſucceſſit p mi
noꝛe ciuiliter ⁊ naturaliter obligato,⁊ tunc fideiuſſoꝛ tenet vti
liter,niſi reſtituatur,ex perſõa minoꝛis.dic vt l.minoꝛ.s̄.de pc.
⁊ l.ij.C.de fideiuſſ.mi.Aut fideiuſſoꝛ interceſſit p pupillo na
raliter,tantum obligato,⁊ non iuuatur aliquo modo,vt hic,⁊.s̄.
eod.l.ij.Aut interceſſit pꝛo eo,qui nullo modo erat obligatus,⁊
tunc non poteſt aliquo modo teneri,vt s̄.eo.l.ſed ⁊ ſi ſerui domi
4 nus.⁊ l.fideiuſſoꝛ obligari.in pꝛinc.¶†Quero,quid pꝛo eo qui
b nulla obligatione tenetur,ſed põt officio iudicis [b] exigi an poſ
ſit accedere fideiuſſoꝛ: Uidetur quod nõ,quia non pꝛeſupponit
obligationem,l.qui per colluſionẽ.§.j.s̄.de act.empt.⁊ ven.⁊ l.
cum poſtulaſſem.s̄.de dam.infe.Ego dico quod accedit fideiuſ
c ſoꝛ,⁊ eſt caſus in l.pecunie verbum.§.fi. [c] coniũcto §.pen.eiuſdẽ
legis.j.de verb.ſig.expꝛeſſis j.de ſol.l.cum quis.§.ſi qs p reo.
⁊ de officio iudicis mercenario de expꝛeſſum s̄.de eo quod cert.
lo.l.centum capue.⁊ l.fi.⁊ s̄.loca.l.quero.⁊ j.rẽ pupilli ſal.foꝛe.
l.ſi poſtea.⁊ patet ex hac lege,ꝙ falſa ſit opinio illoꝛũ qui dicũt,
quod quando fideiuſſoꝛ accedit naturali obligationi,habet exce
5 ptionem,de qua tan... it gl.s̄.eod.l.qꝺ enim.¶†Quero,qd ſi fi
deiuſſoꝛ interceſſit pꝛo pupillo authoꝛiate tutoꝛis: Et videt
ꝙ ſit aliud,qꝛ ſi authoꝛitas tutoꝛis interceſſit in contractu mã
dati fideiuſſoꝛ repeteret a pupillo ⁊ tũc videtur debere ſubue
niri.⁊ gl.hic innuit i ſecunda parte gl.ſed nõ eſt verum qꝛ licet
habeat regreſſum contra pupillum,poteſt tamen pupill⁹ reſti
tutionem in integrum poſtulare aduerſus actionem mandati,
que datur fideiuſſoꝛi.Caſus eſt in l.ij.C.de fideiuſ.mi.¶†Que
ro,qualiter ponitur in tex.iſta ratio,quoniam his,⁊c.Glo.dicit,
poteſt eſſe ratio recta,⁊ remotiua hoc eſt dicere,recta ratio per
quam dictum pꝛobatur hec modo,ideo fideiuſſoꝛi non ſubueni
tur,quia rei pꝛincipalis non intereſt.Et quod ipſius rei non in
terſit,pꝛobat qui contra eũ non dat actio mãdati.Secũdo modo
poteſt intelligi,ꝙ ſit ratio remotiua,hoc eſt ratio quedam, per
quam tollitur,⁊ remouetur id ꝙ in contrarium dici poſſet,⁊ hoc
modo videtur,ꝙ ſubueniatur fideiuſſoꝛi ſicut pꝛincipali. Ad ꝙ
reſpondeo,quod illud eſt verum, quando pꝛincipalis intereſſet
ſed hic non intereſt,ergo.⁊c.Et quod non interſit pꝛobatur,qꝛ
non eſt habiturus regreſſum.⁊c.⁊ ſic in idem recidit.¶Uenio ad
ſecundam partem glo.⁊ dicitur hic,quod ſi fideiuſſoꝛ interceſſit

interceſſit pꝛo furioſo: ⁊ pꝛodigo tenetur. contra. l. is cui. ſ. de
ver. ob. ⁊ l. in negotijs. j. de reg. iur. Huius timoꝛe ſunt quatuoꝛ
ſolu. Una eſt, fateoꝛ ꝙ non reſtituitur. qꝛ non tenetur. Si enim
d teneretur, tūc reſtitueretur. No. iſtud, ꝙ furioſus ⁊ pꝛodigus ſi
ſunt leſi ex contractu, eo ꝙ ſunt obligati cum effectu, quod reſti-
tuuntur. qꝛ ſi reſtitueretur fideiuſſoꝛ, multo magis ⁊ ipſi furioſi,
hanc tenet Dyn. hic. Contrarium tenet Cyn. in l. ſi infanti. C. de
iur. deliber. Sed truffa eſt: qꝛ reſtituitur abſens, ⁊ pupillus qui
habet intellectum, quare non furioſus ex generali clauſula, ſ.
ex quib. cau. ma. l. j. Iſta ſol. eſt bona in ſe tota, ſed non placet ad
legem, quia qñ vna diſpoſitio refertur ad duas perſonas, debet
intelligi equaliter, l. iam hoc iure. ſ. de vulg. ⁊ pup. ſubſt. ⁊ l. here
ditatem. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. Secundo ſoluitur ꝙ iſti fide-
iuſſoꝛes interceſſerunt pꝛo furioſo, vel pꝛodigo obligatione cō-
tracta, ante, vel poſtea contracta re ipſa. Iſta ſol. etiam eſt vera
in ſe. ſed nō quantum ad legem, qꝛ tunc fideiuſſoꝛ teneretur cum
effectu, ⁊ poſſet accione negotioꝛū geſtoꝛum repetere, l. iij. ff. ⁊ ſi
furioſi. ſ. de neg. geſt. ⁊ l. ſi pupilli. in pꝛin. eod. tit. Alia ſol. eſt, ꝙ
hic nō interuenit fideiuſſoꝛ in pꝛeiudiciū pꝛodigi, vt furioſi ſed
in pꝛeiudicium ipſoꝛum fideiubentium. Sed iſtam repꝛehendit
gl. ⁊ Bene. Datur quarta ſol. quam teneo, tamen opoꝛtet, ꝙ di-
uinemus, ⁊ dicit, quod hic loquitur in furioſo, ⁊ pꝛodigo natura-
liter obligato. Quomodo autem accedere poſſit naturali obli-
gationi: Dic, ꝙ nudo pacto pꝛomiſerant, antequam eſſent furio
ſi, vel ſuccedit cuidā naturaliter obligato, dum erant in furoꝛe.
Iſtam tenebat Rayne. de Foꝛl. ⁊ iſtam teneo ꝓ vera. ¶ Ex pꝛe
7 dictis ſumemus, quandoqꝫ interceſſit pꝛo furioſo ⁊ † pꝛodigo:
⁊ nullo modo tenetur. Quandoqꝫ pꝛo furioſo ciuiliter ⁊ natura-
liter obligato, ⁊ tunc tenetur naturaliter: ſed contra eos habet
regreſſum, ſcilicet per actionem mandati. l. § a reo. §. ſi a furioſo
infra eo. Quandoqꝫ interceſſit pꝛo obligato naturaliter tantum,
⁊ tunc tenetur, ſed non habet regreſſum per actionem mandati.
¶ Ulterius opp. hic. Dy. ⁊ videtur, ꝙ non poſſit teneri in plus
quā pꝛincipalis. l. Grece. §. illud commune. ⁊ §. ſi quis Stichū
ſ. eod. Sol. Non tenet in plus, ſed efficacius, l. ſi pupillus. ſ. de
e ver. obli. ⁊ ibi dixi tibi. Tamen opp. ᵉ qḋ lex iſta non poſſit † pce
8 dere ſecundum iura hodierna, qꝛ peius debet diſcuti pꝛincipa-
lis, vt in aut. pꝛeſente. C. de fideiuſ. ſed hic nō poteſt diſcuti pꝛin
cipalis ergo non diſcutietur fideiuſſoꝛ. Soluit Dyn. ꝙ hec aut.
f debet intelligi quādo de iure, vel de facto poteſt diſcuti ᶠ: quod
hic non eſt: ideo remanet hec lex. Pꝛo hoc. ſ. de duob. re. l. ſi ex
duobus. ff. j. Et per hoc habes declaratam. l. fi. §. ſi is ꝓ quo. ſ.
quod quiſqꝫ iur. que lex patitur eadem contraria. ⁊ tene menti,
Opp. de l. idem. §. generaliter. ſ. mā. vbi eſt aliquod beneficiū,
quod competeret pꝛincipali, ⁊ non fideiuſſoꝛi. tunc pꝛincipalis
debet ſumere iudicium in ſe, ⁊ opponere exceptionem ex perſo
na ſua, ⁊ ſic ſuſcipiet pupillꝰ inuito creditoꝛe. l. pꝛocuratoꝛe ad
exibendum. §. j. j. rem ra. habe. ⁊ d. l. idem. §. generaliter. Dyn.
ſoluit, ꝙ contraria loquūtur in eo, qui eſt habiturus regreſſum
contra pꝛincipalem, ⁊ ſic quando pꝛincipalis deſcendit de neceſ
ſitate, quia fideiuſſoꝛ habet regreſſum contra eum. Et pꝛedicta
faciunt ad q. quam diſputaui, de qua dixi in l. pꝛocuratoꝛ ad ex
hibendum. §. j. j. rem ra. ha. Ultimo Dyn. diſtinguit in materia
quod. dic, vt l. hi qui acceſſionis. j. eo.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Regreditur. Quid ſi ſtatuto cauet ꝙ filiusfamilias nō
poſſi obligari in contractu, an fideiuſſoꝛ obligetur. vide Bald.
in l. j. ſ. eo. ꝙ ſic. ⁊ quod no. Cy. in l. dominum. C. quod cum eo.
b Alex. ¶ Officio iudicis. Fideiuſſoꝛ pōt interuenire pꝛo eo, q iu
dicis officio poteſt conueniri. Adde Bal. in l. pen. C. qḋ cum eo,
⁊ ibi refert, quod Cyn. tenet, ꝙ reali actioni non poteſt accedere
fideiuſſoꝛ ſed ipſe tenet contra, quia ſaltem largo modo dicitur
obligatus, facit quod idem no. d. l. fi. C. de compenſa.
c ¶ §. fin. Et aduerte, ꝙ ille text. in d. l. pecunie. §. perſecutionis.
optime pꝛobat, hoc modo Nam fideicommiſſum illo iure Dige
ſtoꝛum petebatur officio iudicis, non iure actionis, Inſti. de fi-
deiuſſo. in pꝛin. ⁊ d. §. perſecutionis. ſed pꝛo fide accedit fideiuſ-
ſoꝛ. ex totum ti. vt lega. no. cau.
d ¶ No. iſtud. An furioſus, ⁊ pꝛodigus reſtituantur in integrum
ſicut minoꝛ, adde Bar. ī l. j. ſ. de bo. poſ. fueri. ⁊ īfan. de la. ⁊ Bal.
in l. fi. C. qui admit. ⁊ Bart. poſt. Cyn. in l. ſi infanti. C. de iu. deli.
⁊ Bal. in l. ſi curatoꝛē habens. C. de in integ. reſti. mino. vbi alle.
bonam. gloſ. ⁊ Jo. And. in addi. Specu. ſuper rub. de pꝛeſcrip.
⁊ Pau. hic.
e ¶ Tamē opp. No. limitationem authen. pꝛeſente. C. de fideiuſ.
Adde Bar. in. d. l. iij. j. de ſolu. ⁊ in l. cū quis. §. ſi quis ꝓ reo. eo.
tit. Adde tamen aliam limitationem. ſ. vbi fideiuſſoꝛ iuraſſet, ſe
cundum Bald. in c. ex reſcipto. de iureiur. Item ſi fideiuſſoꝛ vt
pꝛincipalis ſcriberet, tamē fideiuſſoꝛ eſt, l. fideiuſſoꝛ. ſ. de pact.
⁊ qḋ ibi Bart. ⁊ qḋ dicit Jac. de Are. ī l. j. §. nō autē. ſ. de exer.

⁊ quando fideiuſſoꝛ obligetur, vt pꝛincipalis, non vt fideiuſſoꝛ, ⁊
quibus caſibus non, niſi vt fideiuſſoꝛ: ⁊ de modis intercedendi
pꝛo alio, habes gloſ. magiſtram iunctis dictis Bar. in l. in per-
ſona. §. j. in gloſ. mag. ſ. de pact. vnum adde, ꝙ quoties ſunt plu
res obligati, ⁊ dubitatur de quibuſdam ipſoꝛum, an ſint obliga
ti, vt fideiuſſoꝛes vel vt pꝛincipales, ⁊ ſunt hinc inde plures pe-
cunie, dic ꝙ vbi conſtat ad quos ex illis legatis peruenerit pe-
cunia mutuata a creditoꝛe, ⁊ tunc illi ad quos aliquid de illa pe
cunia non peruenit pꝛeſumitur obligati, vt fideiuſſoꝛes: ita fuit
obtentum, per gloſ. in l. ſed Julianus. §. item ſi duos. in verbo.
peruenit. ſ. ad Mace. pꝛo hoc etiam allegabatur, quod no. in l.
vir vxoꝛi. ad Uellei. Ad hoc adde not. per Barto. in l. iij. in ver.
ſic. ſeptimo queritur. ſ. de duo re. ⁊ in l. ſi vt cert. §. ſi duobus ve
hiculum. ſupꝛa commo. facit l. vnde queritur. eod. tit. Pꝛo hoc
facit l. ſi non ſinguli. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. C. ſi cer. pet. E in d. l. ſed Ju
lianus. in pꝛin. ver. nō ſolū ex pꝛedictis adde ſingulariter Bar.
in l. antique iuriſdictionis. C. ad velle. ⁊ Spec. de dolo ⁊ contu.
§. fi. ver. cū ita in princ. cum ver. pꝛecedenti. Bal. ⁊ glo. in l. fide
iuſſoꝛ. §. ſi quis. qui ſatiſda. cog. ⁊ vltra iſta vide poſt Bar. in au.
infra in. ſol. ¶ Adde vt per Roma. conſi. cxiij.
f ¶ Poteſt diſcuti. Quod intellige, niſi pꝛincipalis non poſſet di
ſcuti de iure ſuo, facto creditoꝛis, vt eſt glo. ibi communiter ap-
pꝛobata in l. niſi. ſ. de pactis.

LEX XXVII.

Inter fideiuſſoꝛes Si ante diui-
ſionem vnus fi
deiuſſoꝛum efficiatur non ſoluendo, vel ſine herede de
cedit, ad periculum ceteroꝛum ſpectat. hoc dicit. Con
tra, quod non pertinet ad Periculum ceteroꝛum. j. eod. l. inter
eos. §. cum inter. Sol. ibi diuiſio facta erat, licet exactio non ſe-
cuta, hic vero debet intelligi ante diuiſionem factam. ¶ Quero,
quid ſi ipſo iure eſt diuiſa: Et gloſ. dicit qḋ non erit idem. Dyn.
alleg. l. cum ita. §. idem reſpondit. legatoꝛum. ſ. de lega. ij. alias
eſt lex que incipit, legatoꝛum, Pꝛo hoc ſ. ad leg. Rho. de Jac. l.
ij. §. ante pe. vbi pꝛobat iſtam diſtinctionem.

LEX XXVIII.

1 ☞ Fideiuſſoꝛes etiam ſeparatim accepti habent beneficium
diuiſionis.
2 Unus ex fideiuſſoꝛibus ſub conditione obligatis ſi non eſt ſol-
uendo, actio in alios reſtituitur per reſtitutionem in integrum
3 Exceptio diuiſionis eſt peremptoꝛia.
4 Exceptio poſtquam venit ad conflictum, an perimat actionem
ipſo iure.

Si plures. Fideiuſſoꝛ qui tenetur ſub condi-
tione facit locum beneficio epi-
ſtole, ſed tunc ſoluendo nō eſſet in alios fideiuſſoꝛes
actio reſtituetur. hoc dicit. Circa legem noſtram foꝛ
1 mantur tres queſtiones. Una eſt, an † iſta lex habeat locum, ſi
interceſſerunt ſeparatim. Glo. dicit. ꝙ non, quia tunc non habēt
beneficiū diuiſionis, vt infra. eo. l. ſi a Titio, ⁊ hanc tenet Spec.
de renun. ⁊ conclu. §. j. do. Dy. ⁊ Jacob. de Aret. tenent contra, ⁊
bene, per l. ſi Titius. j. eod. vbi videtur caſus, ⁊ ibi dicam, Nec
ob. l. ſi a Titio, quia ibi fideiuſſoꝛes erāt accepti a diuerſis: ⁊ hoc
2 tenet Cyn. in l. fideiuſſoꝛ. C. eo. in fi. ¶ † Quero. vtrum illud, qḋ
hic dicitur in duobus fideiuſſoꝛibus, habeat locum in duobus
reis: Et gl. dicit qḋ non. alleg. l. ex duobus. ſ. de duob. reis. non
diſtinguit quo iure, vel veteri, vel nouo. Gloſ. in aut hoc ita. C.
de duo. re. dubitat. Dyn. determinat in d. l. ex duobus. dic vt ibi
3 ¶ † Querit gloſ. an ipſo iure, vel reſtitutione in integrū redda-
tur actio: Et gl. Dicit, qḋ reſtitutione in integrū. Sed quare non
ipſo iure, vt ſ. l. pꝛoxima: Et glo. dicit, quod videtur liberatus
per epiſtolam, ⁊ abſoluitur ꝑ ſententiam, qꝛ cū eſt condēnatus in
parte. videtur in parte abſolutus. Et hoc innuit tex. dum dicit,
actionē reſtituēdam. Sed contra hoc obſtat, qꝛ epiſtola nō tollit
actionem ipſo iure, vt ſ. l. pꝛoxi. ergo non eſt neceſſe, qḋ reſtitua
tur, cū cōpeteret. vnde poſſet foꝛte dici, ꝙ glo. non bene dicit. Et
ꝙ hic dicitur, actionē reſtituendam, dic, id eſt, exercitium actio-
nis reſtituendum ipſo iure, cū apparet eū nō eſſe ſoluēdo. Pꝛo
hoc facit text. qui dicit ꝙ ei ſuccurritur, vt interim nō conuenia-
tur ergo poſt poteſt conueniri. Dico. ꝙ ſi quidem ſic eſſet pꝛonū
ciatum: vt interim conditione pendente conueniatur in virilem,
tunc conditione finita ipſo iure poſſet agere. l. Imperatoꝛ. ff. de
poſtu. ⁊ delegat ij. l. ſtatuliber. §. Stichum. Sed eſſet pꝛonuntia
tum ſimpliciter, actionem diuidendam, tunc ipſo iure tolleretur
actio, ⁊ opus eſſet reſtitutione. ⁊ ita loquitur hec gloſ. Nec ob-
ſtat ſupꝛa. l. pꝛoxi. quia verum eſt ꝙ epiſtola nō diuidit ipſo iure
ſed poſtquam eſt appoſita hec exceptio diuiſionis. ⁊ in ea eſt ob-
tentum, tunc perimit ipſo iure actionem pꝛo parte confideiuſ-
ſoꝛis, vt j. eo. l. inter eos. §. cum inter. ⁊ ideo dixit hanc exceptio-
nem eſſe

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nem eſſe peremptoriam,l.ſi dubitet creditor.in princip.ſ.e.Et
4 per hoc † apparet ſolutio queſtionis no.per Cy.C.de probatio.
l.exceptionem.ſ.vtrum actio perimatur ipſo iure,vel per exce-
a ptionem poſtquã venit ad cõflictũ.Jac.de Are.[a] ꝙ ſic.Pe. cõ-
tra,vt ibi patet. Tu dic,aut ibi venit ad conflictum per ſolam
propoſitionem,nec eſt ſuper ea obtentum,⁊ non perimit actio-
nem.quod patet.qꝛ actio poteſt replicatione adiuuari.vt Inſti.
de replica.in princ.⁊ ita intelligit Pe.Fallit in exceptione com
penſationis,que ſtatim perimit.cũ opponitur, quia habet vim
ſolutionis.Aut ſuper ea eſt obtentum,⁊ tunc perimit ipſo iure.
Caſus eſt hic.⁊ ita in telligitur dictum Jac.de Are. Item opp.
ꝙ cõdemnatus in parte,non videatur abſolutus in alia parte.vt
no.C.ſi aduerſus rem iud.l.j.Sol.Iſtud ideo,quia contra,aliam
partem erat oppoſita exceptio peremptoria.Quero,quid ſi nul
lo modo extitit conditio?Dicit gl. idem quod hic.

ADDITIO.

a Alex.¶Jaco.de Are.An autem per iuramentum ipſo iure.an
per exceptionem,vide Bart.in l.iulianus.ſupra de condi. inde
bi.⁊ ibi dixi.

§. Preterea. Fideiuſſoris heredi.⁊ eius confideiuſ-
ſori datur beneficium epiſtole, reſpe-
ctu confideiuſſoris. ſecus reſpectu rei principalis: ⁊ in bonis
a principalis,computantur vires [a] fideiuſſoris.hoc dicit. qđ not.
Gloſſ.in verb.ita heredibus.aſſignat arg.contra, ⁊ non ſoluit.⁊
vide eam que incipit,ſic C.ad Velleia.⁊c.ibi.§.ſoli.ſed ibi eſt be
neficium mere perſonale.ſic ſupra ſolu.matri.l.maritum.cum l.
ſequenti.

ADDITIO.

a Alex.¶Computantur vires.In bonis principalis computan
tur vires fideiuſſoris,ſm Bal.in aut.ſed hodie.C.de act.⁊ obl.⁊
in l.mulier.C.de iur.dot.vbi dicit idem econtra.Sed an in bo-
nis alicuius computantur bona alienata in fraudem. vide not.
Bald.in l.bona.§.eum.de iure fiſci.j.

LEX XXIX.

1 ☞ Dictio,etiam eſt implicatiua.
2 Officium iudicis imploratur,vt ſilentium imponatur.

SI contẽdat. Iſta lex habet vnã ſingularẽ[a]
gl.que eſt,†Quarto,quid im
plicat iſta dictio,etiã.Gl.dicit quod impleat quod nõ
ſolum competit exceptio,ſed etiam iudicis officium.
⁊ ꝙ non ſolum poterit agi, vt fiat diuiſio.ſed etiam excipi,, quod
multum no.⁊ habeo iſtam glo.pro multũ no.qꝛ ſecundũ iſtã poſ-
ſum agere cõtra te,vt diuidat actio.⁊ hoc,ex epiſtola diui Adria
2 ni,† Item officium iudicis [b] vt fiat diuiſio. ⁊ ſilentium impona-
b tur,[c] ⁊ de iſto habes glo.no.in l.Aurelius.§.centum.de lib.leg.
c plenius dixi in l.ſi finita.§.eleganter.ſ.de dam.infec.

ADDITIONES.

a Pom.¶Singularem.No.ſing.glo.quod poſſum agere.vt fiat
diuiſio.vide tex.Inſti.eo,§.ſi plures.⁊ j.eo.l.inter eos.⁊ ano.in
c.cum ſit de fo.compe.Ba. in l.qui licitam.C.vt lite penden.nec
alibi ita reperitur.
b Alex.¶Officium iudicis.Et hic not.ꝙ beneficium diuiſionis
petitur officio iudicis. Item in beneficio ceſſionis, vt no.in l.ſi
res obligata.ſ.de leg.j.Adde Bar.in l.iiij.§.nunc de effectu.ſ.
de lib.lega.⁊ ſ.pro ſocio.l.ſocietatem.§.arbitrorum. vbi euerit
quis in iſto caſu erit iudex adeundus,vt pronuntiet exceptionẽ
mihi competere,⁊ aduerſario ſilẽtium imponat:Et dicit, ꝙ iu-
dex mei rei petentit, apud quem me habuiſſe neceſſe trahere. ⁊
iura que hic allegantur,non bene probãt,ſi bene queres.⁊ forte
iſtud dictum non ponitur alibi.ſed ipſum refert do.Anto.in c.ſi
clericus laicum.de foro compe.facit ꝙ no.ipſemet Bart. in l.cũ
cum hi.§.tranſactiones.ſ.de tranſac.quot not.
c ¶Silentium imponatur.Quod no.Bal.in l.ij.C.ne fin.pro pa
tre.⁊ in rub.C de condi.ex leg.⁊ Bald.in l.j.C.eod.titu.in iij q.⁊
in l.ſicut.C.de preſcrip.xxx.an.per Bal.⁊ Sal.in l.iij.C.de ceſ.
bo.vbi gl.quam nota,vt ibi p eum.⁊ ibi tex.ꝙ vbi quis timet gra
uari poteſt petere vt ſilentium imponatur.do.Ant.in c. ſi autẽ.
de reſcript.vbi allegat iſtã gl.⁊ per dictum Jo.de Imo.in c. ſi-
gnificauit.de teſti.vbi etiam diſtinguit iſtam gloſ. ¶Adde ſm
Pau.de La.Inn.in c.Abbate.poſt prin.de ver.ſig.vbi dicit,ꝙ
ſi eſſem in poſſeſſione alicuius rei.in qua non haberem ius ⁊ du
bitarem in ea moleſtari a te.ſciens,ꝙ etiam tu non habes ius in
eadẽ,ꝙ non poſſum agere ad declarandum te nullum ius habeſ
re in illa re,ſed tunc demum poſſum agere,quando pretendo me
ius habere,vt illud declaretur.ꝙ dicit Pau.de Caſ.hic ſingu.
no.qꝛ limitat,⁊ declarat illud,ad ꝙ allegatur hec lex,pro quo di
cto dicit videri caſum in l.j.circa prin.ſ.ſi pars here.petat.

LEX XXX

1 Obligatio nec ciuilis.nec naturalis oritur ex promiſſione
ſub conditione impoſſibili.

SI ſub impoſſibili cõditione
1 † No.vbi aliquid promittitur ſub conditione impoſſibi-
li,nec naturalis,nec ciuilis obligatio contrahitur:qꝛ non poteſt
fideiuſſor accedere,vt hic.⁊ quod non naſcatur ciuilis.nec natu-
ralis,determinat Dy.in c.impoſſibilium nulla eſt obligatio.ex
tra de reg.iur.lib.vi.

LEX XXXIII.

EX perſona. Vide gl.in verb.acceſſionib9.
que incipit,vt mãdatorib.ibi.
⁊ in cõpenſatione.vt ſ.de cõpen.l.ſi quid a fideiuſſo-
re.Ibi.tacite temporis.vt infra eo.l.teſtamẽto.§.fi.

LEX XXXIIII.

1 ☞ In actione reali ſatiſdatur de iudicato ſoluendo, nõ autem
de iudicio ſiſti.
2 Inſtantia cauſe ciuilis continuatur in heredẽ vniuerſalem,non
criminalis.⁊ quando cauſe appellationis.
3 Inſtantia cepta cum defuncto tranſit in fideicommiſſarium,non
tamen cepta cum herede.
4 Inſtantia quando tranſeat in ſingularem ſucceſſorem.
Inſtantia poteſt cedi.
Inſtantia tranſit in eum,in quẽ res vel actio de neceſſitate tran-
ſit ſecus ſi non tranſit de neceſſitate.
Clauſula de defendendo non committitur hereditate iacente.

a SI eum hominem. Inſtantia cauſe [a]
tranſit ad heredẽ,
quo non defendẽte cõmittitur ſtipulatio cõtra fideiuſ.
datum a defuncto iudicatum ſolui. niſi heres ſeruus
1 fuerit petitoris.h. d.¶†Quero,q̃ ſatiſdatio fuit iſta? Et dicũt
quidã,ꝙ de iudicio ſiſti,⁊ debet intelligi,ꝙ ſiſtatur in iudicio ille
ſeruus.qui petit alias ſi ipſe reus,tũc morte rei eſſet extincta.l.ſi
deceſſerit.ſ.qui ſatiſd.cog.⁊ ſic gl.nõ bene diceret.Alij dicũt de
iudicato ſoluendo,⁊ hoc puto verum per tex.j.qui dicit ob rem
b non defenſam.¶Op.[b] Inſtit.de ſatiſ.§.ſed hodie,⁊ ſ.qui ſatiſ.
cog.l.Julianus.Gl.ij.dicit,ꝙ hodie nõ ſatiſdat de iudicato ſol-
uẽdo,olim ſecus.Et vide in gl.ea.ibi,ſicut harũ legũ tẽpore. ⁊c.
habemus gl.varias,qꝛ j. iudica.ſol.ſuper rub.eſt glo.que dicit
c ꝙ ſiue ſuper reali,ſiue ſuper perſonali[c], debeat ſatiſdare de iu-
dicato,ſoluendo.Cõtraria glo.eſt qui ſatiſ.cog.l.Julianus. vbi
dicit,ꝙ in reali tantũ ſatiſdabat de iudicato ſoluẽdo,⁊ illa eſt ve
ra,vt hic dicit Dy.⁊ in l.j.⁊ ſuper ru.j.iud.ſolui.⁊ per l.ſed ⁊ he.
§.defendere.ſ.proc.⁊ l.ſi pluriũ.ver.primo.ſ.de noxa.l.hec au
d tem.in fi.ſ.ex quib.cau.in poſ.eatur.¶Op.de l.[d] ſi cõſtante.§.
fi.ſ.ſol.mat.vbi mortuo reo perimitur inſtãtia,⁊ nõ trãſit ad he-
redem.Jac.de Are.dicit,ꝙ ibi loquitur in fiſco.qui non eſt vere
heres.Probat in l.quoties.in fi.j.de nouat.⁊ gl.j.e.l.inter eos.
ſ.fi.Iſtud dictũ non videtur verum,per l.tã ex cõtractibus. ſ.
de iud.vbi inſtantia tranſit ad patrem.qui non eſt heres.ſed oc-
cupat iure peculij.⁊ ideo do.Ray.dicebat in d.l.ſi cõſtãte. in fi.
e iudiciũ perit,[e] ſubaudi,quãtũ ad mulierẽ.ſed in fiſcũ tranſiuit,
ſed tex.ibi non patitur,ideo poteſt dici,ꝙ ſpeciale eſt ibi in fiſco,
f qui habet iudices [f] ſuos ſpeciales.vt corã eis iudicium agitetur.
2 ¶†Et ideo pro huius declaratione quero,vtrum inſtãtia in he
redem vniuerſalẽ poſſit continuari?Reſpõdeo,ꝙ inſtantia cau-
ſe prime criminalis non trãſit, cauſa appellationis tranſit non
preciſe,ſed cũ diſtinctione,que eſt in l.fi.ſi pẽden.appel.mors in
terue.⁊ l.ij.⁊ iij.ſi reus vel accu.mor.fue.ſed inſtantia cauſa ciui
lis tranſit paſſiua.⁊ ſine dubio ad heredes,vt hic,⁊ l.ſeruus.ſ.de
his qui not.infra.⁊ l.ſi in rẽ,ſ.de rei ven.⁊ l.ij.in fi.j.de pret.ſtip.
⁊ C.ſi pen.appel.mors interue.l.j.⁊ tangitur ibi per Cy.fallit in
3 fiſco,vt ſ.dixi.¶†Quero.an tranſeat in fideicommiſſariũ vni-
uerſalem?Reſpõdeo,inſtãtia iudicij, que erat incepta cũ defun-
cto tranſit ad eum.ſed ea que erat incepta cũ herede,non trãſit
ad eum,l.§.ſ.ad Treb.⁊ l.cum hereditas. eo. tit.⁊ pro hoc ha-
bui queſtionem.Quidam heres defuncti egerat contra quendã,
⁊ dederat libellum.⁊ ceſſit illam actionẽ alij hoc modo,Cedo ti-
bi illam actionem,quam habeo contra Titium,⁊ que mihi com-
g petit tanquã heredi[g],ceſſionarius fuit proſecutus inſtantiã in-
ceptam per heredem:Conſului,ꝙ nõ poterit ſequi cõdemnatio,
qꝛ actio ſolum competebat ſibi,tanꝗ heredi.⁊ iure hereditario
inſtantia vero cõpetebat ſibi ſuo iure,⁊ ſuo facto.ideo nõ tranſit
in fideicommiſſarium,d.l.cum hereditas.ſ.ad Treb.hic autem
fuit facta ceſſio ſolũ de eo,ꝙ cõpetebat ſibi,vt heredi.¶Quero.
4 vtrum inſtantia tranſeat † ad ſingularẽ ſucceſſorẽ:Iſta queſtio
põt dupliciter intelligi.Primo,an inſtantia poſſit cedi.Reſpõ.
ſic l.in cauſe.§.ſi.ex parte ſ.de procu,hoc verũ.niſi eſſet vitiũ liti
gioſi.de quo titu.de litigioſis loquitur.Secundo modo põt in-
telligi,vtrũ ad eum in quem tranſit res,vel actio tranſeat inſtan
tia ſuper re.vel actione.Reſpõde.ꝙ ſi res vel actio tranſit de ne
ceſſitate.tunc inſtantia tranſit,l.in hoc iudicio.fami.ercíſ. ⁊ not

per Jac. de Are. in l. inter quos. §. j. ſ. de dā. infe. Sic loquitur j. de iniu. l. ſed ſi vnius. §. filio. in fin. ⁊ C. de rei vxo. act. l. vni. §. ⁊ hoc ex rei. Aut non tranſit de neceſſitate, ⁊ tunc inſtantia non tranſit. l. ij. §. non ſolum ſupra de her. vē. l. ſi pignori. in fi. ſ. fam. erciſcun. ⁊ l. ij. C. de hered. vendi. ⁊ no. in fine, ꝙ iacente heredita
b te non committitur [b]clauſula de defendendo.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Inſtantia cauſe. Adde tamen ſuper verbo, inſtantia, ꝙ licet inſtantia tranſeat ad heredem cum ſuis appendentijs, vt hic, attamen dico, ꝙ vbi quis veniret condemnatus in expenſis ratione contumacie, ⁊ moriatur ante condemnationem dictarum expenſarum, ꝙ heres ſuus non poteſt damnari. Text. eſt in l. j. §. fi. iuncta gl. in verbo, penam. in princi. ſecundum primam lect. ſ. ſi quis ius dicen. non obtem. ⁊ pro hoc facit. qꝛ contumacia, delictum eſt, alibi dicitur ꝙ ex delicto defuncti heres non tenetur, ꝙ not. qꝛ forte dixiſſes contrarium. ſi non vidiſſes. Sed contrarium tenet Bal. in l. ſi pater. C. ſi pendente appellatio. De hoc, vtrū, ⁊ quomodo tranſeat inſtantia in ſucceſſorem, vide Cy. in d. l. j. C. ſi penden. appella. per do. Ant. in c. qꝛ. V extra de iudic. ⁊ Pau. de Leaza. in diſputatione ſua incip. lata ſententia. ⁊ ibi plene proſequitur, an tranſeat in ſucceſſorem in dignitate. ⁊ quod no. Bar. in l. poſt finitam. ſ. de ſuſpe. tu. ⁊ in l. ij. §. fi. de preto. ſtipu. ⁊ Bald. in l. ij. C. de vſu. ⁊ fru. leg. per Jmol. in l. penales. in princ. ſ. ad leg. fal. Et adde per Cy. in l. j. in fi. ſ. ne ex deli. defun. Et ibi tangit, quid de inſtantia criminali, d quo in l. diui fratres. j. de accu. ⁊ al quid per Bal. in d. l. ſeruus. de infami. Et an iſta inſtantia vel acta tranſeāt contra heredem ante litem conteſt. vide per Barto. in d. l. penales. Et quot modis tranſeat inſtantia de vno ad alium, vide Bar. in d. l. j. in fi. ſ. ad Trebel. Et an inſtantia tranſeat, ſi quis ingrediatur monaſterium. vide Bald. in d. l. j. C. ſi penden. app. Vide tamen ꝙ licet inſtantia cepta cum defuncto ad heredem tranſeat illud eſt verum, ſi facta eſt coram iudice, ſecus eſt tamen coram arbitratore ſm Inno. in c. ex parte de arbitris. Et ſic eſt ratio in leg. diem proferre. in §. j. de arbitris. Sed an mortuo domino poſſet procurator litem proſequi. Jaco. But. dicit ꝙ ſic, in l. nulla. vbi eſt text. C. de procu. Sed vtrum iudicium nondū ceptum detur contra heredem vt puta, pone, impetratum eſt reſcriptum, per qd datur vnus iudex contra Titium, Titius moritur antequam ſit citatus, heres eius non poterit conueniri. facit l. Neratius. cum ibi not. de regu. iur. Innoc. tamen innuit contrarium in c. ſignificaſti. de reſcript. qui dicit, ꝙ quando nomen rei fuit expreſſum tranſit: ſecus ſi non fuit expreſſum, licet contineretur ſub illa clauſula, ⁊ quoſcunq; alios. Et ſequuntur doct. in l. ſi deceſſerit. qui ſatiſdare cogantur. Adde, ꝙ vbicunq; res, ſuper qua pendet iudicium inchoatū contra defunctū, non eſt tranſitoria ad heredem vniuerſalem: ibi nunquam iudicium pendēs eſt tranſitorium ad heredem. Caſus eſt multum no. i l. ſi operarum. ſ. de ope. liber. Et dicit Jo. hic hanc eſſe ſuam nouā regulam. Adde Bald. in l. i. C. ſi penden. ap. ⁊ ī l. ſeruus. de īfami. ⁊ do. Anto. in c. quia V. de iudic. Et nunquid ſola citatione dicatur inſtantia cepta, vt tranſeat ad heredem, vide Bal. ꝙ ſic, ī d. l. j. C. ſi penden. appella. mors interue.

b ¶ Epp. Inſtit. Adde, qd voluit Bart. i l. hec autem. §. fi. quib. ex cau. in poſſ. eatur. ⁊ late p Bar. in rub. j. iudic. ſol. ⁊ ad hoc vide Bal. in l. ij. C. de pact. quando actiones paſſiue tranſeant.

c ¶ Siue ſuper perſonali. Adde qud no. Bald. in l. ij. C. ne fi. pro patre. ⁊ vide Bar. in l. j. j. de condi. ex lege.

d ¶ Eppo. del. Alia fuit opinio quam ponit Bart. in d. l. ſi conſtante. §. fi. poſt Jaco. de Aret. ſed Bal. ⁊ Ang. ibi fuerūt i alia opinione quam ibi reprehēdit Jmo. ⁊ ipſe ponit aliam opi. de qua ibi late. Et nunquid illa materia habeat locum moriente reo, ſicut moriente actore, vide per doct. in d. l. ſi conſtate. §. fi. vnum tamen dicunt Bald. ⁊ Ange. ibi, ꝙ quoties ſucceditur bonis ⁊ non perſone, nunquam inſtantia tranſit in heredem. per hoc dicunt, ꝙ in caſu authen. bona damnatorum. inſtantia non tranſit in heredem, qꝛ non ſucceditur perſone, ſed bonis, qd no. ſi eſt verum, quia perſona fuit annihilata. Nec obſtat opi. i d. §. fi. quā reprehendunt doc. ibi ⁊ merito, per rationē per eos allegatam, ⁊ ibi vide Lud. quo ad intellectum d. §. fi. ⁊ vide Bal. in l. poſt finitam. de ſuſpect. tutor.

e ¶ Judicium perit. Jſtam approbat Jaco. de Rauē. ⁊ Cy. ī l. j. C. ſi penden. appella.

¶ Habet iudices. Hanc ſol. etiam ſequitur Barto. in dicta l. ſi conſtante. §. fin. ⁊ Anto. de but. ⁊ Jmo. in cap. quia V. de indi. ⁊ Bald. in l. j. C. ſi pen. appel. ⁊ Anto. in l. tam ex contractibus. ſ. de iudi. Et per hoc infert do Anto. ⁊ Bald. ī locis prealleg. ꝙ in clericum ſuccedentem nō tranſibit inſtantia inchoata cū laico ꝙ pēdet a veritate harum ſolutionum. de quib' per doc. hic, ⁊ i d. §. fi. quas ibi reprehendit Jmo. ſed ipſemet pōit aliā, ⁊ alia facit Lud. ⁊ ibi vide late.

g ¶ Tanquam heredi. Adde Bart. ⁊ doct. in d. l. cum hereditas. Et vide no. per Bar. in l. poſt finitam. ſ. de ſuſpec. tuto.

h ¶ Non committitur. Adde quod not. Ang. ⁊ doc. in l. iiij. §. pretor. ſ. de dam. infec. ⁊ Ludo. h. c. Sed an inſtantia tranſeat. ⁊ cōtinuatur in hereditate iacente, vide Bal. in l. fi. C. ſi penden. appella. mors interue.

LEX XXXV.

1 ¶ Diſparitas inter obligationem fideiuſſoris, ⁊ principalis, quando vitiet obligationem, vt fideiuſſor non teneatur.
2 Diſparitas in efficacia obligationis inter fideiuſſorem, ⁊ principalem quando vitiet obligationem fideiuſſoris.
3 Diuerſitatis in re inter obligationeē principalis, ⁊ fideiuſſoris in obligatione eſt dari, vitiat obligationem, ſi eſt facere.
4 Diuerſitas in qualitate obligationis principalis, ⁊ fideiuſſoris propter appoſitionem condititionis quando vitiet.
5 Diuerſitatis qualitatis obligationis contingens propter alienationem quando vitiet.
6 Diuerſitas, qualitatis obligationem continens propter generalitatem, ⁊ ſpecialitatem quando habeat vitiare.
7 Diuerſitas qualitatis obligationes contingens propter perſonam adiectam in ſolutione, quando vitiet obligationem.
8 Diuerſitas in quantitate propter obligationem principalis, ⁊ fideiuſſoris, quando vitiet.
9 Diuerſitas in tempore inter obligationem principalis, ⁊ fideiuſſoris quando vitiet.
10 Loci diuerſitas in obligatione quando habeat vitiare obligationem fideiuſſoris.
11 Obligatio fideiuſſoris non vitiatur, licet principalis ſit obligatus pure, ⁊ fideiuſſor per inſtrumentum guarentigiatum, qꝛ dicitur efficacius obligatus.
12 Obligatio fideiuſſoris qui promiſit penam principalis, qui erat obligatus ſimpliciter non vitiatur, ſi promiſit penam pro mora ſui. ſecus ſi rei.
13 Fideiuſſor in obligatione facti, in quibus ex ſua mora teneri nō poteſt non poteſt penam promittere.
14 Fideiuſſor ſi renūtiauit exceptionibus ſibi ex perſona ſua cōpetentibus tenet renūtiatio, ſecus ſi cōpetūt ex pſona principalis.
15 Fdeiuſſor quando in veritate eſt principalis, ⁊ ad eum principaliter negotium ſpectat, quando poſſit plus teneri.
16 Promittens pro alio principaliter in ſe obligationem ſuſcipiēdo poteſt in plus teneri.

His qui acceſſionis. In cauſā leuiorē poteſt quis intercedere, non in grauiorem, ¶ Oppo. ꝙ non debeat attendi mora, ſ. de tranſac. l. cum hi. §. fi. Solu. hic attenditur id ad quod res naturaliter tendit, ibi ſecus: licet glo. nō ſoluat. Dy. ¶ Oppo. d. l. Grece. §. ſi quis Stichum. ver. Marcellus autem. ſ. eo. titu. Glo. neutrobi ſoluit Jac. de Ra. dicit: ibi ponitur caſus e controuerſo. quia hic reus alternatiue fideiuſſor pure. ibi ecōtra reus pure, fideiuſſor alternatiue: ideo
a ibi fideiuſſor in cauſam grauiorē eſt acceptus. [a]Videte fateor [b]
b quantum ad iſtam regulam de cauſa grauiori ſolutū eſt contrarium ſed alia regula, ſed ratio ponitur in lege contraria, propter quam obſtat contrarium. ſ. quia alia eſt obligatio fideiuſſoris, alia principalis, ⁊ ſic fideiuſſio nulla: quod aliquando mihi viſum eſt verum: arg. ſ. de verb. obli. l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtipulante: mihi modo videtur aliter: qꝛ verum eſt, ꝙ talis diuerſitas inter interrogationem ⁊ reſponſionem vitiat. quia alia obligatio eſt, Nam in obligatione ſimplici res eſt in obligatione ſimpliciter: in alternatiua vero licet ſit in obligatione, tamen ſoluendo aliam creditore inuito liberaretur. ⁊ ſic aliter eſt in obligatione, merito vitiat, licet talis diuerſitas non vitiat obligationem fideiuſſoris. quia ſi principalis promittit Stichum, aut Pamphilum, ⁊ fideiuſſor promittit Stichum ſimpliciter in dubio promittere, videtur eo modo, quo principalis, vt ſoluendo Pamphilum liberetur, vt j. eod. l. vt ſi proponitur. Sed ſi hoc eſſet expreſſe actum, ꝙ ſoluendo Pamphilū non liberetur, tunc videtur adiectus in aliam obligationem, ⁊ in duriorem cauſam. Jta loquitur lex contraria: qꝛ cum fideiuſſor promittat alternatiue, ⁊ principalis pure. tunc poteſt dici, ꝙ fideiuſſor teneatur eo
1 modo, quo principalis: imo expreſſum eſt in contrariū. ¶ † Vt ergo liqueat iſta materia, ſciendū eſt ꝙ circa iſtam materiā Dy. poſuit iſtam diſtinctionem, ſ. eo. l. Marcellus, que non eſt perfecta, ⁊ ideo prout modo mihi eſt poſſibile, dic ſic. Quandoque in obligatione principalis ⁊ fideiuſſoris eſt omnino paritas: tunc ſine dubio valet, vt ſ. eo. l. j. ⁊ quaſi, per totum. Quandoq; in obligatione eſt diſparitas, ⁊ hic eſt aduertendum. Quandoque eſt diſparitas in tempore contrahende obligationis, ⁊ tunc non vitiat. ſiue precedat, ſiue ſequatur, vt ſ. e. l. ſtipulatus. §. adhiberi

⁊ b

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

⁊ hoc dicebat Dy. Si vero eſt diſparitas in ipſa obligatione iã
contracta, tunc dico aliter quam Dy. quia aut eſt diſparitas in
efficacia obligationis aut in re in obligationem deducta, aut in
qualitate, aut in quãtitate, aut in tempoꝛe, aut in loco. De quo-
2 libet videamus. † Pꝛimus caſus eſt, quando diſparitas eſt in
obligationis efficacia: tũc ſi quidem obligatio rei eſt efficacioꝛ:
vt qꝛ pꝛincipalis vtroqꝫ modo eſt obligat⁹, fideiuſſoꝛ vero obli
gatus ſit naturaliter tantũ, ⁊ valet, vt Juſti. quib. mod. tol. obli.
§. pꝛeterea. ⁊ ĩ. tit. i. l. j. in fi. Si vero econuerſo obligatio fideiuſ
ſoꝛis eſt efficacioꝛ, idem, vt s̃. de ver. ob. l. ſi pupillus. ⁊ s̃. eo. l. ij.
3 ⁊ l. Marcell⁹. ⁊ l. fideiuſſoꝛ obligari. §. fideiuſſoꝛ. s̃. e. † Circa ſe
cundum, quando eſt diuerſitas in re deducta in obligationem,
tũc aut loquimur in obligatione dandi, ⁊ non tenetur fideiuſſoꝛ,
vt ĩ. eo. l. ſi ita. ⁊ ibi no. Aut in obligatiõe faciendi. ⁊ dic vt ĩ. eo.
4 l. ſi quis pꝛo eo. in pꝛin. † Circa tertium,[c] quãdo eſt diuerſitas ĩ
c qualitate, iſtud poteſt cõtingere multis modis. Nã quãdoqꝫ cõ
tingit pꝛopter appoſitionẽ conditionis, quãdoqꝫ pꝛopter alter
nationem, quãdoqꝫ pꝛopter generalitatẽ ⁊ ſpecialitatẽ quãdoqꝫ
ꝓpter adiectionẽ perſone ad ſolutionẽ. Pꝛimo caſu, qñ ꝓpter
cõditionẽ aut pꝛincipalis ꝓmittit pure, fideiuſſoꝛ ſub conditio-
ne, ⁊ valet, vt ĩ. eo. l. ſi a reo. §. j. Aut pꝛincipalis pꝛomittit ĩ di⁊,
fideiuſſoꝛ ſub cõditione, ⁊ eſt in pendẽti, vt s̃. e. l. fideiuſſoꝛ obli-
gari. §. pe. aut ecõtra pꝛincipalis ſub cõditiõe, fideiuſſoꝛ pure,
⁊ nõ tenet. d. l. ſi a reo. §. j. ĩ. eo. ⁊ intelligo fideiuſſoꝛem obligari
pure, ⁊ expꝛeſſe hoc autẽ eſt, alias ſimpliciter pꝛomittẽdo, vide-
tur pꝛomittere ſub ea conditione, qua pꝛincipalis, l. vt pꝛopo-
nitur. infra eodem. Aut vterqꝫ pꝛomittit ſub conditione. ⁊ tunc
ſi quidem eſſet eadem conditio, non eſt dubiũ. Si vero diuerſe
5 ſunt, dic vt l. ſi a reo. in pꝛincip. ⁊ §. j. ĩ. eod. †. Secũdo caſu, quã-
do diuerſitas qualitatis contingit ꝓpter alternationẽ, ⁊ tũc aut
pꝛincipalis ꝓmittit pure plures res, ⁊ fideiuſſoꝛ alternatiue il-
las res, ⁊ valet l. Grece. §. pe. s̃. eo. Aut reus ꝓmittit vnum ſim
pliciter, fideiuſſoꝛ plura alternatiue, ⁊ nõ tenetur: vt l. Grece. §.
ſi quis Stichum. s̃. eo. Aut econtra, reus plura pꝛomittit alter
natiue, fideiuſſoꝛ vnũ ex his ſimpliciter, ⁊ tũc aut fuit actũ, vt nõ
poſſit aliud ſoluere, ⁊ non tenetur: qꝛ alia obligatio eſt ⁊ durioꝛ
conditio. Aut pꝛomiſit ſimpliciter, ⁊ valet: qꝛ melioꝛ eſt eius cõ
ditio, vt hac l. in fi. ⁊ s̃. dixi. Aut vterqꝫ pꝛomittit eaſdem res al-
ternatiue, ſed eſt diuerſitas in eligendi poteſtate, ⁊ tunc aut in
obligatione rei eſt electio creditoꝛis, in obligatione fideiuſſoꝛis
eſt electio ipſius fideiuſſoꝛis, ⁊ obligatio valet: quia in cauſam le
nioꝛem, vt s̃. eod. l. Grece. §. pe. nec videtur alia obligatio: qꝛ il
lũ videtur eligere creditoꝛ, quem elegerit fideiuſſoꝛ. Aut in o-
bligatione rei eſt electio rei, in obligatione fideiuſſoꝛis eſt elec-
tio creditoꝛis, ⁊ nõ valet, qꝛ in cauſa durioꝛem, d. l. Grece. §. idẽ
Julianus. aut in obligatione rei eſt electio rei, in obligatione fi-
deiuſſoꝛis eſt electio fideiuſſoꝛis, ⁊ nõ valet, qꝛ poſſũt diſcoꝛda-
6 re, vt ĩ. e. l. ſi Stichum. in pꝛin. †. Tertio caſu, quando hoc cõtin
git pꝛopter generalitatem, ⁊ ſpecialitatem, ⁊ tũc quia hoc non
habemus expꝛeſſũ in tex. eſt eundum per ratiões: ⁊ ideo ſi pꝛin
cipalis pꝛomittit Stichum, fideiuſſoꝛ hominem in genere, non
valet, quia cauſa durioꝛ. argu. d. l. Grece. §. ſi quis Stichũ. aut
ecõtra, ⁊ valet, arg. huius. l. ĩ fi. ⁊ arg. ĩ. eo. l. ſi a reo. §. ſi reo. Sed
ſi vterqꝫ pꝛomitteret genus, ⁊ eſſet diuerſitas in electione, dic vt
7 s̃. dixi. †. Quarto caſu, quando diuerſitas contingit pꝛopter ſo
lam perſonam adiectam in ſolutione, tunc aut in perſona rei nõ
adÿcitur, in perſona fideiuſſoꝛis adÿcitur, ⁊ valet: aut econtra, ⁊
non valet, vt hic. Aut in perſona pꝛincipalis adÿcitur vnus, in
perſona fideiuſſoꝛis alius, ⁊ tunc idem, quia nõ valet. Eo enim
ipſo ꝙ non habet facultatẽ ſoluendi illi perſone, cui poteſt pꝛin
cipalis ſoluere, durioꝛ cauſa eſt, vt hic. Debet enim perſona rei
8 inſpici, l. ſi teſtamento. in fi. ĩ. cod. † Circa quartum, quando eſt
9 diuerſitas in quantitate, dic vt l. Grece. §. illud. s̃. eod. † Circa
quintum, quando eſt diuerſitas in tempoꝛe, dic aut fideiuſſoꝛ
pꝛomittit tempoꝛe longioꝛi, ⁊ valet, vt Jnſtitu. eo. §. item ſi ille.
Aut pꝛomittit tempoꝛe bꝛeuioꝛi, ⁊ non valet, quia videtur acce
ptus in durioꝛem cauſam. Fallit ſi fideiubeat cõſtituendo l. ſed
10 ⁊ ſi citerioꝛe. s̃. de conſtit. pec. † Circa ſextum, quando eſt diuer-
ſitas in loco, ⁊ tunc aut eſt diuerſitas in loco in quo ſit pꝛomiſ-
ſio aut in loco, in quo debet fieri ſolutio. Pꝛimo caſu valet, ⁊ ha
betur ratio loci ex perſona vtriuſque, l. ſi teſtamento. §. fi. ĩ. cod.
ſecundo caſu credo, ꝙ non valet fideiuſſio. Nam eo ipſo quod fi
deiuſſoꝛ poteſt conueniri alio loco, quam pꝛincipalis, eſt eius
cauſa durioꝛ, ⁊ ſic nõ valet, vt hic, ⁊ in d. l. ſi teſtamento. ĩ fi. ĩ. eo.
11 ¶ † Quero circa pꝛedicta, pone, pꝛincipalis eſt obligatus ſim-
pliciter, fideiuſſoꝛ vero eſt obligatus publico inſtrumẽto conti-
tinente in ſe capitulũ guarentigie, ita ꝙ habet paratã executio
nem ſicut ſentẽtia an valeat: Et videtur ꝙ non, qꝛ in durioꝛem
cauſam, ergo ⁊c. Cõtra credo, nõ enim eſt obligatus in plus, ſed
efficacius, vt s̃. e. l. ij. ⁊ l. Marcellus. ⁊ s̃. de ver. ob. l. ſi pupillus.

12 ⁊ ibi no. ¶ Quero ſecũdo pone, ꝙ pꝛincipalis eſt obligat⁹ ſim
d pliciter, fideiuſſoꝛ vero pꝛomiſit penam[d], an teneatur: Et vide-
tur quod nõ, quaſi eius cauſa ſit durioꝛ, ergo ⁊c. vt hic. Dico ſic.
Aut fideiuſſoꝛ pꝛomittit penam pꝛo moꝛa rei, cum ipſe reus nõ
pꝛomiſit, ⁊ tunc non tenetur: qꝛ cauſa durioꝛ, vt hic. Aut pꝛomit-
tit pꝛo moꝛa ſua ⁊ tenetur, quia nõ eſt incongruum, quod ex ſua
moꝛa teneatur in plus quã pꝛincipalis, l. moꝛa. s̃. de ver. obli. ⁊
13 l. ſi ſeruum. §. nunc videamus. eo. tit. Et † ex hoc cõcluditur[e], ꝙ
e in obligationibus facti, in quibus fideiuſſoꝛ ex ſua moꝛa teneri
non poteſt, ſecundum ea que dixi in l. cum filius. §. i. de verb. ob.
quod tunc fideiuſſoꝛ non poteſt pꝛomittere penam ſi pꝛincipa-
lis non pꝛomittit, licet poſſit pꝛomittere intereſſe, quia ad illud
etiam pꝛincipalis obligatur, vt ĩ. eo. l. ſtipulatus es. ⁊ not. ĩ. eo.
14 l. ſi quis pꝛo eo. in pꝛinc. ¶ † Tertio quero, quid ſi fideiuſſoꝛ re
f nuntiauit[f] quibuſdam exceptionibus, quibus non renuntiauit
pꝛincipalis, an teneatur: Reſpon. Aut ſunt exceptiones pꝛoue
nientes ex perſona fideiuſſoꝛis, que ad pꝛincipalem nõ tranſeũt
g ⁊ iſtis põt renunciari, l. ſi fideiuſſoꝛ[g]. §. quedam. ⁊ ibi not. s̃. mã.
Si vero ſunt exceptiones, que cõpetebant pꝛincipali, tũc ſi qui
dem ſunt exceptiones dilatoꝛie, non valet fideiuſſio: qꝛ ſecundũ
hoc debetur plus tempoꝛe, vt dictum eſt: Si vero eſſent perem-
ptoꝛie in totum vel in partem, ⁊ tunc idẽ, qꝛ nõ valet fideiuſſio.
quia ſic tenetur in plus, vt s̃. de duo. re. l. eandẽ. §. j. ⁊ s̃. de cõſti.
15 pecu. l. iij. §. j. ¶ † Quarto quero, quid ſi ĩ veritate fideiuſſoꝛ eſt
pꝛincipalis, ⁊ ad eum pꝛincipaliter negotium ſpectet, an poſſit
teneri in plus: Reſpon. quedam ſunt, que reſpiciunt effectum, ⁊
in iſtis illud quod eſt in veritate, inſpicitur, l. ſed Julianus. §. j.
ad Macedon. ⁊ ad Velleia. l. ſed ſi eũ. ⁊ l. aliquãdo. ⁊ s̃. de pac.
l. ſed ſi tantum. Quedam ſunt que reſpiciunt foꝛmam fideiuben
di, ⁊ in iſtis non curo quid ſit in veritate, ſemper enim inſpicim⁹
foꝛmã, hoc eſt, quis aſſumatur, vt pꝛincipalis, quis vt fideiuſſoꝛ.
Vnde cum hoc ſit de foꝛma, quod fideiuſſoꝛ non obliget in plus,
vt dixi in d. l. Grece. §. illud. puto, quod obligationem vitiaret,
⁊ hoc eſt ꝙ hic dicitur, hi qui acceſſionis loco, ⁊c. Sufficit enim
ſi accipiat loco acceſſionis: nec curo qd ſit in veritate. ¶. Quin-
16 to † quero[h], quid in eo: qui pꝛo alio pꝛomittit pꝛincipaliter in
h ſuſcipiendo obligationem, an poſſit teneri in plus: Gloſſ. dicit
quod non. s̃. eod. l. Grece. §. illud. per illum tex. qui generaliter
loquitur de omnibus, qui pꝛo aliĳs intercedunt. Ego contra pu
to aut enim quis pꝛomittit pꝛo alio animo nouandi, ⁊ tunc con
ſtat, quod poteſt obligari in plus: vt ĩ. tit. j. l. in diem. Jtem ſi ab
initio ſuſcepit obligationem pꝛo alio eadem ratione. Jdem ſi
pꝛincipaliter pꝛomittit pꝛo alio remanẽte in obligatione, vt pa
ter in eo qui pꝛo alio cõſtituit ſe ſoluturũ, l. ſed ⁊ ſi citerioꝛes. s̃.
de conſti. pec. Et hoc eſt quod hic dicit tex. hi qui acceſſionis lo-
co, ⁊c. quaſi dicat, ſecus in his qui pꝛincipaliter aſſumũtur.

ADDITIONDS.

a Alex. ¶ Eſt acceptus. Vide ⁊ tene menti gl. no. in l. ſicut. ĩ. ea. l.
in fi. gl. mag. ¶ Adde in quantũ Bart. ĩ. pꝛoxime dicit, ꝙ obli
gatus ex pꝛecepto guarentigie, dicitur obligatus efficacius, nõ
in plus, quod idem ſequitur Ro. conſi. cxxj.
b Roma. ¶. Videte, fateoꝛ. Vide Lud. Roma. in conſi. cxix. vbi
repꝛehendit dictum Bar. hic de guarentigia.
c ¶ Circa tertium. Adde ſecundum Angel. quod ſi fideiuſſoꝛ iu
rat, licet in plus intercedat, tenet obligatio per caſum ſingula-
rem in l. cum pater. §. filius matrem. de leg. ij. quod eſt ſingula-
riter notandum, cum in quolibet contractu in fine apponatur iu
ramentum.
d Alex. ¶ Pꝛomiſit penam. Vtrum fideiuſſoꝛ pꝛomittere poſſit
cauſam ſeu penam, quam nõ pꝛomiſit pꝛincipalis, adde gl. fin.
⁊ ibi Ange. ⁊ Jmol. in d. l. ſicut. ĩ. co. que dicit, ꝙ ſic, quam ſequi
tur Bald. in l. ſi pꝛo ea. in vj. q. C. man. vide. quot not. Bal. in l.
ſi teſtamento. §. fi. ĩ. e. idem tenet Bar. in l. centum. in fi. s̃. de eo
quod certo loco.
e Alex. ¶ Cõcluditur. Vide Ang. in l. fi. s̃. de eo per quẽ fact. eſt.
f Alex. ¶ Renuntiauit. Vtrũ poſſit renunciari noue cõſtitutioni
de fideiuſſoꝛibus, ⁊ epiſtole diui Adriani, ⁊ de aliĳs renũtiationi
bus vide per Spe. in ti. de renun. ⁊ conclu. poſt medium.
g Alex. ¶ L. ſi fideiuſſoꝛ. Per gl. ĩ auf. de fideiuſſ. ĩ pꝛin. ⁊ Bar.
ſ. tit. ꝙ ſic, in l. cũ qs. §. ſi qs. ad fi. de ſol. De iſtis eſt gl. oꝛ. ⁊ ibi
doc. in l. niſi. s̃. de pac. ⁊ de beneficio de duob⁹ reis no. gl. Bal.
in auf. hoc ita. C. de duob⁹ reis. ⁊ licet ſit renuntiatũ omnibus
beneficĳs, non tamen intelligitur renuntiatum eſſe beneficio ce-
dendarum. Bal. in l. ſi diuiſa. C. loca.
h Alex. ¶ Quinto quero. Quid in eo q. ꝑ alio pꝛomittit ſuſcipi-
endo obligationẽ in ſe, an poſſit in plus teneri: Adde quod de
hoc dicto eſt gl. nota. ĩ authẽ. de fideiuſſ. §. fi. facit l. ſicut ⁊ ibi di
ij ĩ. eodẽ. Vide tamẽ quod not. in l. ſi pater nam. C. ad Velleia.
⁊ quod ibi ſingulariter gloſ. mag. vbi Bal. in l. pen. C. de execu.
rei iudi. ⁊ in l. dict. ãtib⁹. C. de teſtamen. Sed an conſtitutus pꝛo

alio,⁊ etiam mandatarius habeāt beneficium de fideiuſſoribus,
vide Bal. in rub. de fideiuſſ. C. ⁊ Cy. in authen. preſente. eo. ti. ⁊
de eo qui conſtituit ſe principalem, vide Spec. de renūcia. ⁊ cō
clu. verſi. ſed ſi fideiuſſor. ⁊ gloſſ. in corpore, de fideiuſſoribus. in
princip. quam ſequitur domi. Abb. I c. ij. de fideiuſ. ⁊ per Imo.
hic. Et an habeant principales ſe obligantes beneficium diui
ſionis, vide Cyn. in l. ſi diuiſa. C. locat. in x. queſtio. ⁊ vide Bal.
in l. cum fidem. de non nu. pecu. ⁊ in authen. hoc amplius. C. de
fideicom. Quod ille, qui vt principalis cum alio obligatur, non
habeat hoc beneficium diuiſionis, Bald. in l. pen. C. de exec. rei
iudic. ⁊ in d. l. dictantibus.

LEX XXXVII.

1 ☞ Fideiuſſor ſoluens videtur actiones emere.
Actio inutilis cedenti eſt vtilis ceſſionario.
2 Exceptio que obſtat cedenti, quando obſtet ceſſionario.
3 Creditor, cui ſolutum eſt per fideiuſſorem, cogitur cedere offi
cio iudicis, vel per conditionem indebiti.

CUm is. Fideiuſſori ſoluenti debent actiōes
cedi, quia ſoluendo videtur eas emiſ
ſe. hoc dicit. ¶ Not. quod ſoluens videtur emere ac
a tiones. ¶ Item nota, quod actio inutilis [a] cedenti,
1 eſt vtilis ceſſionario. ¶ † Oppo. ꝙ poſt ſolutionem non poſſit
cedi l. Modeſtinus. j. de ſolu. Gloſſ. dicit, ꝙ hic ceſſit inconti
nenti, vel ſoluit hoc acto, ꝙ cederetur, vel dixit, ſoluo, vt cedas,
quod idem eſt. Gloſſ. diceret verū in his qui principaliter tenē
tur. d. l. Modeſtinus. ſed in his, qui tenentur acceſſorie, ſemper
ſoluens pro ſuis obligationibus videtur ſoluere. l. ſi filius. ſ.
dein rem ver. ⁊ l. Papinianus. ſ. man. ⁊ per Dy. in d. leg. Mo
deſtinus. j. de ſolut. ¶ Oppo. de l. nemo ideo. j. de regu. iuris.
2 Solu. ibi eſt regula a contrario ſumpta. †. Oppon. ꝙ exceptio
que obſtat cedēti, ⁊ ceſſionario, l. apud Celſum. §. de authoris.
ſ. de do. except. ſed hic cedens poterat repelli exceptiōe, ergo
⁊c. glo. dicit, ꝙ iſtud ideo, quia iſte ceſſionarius etiam ſine ceſſio
ne ſoluēs, erat habiturus actionem. Sed iſta ratio concludit cō
tra reum principalem, non contra fideiuſſorem l. fideiuſſor. j. eo
dem. ideo dicit Dyn. inherens rationi tex. Sed certe per ratio
nem. text. non tollitur contrarium, ideo dic, quod quando illud,
quod eſt cauſa exceptionis purgatur, ⁊ tollitur facta ceſſiōe, tūc
exceptio, que obſtat cedenti, non obſtat ceſſionario, vt hic, ⁊ l. ſi.
in princ. C. de iur. dot. alias ſecus, d. l. apud Celſum. §. de au
3 thoris. ¶ † Querit gl. pone, ꝙ creditor non vult cedere actio
nem, quo iure poteſt agi. Et remedia ſunt, quod iudicis officio,
l. Modeſtinus. j. de ſolu. per Dy. i l. ſi res. §. j. ſ. de leg. j. Gloſſ.
hic dat remedium, ꝙ poteſt cōdicere tāquam in debitum, quod
not. ⁊ ſi opponeret creditor, quod eſt debitum, tunc dic, ꝙ non
ceſſit. Quero an in partem, vel inſolidum: ⁊ dic vt dicam in d. l.
Modeſtinus. j. de ſol.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Actio inutilis. Et vide Bar. in l. qui ſe debere. de cō
di. ob cau. vide Barto. in l. ⁊ heredi. §. nos autem. ſ. de pactis.
And. Barb. ¶ Nota, ꝙ actio inutilis cedenti eſt vtilis ceſſiōa
rio. Uide Bald. in l. ſi. C. de iur. dot.

LEX XXXVIII.

1 ☞ Tempore liberatus an ſit liberatus a ciuili, ⁊ naturali.

SI quis poſtquam. ¶ Quero de
quo errore:
Et gloſſ. dicit, facti. Dy. dicit, vel iuris, leg. j. ſ. vt in
poſſ. leg. ¶ Quero quid ſi ex certa ſcientia: Et gl. di
cit, ꝙ teneretur, l. ſed ſi quis. §. ſi. ſ. ſi quis cau. Secundum hoc
intelligas, quod hic dicitur. fideiuſſio eſt nulla, ſ. in effectu, q2 li
beratio poteſt condici, quia conditio hic ceſſat propter ſcienti
am. Sed ſi intelligeres ꝙ eſt nulla ipſo iure, quod videtur ve
rius, vt j. dicam. tunc fideiuſſor ex certa ſcientia non teneretur,
2 quia non eſt obligatio cui accedat. ¶ † Quero, vtrū ille qui eſt
liberatus tempore, ſit liberatus a ciuili ⁊ naturali, vel a ciuili tā
tum: Et hic videtur caſus quod a naturali ⁊ ciuili: quia ſi a ciui
li tantum, tunc teneretur fideiuſſor, quod hic negatur. In con
trarium eſt veritas, l. obligationum fere. §. placet. ſ. de actio. ⁊
obliga. ⁊ l. ſi pupillus. ſ. de admi. tut. ⁊ l. at qui natura. j. princi.
ſ. de nego. geſt. Glo. tangit, ⁊ per Dy. in l. vti. j. rem rat. habe.
⁊ ibi plene dicam. ⁊ per Cyn. in l. cū quis. C. de iur. ⁊ fact. igno.
ſed hic fuit error, ⁊ per errorem interceſſit. Sed iſtud facit me
plus dubitare, quia ſi eſt naturalis. tunc fideiuſſor debet teneri,
⁊ debet condici liberatio. l. j. in principio. ſ. vt in poſſ. leg. Sed
reſpondeo ꝙ obligatio eſt aliqua, ſed non in effectu. ſed gloſſ.
in d. l. j. ſuper verbo, exceptione tenet, ꝙ hic ipſo iure eſt nulla.
Unde oportet nos intelligere hāc legem eo caſu, quo tempore
tollitur naturalis obligatio, vel omnis eius effectus, quod dic
vt plene dicam j. rem rat. hab. l. ſi.

LEX XXXIX.

SI Stichum aut Pamphilum. Ibi, vtrum promiſſor voluiſſet.
ſed ſimpliciter bene poſſum fide
iuſſorē accipere, quia tūc nō poſſet eligere aliū, ꝙ principalem,
ſ. eod. l. Grece. §. ſi quis Stichum. Ray.

§. A Titio qui mihi. Si tempore exiſten
tis conditionis non
eſt res, vel perſona que in obligatiōem deducatur, fideiuſſor nō
obligatur. hoc dicit.

LEX IL.

UT fideiuſſor. Fideiuſſori cōtra fideiuſſo
rem non datur actio, niſi
ceſſa. h. d. ¶. Oppo. quod imo ſit danda, vt ſ. eo. l. ſi
deiuſſoribus. ⁊ C. eo. l. cum alter. Sol. nō datur a le
ge, ſed ceditur a creditore, vt in cōtrario: qō quando fiat, tangit
a hic gl. [a] Sed dic, vt dixi ſ. eo. l. cum his. Oppo. imo qō ſine ceſ
ſione agatur, vt de tut. ⁊ ra. diſt. l. j. §. nunc tractem⁹. Sol. aliud
in tutoribus, ⁊ ſimilibus. Sed queritur, que eſt ratio diuerſita
tis: Gl. j. hic aſſignat vnā rationem, quia illi ex neceſſitate, hi ex
volūtate obligātur. Sed hoc nō concludit, quia ſecundum hoc
nec contra reum principalem debēt dari, quia voluntarie fide
iubet. Item vnus de correis habet actionem cōtra alium, licet
voluntarie ſe obligent, l. j. C. de duobus reis. Dat aliam ratio
nem gl. quia fideiuſſor habet regreſſum contra alium, ſed tutor,
⁊ magiſtratus non. Et iſta ratio non concludit. pone ꝙ princi
palis non eſt ſoluendo. vel non datur regreſſum contra princi
palem. l. Marcellus. ſ. eod. Quare dicunt doc. ꝙ ratio eſt, quia
fideiuſſor ſoluēs negocium principalis gerit, nec ſpectat ad cō
fideiuſſorem in veritate, ideo ſibi non datur actio cōtra cōfide
iuſſores nō ſoluentes, niſi ſit tibi ceſſa. ſed in tutoribus ⁊ duob⁹
reis ſecus: quia equaliter ad vtrunqꝫ ſpectat. Et gloſ. tangit in
ſi. magne gl. l. ex facto. ſ. de neg. geſt. ⁊ in l. j. in ſi. magne gl. C. de
tranſact. ⁊ per Cy. in d. l. cum alter.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Tangit hic gloſſ. Adde quod Pau. de Caſt. in quibuſ
dam lec. dicit in l. ſi nomen. ff. de here. vel act. ven. quod credi
tor debet ſe oſtendere creditorē, ⁊ ſic oſtēdere inſtrumentū prin
cipalis debiti, alias non poteſt petere executionē ſententie: ⁊
ideo ſi nunquā ſententiam obtinuit contra fideiuſorem non po
terit petere executionem illius, cum non habeat quid cedat. ⁊
ita dicit tenere Albertum Galeoti in margarita, quod eſt not.
Refert ergo in l. ſciendum. de verborum obligatio. quod bo
num eſſet, ſi in inſtrumento fideiuſſionis fieret mentio de debi
to principali, quia tunc non habebit neceſſe oſtendere princi
pale inſtrumentum. ¶ Adde quod Bald. ⁊ Angel. in dicta l.
ſciendum. dicunt, quod ſi petitur executio inſtrumenti contra
fideiuſſorem, non oportet oſtendere inſtrumentum principa
lis, dummodo fiat de eo declaratio in inſtrumento fideiuſſoris.
Non ob. quod not. in authen. ſi quis in aliquo. C. de edēdo. quia
ibi loquitur, quando producitur inſtrumentum confectum in
ter alias perſonas, ſeu inter eaſdem. de quarum partium vo
luntate confectum eſt inſtrumentum, per l. optimam. C. de con
trahen. ⁊ committ. ſtip. ⁊ cum hac opin. ibi tranſit Imo. Pau.
de Caſt. ⁊ Ang. in aut. vt ſponſalit. largi. §. ⁊ hoc inſuper.

LEX XXXXII.

SI fideiuſſores. Si fideiuſſor in de
fectū principalis ac
cipit. eo exiſtēte ſoluēdo fideiuſſor nō tenet. hoc dicit
¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ non ſit curandum an heres ſit
ſoluendo, vel non: ſed ſtatim poteſt conueniri l. fideiuſſor. §. ſin.
ſ. eod titu. Soluit gloſſ. ꝙ ibi deceſſit ſine herede, quod nō pla
cet, vt ibi dixi. Dic ergo qō hic debet diſcuti heres ſicut, defun
ctus, quia fuit habitus reſpectus ad rem. Quod apparet, quia
diſcuſſio debet fieri ipſo volente ſoluere, l. decem. in ſi. ſ. de ver
bo. oblig. ſed in dicta l. fideiuſſor. in ſi. fuit habitus reſpect⁹ ad
perſonam Quod apparet, quia eo ipſo quod eſt in mora, ſtipu
latio impletur, licet, ſit ſoluendo.

1 ☞ Exceptio que non impugnat ſentētiam, poteſt opponi poſt
ſententiam.

1 **§. Idem reſpondit.** † Exceptio que non im
pugnat ſentētiā, poteſt
a opponi poſt ſententiam. Oppo. de l. [a] peremptorias. C. ſenten.
reſcin. non poſſ. glo. dicit, ꝙ ſpeciale eſt hic. Sed illa eſt veritas
quia ideo opponi poteſt, quia non impugnat ſententiam alias
non poſſet opponi. Iſta fuerunt verba Dy. relata per Cy. in d.
l. j. C. de iur. ⁊ facti igno. Oppo. de l. fideiuſſores. ſ. eo. Solu. ibi
impugnat ſententia beneficium diuiſionis.

Additio

ADDITIO.

a Alex.¶Opp.de l.Adde Bal.per illum tex.in d.aut.preſente
C.eo.vide aliquid per Bar.⁊ Pau.de Ca.in l.inter c.C.ſi.ꝫ.c.
¶Adde ſecundum Pau.de Ca.l cet Ang.dubitet hic,vt ipſe
refert,ꝙ ſi ſtatutum dicat,ꝙ inſtrumenta mittantur execntioni.
ſicut ſententie diffinitiue,non obſtante aliqua exceptione.ꝙ op-
poni non poterit beneficium diuiſionis,q2 impedit ſententiam:
ſed beneficium ceſſionis ſic,q2 non impedit executionē fieri inſo
lidum,dummodo cedat.Sed ſi ſtatutum nō diceret,non obſtan
te exceptione,tūc etiam poterit opponi beneficium diuiſionis,
licet poſt ſententiam obijci non poſſit latius eum hic vide.

LEX XLIII.

1 ☞ Principalis ſi promittit decem corbes frumenti, ⁊ fideiuſ
ſor,eſtimationem an valeat.

Si ita fideiuſſorem

Si principalis promittit pecu-
niam fideiuſſor aliquam quantitatem non tenetur,
hoc dicit.¶Sed dicitur hic,fideiuſſor non poteſt ob
ligari in aliam rem,quam principalis.Oppon.de l.j.§.antepe.
ꝫ.de conſti.pec.Solu.aliud,in conſtitutore.aliud in fideiuſſore.
1 Ratio,quia qui conſtituit,non ita acceſſorie tenetur.¶†Que-
rit gloſ.pone,ꝙ principalis promiſit decem corbes frumenti, fi
a deiuſſor eſtimaiionem:tex.videtur [a]innuere,ꝙ valet.Gloſ.dicit
contrarium in l.Grece.§.ſi quis Stichum.ꝫ.eo.Sed contra i-
ſtam gl.alia gloſ.eſt in l.ſi quis pro eo.in prin.ꝫ.eo.⁊ videtur ca
ſus ꝫ.eod.l.ſtipulatus es.Dic. quandoqꝫ venit in obligatione
quid dari,⁊ tunc loquitur iſta gl.Sed ſi principalis promiſit fa
ctum,tunc fideiuſſor poteſt promittere pecuniā,vt in contrario.
Et ratio eſt,q2 in obligatione dari non venit intereſſe, ſed in ob
ligatione facti ſic.l.ſtipulationes non diuiduntur.ꝫ.de verb.ob
lig.⁊ ideo quia eſt ſpes vt deueniatur ad eſtimationem,fideiuſſor
poteſt pecuniam promittere.

ADDITIO.

a Alex.¶Tex.videtur.Not.ꝙ fideiuſſor promittit aliud, quam
principalis.Adde ꝫ.eod.l.ſi ſtipulatus,⁊ glo.in l.cū filius. §.j.
in ſi.de ver obli.que videtur ſenſiſſe in multis verbis illud, qđ
ſentit gloſſ.⁊ Bart.hic.

LEX XLIIII.

Si a Titio

Fideiuſſores diuerſorum non reci
piunt beneficium diuiſionis.

LEX XLV

1 ☞ Fideiuſſor poteſt promittere eſtimationem quando princi-
palis promittit factum.
2 Contractus cui nō ſtatur,non facit committere ſtipulationem.
3 Aduocatus in cauſa propria,quando poſſit petere ſalarium,ꝙ
alteri aduocato daretur.

Stipulatus es

Contractus cui non ſta
tur,conditione nom im
pleta non inducit pene commiſſionem.h.d.¶Tu ha
1 bes hic tria notabilia multum.Primū†ꝙ ſi princi-
palis promittit factum.fideiuſſor poteſt promittere pecuniam.
2 Et not.in l.cum filius.§.j.de verbo obli.Secundo no.†ꝙ contra
ctus cui non ſtatur,non facit comittere ſtipulationem.Item no.
a quod eſt par.ſi ego facio,ac ſi alteri locaſſem.Et facit [a] ad queſt.
3 †ꝙ ſi emi domū,⁊ fuit a me euicta,⁊ ego fui aduocatus,an poſ-
b ſam petere ſalarium meum.[b]Et videtur hic caſus ꝙ non.Sed
iſta lex nihil facit.quia hic tenetur fideiuſſor ſub illa conditione,
qua fuit ſtipulatio cōcepta.ſ.quanti alijs locaſſem.⁊c.Quidam
tamem iſtud idem tenent per l.quod ſi domus.in ſi. ⁊ l.habita-
tores.ꝫ.locati.Specu.tangit iſtam queſt. in ti.de expēſis.§.po
ſtremo.verſi.quid ſi victor.⁊ determinat idem,per l.ſed ⁊ ſi lege
ꝫ.quod autem in ſi.ꝫ.de pet.here.que nihil facit,quia ibi expēſe
vere erant facte:in q.propoſita non erant facte expenſe,ideo illa
cōiectura hic nō habet locum.Sed determino ſic.In iſtis obli-
gationibus empti ⁊ venditi venit intereſſe,ideo agam contra te
ad intereſſe,quia deſijt propter hoc lucrari ex alia aduocatio-
ne in qua non potuit eſſe propter hanc cauſam,⁊ ideo vincam,vt
ſupra.de act. empt.l.j.in princip.⁊ C.de enict.l.ſi cum que.Aut
ego volo petere ſalarium meum proprium,⁊ non poſſum, vt C.
de fructib.⁊ lit expen.l.ſi.ſecundum ſecundam lectu.facit ad pre
dicta l.non ignoret.C.de fruc.⁊ lit expen.

ADDITIONES.

a Roma.¶Et facit ad q.Not.ſi emi domum,⁊ fuit mihi euicta,⁊
fui aduocatus, an poſſum petere ſalarium aduocationis, vide
Bald.in l.ſi.C.de fruc.⁊ lit expen.
b Alex.¶Petere ſalarium meum.Adde l.fin.ad fin.de fru.⁊ li.
expen.⁊ ibi Bart.in fin.vbi etiā Ange.dicit,quod nō procedit,
quando agitur ad intereſſe,ſi forte aduocatus propter iſtam
non potuit intereſſe alijs aduocationibus.Et vide Bartol. in l.
ſi quis domum.ꝫ.loc.Et adde quod no.addit Bal.in l. omnem
honorem.C.quando prouoc.non eſt neceſſe.Contrarium tamen
tenet Cy.in l.Arethuſa.ꝫ.de ſta.bo.

LEX XLVI.

1 ☞ Fideiuſſor an poſſit ſtatim agere cū ſe obligauit per inſtru-
mentum gunrentigie.

Fideiuſſor pro venditore.

Fi
de
iuſſor poſtquam eſt condēnatus,poteſt agere.h.d.No
ta concluſionem libelli alternatiui,licet text.in l. Lu-
a cius.ꝫ.manda.videatur dicere,quod poſſit agere ſimpliciter,[a]
vt liberetur:ſed illa ſuppletur per iſtam,vt ꝫ.manda.l.ſi manda
1 to meo.circa princ.Et hic eſt arg.†quod quando fideiuſſor obli
b gat ſe per inſtrumentum [b]confeſſionatum,vel guarentigiatum,
quod habet paratam executionem,ſicut ſententia ex forma ſtatu
ti,qud ſtatim poſſit agere.

ADDITIONES.

a Alex.¶Agere ſimpliciter.Uide Bal.in l.facere.ꝫ.ſol.ma.⁊ p
Spe.in ti.de iudi.ſponſalia.verſi.fideiuſſor. per Bal.in l.ſi pro
ea.§.man.⁊ in l.Lucius.ff.mand.in repet.antiqua.⁊ in l.ſi. C.de
vſur.rei iud.⁊ ibi querit,quid ſi fideiuſſor tantū eſt condemnatus
quomodo debeat formare libellum.De forma libelli quando ſi
deiuſſor agit antequam ſoluat.adde Bart.in l.pro ea.in iij.q.C.
man.⁊ l.diuerſa.C.eo.⁊ l.ſi mandato meo.§.ſi iudicio.ff.manda.
b Alex.¶Per inſtrum.Circa eandem.l.not.ꝙ quando fideiuſſor
obligat ſe per inſtrumentum guarentigiatū,habet executionem
paratam:q2 poteſt incontinenti petere a principali ſe liberari.
Idem tenet Bal.in l.ſi pro ea.C.mand.in ij.q.Sed Lud.hic in
nuit contrarium,ꝙ not.ad limitationem.d.l.Lucius.hic alleg.
⁊ op i Bar.ſequitur Bal.⁊ ibi Cy.in l.certum.C.fami.erci.vbi
ibidem dicit ſi eſt obligatus per ſcripturam mercatorū que ſecū
dum formam ſtatuti habet executionem paratam, ⁊ vide quod
notat Bal.in l.Lucius ꝫ,man.in report.antiquis.Cum Bar.te
net.Ang.⁊ Imol.Et de hac q.habetur in tracta.guarenti.in vj.
q.ij.par.prin.¶Adde ꝙ Pau.de Ca.hic refert Ang.reproba
re Bar.in eo.quod vult,ꝙ quādo fideiuſſor eſt obligatus per in
ſtrumentum confeſſionatum poſſit ſtatim agere, quia ſciebat fi-
deiuſſor a prin.poſſe incipi ab executione,⁊ nihilominus fidem
dedit de ſoluendo vnde deciperetur debitor ſtatim ab eo poſſit
moleſtari,ipſo a creditore adhuc non moleſtato, ideo concludit
non poſſe agere,niſi diu ſteterit in obligatione,quod Pau. pla-
cet,licet do.Alex.alleg.Ang.pro opi.Bar.

LEX LXVII.

1 ☞ Fideiuſſor accedens vēditioni rei ſacre. vel liberi hominis
quando obligetur.Et quando venditioni rei minoris.
2 Fundo dotali vendito,ſi in venditione detur fideiuſſor,quando
obligetur.
3 Obligatio naturalis an oriatur ex contractu cui lex reſiſtit,⁊ fi-
deiuſſor accedere poſſit.
Quatuor ſpecies contractus,ſcilicet cōtractus,obligatio actio.
⁊ executio.
4 Contractus ſi prohibetur fieri reſpectu perſone,ex eo non orie-
tur naturalis,nec ciuilis obligatio.
Contrahens contra legum precepta peccat mortaliter.
5 Statutum prohibens certis perſonis contrahere impedit na
turalem obligationem naſci.
6 Statutum ꝙ mulier vel minor non poſſit vendere ſine conſenſu
conſanguineorum impedit ortum obligationis naturalis.
7 Lex diſponens aliquem ex aliquo contractu obligari, impedit
ciuilem ⁊ naturalem obligationem.
8 Lex diſponēs ꝙ aliquis contractu inter aliquos non valeat, ſi
a initio impeditur naturalis ⁊ ciuilis.
Lex ſi annullat cōtractū factum inter aliquos,ſi aliquid nō fuit
obſeruatum,non impeditur obligatio,ſed paratur exceptio.
Statutum,quod inſtrumenta donationum inſinuari debeāt in-
tra ſex menſes,alias non valeant, non irritat donationem ipſo
iure,ſed parat exceptionem.
Lex caſſans contractum ex poſt facto non tollit ciuilem obliga-
tionem.
9 Lex diſponens quod ex alio contractu actio petitione non de-
tur,vel quod aliquis nō audiatur,non impedit ortum actionis,
ſi alter de iure communi oriebatur,ſed iudicis officium ſic.ſi ex
illo actu oriebatur.
Clauſula,petitio,non detur,in criminalibus inducit,quod ipſo
iure non audiatur.
10 Lex quādo prohibet aliquid nō alienari,⁊ ſic executioni reſiſtit,
impedit tacite contractum,obligationem,⁊ actionem.

Cum lex

Ubi lex reſiſtit vēditioni nō tenetur
fideiuſſ.h.d.¶Op.de l.⁊ ſi is.C.de
pred.minor.Solu.hic loquitur quādo lex reſiſtit odio
emptoris,vt q2 dolo,vel metu extorſit venditionem.
Secunda Par.ſuper.ff.nouo.

ibi vero reſiſtit perſone priuilegio,⁊ hec eſt vna lectu. ſm quam
debet hic intelligi,ꝙ ab initio fideiuſſor tenetur ipſo iure,ſed li
beratur per actionem quod metus cauſa, vel de dolo habet ex-
ceptionem.vt ſ.ꝙ metus cau.l.ſi cum exceptione.§.Labeo.⁊ l.
metum.§.ſed quod pretor.⁊ ſ.de excep.l.exceptiones.§.rei.vel
a ſoluit [a]glo.hic loquitur quando lex reſiſtit propter naturã rei,
cuius non eſt commercium,vt quia res ſacra,vel religioſa, vel
liber homo. In contrario vero propter priuilegium perſone,
vt Inſtit.de contrahen.emptio.§.fina.⁊ ſecundum iſtam lect.ꝙ
hic dicit liberatur,expone,id eſt, ab initio non tenetur.Uel dic
vt ibi dicit gl.Sed non curo de ſol.que ibi ponuntur. Tu potes
dicere ꝙ in d.l.⁊ ſi is.lex non reſiſtit venditioni,ſed reſiſtit aliena
tioni,hoc eſt,tranſlationi dominij,que non poteſt fieri,ideoque
obligationi perſonali poteſt accedere fideiuſſor,cum per hoc nõ
preiudicetur minori.Ita tenet Pet.⁊ Cyn.refert C.de legibus.
l.non dubium.quod ſatis placet,vt infra dicam,licet etiam pre-
dicte ſol.placeant.¶ C p.ad rationẽ huius legis,nam ⁊ ꝙ con-
fideiuſſori ſuccurratur contra Principalem,fideiuſſor non libe-
ratur,licet liberetur principalis.l.j. C.de fideiuſſori.mi. Dicit
glo.fateor,quod per iſtam rationem fideiuſſor non ſemper excu
ſatur: quod non placet.quia ſecundum hoc ratio non eſſet gene
ralis.Dico ergo,quod in lege cõtraria minor non poteſt in inte-
grum reſtitui contra fideiuſſorem,ſicut contra reum principa-
lem ideo fideiuſſori no ſuccurritur, qr in effectu non habet re-
b greſſum conta minorem.¶ † Oppo.contra ſecundum lectu. ſ.
poſitam,⁊ videtur ꝙ valet venditio rei ſacre , vel liberi homi
nis.l.liberi.⁊ l.⁊ liberi.ſ.de cõtrahen.emptio. Si ergo tenetur
principalis non excuſatur fideiuſſor,licet poſſit habere regreſ-
ſum contra principalem.Solut. dicit gl. fateor contarium,niſi
poneres venditorem ignoraſſe.alias fideiuſſor non poteſt excu
ſari,ppter reum,ſed propter ſe ſic,ſi ex perſona ſua haberet ali-
quam exceptionem.Sed cõtra iſtam gl.oppo.⁊ videtur ꝙ licen
tia vel ignorantia venditoris nõ debet attendi,d.l.⁊ liberi.⁊ d.
l.liberi.Sol.dicit Dy.ꝙ nõ debeat attendi quantum ad emptio
nem ꝯhendam,vt ibi,ſed quantum ad hoc, vt ea contracta te-
neatur venditor ad intereſſe,curatur,vt hic. Sed certe ſaltẽ ad
reſtitutionẽ pretij tenetur,l.emptorem.§.fi.de actio.empt.ergo
ad illud ſaltem tenetur fideiuſſor,⁊ ſic hec ſolutio nõ placet.Dic
ergo,ꝙ hic dicitur in gl.venditorem ignoraſſe,ſubaudi,⁊ empto
rem ſciuiſſe.vt ll.cõtrarijs.tunc procedit hec lex.ſine ſcrupulo.
2 ¶ † Quero,quid in fundo dotali? Reſpondit gl.forte idem ꝙ in
minore.ſm Ir.⁊ ſic innuit quod teneatur ſicut tenetur pro pre-
dio minoris vendito.vt C.de predijs minorum.l.⁊ ſi is.In.ꝯriũ
videtur gl.ſ.de teſta.mili.l.dotalem que videtur velle,ꝙ rei do-
talis non ſit commercium,ſicut nec rei ſacre,vel religioſe. Idem
not.C.de iure do.l.ſi prediũ. Cy.ibi tangit,⁊ bene dicit ꝙ fun-
di dotalis non eſt prohibita venditio, ſed alienatio fauore mu-
b lieris,⁊ ideo ſi ipſa mulier vendit,nõ tenetur [b]ipſa,nec fideiuſſor
haberet regreſſum contra eam,qđ eſſet contra hanc legem. Ita
debet intelligi qđ no.in d.l.ſi prediũ.⁊ C.de legib.l.non dubium
aut vendit maritus vel extraneus,⁊ tunc tenetur ipſe ⁊ fideiuſ-
ſor.Ita loquitur hec gl.⁊ reprobatur,ſ.de vſucap.l.cum vir.cũ
3 ſi.¶ † His premiſſis pro declaratione tex.⁊ gl.videamus gene
raliter,quãdo lex reſiſtit [c]cõtractui.vtrũ ex illo contractu naſca
tur naturalis obligatio,⁊ vtrum poſſet accedere fideiuſſor,⁊ ex
his apparebit declarata hec lex,⁊ materia tota. Pro cuius eui
dentia debes ſcire,quod quatuor ſunt ſpecies quib⁹ lex reſiſtit.
ſcilicet ꝯctus, obligatio,actio ⁊ executio. Unde lex qñꝙ reſiſtit
4 contractui.precipiendo ne fiat , ⁊ hoc fit †quandoqz dirigendo
preceptum ad perſonas,ne ꝯhant, ⁊ tunc non valet , nec oritur
obligatio ciuilis.nec naturalis , nec poteſt accedere fideiuſſor,
vt C.que res ven.nõ poſ.per totum,⁊ C.de ſacroſan.eccle.l.iube
mus.⁊ authen.hoc ius porrectum.C.eod.⁊ C.de agrico.⁊ cenſi.
l.quẽadmodũ.lib.xj.⁊ C.nõ lice.hab.metro.lo.l.j.lib.xj.⁊ C.ocu
pref.ex luco Daph.l.j.⁊ ij.li.xj. Et ꝙ tali caſu obligatio natura
lis nõ naſcatur,probatur in l.eos.§.j.C.de vſur.cõiuncta.l.ſi nõ
ſortem.in prin.de cõdi.indebi.⁊ hoc caſu poterit loqui hec lex,⁊
C.de legi.l.nõ dubium.idem ſi prohibitio fiat ex parte vnius cõ
trahentium tantum,tunc enim nõ poteſt queri obligatio etiam
naturalis,vt C.ſi quis alteri vel ſibi.l.fin.vt ſ.de contrahẽ.empt.
l.non licet.⁊ hoc caſu etiam poterit etiam intelligi,⁊ d.l.non du
bium Ratio predictorum eſt,quia obligatio naturalis.dicit de
iuregentium.l. Stichum.§.naturalis.ſ.de ſolu.⁊ l.cũ amplius,
in ſin.de regul.iur.ſed de iuregentium debemus obedire maio
ribus.l.veluti.ſ.de iuſti.⁊ iure. Ille ergo qui contrahit contra
precepta legum,facit contra ius gentium,merito non obligatur
naturaliter. Pro hoc facit,quia peccat mortaliter.⁊ ſic de iure
naturali non obligatur.vt dicam ſ.eo.in l.ſi quis pro eo in prin.
5 † Et predicta tene menti pro ſtatutis terrarum, que prohibent
certas perſonas contrahere. Nam impediunt cõtrahere natu-

ralem obligationem. Pro hoc ſ.de contrahen.emp.l.ſi in em-
ptione.§.j.ibi,mores ciuitatis,⁊c. Preterea ſi interdictum iu-
dicis hoc operatur.l.is cui bonis.ſ.de verbo.obli. ergo eadem
6 ratione interdictum legis.¶ † Sed iuxta predicta quero, quid
d ſi ſtatutũ dicit,[d]ꝙ minor vel mulier non poſſit vendere ſine con-
ſenſu cõſanguineorum,an per hec verba videatur eis preceptũ
factum ne vendant,vt ſic impediatur obligatio naturalis? Uide
tur ꝙ non:nam lex dicit,ꝙ alteri ſtipulari nemo poteſt,vt ſupra
de verbo.obli.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.⁊ Inſtitu.de inuti.ſtipu
c §.alteri.⁊ tamen [e]non impeditur obligatio naturalis,vt ibi no.
Contra puto,vt d.l.j.⁊ ij.C.que res vendi non poſ. Preterea di
cere ꝙ non poſſit contrahere,nihil eſt aliud , ꝙ auferre poteſta-
tem ⁊ facultatem vendendi.Sed quando aufertur facultas con
trahẽdi.impeditur obligatio naturalis,vt C.de ſacroſan.eccle.
l.iubemus.coniuncta.l.non dubium.C.de legi.ergo ⁊c. Nõ ob.
d.§.alteri.quia ibi loquitur de preſenti,ſ.alteri ſtipulari nemo
poteſt,⁊ ſic declarat ꝙ ius nõ aſſiſtit illi obligationi , non autem
aliquid prohibet in futurum,nec aliquam facultatem aufert,ſed
dicit ꝙ non poteſt,ſed in queſt.preſenti aufert poteſtatem in fu-
7 turũ,dum dicit, non poſſit.⁊c.¶ † Secundo dixi,ꝙ quandoque
f lex reſiſtit obligationi ,[f]qr dicit lex aliquem ex aliquo contractu
non obligari,an ex hoc impediatur naturalis obligatio? Uidet
ꝙ nõ,qr dicit lex.quod pupillus obligari nõ poteſt.l.ſi pupillus
in princ.⁊ l.obligari.in princ.ſ.de autho.tuto.Sed predicta nõ
faciunt,quia loquuntur per verbum poteſt,quod preſentis tem
poris eſt,⁊ ſic non reſiſtit,ſed nõ aſſiſtit, vt dixi ſ.proxi.Dic er-
go,ꝙ ⁊ quando lex reſiſtit obligationi,impedit ciuilem ⁊ natura
lem obligationem,vt ſ.eo.l.ſed ⁊ ſerui.⁊ ibi no.⁊ ibi dixi,⁊ pro-
8 batur expreſſe.C.ad Uelle.l.antique.§.fi.† Sed pone,ꝙ lex.dicit
g ꝙ talis contractus inter tales non valeat,quid importat [h]hoc
verbum,non valeat? Reſpond.ſi quidem dicit,ꝙ non valeat ab
initio, tunc videtur prohibita naturalis ⁊ ciuilis obligatio
h Hoc probatur [h]ſ.de dona.inter virũ ⁊ vxo.l.j.vbi dicitur,do
nationem inter virum ⁊ vxorem non valere:quod intelligitur
etiã quo ad naturalem obligationẽ.Quod patet,qr ei nõ poteſt
accedere fideiuſſor.l.ſi ſpõſus.§.ſi vxor viri,ſ.de dona.ĩter vir.
⁊ vxo.ſic debet intelligi C.ad Uelleia.aut.ſi qua mulier.⁊ ĩ cor
pore vnde ſumitur.Si vero contractus ab initio valet,ſed ſi ex
poſt facto aliquid non obſeruetur,lex dicit,ꝙ non valeat,tũc nõ
impeditur obligatio:ſed paratur exceptio,q.d.non valet in effe
i ctu,vt C.de precib.impera.offerẽ.l.vniuerſa.⁊ ibi eſt expreſſũ[i],
⁊ ideo ſtatutum huius ciuitatis,qđ dicit,ꝙ inſtrumenta dona-
tionũ debeant inſinuari infra ſex menſes,alias non valeãt , non
irritat donationem ipſo iure,ſed ꝓducit exceptionẽ:ſed ſi lex
diceret,ex poſtfacto tales contractus caſſamus ⁊c.tunc tolleret
ciuilis tantũ,⁊ remaneret naturalis,vt dicam in reſcripto prin
9 cipis,ſ.eo.l.vbicunqz.† Tertio dixi [k],ꝙ lex qñqz reſiſtit actioni
k ſeu petitioni,vt qr lex dicit,ꝙ ex tali contractu actio, petitione
non detur,vel talis non audiatur,⁊ tunc ſi ille actus ſuper quo
lex ſic loquitur,erit talis,ex quo alias de iure cõi oriebatur actio
tunc per dicta verba non impeditur actio oriri,ſed paratur ex
ceptio,vt ſ.ad Uelleia.l.ij.§.j.⁊ ſ.ad Maced.l.j.ĩ prin.⁊ ſ.ad
Treb.l.j.in prin.⁊ §.j.que ſunt multum notanda propter ſtatu
ta.Si vero ex illo actu non oriebatur actio, ſed ſolum officiũ iu
l dicis[l],tunc dicta verba inducũt,vt nullo modo audiatur,vt C.
q ⁊ aduerſus quos.l.fi.quod patet,qr cũ nulla ſubſit obligatio,
ſed ſolũ ſibi detur audientia per officium iudicis.ea audientia
denegata denegabitur ſibi totum.Et ideo bene dicit Jacob.de
Are.qui dicit,ꝙ in criminalibus dicta verba,videlicet,ſibi non
detur petitio,inducunt quod ipſo iure non audiatur,⁊ bene di-
cit,qr accuſatores non fiunt per actionẽ ⁊ obligationem,ſed ꝑ
accuſationem,vt Inſti.de publi.iudi.in prin.Igitur cum dene
getur audientia,denegatur totum.Facit C.de his qui ad eccle.
10 confu.l.ſi ſeruus.¶ † Quarto dixi,ꝙ lex aliquãdo reſiſtit exe-
cutioni.Exemplum,lex dicit,ꝙ res minoris non alienetur per
tutorem,vel res dotalis? Ex eo enim,ꝙ interdicit alienationẽ,
non interdicit contractum,vel obligationem,vel actionem,ſed
effectum.hoc eſt,tranſlationem dominij,quod ſequit ex traditio
ne,que eſt executio obligationis.Sed licet predicta non prohi-
beantur expreſſe,tamẽ videntur prohiberi,quia ſunt preambu
la ad alienationem,argu.l.oratio.ſ.de ſpon.⁊ ideo eſt aduertẽ
dum,nam tacite videtur prohibitus contractus , obligatio ⁊
actio,quatenus ſe extendit ratio legis, vnde in re minoris eius
fauore eſt prohibita alienatio,⁊ per conſequens videtur prohibi
m tus contractus,obligatio ⁊ actio.⁊ ideo ſi,minor [m]ſe obligaret,
nõ tenetur ciuiliter , nec naturaliter , nec poſſet accedere fide-
iuſſor,vt hic ſed ſi extraneus promittit de euictione, ⁊ daret fi-
deiuſſorem,tenetur,d.l.⁊ ſi is.idem vt muliere vt.ſ.dixi.

ADDITIONES.

e Alex.¶ Uel ſoluit.Collige ex hac no.gloſ.quando dicatur res
eſſe in

eſſe in commercio, & quando non, quod optime declarat Bal. in l. & ſi dotis. C. de iure dotium.
b Alex. ¶ Non tenetur. Sed gl. & Bald. in d. l. predium. hoc intelligunt ibi qñ emptor ſciuit fundũ eſſe dotalẽ: ſec9 ſi ignorauit, & vide Bal. quando interuenit conſenſus viri, an validet vẽditionem. Ad Bar. hic vide, & pondera verba Bal. in l. ſi prediũ. in ij. q. in ver. nunc ſuccedit alia queſtio, & ibi in fi. quid ſi interuenit iuramentum, contrarium tenet Bal. in l. fin. C. in quibus cau. in integrum reſtitu. non eſt neceſſ.
c Alex. ¶ Quando lex reſiſtit. Ad infra dicta per Bart. vide do. Ant. i c. cũ cõtingat. de iureiu. & ibi p Jmol. in viij. mẽbro prin.
d Alex. ¶ Statutum dicit. Uide de hoc quod habetur in l. j. ſ. de nouati. p Bar. & Bal. in l. non dubium. in penu. queſt. C. de legi. vbi omnino vide in verſi. ea que ſ. dicta ſunt, & ibi etiam alleg. Barto. hic concordat Bald. in l. cum quis. C. de iur. & fac. igno. Sed quod oriatur naturalis obligatio, videt in diſcurſu tenere Bald. in l. fina. C. de dot. promiſ. & per Jmol. in c. cum cõtingat. in viij. membro. de iureiuran. ¶ Adde ad queſtionem formatã hic per Bar. Ro. conſi. ccccxxxvij.
e Alex. ¶ Non impedit. Et ad materiam adde, qd ſi teſtator dat certam formã actui fiendo, & non vltra procedit annullãdo actũ forma non ſeruata, nihilominus tenet contractus, quãdo alias talis actus valeret de iure dicta forma non ſeruata, ſecundum Bal. in l. ſi teſtator. de legat. ij. ſecus ſi lex daret ipſam formaʒ: quia tunc licet lex ipſa vltra non procedat annullando actum, non propterea valebit contractus, per d. l. non dubium. quaʒ limita ſingulariter per gloſſ. in clem. j. de iure patro. de hoc vide not. in l. certa ratione. & ibi Bald. C. quando prouoca. non eſt neceſ. & Bald. in l. comparationes. C. de fide inſtrumen. in ij. opp. & vide que plene not. Barto. in l. ſi ita quis. §. ea lege. ſupra, de verbo. obligat. & l. vniuerſa. C. de preci. imperato. offeren. adde. quod dixi de l. non dubium. C. de legib. quod limitatur per glo. in d. clemen. j. quod idem tenet gloſſ. in cap. tue. de ſponſa duo. videlicet, qd vbi lex non vltra procedit annullãdo actum, actus eſt ipſo iure nullus forma iuris non ſeruata, d. l. non dubiũ. hoc eſt veruʒ, ſi ille actus habeat perpetuam cauſam prohibitionis: ſecus ſi temporalem, quia tunc non tenebit, niſi apponat annullatorium decretum. ita dicit dicta gloſ. not. ſed ad ea que ſupra dixi ſecundum Bald. vide gloſſ. no. in d. clemen. j. de iure patro. & Joan. and. in cap. fin. de reſtitutio. ſpoliato. que gloſſ. tenet forte contrarium. adde que not. Barto. in l. pretor. in prin. de ope. noui nunciatio. & Roma. & Jmol. hic, & quod not. Bald. Angel. & Jmo. in l. j. ſ. de liber. & poſthu. in gloſſ. & gl. in c. ſtatutum. ſuper verbo, committitur. circa medium, de reſcrip. in vj. gl. in d. clemen. j. allegaui tibi. & ibi poſt Bar. in l. vniuerſa. C. de preci. Impera. offerẽ. & gl. in l. prolatam. C. de ſen. quam gl. etiam ſingularem facit Pet. de anch. in c. ſtatutũ. in fin. de reſcrip. li. vj. Ad quam gloſſ. facit quod dicit Bal. in l. prolatam. C. de ſentẽ. Jdeʒ in ordine dato a principe. & vide Bal. in d. l. certa. qd vbi ſtatutum annulat nec dat formam annullandi. actus nõ eſt ſtatim nullus, niſi petatur annullari. Et dicit Jnnocen. in capitul. cum dilecta. de reſcri. q vbi datur certus ordo a Papa, & ille non ſeruatur, actus eſt ipſo iure nullus.
f L. l. de Seyſel. ¶ Secundo dixi. Uide aliam doctrinã per Fel. in c. paſtoralis. col. pen. de reſcrip.
g Alex. ¶ Quid importat. Adde Bar. & qd ibi dixi i d. l. vniuerſa. idem no. Bal. in l. vnic. §. vbi autem. C. de caduc. tollen.
h L. l. de Seyſ. ¶ Hoc probatur. Et iſtud procedit in ijs ſolennitatibus que reſpiciunt fauorẽ priuatum, vt probat tex. in l. ſi filius qui. in prin. cum ſuis concor. ſ. de lib. & poſth. iuncta doctrina Bar. in l. j. §. ſi filius, ſ. de leg. iij. & no. Frãc. Aret. i d. l. ſi fili9.
i C. l. de Seyſ. ¶ Eſt expreſſum. Adde q hãc eãdẽ doctrinã ponit ibi Bar. & oẽs ſequuntur. & idẽ Bar. in l. ſi ita quis. §. ea lege. ſ. de ver. obl. & i l. j. & ibi Jmo. ſ. de teſta. & in l. his cõſequenter. §. j. ſ. famil. erciſc. & in l. ij. C. de cano. frumẽt. vrb. Ro. lib. xj. Bal. in l. nõ dubiũ. C. de legib. & i rub. C. de reſcin. vẽdit. & i l. cũ mulier. ſ. ſol. mat. Card. floren. in cap. ſignificauerũt. de teſtib. pro quo eſt gl. in clem. j. de iure patro. quam alleg. Petr. de Anch. in clem. j. de ſequeſt. poſſeſ. & fruc.
k Alex. ¶ Tertio dixi, Adde Bar. in d. l. j. §. j. ſ. ad Treb.
l Alex. ¶ Officiũ iudicis. Et ſic poterit tunc iudex ex officio cõpellere. Et vide Jnn. in c. nulli. de accu. Et ad hoc vide Bal. i l. nõ dubiũ. in vlt. queſt. C. de legi. circa fi. legis, vbi exẽplũ, lex dĩt, que res minoris &c. Aduerte tñ. q qñ minor vẽdit prediũ ſuũ, ſine decreto, & ſine authoritate curatoris, lʒ cõtract9 ſit null9 in preiudicium minorum, l. ſi ad reſoluendã. C. de predi. min. & tũc an ex illo obligetur naturaliter, vide Bar. i l. j. ſ. de nouat. tñ ex dicto contractu ligatur maior cõtrahens cum e. Unde ſi minor fuerit factus perfecte etatis, poteſt cogere aduerſariũ implere illum contractum, & idem ſi adhuc minor paratus ſit facere ſolẽnia. & neceſſaria ad ipſum interuenire, & incontinenti per tex. in l. Julianus. §. ſi quis colludente. cuʒ ſeq. de actio. empt. & Inſti. de authori. tutor. in princ. Jdem dicunt Canoni. in eccleſia alienante rẽ ſine debitis ſolẽnitatibus: vt not. Jnn. in c. j. de his que fi. a ma. par. ca. Adde, qd de hoc expreſſe gl. in c. j. ne ſede vac. et in l. cum hi. §. eam tranſactionẽ. ſ. de tranſa. lʒ ibi Bart. & Fut. teneant cõtrarium, & nota bene. Pro quo adde gl. in l. iuriſgentiũ. ſ. pretor ait. in verbo, dolo. & ibi Ang. ſ. de pac. & Bal. i. l. j. C. plus valere quod agitur. Jdẽ gl. in l. a diuo. de ritu nup. quã ſingu. no. Bal. in l. non dubiũ. C. de legibus. & gl. & Bal. in l. iubemus. §. ſane. j. C. de ſacroſanctis eccleſ. Sed quid ſi cõtractus ex parte minoris nõ poteſt valere, an ſaltem in eius perſona valeat: dic quod ſic: vt not. Bald. in l. non dubium. C. de legib. i xj. oppo. & eſt tex. in l. ſi is. & ibi Bar. C. de pred. mino. Et predicta intellige etiam in doloſo contrahẽte, vt not. Abb. in c. dilecti. de empt. & vend. niſi contractus eſſet a lege prohibitus: vt no. per gl. in d. l. a diuo. & adde glo. & Bar. in d. l. & eleganter. de dolo. ſ. in princi. & ideo dicit Bal. in l. neque tutoris. C. de contrahen. & commit. ſtipul. quod ſtatuta nolẽtia contractum mulieris valere ſine ſolennitate, intelliguntur de contractu alicuius ſolutionis: ſecus in lucratiuo: vt not. doc. in l. ij. de noua. Primã partem videtur expreſſe tenuiſſe Joan. de lig. in ca. conſtitutus. de reſcrip. Unde potes illud dictuʒ limitare, vt ibi p Jmo. & iſtud dictum refert, & ſequitur Bart. in preludijs feudorum. Jtem vide, que ſcripſi poſt Bar. in l. pretor. in prin. ſ. de ope. noui nũc. & que dixi poſt Bar. in l. omnes populi. in q. an ſtatutum iuratũ reuocetur. ſ. de iuſti. & iur. Jtem facit gl. fi. in c. venerabilem. de elec. ¶ Adde. q ſtatutũ phibẽs ↄtractũ mulieris ſine ſolẽnitate, nõ dʒ intelligi de lucratiuo. Ro. cõſ. cclxxx. & de minore ccccxiiij.
m Roma. ¶ Jdeo ſi minor. Hoc idẽ tenet Chriſtopho. de Caſtellione in l. pacta que contra. C. de pac. & Are. conſi. ij. vide Soci. conſi. ccxxv.

LEX XLVIII.

1 ☞ Debitor deportatus, liberaretur ab obligatione, & ciuili, & naturali.
2 Fideiuſſor pro fiſco intercedere poteſt.
3 Fideiuſſor pro reo deportato accedere poteſt.

SI debitori deportatio. Pro deportato ex maiori obligatione, non poteſt accipi fideiuſſor. h. d. ¶ † Quero an liberetur reus obligatione ciuili, vel naturali: Et dic, q ſic, vt hic & iure tranſfuſionis, q2 i fiſcum eſt tranſlatum, dicam ĩ. eo. l. vbicũque. ¶ Oppo. de l. fi. ſ. de duob. reis. † Sol. Pro fiſco poteſt ĩtercedere, vel p alia obligatione ſimpliciter, nõ autem poteſt accedere fideiuſſor p ipſo reo deportato.

§. Si filius. Si filius numerat poſt emancipationẽ, acquiritur ſibi actio, licet tẽpore patrie poteſtatis fuerit ſtipulatus. h. d. De iſto caſu dixi plene in l. ſi filius. & in l. quidam cum filiũ. §. fi. ſ. de verbo. obli. & l. ſi dubitet creditor. §. filius. ſ. eo.

LEX XLIX.

1 ☞ Fideiuſſores ſi intercedunt diuerſis temporibus, vnus non videtur intercedere contemplatione alterius.
Duo fideiuſſores ex interuallo fideiubentes habent beneficiũ cedendarum, quando alter poteſt effectualiter conueniri.
2 Fideiuſſores quando ſimpliciter intercedunt, quilibet tenetur inſolidum, etiam ſi non ſit dictum.
3 Minor ſi primo fideiuſſit, ſecundo maior, an videantur inuicẽ fideiubere, & habeant beneficium cedendarum:
4 Inter fideiuſſores quando ſit locus diuiſioni.

SI Titius. Fideiuſſor q nõ poteſt effectualiter cõueniri, facit locum beneficio diuiſionis, niſi fideiuſſor fuerit ſciẽs, vel errãs iniuſte, vel ex interuallo interceſſerit, niſi his caſib9
1 fuerit in dolo creditor. h. d. Et hic eſt tex. ex quo fũdo vnã opi.[a]
a in l. ſi ſtipulatus. in fi. ſ. eo. † q ſi diuerſis temporib9 intercedũt fideiuſſores, vnus contemplatione alterius non videtur fideiubere, & ideo non habet beneficium cedendarum. Jtem fundabatur ex illo tex. ibi poſtea, &c. q ſi duo ex interuallo fideiuſſorum,
2 quod habent † beneficiũ diuiſionis, quãdo poteſt alter effectualiter conueniri: ſecus ſi non poſſet effectualiter conueniri, vt hic. ¶ Oppono. C. ad Uellia. l. ſi paternam. vbi mulier ſubducta demedio alius fideiuſſor tenetur pro parte tantum. Solut. gloſſ. ibi interceſſerunt principaliter obligationem ſuſcipiendo, & ſic quilibet tenetur pro parte, cum non fuerit dictum inſolidum, hic interceſſerunt fideiubendo, & ſic tenentur inſolidum, etiam ſi non ſit dictum. ¶ Op. C. de reputat. que fiũt i iudicio. l. prima. Solut. fallit hic in odium doloſi creditoris. Oppono de l. quanq. ſ. ad Uelleia. Sol. ibi nõ fuit i dolo, hic ſic. ¶ Que

rit gl. quid vult dicere tex. ꝓpter incertum etatis ⁊c. Dic vt in
3 ea. ¶ † Quero quid ſi minoꝛ pꝛimo, ſecūdo maioꝛ interceſſit ex
interuallo: Et gl. dicit, ꝙ idem vult dicere, qꝛ dubitabā de mi-
noꝛe, ne reſtitueretur, ideo ſecūdum fideiuſſoꝛē accepti: ſecꝰ quā
do ſimpliciter fuit acceptus, qꝛ tunc reſpectu mutui periculi vi
detur intercedere, ⁊ haberet beneficium diuiſiōis, ſicut ſi ſimul
fuiſſent accepti. ¶ Quero que eſt differētia inter mulierē ⁊ mi-
noꝛem: Dic, ꝙ mulierem quis ſcit, vel ſcire debet nō poſſe inter
b cedere, vel errat in iure. ſed in minoꝛe[b] poteſt eſſe erroꝛ facti, ⁊
ſic pꝛobabiliter errant fideiuſſoꝛ. Unde ſi in muliere ponerēmꝰ
iuſtum eſſe erroꝛem, eſſet idē, qꝺ in minoꝛe. Si i minoꝛe ponerē
erroꝛez impꝛobabilem, qꝛ omnibꝰ aſpectu videbat minoꝛ, eſſet
4 idē ꝙ idem in muliere. Unde diſtingue, qn̄qꝫ † fideiuſſoꝛ non pōt
conueniri effectualiter, ⁊ tūc aut hoc cōtingit propter eius ino-
piam, ⁊ non eſt locus diuiſioni, vt ſ. e. l. inter. aut alias, ⁊ tūc aut
vnus fideiuſſoꝛ fuit acceptus pꝛopter timoꝛem hūc, ne alius in-
uaret, ⁊ non eſt locus diuiſioni, vt hic in gl. Aut nō fuit ſic acce-
ptus, ⁊ tunc aut interceſſerunt ſimul, aut vnꝰ poſt aliū. Pꝛimo
caſu aut confideiuſſoꝛ ſciuit aliū nō poſſe intercedere cū effectu,
⁊ non eſt locus diuiſioni. Aut ignoꝛauit eum, ⁊ tūc aut fuit iuſta
ignoꝛātia, aut ſupina. Pꝛimo caſu eſt locꝰ diuiſioni, vt hic. put
loquitur de minoꝛe, ſecundo caſu non, pꝛout loquitur hic de mu
liere. Secūdo caſu, qn̄ vnꝰ fideiuſſoꝛ īterceſſit pꝛimo, aliusꝰ poſt
ea, tunc ille qui pꝛimo interceſſit, non habet beneficiū diuiſiōis,
vt hic: ille vero qui interceſſit ſecūdo, habet eodē modo, quo qn̄
ſimul interceſſerunt, her hāc legē. Ubicunqꝫ dixi diuiſionis bn̄
ficium nō habere locum, fallit ſi dolo creditoꝛis alius fideiuſſoꝛ
fuit acceptus. vt hic in fi. qꝺ no. facit ī. de ſolu. l. qui res. §. huic.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Unam opinionē. Et vide Bar. ⁊ alios omnino l. ſi ex
duobus. §. j. ſ. de duob. reis. Circa idem ibi, aliꝰ fideiuſſoꝛ tenet
pꝛo parte tantum, adde qꝺ no. Bal. in l. antique. C. ad Uelleia.
b Alex. ¶ Sed in minoꝛe. Ex hoc no. per gl. ⁊ doct. an contrahēs
cū minoꝛe pꝛeſumitur cū ſcire minoꝛez, ⁊ no. in l. qui cū alio. de
regul. iur. Et ad hec no. ſe remittit Bal. in l. j. in fin. C. ſi aduer
ſus creditoꝛem. Adde no. per gloſ. ⁊ doc. in l. j. C. ſi minoꝛ ſe ma
io. dixerit. Et adde ꝙ habens curatoꝛem, habet pꝛeſumptionez
pꝛo ſe, ꝙ ſit minoꝛ, vt no. Bal. in l. ij. §. quod obſeruari. C. de iur.
cal. Tu omnino vide in l. ij. §. ſi a pupilllo. vbi per Bart. ſ. pꝛo
empt. ſed ꝙ nullꝰ pꝛeſumatur minoꝛ, niſi pꝛobetur, eſt tex. ⁊ ibi
Bal. in fi. in l. ſi maioꝛ. C. commu̅ni diui. Tu late vide per Bal.
in l. cum te. C. de pꝛobatio. Quādo quis dicatur minoꝛ vel ma-
ioꝛ, ⁊ cui incūbat onus pꝛobandi, vide quod not. Bal. in l. de eta
te. in ij. q. pꝛincipa. de minoꝛib.

LEX L.

SI teſtamento liberatum.

Exceptio que competit pꝛincipali, compeit fideiuſ-
ſoꝛi. hoc dicit. Opp. de l. ſi qs reum. ſ. de libe. legat.
Sol. ibi fideiuſſoꝛ non habebat regreſſum contra pꝛincipalem.
hic ſic.

1 ☞ Obligatio naturalis ad antidoꝛa, quando impediat repeti
tionem indebiti.

§. Ex duobus.

Ubi ſolutum poteſt repeti, vel red
ditū retineri, talis ſolutio non pa-
rit liberationem. hoc dicit. Ibi pꝛopterea ꝙ creditoꝛ, ⁊c. iſte ver
1 ſic. nō reperitur alibi ita bene. Et hic videtur caſus, † quod na-
turalis obligatio, qua quis tenetur ad antidoꝛa, impedit repeti
tionē indebiti ſoluti: ſed gl. ſupꝛa de iuſti. ⁊ iur. l. ex hoc iure. cir
ca fi. gl. magne. dicit, quod nō impedit ſemper, l. ſi nō ſoꝛtem. §.
libertus. ſupꝛa, de condictio. indebit. q. d. regulariter impedit,
caſu aliter nō. Sed certe in d. §. libertus. illa naturalis erat re
dacta ad pꝛeſtandi neceſſitatem, ſecūdum gl. ibi poſitam. Unde
circa hoc ſic dicas. Aut talis obligatio eſt redacta ad neceſſita-
tem, ⁊ tunc aut talis obligatio eſt redacta per ius ciuile ad ne-
ceſſitatē, ⁊ tūc aut talis obligatio reſpicit pꝛeſtationē certe rei,
vel facti, vt eſt libertus, qui naturaliter tenetur ad operas obſe
quiales, ⁊ iſto caſu impedit. d. §. libertus. ſecundum alios qui
intelligunt, quod ibi opere obſequiales erant omnino indebi-
te. Nam ſi eſſent debite. fruſtra tractaretur de condictione in-
debiti. Facit ſupꝛa de condictione indebiti. l. cum is. §. penult.
pꝛout loquitur ibi in matre. Pꝛo hoc, quia ſi naturalis pꝛoce-
dens ex pacto nudo impedit, multo foꝛtius ea que pꝛocedit ab
ipſa natura, que foꝛtioꝛ eſt adeo quod pacto non poteſt tolli. l.
iura ſanguinis. infra de reg. iur. ⁊ de pac. l. ius agnatiōis. Aut
non reſpicit certam pꝛeſtationem, ſed ſtat in ſuo genere, vt bene
facienti beneficiamus. tunc aut indebite ſoluitur illud idem,
vel tantundem. ꝓptea quod fuit cōtracta obligatio naturalis. ⁊
impeditur repetitio, vt hoc verſi. Aut ſoluitur aliud, ⁊ non im-
peditur repetitio, quia talis effectus non reperitur in iure. Fa-
cit l. ſed ⁊ ſi lege. §. conſuluit. ſupꝛa de petitio. heredita. cum gl.
⁊ gl. in d. l. ex hoc iure. Cum enim iſta obligatio cōtineat incer-
tum, non eſt efficax, l. triticum. ſupꝛa de verboꝛum obligatio. ⁊
de iure dotium. l. cum poſt. §. gener.

1 ☞ Unus ex pluribus heredibus quando poſſit ſoluere par-
tem ſuam.
2 Exceptio epiſtole diui Adriani non facit locum repetitioni, ⁊
an ſit fauoꝛabilis. numero. 4.
3 Diuiſum ſemel, iterum diuidi poteſt.
5 Ius diuiſionis reſpicit modum, ⁊ foꝛmam agēdi, non ipſam ob
ligationem perimēdo effectualiter.

§. Quod ſi duo fideiuſſoꝛes.

Lex xij.
tabularum diuidit obligationē inter heredes ipſo iure, ideo qꝺ
ſoluitur vltra debitum poteſt condici, ſecus in diuiſione que ſit
1 ex ſtipula. hoc dicit. ¶ Iſte §. eſt ſubtilis. ⁊ ſingularis, † nūquid
poſſit vnus ex heredibus ſoluere partem ſuā. Dixi in l. ij. §. ex
his. ſ. de verboꝛum obligatio. ⁊ docto. in l. iij. C. de neg. geſt. ⁊ l.
2 penul. C. de condit. inſer. Secūdo not. † quod exceptio epiſtole
3 diui Adriani non facit locum repetitioni. † Not. quod ſemel di
a uiſum, iterum diuidi poteſt, arg.[a] contra ad hoc l. fi. j. rē pupil.
ſal. foꝛe. ⁊ ibi dicam. ¶ Oppo. tutus exceptione fauoꝛabili ſol-
uens indebitum, repetit, l. qui exceptionem. ſ. de cōdictio. inde.
4 ſed hic eſt tutus exceptione fauoꝛabili, ergo ⁊c. Sol. hic † eſt fa
uoꝛabilis, ſed nō perpetua, qꝛ poteſt eſſe quod alter non eſt ſol-
uendo. Sed Dy. dicit qꝺ eſt dubia, ⁊ ideo perpetua. l. ſufficit. ſ.
de condictio. indebi. non dicit plus. Gl. Inſti. eod. §. ſi plures.
dicit, quod non eſt, ſic fauoꝛabilis quod poſſit repeti, ⁊ ſic innuit,
quod ſit odioſa. Sed ſi illa glo. eſſet vera, tunc non poſſet benefi
cio diuiſionis renunciari, tametſi. ſ. ad Macedo. ſed huic bene
ficio poteſt renunciari, vt in aut. de duo. reis. ⁊ auth. hoc ita. C.
de duo. reis. l. ſi ita ſtipulatꝰ. ſ. e. ergo eſt fauoꝛabilis. Quid di-
cemꝰ: Dixi ſ. e. l. ſi dubitet creditoꝛ ꝙ exceptio diuiſionis reſpi
cit modum exigendi, nō ipſam obligationem: ideo illa exceptio
non parit indebiti repetitionem: qꝛ lex que vult, vt tuum reci-
pias, nō venit pꝛincipaliter perimēdo ius actoꝛis effectualiter.
Et ratio eſt in d. l. dubitet creditoꝛ, ſ. e. qꝛ nō eſt facilis nominis
emptio, ideo diuidit: ſed hic ceſſat illa ratio: poſtquā enim ſol-
uit, videbatur facilis emptio: vel hoc erat expꝛeſſuz in epiſtola.
5 vt hic. Et per hoc † habes ꝙ ius diuiſiōis reſpicit modum. ⁊ foꝛ
mam agendi, non ipſam obligationez perimendo effectualiter.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Diuidi poteſt. Uide Bart. in l. j. ſ. de condi. inde. ⁊ in
d. l. cum quis. C. de iur. ⁊ fac. igno.

1 ☞ Fideiuſſoꝛ in his que emergunt tempoꝛe ſtipulationis con-
tracte ex perſona ſua nō poteſt in plus teneri quaꝫ pꝛincipalis.
ſed in his que emergunt poſtea, ſic ex ſua moꝛa.

§. Queſitum eſt.

Ex perſona rei pꝛincipalis, ⁊
fideiuſſoꝛis debetur ratio taci
a ti tempoꝛis pꝛopter locum. h. d. ¶ Extra gl. oppo. de l.[a] moꝛa,
in fi. ſ. de verb. obli. vbi fideiuſſoꝛ tenetur ex ſua moꝛa, hic dicit
1 cōtra. Solu. in his † que veniunt tp̄e ſtipulationis contracte, nō
poteſt teneri fideiuſſoꝛ ex perſona ſua in plus quaꝫ pꝛincipalis,
vt hic: ſed in his que emergunt poſtea, poteſt fideiuſſoꝛ amplꝰ
teneri ex ſua moꝛa, ſed non pꝛopꝛia obligatione fideiuſſoꝛia, te-
netur, ſed vtili, vt ibi dicit tex. ſecundum Oldr.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Opp. de l. Adde no. per Bar. in l. hi qui. in ver. ex his
concluditur. ſ. eod.

LEX LI.

1 ☞ Succeſſio quando habeat vim ſolutionis.

SI debitoꝛi creditoꝛ.

Pꝛo qua quantitate
creditoꝛ debitoꝛi ſuccedit, ꝓ ea parte ſolutionis obli
gatio extiguitur. h. d. ¶ Op. de l. Uranius. j. e. Sol.
ſucceſſio, ⁊ ſolutio equiparant, nō per omnia, vt hic. Eodē modo
reſpōdet ad l. ſi ſocer. i pꝛin. ſ. ſol. mat. Dixi tibi in l. heres a de
1 bitoꝛe. §. fi. ſ. e. † ꝙ ſucceſſio habet vim ſolutionis, vt heres cui-
tet dānū, l. ſi ei. ſ. de euic. nō hꝫ vim ſolutionis, vt heres habeat
lucrū, l. heres a debitoꝛe. §. fi. ſ. e. Item non hꝫ vim ſolutionis,
ſi heres incideret in damnū. d. l. Uranius. j. eo. Sed qn̄ nō affert
damnum vel lucrū, habere eo vim ſolutionis, tunc vtrinqꝫ poteſt
de iure cōfuſionis, ⁊ poteſtate ſolutiōis, l. Stichum aut Pam-
philum. §. aliquando. j. de ſolu. ⁊ iſtud vltimū eſt verius, vt hic.

LEX LII.

INter eos.

Inter fideiuſſoꝛes qui tenentur
in ſolidum, eſt locus epiſtole, ſecꝰ
ſi interceſſerint in virili. hoc dicit.

1 ☞ Diuiſio pꝛeiudicat creditoꝛi, electio non.
2 Creditoꝛ quando videatur diuidere vel eligere.

Fideiuſſoꝛ

a §. Fideiuſſoꝛ. a Iſte §.eſt ſubtil.ꝛ no.hʒ gl.h.d.Qđ eſt ſolutū nō venit in diuiſiōis rationē
b ex epiſtola de rigoꝛe,ſec⁹ de equitate b. ¶ Ro.ex iſto tex.ꝛ In
co.§.ſi plures.ꝙ beneficium diuiſionis nō poteſt opponi poſt li
tē conteſtatam,vt quidā dicunt,ꝛ dixi ſ.eo.l.ſi dubitet creditoꝛ
¶ Oppo.C.de pꝛoba.l.iij.Sol.in fideiuſſoꝛe quitenetur ex vo
lūtate inſpicitur tēpus litis conteſtate,vt hic in pluribus tuto
ꝛibus,qui de neceſſitate teēnt,inſpicitur tēpus quo pꝛius cōue
niri poterit.l.iij.C.de pꝛob.p Cy.Quero,que eſt iſta exceptio,
de qua tex.loquitur:Glo.dicit de exceptione deſcēdente ex epi
ſtola,vel doli pꝛopter electionem.Pꝛimum non eſt verū,qꝛ cō
tra id qđ dixeratē.Item ſm qđ dicit doli pꝛopter electionem.
nō bene dicit,qꝛ electio nō pꝛeiudicat,vt C.eo.l.reos.licet diui
ſio pꝛeiudicaret,l.liberū.C.eo Coniungas ergo,qꝛ iſta exceptio
oꝛitur ex epiſtola coniuncta cū equitate.Tu dices mihi.ꝙ diui
ſio bene parit exceptionē,ſed hic non fuit diuiſio ſed electio Cō
tra,qꝛ recipiendo partē videoꝛ diuidere,l.ſi creditoꝛes.C.de
pac.ſed hic partē recipit,ergo ꝛc. Ia.đ are.dicit.ꝛ ſoluit,ꝙ hic
ſoluit fideiuſſoꝛ ſimpliciter:ſecus ſi dixiſſet,ſoluo p obligatione
mea,d.l.ſi creditoꝛes.Sed nō placet per iſtū text.qui dicit,qui
partē ſuo nomine ꝛc.Old.ſol.ꝙ hic in duobus fideiuſſoꝛibus,
ibi,i duob⁹ reis.ꝛ hoc ideo,qꝛ neceſſario habebā iſtud facere.ſ.
partē accipere,qꝛ habebam beneficiū diuiſionis.ꝛ ideo nō vi
deoꝛ diuidere,ex,quo iudicatur tacitū pactū,qꝛ nemo in neceſſi
tatibus,ꝛc.arg.l.fideicommiſſa.§.ſi rem.ſ.de leg.iij.ꝛ l.rē lega
tā.ſ.de adi.lega.ſed in duobus reis ſm iſta tēpoꝛa poſſū inſoli
dum petere,ideo videoꝛ diuidere,d.l.ſi creditoꝛes.C.de pac.
hodie in illis caſib⁹,in quibus duo rei haberent beneficiū diui
ſionis,creditoꝛ partem recipiendo non videtur diuidere,ſed
1 eligere.Ex pꝛedictis † habes,ꝙ diuiſio pꝛeiudicat electio nō
2 ſecūdū veram opi.Io.in d.l.reos.ꝛ d.l.liberū.C.eod.Sed † cū
queritur,an videatur diuidere creditoꝛ.vel eligere,ſic diſtin
gue,aut creditoꝛ conuenit in iudicio,aut pecuniā recipit extra
iudiciū.Pꝛimo caſu.aut cōuenit omnes pꝛo parte,ꝛ videtur
diuidere,aut conuenit vnum tantum pꝛo parte,vel inſolidum,
ꝛ nō videtur diuidere,ſed eligere,d.l.reos.ꝛ d l.liberū.C.e.Et
ex hoc apparet gl.in d.l.ſi creditoꝛes.C.de bene in omnibus
dicere Aut recipit extra iudiciū ꝛ tūc aut recipit ab eo,a quo
poterat cogi partē recipere,per beneficiū diuiſiōis,ꝛ tūc vr̄ eli
c gere nō ꝛdiuidere c.vt hic Aut ab eo a quo nō poterat cogi par
tē recipere,ꝛ tūc vr̄ diuidere partē recipiendo,d.l.ſi creditoꝛes
C.đ pac.Fallit fauoꝛe vltiē volūtatis.ſ.de le.j.l.ſi ex toto.§.j.

ADDITIO.

a ¶ Fideiuſſoꝛ.Pꝛo cōcoꝛdia aduerte,reuocatur in dubiū Plu
e reſſunt fideiuſſoꝛes,qui habēt beneficiū diuiſiōis ex epiſtola di
ui Adriani:vnus ſoluit partem eū tangentem,dicens expꝛeſſe.
ego ſoluo pꝛopter me:an liberetur ope exceptionis,facti pacti
pꝛeſidio.Barto.videtur concludere qđ ſic in l.ex duob⁹.§.ſ.
de duob.reis.contrarium allegatur tenere in hac l.inter eos.
in.§.fideiuſſoꝛ.Tu dic,ſi videatur,Barto.in hoc §.fideiuſſoꝛ.
loquitur ſecundum iura antiqua,ſecundum que iura non cōpe
tebat beneficiū diuiſionis.Ideo dicit ipſe in hoc §.fideiuſſoꝛ vi
detur facere diuiſionē.Sed hodie,quia neceſſitatur creditoꝛ
recipere partem ab vnoquoque,ideo non eſt liberalis.l.rem
legatam.ff.de adimen.leg.ꝛ ſic ſecundum diuerſa tēpoꝛa:ergo
in contrarium ſentit hodie,ꝛ ſic concoꝛdat cū d.l.ex duobus.ꝛ
cū his que dixi in l.ſi ex toto.§.ff.i.đ lega.j.ꝛ in.l.ſi creditoꝛes
ſ.de pac.ꝛ vbique dum loquitur de hac materia.
b Alex.¶ De equitate.Uide in materia not.ſ.eod.l.ſi Titius.ꝛ
omnino Bar.in l.ex duobus reis.ſ.de duob.reis.
c Io.Fr.Ru.¶ Non diuidere.Adde ꝙ Bart.ſibi eſt cōtrarius,
dum hic ſimpliciter tenet,ꝙ creditoꝛ recipiens partē a debito
re habēte beneficium diuiſionis,nō videtur diuidere,ſed in d.
l.ex duobus.aliter diſtinguit.ſ.ꝙ aut ſoluit expꝛimendo quod
pꝛo parte ſua ſoluebat ſpecialiter,aut ſoluebat ſimpliciter,hoc
nō expꝛeſſo,vt ibi per eū de quo dic,vt hic per Rapha.Cuma.
ꝛ Pau.de Caſt.ꝛ plene per Alex.in l.ſi creditoꝛi.de pac.
1 ☞ Fideiuſſoꝛes plures cum interuenerunt pꝛo pluribus reis
an habeat locum beneficiū diuiſionis:ꝛ an fideiuſſoꝛes habeāt
diuiſionis beneficium,ex perſona pꝛincipalium reoꝛum.2.

1 §. Duo rei. Inter fideiuſſoꝛes diuerſoꝛum non eſt locus diuiſionis beneficio.h.d. ¶ † Quero
vnum pone qđ plures fideiuſſoꝛes interceſſerunt ſimpliciter ꝓ
pluribus reis,an ſit locus beneficio diuiſiōis:Et Iac.de Are.
2 qđ ſic.l.ſi duo.in ꝓ.ſ.de adminiſtran.tuto.¶ † Secūdo quero,
ſm Dy.duo rei habēt hodie beneficiū diuiſiōis,an fideiuſſoꝛes
habent ex perſona pꝛincipaliū reoꝛum:Et Dyn.dicit qđ ſic.l.
pupillus.ſ.de fideiuſ.tuto.coniuncta.l.ſi.ſ.rem pupil.ſal.foꝛe.

a §. Creditoꝛ. Nō cogitˀ qs ꝓn pignus diſtrahere a,ꝙ ad fideiuſſoꝛes vēire.h.d. ¶ Que
ro,an coꝛrigatˀ per autˀ.de fideiuſ.Et gl.ibi dicit.ꝙ nō do.Dy.
diſtinguit:aut pignus nō poteſt vendi ſine magna difficultate
ꝛ ita loquitur ibi.Aut poteſt vendi ſine difficulate,ꝛ dicit Dy.
quod pꝛius debet vendi.Pꝛobo per rationem quia fiſcus de
bet pꝛius excutere bona debitoꝛis,antequam venire ad fideiu
ſſoꝛes.l.moſchis.ſ.de iure fiſci.ſic pꝛius cogi pignus vendere:
l.fideiuſſoꝛes magiſtratuum.§.j.ſ.eo.ꝛ hodie eſt ius cōmune.
vt pꝛincipalis quam fideiuſſoꝛ diſcutitur,ergo pꝛius vēdētur
pignoꝛa.Sed credo diſtinctionem Dy.veram eſſe.

ADDITIO.

a Alex.¶ Pignus diſtrahere.Utrū debeāt vēdi pignoꝛa an
tequam deueniatur ad fideiuſſoꝛes,adde Bal.in vno verbo.l.
omiſſis.C.eod.ꝛ Cy.in autˀ.pꝛeſente tenet opi.Dy.hic.Cy.alle.
gl.in coꝛpoꝛe vnde ſumitˀ,de fideiuſſo.Adde ꝙ Paul.de Ca
hic dicit dictū Dy.ſingulare ad limitationē ipſius autˀ.quia
licet pꝛincipalis ſit ſoluendo,ꝛ bona immobilia non poſſint cō
mode vēdi,ꝙ poterit cōueniri fideiuſſoꝛ,cuius pecunia debetur
creditoꝛi,ꝛ ꝙ alibi neſcit iſtud.

§. Cum inter fideiuſſoꝛes. Poſt factā diuiſionem periculum pertinet ad creditoꝛem.h.d.
1 Fiſcus vt heres fideiuſſoꝛis beneficium diuiſionis implora
re poteſt.
2 Exceptio diuiſionis an poſſit opponi poſt appellationem.
3 Fiſcus qui ſucceſſit fideiuſſoꝛi damnato cōuentus a creditoꝛe.
debet condemnari,non reus damnatus.
Fiſcus non habetur per omnia,loco heredis.

a
1 §. Bonis damnati. a † Fiſcus vt heres fideiuſſoꝛis.beneficium diui
ſionis imploꝛare pōt.h.d.Ibi,dānati,ꝓpter delictū,ꝛ ſm hoc
vno modo legitur hic.Alia lec eſt,que hic non habetur,ſed po
nitur.C.eo.l.fideiuſſoꝛ.ꝙ fuit dānatus in cauſa fideiuſſoꝛia,ꝛ
poſtea bōa deuenerūt ad fiſcum,vnde cum fiſcus conuenitur iu
dicati,petit diuiſionem.¶ Ad iſtam lectu.oppo.C.eo.l.fideiuſ
ſoꝛ.Iaco.de are.dicit,ꝙ ſepeciale eſt hic,pꝛiuilegio fiſci,ſed gl.
2 in.l.fideiuſſoꝛ.C.eo.dicit,ꝙ hic appellauerat.Sed † hoc non ꝓ
cedit:quia poſt appellationem nō poſſunt opponi exceptiones,
que debent opponi ante litis conteſtationem,l.ita demum.C.
de pꝛocura.Sed hec eſt de illis,ſm opin.quam tenui in l.ſi du
bitet creditoꝛ.ſ.eo.Tenere ergo,ꝙ ex cauſa delicti nō fideiuſ
b ſoꝛia erat dānat⁹,ꝛ iſta ſine ſcrupulo ꝓcedit.¶ Quero b,an dā
natus debeat damnari vel fiſecus:Et gl.dicit,ꝙ ille,ꝛ nō fiſcus,
qꝛ nō per omnia fiſcus habetur loco heredis,ꝛ hoc ꝙ fiſcus nō
habetur ꝑ omnia loco heredis.bene dicit glo. vt videbitis in
l.quoties.in ſi.ſ.tit.j.ſed in eo quod gl.dicit fideiuſſoꝛ ſi dānatus
fuerit,non eſt verum,quia poſtquam eſt in totum liberatus,non
poteſt damnari.vt l.ſi debitoꝛis. e. niſi eſſet reſtitutus,vt l.ſi de
bitoꝛ.C.de ſenten.paſ.ꝛ reſtitu.

ADDITIO.

a Aleran.¶ Bonis damnati.Ad ea que habentur,vide omnino
Bal.in l.ſi vero pꝛo comdemnato.ſ.qui ſatiſda.cog.
b Poma.¶ Quero,an No.fiſcum non haberi per omnia loco he
redis.videque notaui i.l.quoties.ſ.de nouatio.¶ Io.Fr.Ru.
Adde Bar.ſibi cōtrarium in conſi.clvij.in ſi vbi tenet,ꝙ fiſcus
nō habeatur in aliquo loco heredis.no.Cur.in conſil.xij.nobi
lis teſtator.vbi ſequitur Bar.hic.

LEXLIII.

a AMiſſi ruina. Damnū amiſſi pignoꝛis.ad creditoꝛē non ſpectat

§. Inter fideiuſſoꝛes. a Ibi dānū dabit,
nec reſtituetur minoꝛ,cū vſus ſit iure,vt ꝯmuni.l.pꝛoxi.§.cum
inter.¶ Op.de l.etiā.C.ſi tut.vel cura.interue.Sol.hic nō fuit
leſus,ſed vſus iure communi,qꝛ fuit facta diuiſio tēpoꝛe,quo
fideiuſſoꝛes erant ſoluendo,ſed tutoꝛes tenētur,ſi fuerunt negli
gentes in exigendo:ſed quādo fideiuſſoꝛes non eſſent ſoluendo
tempoꝛe diuiſionis,tunc minoꝛ eſſet leſus,ꝛ reſtitueretur.

ADDITIO.

a Alex.¶ Inter fideiuſſoꝛes.Circa legē iſtam faciūt notata per
Bar.in l.ij.ſ.de iure fiſci.

§. Fideiuſſoꝛes a colonis. Iſte.§.habet duplicem lec.ꝛ hoc bꝛeuiter dicit ſecūdum vnam lec.Fideiuſſoꝛ ſim
pliciter acceptus tenetur ad pꝛetium inſtrumenti fundi.

§. Plures eiuſdē pecunie. Abſolutoꝛia
lata pꝛo vno ex mandatoꝛibus aliīs non pꝛodeſt.h.d.Iſte.§.de
bet intelligi ſecūdū diſtinctionem l.duobus.§.a fideiuſſoꝛe.ꝛ l.
vlt.ſ.de iureiu.ꝛ l.j.ſi fideiuſſoꝛe.ſ.qua.re.ac.non da.An.abſo
lutio fuerit facta tanquam non debitum,vel quia non pꝛobatū
eſt,ꝛc.dixit plene in duobus.ſ.de duob.reis.

LEX LIIII.

1 ☞ Pace facta inter duas familias, ſi fideiuſſores hincinde dati ſunt de non offendendo ſub pena, ꝛ vnus offendat, ꝛ ob hoc bannitur, tamen ad penam contra fideiuſſores agetur.
2 Fiſcus bonis publicatis habetur loco heredis.
Fiſcus ad penam ſibi promiſſam contra fideiuſſores non agit, quãdo bona principalis ſunt cõfiſcata, ſecus ſi nõ ſunt cõfiſcata.
3 Fideiuſſor de iudicio ſiſti, reum damnatum in vna cauſa, non tenetur ſiſtere in aliena.

1 CApitis. Fideiuſſores tenentur, licet capite principalis ſit dãnatus. h. d. † Dy. dicit ꝙ queſtio fuit Mutine, due erãt dõus, que habebant inimicitias ſimul fecerunt pacẽ, ꝛ dederunt inter ſe fideiuſſores de nõ offendendo, vnus ex vna domorũ interfecit duodecim ex alia domo, modo illi de domo interfectorum fecerunt exbanniri illum interfectorẽ, deinde volunt petere a fideiuſſoribus penam, fideiuſſores dicunt, nõ poteſtis, quia
a veſtro facto fuit damnatus talis, determinatum fuit. [a] qȯ poſſit
2 exigi pena, vt hic. Sed qd † ſi fiſcus ageret ad penã ſibi pmiſſã: Reſpondeo, fiſcus non quia habetur loco heredis, quando ſunt bona publicata fiſco, l. inter eos. §. fi. ſ. eod. ꝛ l. §. C. ad. l. Iul. de vi quia quãdo fiſcus ſuccedit debitori, fideiuſſor nõ tenetur. l. heres a debitore. §. fi. ſ. eod. ꝛ l. in fraudem. §. ſi principalis. j. de iure fiſci. Secus ſi bona nõ ſunt publicata, quia tunc poteſt a fideiuſſore petere penã. l. in fraudẽ. §. ſi principalis. j. de iure
3 fiſci. Et hoc eſt verũ de fideiuſſore ȯ iudicato ſoluẽdo. ſecus † ȯ fideiuſſore de iudicio ſiſti, qꝛ in vna cauſa damnatus in alia non tenetur ſiſtere, l. ſed ꝛ ſi quis. in princi. ꝛ §. ij. ſ. ſi qꝛ cauti. ſecundum Dy. quod dic vt dixi ſ. eod. l. inter eos. §. fi. ꝛ hec multoties vidi quod quãdo fiunt paces, dicunt ſub pena tanti cuius medietas ſit partis, alia ſit fiſci.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Determinatum fuit. Contrarium tenet Bartol. in. l. ſi dubitet creditor. ſ. eod. circa princ. ꝛ d. l. ſed ꝛ ſi quis. in princ. Et not. Dy. in. d. l. inter eos. ꝛ in l. ſi vero. in prin. qui ſatiſ. cog. ¶ Adde quod Paul. de caſtro tranſit cum deciſione iſta. adde ꝙ Pau. de caſt. dicit mirari de Barto. quia ipſe contrariũ tenet in. l. fi. de iureiurand. ꝛ. in l. adulter. §. ſi eo tẽpore. ȯ adulte. quia aliud. in ſentẽtia, que fertur cõtra vtitatẽ partis: aliud in iuramẽto ꝙ fit volũtate partis. Et ita diſputãdo tenuit Richar. Malũb. etiã in cã criminali, vt abſoluto malefactore pncipali, non ſit abſolutus mandans, vel alius acceſſorius.

LEX LV.

a SI in pignore. Qui fideiuſſit i pꝛĩcipali non tenetur [a] in eo quod venit in pignoratitia. h. d. Vide glo. in verb. intereſt que incipit, intereſt autem. ibi l. qui autẽ. §. i. Et de hoc intereſſe plene dic vt ſupra. de pignorati. actio. l. cũ debitore. ꝛ ibi per gloſ.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Non tenetur. Sed an fideiuſſor qui promiſit in contractu teneatur ad reſolutionem contractus, vide Baldum in l. ſi predium. ad fin. C. de edil. action.

LEX LVI.

SI ita ſtipulatus. Si verba ſunt apta ad infinitatẽ, toleratur infinitas. h. d. Vide gloſ. in verb. ſummas que incipit ſic. ibi. §. hoc ſermone. Sed hec verba erãt apta ad infinitatẽ. ibi ſecus. Et de hoc diſtinxi. ſ. de damno infecto. l. qui bona. §. fin.

LEX LVII.

1 ☞ Iuramentũ nõ eſt modus inducẽde obligatiȯis in libero homine, ſed in liberto ſic, ꝛ quando ex iuramẽto oritur actio. n. 3.
2 Fideiuſſor in obligatione facti accedere poteſt, ſi principalis eſſet obligatus, ꝛ hoc modo intelligatur.
3 Iuramentum triplex quia quoddam litis deciſorium, quoddã introductorium obligationis, ꝛ quoddam confirmatorium.
4 Actio de iure canonico oritur ex iuramento, ꝛ etiam exceptio.
5 Ex iuramento ſolo de iure ciuili nõ oritur naturalis obligatio.
Iuramentum non habet vim pacti.
6 Iuramentum non confirmat contractus qui ſunt contra bonos mores.
Pactum future ſucceſſionis non confirmatur iuramento.
Item pactum per quod aufertur libera teſtamenti factio.
Item pactum per quod aufertur libertas matrimonij.
Contractus dolo vel metu factus, an firmetur iuramento.
7 Iuramentum non cõfirmat contractum reprobatum principaliter fauore publice vtilitatis.
Venditio rerum affixarum edibus, non firmatur iuramento.
Pactum per qȯ inſtantia prorogatur, non firmatur iuramẽto.
Statuto, per quod ſtatuitur vt ciuitas abundet hominibus, qȯ qui tenetur reddere frumentum, liberetur dando pecuniam. renunciari non poteſt etiam cum iuramento.
8 Contractus prohibitus ratione publice vtilitatis ſecundario firmatur iuramento.
Alienatio fundi dotalis cum iuramento facta. valet.
9 Iuramentum non confirmat contractum prohibitum a lege fauore publice vtilitatis ſecũdario, ſi lex precepit perſone ne alienet, puta ꝙ mulier non alienet, vel ꝙ aliquis non emat.
Faciẽs cõtra preceptum legis facte ab habente authoritatem, peccat mortaliter.
Mulier, que primo iurauit ſe non alienare fundum dotalẽ, poſtea alienauit, ꝛ iurauit de non veniendo contra, non obligatur, ꝛ alienatio ſecundo facta non valet.
Fideiuſſor preſtita de dote conſeruanda non firmat iuramento
Renunciari non poteſt titulo, ne fideiuſ. do. dentur.
10 Iuramentũ interpoſitum ſuper cõtractu prohibito in odium creditoris eſt ſeruandum, licet contractum non confirmet, ꝛ ibidem quis ſit effectus.
11 Contractus prohibitus fauore debitoris firmatur iuramento.
Contractus fideiuſſionis a muliere factus, firmatur iuramẽto.
Iuramentũ non firmat contractus mulieris. vel minoris quando lex prohibet perſonam contrahere non odio creditoris, ſed fauore debitoris.
Iuramentum non confirmat contractum prohibitum ex parte debitoris.
Cõtractus factus ab eo cui bonis vt prodigo fuit interdictum an firmetur iuramento.
12 Contractus cui lex non aſſiſtit, ſed non reprobat firmatur iuramento.
13 Contractus qui reprobatur ratione ſolennitatis exprobatorie, non firmatur iuramento, ſi talis ſolennitas deficit.
Iuramentum interpoſitum ſuper contractu habet vim clauſule, ſi non valeat ꝙ ago vt ago, valeat vt valere poteſt.
14 Iuramentum interpoſitum ſuper contractu prohibito, ratione defectus ſolennitatis formalis non validat contractum.
15 Fideiuſſor qui non obligatur qꝛ in duriorẽ cauſam ſe obligauit. vel aliud promiſit. vel qui interceſſit i caſu, quo principalis non tenetur. ſi iurauit, tunc obligatur.
Iuramentum non extenditur vltra conſenſum.
16 Iuramentum interpoſitum ſuper contractu prohibito ratione rei, vel materie cuius commercium non eſt, contractum non firmat.
17 Contractus prohibitus propter vtilitates ſubditorum firmatur iuramento.
Donatio inter virum ꝛ vxorem firmatur iuramento.

a SI quis pro eo. [a] Iuramẽtum non eſt modus inducendi obligationem in ingenuo. ideo ei non poteſt accedere fideiuſſor. hoc dicit. Et aduertatis ad notabilẽ le-
1 gem. ¶ Not. ꝙ dixi in ſummario. † ꝙ iuramentũ nõ eſt modus inducende obligationis in libero homine, ſed in liberto ſic, l. ſi.
2 ſ. de lib. cau. ꝛ l. vt iuriſiurandi. in prin. ſ. de ope. lib. † Secundo no. qȯ in obligatione facti poteſt accedere fideiuſſor, ſi principalis eſſet obligatus. Nam hic ideo non tenetur quia principalis non tenebatur. ¶ Ad hoc vltimum opp. a diuiſione. vt in gl. i verb. nõ tenebatur. que incipit: deficit ibi, l. ſtipulatio iſta in prin. ꝛ j. eo. l. ſicut. Sol. vt in gl. que hanc ſol. ponit magis perfecte. quã aliqua alia, ꝛ dic ibi, vni per alium facit. Pro hoc eſt caus ſ. de verb. obli. l. cõtinuus. §. ſi ab eo. De iſta materia vos habuiſtis vnam gl. in l. cũ filius. §. j. ſ. de verb. obl. ſed illa principaliter loquitur, quando principaliter tenetur ad non faciendum, hic loquitur quando tenetur facere. Aliam glo. habuiſtis ſupra. ȯ duob? reis. l. nemo eſt. Alia eſt gloſſ. j. eod. l. ſicut Alia eſt in. l. inter artifices. j. de ſolutio. ſed hec melior aliqua alia. Pro cuius declaratione quando principalis tenetur ad faciẽdum, an fideiuſſor poſſit accedere, diſtingue. aut fideiuſſor accedit ſimpliciter dicendo fideiubeo, ꝛ valet, ꝛ intelligitur fideiubere omni meliori modo, quo valere poteſt. l. quoties. ij. ſ. ȯ verbo obligatio. ꝛ not. in l. cũ filius. §. i. j. eod. titu. Aut in fideiubendo exprimitur illud, quod promittit. ꝛ tunc aut promittit intereſſe, aut ipſum factũ. Primo caſu valet. l. ſtipulatus es. ſ. eod. ꝛ no. hic in. gloſſ. Nec obſt. ſupra eodem. l. ſi ita. ꝛ quod ibi not. quia ibi in obligatione dandi, vt ibi dixit Aut promittit ipſum factũ, ꝛ hic aduerte, ꝛ tunc aut habetur reſpectus ad ipſum factum perfectum. hoc eſt, ad id quod reſultat ex facto. puta promitto tibi dare librũ manu talis ſcriptoris ſcriptum, ꝛ tunc valet, qꝛ potero facere ꝙ per ipſum fiet ꝛ dabo, l. cõtinuus, §. ab eo. ſ. de verborũ obligata. ꝛ ſic intelligo gl. hic, ibi, i ſecũdo minima. ꝛc. Si vero habetur reſpectus ad ipſum fieri, ſeu ad ipſum actum faciendi

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

faciendi,tunc aut fideiuſſor promittit ꝙ principalis faciet,⁊ nō
valet:vtj.eo.l.ſicut.⁊ hic not.glo. Aut promittit ſe facturū,⁊ cu
raturum quod principalis faciat,⁊ valet.l.inter ſtipulantem.in
princi.ſ.de verbo.obli.⁊ l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis dolum.e.tit.
⁊ l.quoties quis. Aut promittit ſe facturum id quod principa-
lis promiſit,⁊ tunc aut ſunt eiuſdem peritie,⁊ valet.l.nemo.ſ.
de duob.reis alias non valet,quia diuerſum videtur promitte-
re,⁊ ſic vitiatur fideiuſſio,l.ſi ita.ſ.e. Ita debetis intelligere iſtā
3 materiam. Sumus expediti de gl. ¶ Extra gl.opp.† Dicitur ꝙ
iuramentum non eſt modus inducende obligationis,contra ſ.
de iureiur.per tot. Sol. Quedā ſunt iuramenta litis deciſoria.
vel alicuius dubietatis,⁊ ex iſtis oritur actio ⁊ obligatio,ſicuti
ex ſententia,ex titu.ſ.de iureiur. Sed iuramentum introductū,
per quod volo vnā obligationem de nouo inducere,quā conſtat
nūquam fuiſſe,non eſt modus obligationis inducende,vt hic cū
ſimili. ¶ Sed cōtra iſtud oppo.C.ſi aduer. ven.aut.ſacramēta.
Sol. Ibi eſt iuramentū confirmatoriū contractus inualidi fauo
re iurantis,qḋ poteſt fieri,vt ibi nō autē pōt per ſe obligationē
inducere,vt hic,cum ſi.⁊ ideo gl.ibi,dicit,qḋ nō oritur actio ex
iureiurādo,ſed ex contractu,quaſi cū iuramēto cōtraheret,⁊ ſic
habes tres caſus. Iuramētū quoddā eſt declaratoriū,⁊ litis de
ciſoriū,quoddā eſt introductorium obligationis per ſe principa
liter,quoddā eſt confirmatoriū. Examinemus aliqua circa iſta.
Primo dixi,ꝙ quoddā eſt iuramentū declaratoriū:⁊ litis deci-
ſoriū,de hoc nihil dico,q2 habet tit.per ſe. Secūdo eſt iuramētū
introductorium obligationis,iſtud de iure ciuili nō eſt modus
4 obligationis inducende.niſi in liberto,vt hic,cum ſimi. ¶ † Sꝫ
quero quid de iure canonico: Inn.videtur dicere ꝙ idem,extra
de iudi.c.nouit.⁊ c.cum veniſſent.de inſti. Audio,ꝙ Io.And.in
d.c.cum veniſſent.tenet contra,ſm Hoſt.⁊ hoc plus placet. Lū
enim dicatur in cano.omne iuramētum eſſe ſeruandum,niſi ver
gat in diſpēdiū,⁊c.vt extra de pac.c.quāuis.lib.vj.⁊ in c.cū con
tingat.extra de iureiu.⁊ c.licet.eo.ti.li.vj.cū ſi ex eo qḋ dicit ſer
uādū eſſe,patet ꝙ oritur actio,⁊ exceptio ex illo caſu,l.ſtatuas.
ſ.de acqui.re.do.⁊ no.in d.auth.ſacramēta.in gl.ſup verbo.cu
b ſtodiatur. ¶ † Secundo quero vtrum de iure ciuili tale iuramē
5 tum obliget,ſaltem naturaliter:hic videtur tex.ꝙ nō. Nā ſi natu
raliter obligaret,huic naturali poſſet accedere fideiuſſor.vt ſ.
e.l.ij.⁊ ſic tenet hic.⁊ ſic oporteret te dicere ꝙ nulla preceſſit p-
miſſio etiā ex nudo pacto,ſed fuit ſimplex iuramentum. Nā ſi pa
ctū pceſſiſſet,ſaltē illi naturali obligationi accederet fideiuſſor.
Et ex hoc patet,ꝙ iuramentū non hꝫ vim pacti. Non enim iu-
rando promitto parti,ſed magis Deo,ideo nō eſt pactū,qḋ eſt
duorum conſenſus in idem,l.j.ſ.de pact.merito nō oritur natu
ralis. Et hoc circa ſecundum, ¶ Venio ad tertium,dixi ꝙ ter-
tium iuramentum eſt confirmatorium cōtractus inualidi. Ad-
uertatis,quia quod dicam,alibi non inuenietis:ſed aliqualiter
dixi in l.Seius ⁊ Augerius.ſ.ad leg.Fal.ſed dicaꝫ pleniſſime.
¶ Quandoqꝫ enim ⁊ primo,contractus reprobatur,quia eſt cō
tra bonos mores,quādoqꝫ ⁊ ſecundo.ratione publice vtilitatis
principaliter. Tertio,rōne publice vtilitatis ſecūdario. Quar-
to.in odium creditoris. Quinto,in fauorē debitoris. Sexto,q2
lex non aſſiſtit ſibi,non autem reprobat. Septimo,ex defectu ſo-
lēnitatis probatorie. Octauo,ex defectu ſolennitatis formalis.
Nono,ex defectu rei vel materie,ſuper qua contrahitur. Deci-
mo,propter alias vtilitates ſubiectorum. Videamus de quoli
c bet. ¶ † Prima dixi,quandoque reprobatur cōtractus,q2 cō
6 tra bonos mores. Iſto caſu non validatur iuramento,vt in cap.
non eſt obligatorium.de regul.iur.lib.vj.ideo pactum future
ſucceſſionis,per quod inducitur votum captande mortis alte-
rius,non confirmetur iuramento,quia contra bonos mores,l.fi.
C.de pactis. Item pactuꝫ per quod aufertur libera teſtamenti
factio.vt ſ.de verb.obligatio.l.ſtipulatio hoc modo.⁊ ibi dixi.
7 † Item pactum per quod aufertur libertas matrimonij,l.Ti-
tia.in princ,ſ.de verb.obligat.⁊ idem dico de qualibet conuen-
tione turpi,l.generaliter.⁊ l.ſi plagij.ſ.de verb.obligatio.⁊ ibi
dixi de contractu,qui cōtinet turpe.ſi vero eſſet turpiter factus,
vt dolo vel metu,dic vt extra de iureiuran.in c.quemadmoduꝫ.
8 ¶ † Secundo,quādo reprobatur cōtractus fauore publice vti-
litatis principaliter,tunc non confirmatur iuramento,vt extra
de fo.competen.c.ſi diligenti.circa fi.⁊ C.de agrico.⁊ cenſi.l.ij.⁊
l.quēadmodum.⁊ ibi not.lib.vj. Et per hoc dico,quod venditio
rerum que ſunt affixe edibus,non confirmatur iuramento,quia
ratione publice vtilitatis eſt prohibitum,l.cetera.ſ.de legat.j.
⁊ l.ſenat⁹.ſ.de contrahē.emptio. Idem in pacto,per quod pro
rogatur inſtātia litis,q2 non confirmatꝛ iuramento,q2 contra vti
litatē publicā,l.properandum.§.⁊ ſi quidē.⁊ ꝙ ibi no.C.de iud.
Idem i l.iuriſgentium.§.ſi paciſcar.ſ.de pact. Et per hoc dice
bam,in ciuitate iſta erat ſtatutuꝫ,quo cauebatur ſic ad literā,vt
ciuitas iſta abundet hominibus,qui poſſint ſoluere collectas,⁊
laborare predia ſtatuimus,ꝙ ſi quis teneretur dare frumētum,
liberaretur certā dando pecuniam pro quolibet corbe,qḋ ſi p
pactum huic ſtatuto renuncietur,non valet renunciatio,etiam
cum iuramento.q2 ob publicam vtilitatē principaliter hoc fuit
ſtatutum. Pro hoc eſt quaſi expreſſum i d. l.ij.cum ſua gl.C.de
9 agric.lib.xj. ¶ Tertio dixi,† q2 quandoqꝫ contractus non valet
ratione publice vtilitatis ſecūdario,vt in alienatione fundi do
talis,cū dos ſit fauorabilis ratione publice vtilitatis ſecunda-
rio.l.j.ſ.ſol.mat.tūc iuramento cōfirmatur ſm ius canonicum,
extra de iureiu.in c.cū contigat.⁊ c.licet.eo tit.lib.vj. Et aduer
te.licet illa capitula non dicant contractum cōfirmari,ſed dicāt
ſolum iuramentū eſſe ſeruandū,tamen ſatis puto cōtractū rema
nere validū,quaſi iurando liceat alienare,vt in d.aut.ſacramen
ta.in gl.ſuper ver.cuſtodiantur. Hoc inueſtigare eſt magni ef-
fectus,vt j.dicam. Aduerte tamen,q2 predicta ſunt vera,quādo
lex prohibet cōtractum vel alienationē tantum,l.Iulianus.de
fundo do.⁊ ſic nullum preceptum dirigitur ad perſonā. Sed ſi
d lex preciperet[d] perſone,⁊ diceret,ꝙ mulier non alienet,vel ꝙ ali
quis non emat,tunc talis contractus non poſſet iuramento cō-
firmari[e]. Probo hoc,ꝙ facit cōtra preceptū legis facte ab ha-
f bēte authoritatē,peccat mortaliter[f],quoniā ſcriptū eſt, Qui nō
obedierit pricipi,morte moriaꝛ,vt extra de maio.⁊ obedi.c.ij.ſi
g ue igitur alienando,vel recipiendo ille peccauit mortaliter[g] iu
ramētum inter politum ſuper obſeruatiōe peccati mortalis eſt
nullum,q2 ita demum debet ſeruari ſi ſeruatū nō vergit ad diſ-
h pendium ſalutis eterne. Pro hoc iduco vnum dictum Hoſt.[h]
⁊ Ioan.and.qui dicunt,ꝙ vbi mulier primo iurauit ſe non alie-
naturā fundum dotalē,poſtea alienauit,⁊ iurauit de non veniē-
i do contra,nō valet ſecunda alienatio.[i] Ita no.in d.c.licet.de iu-
reiur.lib.vj. Et ſm hoc dico,ꝙ ſi fideiuſſor pro dote conſeruāda
daretur contra tit.ne fideiuſ.do.dē.ꝙ talis fideiuſſio iuramēto
k non cōfirmaretꝛ[k]. Nam ibi prohibitio dirigitur ad perſonā,ſ.ne
mulier det,nec vir recipiat,igiꝛ ſi fieret cōtra eſſet factū cōtra p-
ceptū legis. Et hoc videtur ſētire ibi gl.dicēs ꝙ illi legi nō pōt
renūciari. Et hoc volo te multum notare propter ſtatuta diuer
ſa que ſunt per mundū,vt ſemper inſpicias,an ſtatutū phibeat
perſonas cōtrahere,vt puta nullus contrahere audeat cū mu-
liere,vel mulier nō contrahat,niſi ſic,⁊ tūc non cōfirmaretꝛ iura-
10 mēto,alias ſecus. ¶ † Quarto dixi,ꝙ phibetꝛ cōtract⁹ in odiū
creditoris. Iſto caſu videtꝛ ꝙ iuramentū ſit ſeruādū,vt extra de
pigno.c.ſignificāte.vbi videtꝛ,ꝙ pactū legis cōmiſſorie i pigno
ribus qḋ eſt reprobatū odio creditoris,ſi iuramentū ibi appōa
tur,eſſe ſeruandū. Et aduerte,dico ꝙ iuramentū eſt ſeruandum,
non dico ꝙ pactū cōfirmetꝛ per iuramentū:vt videtꝛ tenere Inn.
m in d.c.hoc eſt magni effectus,pp̄ter multa[m]. Primo,q2 ſtatim
cuꝫ ego obſeruaui iuramentum meum,ego ſum abſolutus a iu
ramēto meo,⁊ apud creditorēꝫ remanebit res ſine cauſa,⁊ ideo
poterit ille qui iurauit petere quod liberetur,vel abſoluatur a
iuramento,ſi remaneret obligatus,vel poterit agere cōtrā cre-
ditorem condictiōe ſine cauſa. Exemplum quando quis iura-
uit ſe ſoluturum vſuras,ꝙ pactum eſt prohibitum odio credito
ris,ſi iſtud pactum pōt impleri ſoluendo ⁊ ſi impleatur poterit
debitor repetere. Sed ſi nō haberet implemētum,vt ſi iuraſſet
ſe non repetiturum,ſi non poteſt impleri totaliter,peteret debi-
tor ſe abſolui a ſuperiore ab illo iuramēto,vt in cap.debitores.
extra de iureiurando. Et ideo dico,quod ſi filiuſfami.renuncia-
ret.Macedoniano,quod ipſe poſſet ſoluere propter timorē iu
ramenti,⁊ poſtea cōdiceret,vel poſſet petere ſe abſolui ad caute
lam. Idē dico in omnibus contractibus prohibitis odio vni⁹
partis tantū,vt in officiali.qui prohibetur emere durante ſuo
officio,l.non licet.de contrah.emp.⁊ l.fi.C.de reſcin.vendit. Et
iſta ſunt notabilia ad ſtatuta,que ſunt in ciuitatibus,que quādo
que prohibent vnam partem tantum:vt prohibent nobiles cer
11 tos contractus facere,⁊ ſimilia. ¶ † Quinto prohibetur cōtra-
ctus fauore debitoris,tunc dico,ꝙ cōtractus confirmatꝛ iuramē
to,vt in aut.ſacramenta.C.ſi aduer.ven.⁊ in corp.vnde ſumitꝛ.
n Et iō dico ꝙ cōtractus fideiuſſionis[n] factus a muliere cōfirmatꝛ
iuramēto.ar.d.c.cū cōtingat. Nam ſenatuſconſultū Velleianū.
ſi verba eius inſpicias non iubet mulieres nō intercedere:ſꝫ ſo
lum dicit,ꝙ ſi intercedunt,non teneātur,l.ij.§.vei ba.ſ.ad Vel-
leia. Sed ſi verba legis prohibentis prohiberet perſonam tūc
aliud eſſet. Nam pōt eſſe ꝙ prohiberet perſonā,cōtrahētis cre-
ditoris,nō eius odio,ſed fauore alteri⁹,ſcilicet debitoris,vt pu
ta,ſi dicit, Nullus audeat contrahere cum minore,vel cum mu-
liere ſine conſenſu conſanguineorum,iſto caſu iuramentū mino
ris,vel mulieris non pōt confirmare contractum.quantū ad cō
o modum[o] ipſius creditoris,q2 ipſe prohibitus eſt recipere etiā
a volente. Pro hoc facit optime gl.i l.inuitus.§.fi.circa.fi.j.de
p reg.iur.⁊ hoc caſu eſſet illud idem,quod dixi[p] ſ.prox.quādo cō
tractus prohibetur odio creditoris. Si vero prohibitio fieret

ex parte debitoris, vt null⁹ minor, vel nulla mulier, vel ſimiles
perſone poſſint aliquem cõtractuʒ facere ſine tali ſolẽnitate, tũc
contractus non cõfirmaretur tali iuramento propter peccatuʒ
mortale, ꝙ ex tali iuramẽto reſultat, vt dixi, ⁊ hoc tenẽ mẽti, bñ
propter multa ſtatuta terrarũ. Sed quero, qd de contractu ei⁹,
cui interdictum eſt bonis tanquam prodigo, an confirmetur iu
12 ramento. dixi in l. is cui bonis. ſ. de verbo. ob. ¶ † Sexto dixi q
q ꝙ prohibetur cõtractus. q2 lex nõ aſſiſtit ſibi, nõ autẽ reprobat;
⁊ hic aduerte exemplum pone in §. alteri. l. ſtipulatio iſta. de
ver. ob. tunc, q2 ex tali contrauentione oritur obligatio natura-
† lis, vt ibi notaui. Item in pacto nudo ⁊, puto ꝙ de iure canoni-
co per tale iuramentũ talis conuẽtio validatur, ſicut penalis ſti
pulatio ſuper ea appoſita valet, d. §. alteri. ⁊ C. de cõtrahẽ. ⁊ cõ-
13 mit. ſtip. l. nuda. cum ſimil. ¶ † Septimo, prohibetur r ratiõe ſo
r lennitatis probatorie, ⁊ iſto caſu dic, ꝙ iuramento non poteſt fir
mari. ſi talis ſolennitas deficit. Ratio eſt, iſte ſolennitates ſunt
introducte ob publicam vtilitatem, nec poſſunt pacto, ne iura-
mẽto priuatorum tolli, l. ius publicum. ſ. de pac. l. nemo poteſt.
de lega. j. ⁊ qd ſ. dixi in ij. q. quando contractus prohibetur ra-
tione publice vtilitatis. Ad vnum tamen aduerte, ꝙ iuramẽtuʒ
interpoſitum ſuper aliquo actu, importat idem, ac ſi diceret, ſi
non valet iſto modo, quo agitur, valeat omni modo, quo melius
poteſt, ⁊ ideo ſi ſuper teſtamento iurat, ⁊ ibi non eſt ſollennis nu
merus teſtium, perinde eſt ac ſi diceret, ſi non valet iure teſtamẽ
s ti, valeat iure codicillorum, l. cum pater. §. filius matrem. s ſ. de
14 leg. §. ꝙ no. ¶ † Octauo prohibetur ratione defectus ſolennita-
tis formalis. Exemplum in ſtipulatione, in qua debent eſſe ver
ba ex vtraq; parte, ſi ex altera parte non reſpondeatur, nõ valet
l. j. §. qui preſens. ſ. de ver. obli. tunc puto idem, ꝙ iuramẽto nõ
firmetur, vt ſit ſtipulatio, put agebatur, q2 deficit forma que dat
t eſſe rei, ideo nõ poteſt eſſe ſtipulatio t, tamen cum ibi non valeret
iure pacti nudi, tamen iuramento videtur valere omni modo,
15 quo meli⁹ poteſt: vt ſ. dixi: † ideo puto ꝙ in toto titu. de fideiuſ.
in quo ſumus, vbi dicimus fideiuſſores non teneri, quãdo inter
ceſſerũt in duriorẽ cauſam, vel quãdo promiſerũt aliud vel quã
v do principalis v nõ tenetur, ꝙ iſtis caſibus iuramẽto teneatur,
nõ vt fideiuſſor, q2 deficit forma fideiuſſionis, ſed vt principalis
promiſſor, q2 iurando videt velle teneri omnimodo quo poteſt.
Predicta que dixi de defectu ſolẽnitatis formalis intellige ve
x ra, niſi ſit defectus x circa conſenſuʒ. Nam tunc ſi cõſenſus defi-
ciat totaliter, vel eſt limitatus certo modo, vel certa conditione,
eodem modo intelligatur iuramẽtum. Non enim ſe extẽdit, niſi
vſq; quo conſenſum eſt, l. fi. C. de non nu. pec. ⁊ l. fi. qui ſatiſd. co.
16 ⁊ l. ſi libertus. ſ. de oper. lib. ⁊ l. fi. in prin. j. ad muni. ¶ † Nono,
dixi contractus prohibetur ratione rei, vel materie, ſuper qua
contractus interponitur, vt ſi contrahitur ſuper re, cuius non
eſt commercium, tunc puto ꝙ nõ validetur iuramento, nec iura
mentum obliget, quia videtur continere impoſſibile de facto,
vel de iure. l. apud Julianum. §. fi. ſ. de leg. j. ⁊ in l. inter ſtipulã
tem. §. ſacram. de ver. ob. ⁊ q2 cõſenſus priuatorum non poteſt
17 ſupplere defectũ rei. ¶ † Decimo, prohibet y propter alias ſub
y ditorũ vtilitates. exemplũ in l. cũ hi. ſ. de tranſac. vbi prohibe-
z tur tranſactio ſuper alimentis. Item prohibetur pactum z, per
quod quis renunciet ſucceſſioni future, l. pactum. C. de pac. ⁊ l.
pactũ. C. de colla. Et iſtis caſibus puto, ꝙ cõfirmaretur iuramẽ
to de iure canonico, c. quamuis. extra. de pac. lib. vj. Nõ eñ ſunt
prohibita iſta quia ſunt contra bonos mores, ſed ideo. q2 de fa-
cili pro modico remitteret illud ius futurũ, ideo lex volens vti
litatibus ſubditorum prouidere, hoc ſtatuit non principaliter
a ob fauorem publicũ. Idem in donatione a puta inter vir. ⁊ vxo.
que prohibita eſt. ne vnus efficiatur ditior, alter pauperior pro
pter nimium amorem, quẽ habent adinuicem. Hoc tenet Guli.
de cug. in l. j. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ in l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §.
item ſi iurauero. ſ. de iureiurando.

ADDITIONES.

a ¶ Si quis pro eo. Pro concordia aduerte, ſtante ſtatuto, ꝙ nul
lus audeat contrahere cũ minore, ſine preſentia duorum ſuorũ
parentum, minor contraxit cum iuramẽto ſine hac preſentia pa
rẽtum: Bart. dicit, ꝙ non valet, in auth. ſacramẽta puberum. C.
ſi aduer. ven. Contrarius tamẽ allegatur in hac l. ſi quis pro eo.
verſi. quinto ꝓhibet. in l. omnes populi. ſ. de iuſt. ⁊ iur. Tu dic
ſecundum Bar. in dicta auth. quod eſt differentia, an ſtatutũ p-
hibeat contractum valere, ⁊ procedat prima opin. Aut vero ſta
tutum prohibeat perſonam contrahere ⁊ ſic fauore certe perſo
ne, ⁊ tunc non teneatur ſeruare iuramẽtum. Et ita loquitur alia
opinio: ſed in effectu, vel petendo abſolutioneʒ a iuramento, vel
repetendo, vel quando dolo conueniri poſſit, ⁊ ſic in effectu con-
cordat cum dictis in d. authen. vbi Bar. ipſe aſſignat rationem
differentie, an ſtatutũ prohibeat cõtractum, an vero fauore cer-
te perſone. Hec addi poſſunt ad conſ. Ange. clvj. incipiente. do
mina Catherina in tertio membro. Feder. de Senis conſ. lxxj. ⁊
in ca. cum contingat. de iureiuran. Lu. Ro. conſi. xij. Alexand.
conſi. xxviij. ⁊ lex. ⁊ in conſi. xlij. ⁊ cxxv. j. volu.

b ¶ Obliget. Adde an ex iuramento oriatur obligatio tam de iu
re Canonico quam ciuili, vide not. in c. nouit. de iudic. ⁊ in capi.
cum veniſſent. de inſtit. ⁊ in c. Quintauallis. de iureiur. Ant. de
but. in c. cum contingat. ⁊ in c. j. de pac. Archi. ĩ capi. iuramẽti.
xxij. q. v. ⁊ etiã no. j. p. vij. quoties cordis oculus. vide Legiſtas
in l. inſiurandũ ꝙ ex conuentione. ſ. de iureiuran. ⁊ in l. vt iuriſ
iurandi. de ope. lib. ⁊ in l. ſeruum. de ma. te. ⁊ i l. j. C. de oper. lib.
⁊ in cap. j. §. ſacramẽta. de pac. iur. fir. in vſibus feu. ⁊ in l. cũ an
tea. C. de arbit.

c Poma. ¶ Videamus de quolibet. Et de hoc, vide aliquas con
cordantias ĩ alia cauſa §. eleganter. in primo notabili. ſ. ſol. ma
tri. ⁊ in nonnullas remiſſiones in iſta materia. Qualiter autem
intelligitur iſtud contra bonos mores, vide Pano. conſil. xcv.
vol. ij. ⁊ vide ad hec Barb. conſi. j. vol. j.

d Alex. ¶ Lex preciperet. Et ad materiã adde ꝙ licet ſtatutũ nõ
prohibeat perſonam, ſi tñ inualidat contractũ non ſeruata for-
ma, certum eſt ꝙ iuramentum validat, tamen ſi interueniat error
mis leſio, poteſt peti abſolutio a iuramento. Ita firmat Pet. de
Anch. in c. canonum ſtatuta in ver. quid dices de iuramẽto. Fa
ciunt ad hoc no. per Imo. in l. qui ſuperſtitis. de acquirẽ. here.
⁊ plene per Imo. in c. Quintauallis. de iureiur. in c. cum cõtin-
gat. ⁊ per Bal. in rubri. ſ. de iureiurando.

e ¶ Iuramento confirmari. Hoc reprobat cõmuniter per Mod.
in d. aut. ſacramẽta. ⁊ ibi p do. Bene. ¶ Adde Pau. de ca. ĩ d.
aut. ſacramenta puberum. ⁊ hic reprehendit Bar. ⁊ ibi dicit ſe
ſepius cõſuluiſſe. de quo in l. Seius ⁊ Augeri⁹. per ipſuʒ Bar.
ff. ad legẽ Falci. ⁊ in l. is cui bonis. ſ. de verbo. obligatio. ⁊ in l.
Modeſtinus. de noua. ⁊ in l. cum hi. ſ. de trãſactio. Bal. in l. ij.
C. de reſcinden. venditioni. ⁊ in l. j. de condictio. furti. ⁊ in l. fi. §.
filijs. C. de bonis que libe. Bar. in l. j. ĩ. de ſolu. ⁊ in l. penu. C. de
dona. Joan. and. in Specu. in titu. de ſenten. in additio. incipiẽ.
ad hec que premiſſa ſunt in §. vt autem, ⁊c. ⁊ tit. de inſtrumẽ. edi
§. porro. in vltima addi. per Federi. de Sen. cõſ. cclxv. ⁊ cclxvij.
⁊ conſil. xxx. per Ludoui. Roma. conſ. xij. ⁊ cccxxxvij. Abb. cõſi.
viij. j. lib. ⁊ conſi. xij. j. lib. Pet. de Ancha. cõſi. ccxxxvij. Paul.
de caſtro cõſil. clxj. ⁊ conſil. clxvij. ⁊ ccxv. ⁊ ccxviij. Ang. cõſi. clx.
Alex. conſil. xlij. ⁊ lxiij. lib. ⁊ conſil. liij. iij. lib. Bal. conſil. cl xxxj.
iiij. lib. ⁊ conſil. clxxxiij. lib.

f Alexan. ¶ Peccatum mortaliter. Vide Bartolum in l. nemo
martyres. C. de ſacroſanctis eccleſijs.

g ¶ Peccauit mortaliter. Adde quod not. Bar. in auth. decer-
nimus. C. de arbi. ⁊ ibi no. Bal. a Bar. in l. iuris gentiũ. §. ⁊ ge
neraliter. de pactis. Ray. tamẽ hic ſimpliciter tʒ contra Bart.
per l. j. §. ⁊ cũ lex. C. de rei vxo. actio. iuncto c. cum cõtingat. ⁊ iu
reiuran. ⁊ vide Bal. in l. fi. §. filijs autem. C. de bo. que libe. ⁊ cõ
tra Barto. tenet Fulg. in dicta authen. ſacramenta puberum. ⁊
Abb. in d. c. cum contingat. ⁊ Bal. in rub. ff. de iureiur.

h ¶ Dictum Hoſtien. Vide quod ſcripſi poſt Bar. in l. ſi prediũ.
C. de iure dot. ⁊ not. Imol. in l. ſi eſtimatis. ſ. ſolut. matri. in fi. ⁊
in l. cum vir. ſ. de vſucap.

i ¶ Secũda alienatio. De hoc dixi in l. j. ⁊ in l. ſi eſtimatis. ſo. ma.
¶ Adde, ꝙ illõ qd hic dicit Bar. ꝙ nõ valet alienatio facta pro
pter ſecũdũ iuramẽtum, obſtante primo, eſt verũ, qñ emens ha-
bet notitiam primi iuramenti: alias ſecus, ſecundum Bal. cõſi.
cxviij. iij. lib. ¶ Claud. de Seyſſel. Vide circa hoc Alexan. cõſil.
xvj. vol. iij. ⁊ conſil. cij. volu. iiij. ⁊ in l. ſtipulatio hoc modo. ſ. de
verb. obliga. ⁊ in l. ſi predium. poſt Bar. C. de iure dot. Angel.
quib. alien. lic. in fin. princip.

k Alex. ¶ Non confirmaretur. Contrariuʒ tenet hic Pau. de ca.
Vide qd ſcripſi in titu. C. ne fideiuſ. do. den. vide Imol. i d. c. cũ
contingat. in x. membro. ¶ Adde quod Paul. de Ca. conſuluit
contrarium, eius conſi. clxix. cum ſequen.

l Pactum legis commiſſorie. An pactum legis commiſſorie
validetur iuramento, vide quod dixi poſt Bald. in l. fina. C. de
pac. pigno. Et materia vide Bar. in rub. ſ. de iureiur.

m ¶ Propter multa. Sed quid ſi aliquis iurauit ſoluere vſuras,
poſtea ſit abſolutus ab epiſcopo a vinculo iuramenti. an intelli
gatur per illam abſolutionem abſolutus a vinculo ſolutionis,
adeo quod per illam poſſit obtinere, vide Bal. ⁊ Imol. in l. hec
ſcriptura. in princip. de conditio. ⁊ demonſtra. Item in actore
non procedit libellus dicendo. peto me abſolui a iuramento, et
aduerſarium condẽnari ſecundum Bal. in l. edita. de eden. Et
no. quod ſi peto me abſolui a iuramento vt dicam inſtrumentũ
vſurarium, vel furtiuum. ſi obtineo abſolutionem, debeo poſt-
ea petere executionem inſtrumentorum coram eodem epiſco-
po ſecundum Baldum in l. ordinarij. C. de rei vendicatione.

Adde

¶ Adde an iurans ſoluere vſuras poſſit petere abſolutionem
ab epiſcopo. Paul. de ca. conſilio ccxvj.
n ¶ Contract⁹ fideiuſſionis. Si mulier intercedat cum iuramēto,
tenetur. Quid ſi mulier eſſet minor, vide per Inn. in c. cū cōtin-
gat. in x. mēbro. in iiij. q. de iureiu. ⁊ hic adde tex. i c. ex reſcript.
⁊ ibi doc. in iureiu. ⁊ do. Ant. in c. ſi diligenti. de foro compe.
o ¶ Ad commodum. Vide Bart. in auth. ſacramenta. ⁊ in conſil.
incip. quero, dicit ſtatutum ꝙ minor.
p ¶ Quod dixi, Adde ꝙ contractus non confirmātur, tñ tenetur
obſeruare iuramentum, vel petere annullationem, vt ſ. dixi.
q ¶ Sexto dixi. Sed contrariū tenet Bart. in authē. ſacramēta.
C. ſi aduer. ven. vide que dixi poſt Bart. in d. l. ſtipulatio iſta. §.
ſi qs inſulam. ſ. de verb. obli. ⁊ qđ dixi ſ. ea. l. ſecundum Bald.
✱ Claud. de Seyſſel. ¶ Item ī pacto nudo, De hoc viđ per Alex.
⁊ Moder., in l. ſi quis maior. C. de tranſac.
r Poma. ¶ Septimo prohibetur. Vide Alexan. conſi. xcv. in fi.
volu. j. ⁊ lxviij. vo. iij. vbi per hec verba Bar. hic. dicunt ꝙ ſtatu
tum prohibens per teſtes fieri probationem de aliquo contra-
ctu, eſt introductum fauore publice vtilitatis, imo ꝙ habet locū
tam in reo, ꝙ̄ in actore: ⁊ imo talis cōtractus non ſeruata forma
ipſius ſtatuti, minus non firmaretur iuramento, vt colligi poteſt
ex verbis Bart. hic, ⁊ Alexā. ibi, ⁊ idem dicit conſi. xxx. volu. v.
s Alex. ¶ Filius matrem. Adde iuramentū habere vim clauſule
codicillaris. Adde Bar. in l. fi. C. de fideicom. lib. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊
vtrum contractus factus a minore ſine decreto, vide notata per
Bar. in l. j. C. ſi aduer. vend. ⁊ in auth. ibi poſita. C. eodem,
t ¶ Eſſe ſtipulatio. Et ad hoc faciunt, an' rennnciari poſſit legi-
bus prouidentibus de inſinuatione, de quo vide per Barto. in l.
Modeſtinus. in fi. ⁊ quod ibi dixi ſ. de dona. Adde an iuramē-
tum ſuppleat defectum inſinuatiōis, ⁊ in caſu quo ſuppleat, poſ-
ſit peti relaxatio iuramenti, vide Abba. conſi. x. ij. lib. Bal. cōſi.
xcvij. ⁊ xcix. j. lib.
v ¶ Quando principalis. Vide Bal. in l. ſi predium. verſi. ſed po
ne. C. de iure dot. ⁊ vide gloſſ. in c. ⁊ ex reſcripto. in gl. fi. de iure
iuran. ⁊ ſequitur Bal. ⁊ Ludo. in l. j. §. ſi quis ita. de verbo. obli.
vide Ange. in l. hi qui acceſſionis. ſ. eod. ¶ Et adde tu Alexā.
de Imol. in conſi. cij. in princip. volumine v.
x ¶ Niſi ſit defectus. Not. ꝙ iuramentum non operatur, vt ea que
aguntur, trahantur ad incognita ⁊ in cognita. Adde Barto. in
l. ſciendum. ſ. de verbo. obliga. ⁊ eſt gloſſ. in c. noſtram. ij. de iu-
reiur. ⁊ per Inno. in c. debitores, de iureiurand. In iuramentis
autem aſſertorijs nulla ſubintelligitur conditio. vt no. d. c. quem
admodum. Sed an predicta intelligantur iuramento promiſſio
nis de futuro, not. in c. quemadmodūm. de iureiur. ⁊ per Inno.
in c. debitores. Et ad primum adde, quod ipſe not, in l. iiij. §. que
ſitum. in fi. ſi quis cau. ⁊ Bal. in l. j. C. commo. ⁊ Inn. in c. veniēs.
⁊ ibi eſt text. de iureiuran. Et de omnibus tacitis conditionib⁹
in iuramento late. Bal. in l. fi. C. de non nume. pecu.
y Poma. ¶ Decimo prohibetur. Sed pone quod ego iuraui nō
fideiubere pro aliquo, an tenear ad obſeruationem talis iuramē
ti, vide Oldr. conſil. xc. ⁊ vide Alex. in l. ſi donatione. C. de colla.
vide Alex. conſil. clx. alias clvij. volumi. ij. ⁊ Ange. aret. ⁊ Alex.
cōſi. xxxviij. volu. iij. vbi tangit illud de factura, ⁊ ceſſione, ⁊ conſ.
xlj. vol. v. vbi dicit, propter dicta Bar. hic, ꝙ ſtatuta inducentia
aliquid propter vtilitatem ſubditorum, dicuntur fauorabilia.
z Alex. ¶ Prohibetur pactum. Adde Barto. in l. ſtipulatio hoc
modo. de verb. obliga. ⁊ in ea lege. in j. q. ſ. eod. titu.
a P. Pau. P ¶ Idem in donatiōe. Vide Iaſ. ib l. pacta que cō
tra. ī q. no. C. de pac. vbi dicit Bar. eſſe cōtrariū. ¶ Alex. Bal.
tenet contrariū in l. ſi quis inquilinos. §. fi. de leg. j. vide Bar. in
l. Seius ⁊ Augerius. ad le. Fal. ſed ſibimet videtur cōtrariari.
Bar. in l. cum quis. §. pe. de leg. iij. adde Bar. ī l. j. ſ. de dona. in
ter vir. ⁊ vxo. ⁊ ibi Bal. ſequit opi. contra Bar. idem Bal. C. de
dona. ante nup. in l. cum multa. ⁊ ibi tenet, ꝙ nō firmetur. Sꝫ cū
Bar. hic, ſimpliciter trāſit Raph. reprehendens ratione Ang.
tenentis contra Bar. Et idem dicit hic Raph. ſi in inſtrumēto
maritus conſtante matrimonio confitetur dotem, quia valebit
vt donatio. per hoc vo. per Barto. ſi iuramentum interuenerit.
Bal. in repet. l. ij. in princip. C. de reſcinden. vendit. tenet cōtra
Bar. ⁊ Salyc. ⁊ Fulg. in d. l. j. ſ. de dona. inter vir. ⁊ vxo. Io. an.
in addi. Spec. in rub. de donati. inter vir. ⁊ vxo. in vlti. q. ſi bene
inſpiciatur ſentit ꝙ iuramentū confirmat. idem tenet do. Card.
in cle. j. §. porro. in v. q. de iureiurand. Ang. in l. pe. §. mulier. ſ.
ſolut. matr. tenet opi. Bar. Hoc idē tenet Pau. de ca. ī l. pacta,
que contra. C. de pact. vide per Bald. in repetitione. d. l. ij. ſ. de
iureiur. ⁊ vide Imo. in d. l. ſi quis inquilinos. ⁊ Bar. in cōſi. inci.
ex facto querit, ⁊ conſuluit Ange. in conſi. liiij. concordat vt per
Imo. in d. c. cū cōtingat. in vij. mēbro. de iureiu. prout tenui ī d.
l. ſi donatiōe. C. de coll. ⁊ ibi viđ omnino. Adde ꝙ donatio inter
virū ⁊ vxo. firmetur iuramento, tenet Abb. cōſi. xcv. ij. li. vbi di-
cit eſſe communem opi. Et ita dicit conſuluiſſe Fede. Idem te-
net Pau. de Ca. conſi. xcviij. in fi. Contrarium cōſuluit Bal. cō-
ſi. xxix. iij. lib. vbi declarat qualiter debet intelligi, ꝙ iuramentū
ſeruādum eſt quando ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne.
¶ Adde tu ⁊ vide Alex. conſ. viij. in ij. vol. ⁊ idē not. ſ. ad l. falci.
in l. Seius ⁊ Augerius.

1 ☞ Pater obligatur filio naturaliter, ita ⁊ dominus ſeruo.
2 Obligatio ciuilis hodie poteſt eſſe inter patrem ⁊ filium ex cau
ſa aduentitia.
3 Mutuum inter patrem ⁊ filium in pecunia aduentitia quando
contrahatur.
4 Emptio ⁊ venditio, quādo conſiſtat inter patrem ⁊ filium, ſi pe-
cunia eſt aduentitia.
5 Quid in locatione ⁊ ſocietate.
6 Pater poteſt donare filio ob bene merita.

§. Item ſi filius a patre.

Quero primo, que eſt ratio hu
ius §.? Dicit gl. ꝙ qñ filius ſtipulatur a patre, illa obligatio qua
pater obligatur filio, acquiritur ipſi patri, vnde ipſemet eſſet ſi-
bimet obligatus, ideo non poteſt intercedere fideiuſſor. Idem in
ſeruo. Iſtud dictum non videtur verum. Nam pater obligatur
1 filio, ⁊ dominus ſeruo naturaliter, que naturalis non queritur
ipſi, ⁊ patri, vt no. in l. frater a fratre. ſ. de cōdi. inde. in j. gl. mag.
circa fi. ⁊ l. ſi id qđ. eo. tit. Propter quod debes ſcire, ꝙ gl. iſta nō
dicit verum, prout refert ſe ad naturalem obligationem, ſed put
refert ſe ad ciuilem, dicit verum. ¶ Sed contra hoc opp. q2 ſi na
turalis queſita filio vel ſeruo remaneat apud ſeruum, ergo ei po
teſt accedere fideiuſſor: ⁊ ſic nō erit obligatus eidem pro eodem.
Contra iſtam tex. reſpond. iſta obligatio naturalis qua tenetur
pater ipſi filio, nō queritur ipſi patri, d. l. frater a fratre, ſed obli-
gatio naturalis ⁊ ciuilis qua tenet alius, bene queritur ipſi pa-
tri, vt no. in d. l. frater a fratre per regulam, que vult, ꝙ quicquid
querit filius, queratur patri, l. j. ſ. ſi quis a par. fu. ma. ⁊ l. placet.
de acq. here. ⁊ ideo obligatio qua tenetur fideiuſſor ciuilis ⁊ na-
turalis queritur ipſi patri, vnde remaneret fideiuſſor obligatus
idem pro eodem qđ eſſe non poteſt. vt hic. ¶ Item cōtra predi-
cta opp. ꝙ ex eadeꝫ cauſa qua ſtipulando ab alio mihi queritur,
ex eadem cauſa ego promittendo tibi nō obligor, l. liber homo.
in prin. ſ. de verb. obliga. Modo ad propoſitum, naturalis, qua
tenetur alius ipſi filio, queritur patri, ergo eadem obligatione
pater promitendo filio non obligatur. Reſpond. regula poſita
in d. l. liber homo. habet locum in ciuili obligatione, nō in natu
2 rali, ſm Dy. ¶ Quero, † an hodie ex cauſa aduentitia poſſit eſſe
obligatio ciuilis inter patrem ⁊ filium, ita ꝙ fideiuſſor accedat:
Glo. hic dicit, ꝙ ſic. ſed alle. arg. contra. Inſtit. de inuti. ſtip. §. ei
qui. Sol. loquit ſecundū iura antiqua, ſed ſecundū iura hodier
na oritur obligatio ciuilis inter patrem ⁊ filium. Caſus no. in l.
iubemus. §. j. C. ad Treb. ⁊ not. in authen. vnde ⁊ ſi parēs. C. de
inoffi. teſt. ⁊ l. pacoum. C. de pac. conuen. ⁊ no. in d. l. frater a fra
tre, circa princi. magne gl. ſ. de condic. idebi. ¶ Sed quomodo
pater obliget filio ex cauſa aduētitia, diſcutiamus per aliquos
3 contractus. Et primo † videamus in contractu mutui. Glo. fate
tur hoc in d. l. frater a fratre. ꝙ mutuum conſiſti inter patrem
⁊ filium in pecunia aduentitia. Hoc dictum debet intelligi, quā
do patri non queritur vſuſfructus illius pecunie, vel quia hac
lege peruenit ad filium, vt i authē. excipitur. C. de bo. que liber.
vel pater renunciaui vſufructui. l. cuꝫ oportet. C. de bonis que
lib. Nam ſi patri queritur vſuſtructus, cum pecunia ſit res que
vſu conſumitur, pater haberet dominium, ⁊ proprietaem pecu
nie: q2 aliter vſuſfructus conſtitui non poteſt, vt habes per totū
titulum de vſufruc. earū rerum que vſu conſum. ideo non conſi-
ſteret mutum, quia acciperet pater a filio pecuniam ſuam pro-
priam patris. Idem dico in contractu emptionis ⁊ venditio-
nis. Nam ſi filius emeret a patre, videndum eſt de qua pecunia
ſoluit: nam ſi ſoluit de pecunia aduentitia, cuius dominiū per-
tinet ad patrem, non eſſet ſoluere, cum patri deberet queri tan-
quam ex cauſa profectitia, vt ſ. tit. j. l. ſi ſeruus communis De
uij. §. fi. Et per hoc potes quaſi diſcurrere per omnes contra-
ctus, in quibus ex parte filij venit ſoluenda pecunia, vt in loca
tione, in ſocietate, ⁊ ſimilibus. In alijs autem contractibus, qui
interponuntur ſuper re, que vſu non conſumitur, procedit iſta
glo. ſine ſcrupulo. Contrahitur enim inter patrem ⁊ filium ciui
lis obligatio, quod eſt verum, preterquam ex cauſa donationis.
Nam pater ita demum pōt donare filio, ſi preceſſerūt merita fi-
lij digna illa remuneratione, etiā ſi cuilibet extraneo hoc feciſ-
ſet, q2 tunc dicit queri ex cauſa aduentitia ex operibus ſuis, vt
in auth, vnde ⁊ ſi parens. C. de noffi. teſta. licet aliter videatur
no. ⁊ non bene in l. ſi donatione. C. de colla.
1 ☞ Certi condictio orit ex numeratione, quando pecunia alie-
nā eſt mutua, ⁊ ſecuta ſit conſumptio.

2 Executio ſententie an poſſit fieri contra fideiuſſorem.
a **§. Si numos.** a No. text. ibi i omnē enim caſum ⁊c.
1 Gl. †querit in l. ſi a furioſo. in prin.
ſ. ſi cer. pet. quando pecunia aliena mutuatur ſecuta cōſumptio
ne, vnde oriatur certi condictio, vel ex conſumptione, vel ex nu
meratione preambula. Et dicit ꝙ text. eſt hic, ꝙ ex numeratione
ita dicit glo. ¶ Opp. ſ. eo. l. ſi in pignore. Solut. Hic de obliga
tione que oritur ex ipſa numeratione principaliter, ibi ſecunda
rio. Itē op. de l. Lucius. §. pe. j. ad muni. Sol. eo. modo, qđ ple
ne dic vt in l. quero. ſ. loca. ⁊ l. centum capue. ſ. de eo quod certo
2 loco. † Ultimo hic §. inducitur ad queſt. an contra fideiuſſorem
poſſit fieri executio ſententie: Et facit hic text. ꝙ ſic, ibi dum di
cit, in omnem enim cauſam, ⁊c. Dic vt dixi j. de iudi. ſolui. l. j.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Si numos. No. tex. Ad iſtum tex. vide notata per Bal.
in l. fin. C. ad Macedo.

1 ☞ Fideiuſſor an populari actioni poſſit accedere.

§. Pro furti actione. Oppon. de l. q̄ cui. j. de verbo. ſigni. Sol.
1 In popularib⁹ actionibus † diſtingue duos caſus. Nam aut qs
agit populari actione pro priuato commodo, ⁊ poteſt accedere
fideiuſſor, ar. l. licet. ſ. de procu. alias ante litem conteſtatam nō
poterit recipere fideiuſſorem, vt hic, quia nō eſt creditor, ſed poſt
litem conteſtatam poteſt recipere fideiuſſorem, vt in contrarijs.

LEX LIX.

Si a colono. Dixi de hoc ſ. titul. j. l. ſi ſer
uus communis Meuij. §. fi.
⁊ l. ſi Stichum. §. ſi ſtipulatio. ſ. de verbor. obligatio.
dic vt ibi dixi.

§. Cum facto. Habuiſtis in l. ſi ſeruuʒ. §. ſequitur.
ſ. de verbo. obligatio.

LEX LX.

Paulus. Hanc l. habetis. C. de dolo. l. prima. ⁊ dic
vt ibi.

LEX LXI.

1 ☞ Obligatio ciuilis ſola, an tollatur preſcriptione.
2 Sententia abſolutoria an tollat ciuilem, ⁊ naturalem.
3 Iuramentum quādo tollat ciuilem, ⁊ naturalem obligationem.
4 Pacto an tollatur obligatio naturalis ⁊ ciuilis.
5 Obligatio ciuilis ⁊ naturalis tollitur deportatione, ⁊ in fiſcum
transfertur quando bona confiſcantur.
6 Relegatio nullam tollit obligationem.
7 Arrogatio non tollit ciuilem nec naturalem obligationem.
8 Ceſſione bonorum non tollitur naturalis, nec ciuilis, licet exce
ptio paretur.
9 Impetratione iuris iniqui, quando tollatur naturalis, ⁊ ciuilis,
⁊ fideiuſſor non conueniatur.
10 In caſu l. prime. C. de fideiuſ. mi. ciuilis obligatio tollitur per
reſtitutionem.
11 Pactum perſonale non tollit nec ciuileʒ nec naturalem obliga
tionem.
12 Pactum tacitum reſultans ex tempore tollit naturalem obli
gationem.
13 Alternatiua legis ſemper eſt certa.

a **Ubicunque.** a Lex iſta eſt multū vtilis,
⁊ ſubtilis, ⁊ hoc intendit.
Si debitor liberat̃ ciuili, fideiuſſor cū effectu tenet̃:
ſecus ſi prima iure nouatiōis tollit̃. h. d. ¶ Habetis
ergo duas regulas, ad primā propter quam eſt facta gl. magna
j. ſcripta oppono, ⁊ videtur, quod vbi ciuilis tollitur ⁊ natura
lis remanet, ꝙ fideiuſſori cōſulatur, l. exceptiones. §. rei. ſ. de ex
cep. Huius cōtrarij timore ſunt hic due opi. Una eſt in fi. gl. qđ
tenet̃, ſed non cum effectu, ⁊ vide gl. ibi, quarto poſſet dici, ⁊c. Sʒ
iſta ſol. eſt contra tex. qđ eſſet idem in primo, ꝙ in ſecundo, quan
do ope exceptionis liberatur, qđ tex. innuit contrarium per ad
uerſarium: que ponitur in text. Dicit ergo glo. in princip. quod
tollit̃ ciuilis beneficio perſonali, ⁊ coherēti perſone non coherē
ti rei. Et vide in gl. ⁊ ſic gl. ponit quatuor exempla, in quibus qs
liberatur a ciuili, ⁊ remanet naturalis tm̃, ⁊ oritur exceptio cohe
b rēs rei. que exēpla b examinemus. vnū eſt † quādo eſt liberatus p
1 preſcriptionem, ⁊ ſic innuit, ꝙ ſola ciuilis c preſcriptione tollat̃,
c non dico hic. Tetigi ſ. e. l. ſi quis poſtquam. dicā j. rem ra. ha. l. ſi
2 Secundum † exemplū eſt in ſententia abſolutoria, per quam tol
litur ciuilis. l. Iulianus. ſ. de condi. inde. ſed ibi dicit veruʒ tex.
quando debitor erat obligatus vtraque obligatione: ſed ſi erat
d obligatus ciuiliter tantum d, vt ex cauſa iudicati, de qua dubita
batur, ⁊ ſic agebatur, ⁊ fuit lata ſententia abſolutoria, tunc tolli
tur omne vinculum obligationis ciuilis, ⁊ naturalis ficte, ſeu
intellecte a iure: vel erat obligatus per reſcriptum Principis,
tunc ſententia tollit omne vinculum, q̄r eſt paris potentie, arg. l.
de quibus. in fi. ſ. de leg. Item intelligo illam legē, quādo abſolu
toria ſequitur, quādo non probat: ſed ſi ſequeret̃ abſolutoria ope
exceptionis peremptorie obiecte, tunc tollit omne vinculum, vt
dixi ſ. e. l. ſi plures, ⁊ per doc. in l. exceptionem. C. de proba. Ter
3 tium † exemplum e eſt in iureiurando f, quod innuit ꝙ tollatur ci
e uilis ⁊ naturalis remanet: non eſt verum, imo naturalis tollitur
f ⁊ ciuilis elidit̃, l. Stichū. §. naturalis. j. de ſolutio. ⁊ l. antepe. ſ.
de iureiu. ⁊ l. ij. eo. tit. Sed dicit Dy. verum in iuramento volun
tario: ſed ſi loquimur in iuramēto neceſſario delato a iudice par
te inuita, tunc tollit ciuilem, ⁊ naturalis remanet. Ita intelligit
4 Iac. ⁊ Gul. in l. ij. de iureiu. † Quartum exemplū g eſt in pacto, ſʒ
g nō poteſt dari exemplum, qđ tollat ciuilem, q̄r cauſatur a conſen
ſu, ⁊ ideo tollit naturalem, ſed bene poteſt tollere pactum vtrun
que, l. ſi vnus. §. pactus. ⁊ l. ſi tibi decem. §. quedā. ſ. de pac. ⁊ eo.
tit. l. ab emptione. Non ergo reperio quando tollat ciuilem, ⁊ re
manet naturalis. Debet ergo intelligi hec lex, quādo tollitur ci
uilis ⁊ remanet naturalis, ⁊ tollitur exceptio mere perſonalis.
5 ¶ † Quero exemplum, Gl. que eſt hic, dat multa exempla p ma
h iori pte nō vera. Primū eſt i deportato. Nec ob. l. ſi debitori. h
ſ. e. q̄r ibi poſtea fuit acceptus. Ita dicit gl. dedi vobis gl. diſcor
dātes in l. fi. ſ. de duo reis. Sed iſta gl. eſt cōtra caſuʒ l. quoties.
§. fi. iuncta l. j. j. de noua. Remaneat ergo iſtud exemplum nō bo
num cū omnis obligatio tollatur reſpectu perſone debitoris, et
transfundat̃ in fiſcū, vt dixi in d. l. fin. de duo. re. ⁊ d. l. ſi debitori.
6 Scđm exemplum † eſt de relegato, qđ Dy. reprehendit, q̄r nulla
7 tollitur per relegationē. l. relegati. j. de interdi. ⁊ releg. † Tertiū
exemplū eſt in capite minuto, q̄r dedit ſe ad arrogandum, rema
net naturalis, ⁊ tollitur ciuilis, l. ij. §. hi qui. ſ. de capi. dimi. Sed
iſtud exemplū non eſt bonum, quia de iure ciuili licet tollatur, ta
men ex edicto pretoris de capitis diminutione reſtituitur in eū
vtilis. Sed tu poſſes dicere, quod non in totum reſtituitur, ſed
inquantum facere poteſt, per tit. ſ. quod cum eo. ergo in eo, quod
nō reſtituitur, adoptabitur huic legi. Sed dico: ꝙ in totum reſti
tuitur, nec per titu. qđ cum eo. tollitur ciuilis in aliquo, licet con
demnatio moderetur, l. pen. eod. tit. ⁊ ſic non poteſt adaptari il
8 lud exemplum. Quartum † exemplum i in cedēte bonis, ꝙ tolli
i tur ciuilis, ⁊ remanet naturalis. ſed tu habuiſti gloſſ. in l. heres
a debitore. §. ꝙ ſi ſtipulator. ſ. eo. ꝙ vtraque tollitur. Sed nō eſt
verum, quia nulla tollitur ſed paratur exceptio, l. ex contractu.
C. de bo. auth. iud. poſ. Idem apparet, ꝙ de poſtea acquiſitis po
teſt conueniri per l. is. qui. ⁊ l. is qui bonis. ſ. de ceſſio. bono. no.
9 per Cyn. in l. j. in vij. q. C. qui bo. cede. poſ. Quintum † exemplū
eſt in debitore, qui ius iniquum impetrauit. Dy. Iaco. de Are.
⁊ Ray. iſtud exemplum tenent tanquam verum, ſed videtur qđ
k non ſit verum, quia priuilegium k per quod abſorbet̃ in totum
ius alterius nō valet, l. quoties. C. de preci. impera. offeren. niſi
dicas ꝙ in priuilegio fuit poſitum non obſtante tali lege, ſ. l. quo
ties. ⁊ l. reſcripta. ⁊ gl. ſic ſoluit i l. iij. §. ſi is p quo ſ. ꝙ quiſque
iuris. ¶ Item opp. ꝙ ſi hoc eſt verum, tūc fideiuſſor habebit re
greſſum contra me, l. cum lex. ſ. eo. ⁊ ſic priuilegium nullius erit
vtilitatis mihi. Mar. autem dicit, ꝙ opponam exceptionem cō
tra fideiuſſorem: q̄r impetraui ꝙ a nullo creditore poſſit cōueni
ri, ⁊ ſic erat priuilegium. Sed ſi ponis vt gl. innuit, ꝙ cōtra credi
torem habeam tantuʒ priuilegium, tunc ex perſona mea ſubibo
iudicium pro fideiuſſore, l. idem que. §. genaraliter. ſ. mādа. ⁊ ſic
erit bonū exemplum. Et hoc ſentit glo. dum alle. §. generaliter.
Item hoc intellige, quando in obligatione eſt datio ita ꝙ fide
iuſſor poteſt cōueniri ex perſona ſua, ⁊ eſſe in mora: ſecus ſi eſſet
tale factū ꝙ ſtipulatio non poſſet committi niſi ex perſona prin
cipalis, l. cū filius. §. j. ſ. de verbo. obli. ⁊ qđ no. p doc. C. de vſur.
10 rei iudi. l. fi. Extra gl. † poteſt dari exēplū in l. j. C. de fideiuſ. mi.
vbi per reſtitutionem in integrū ciuilis tollit̃, hoc verū eſt tamē
quidā dicūt contra, ⁊ remanet naturalis, cui accedit fideiuſſor, ⁊
11 ipſe tenet̃. Dat ſextū † exemplum glo. ꝙ pactū perſonale ſit fa
l ctū, ꝙ gloſſ. non placet, q̄r tunc naturalis tolleretur, Non credo
ꝙ gloſſ. bene dicat. quia nulla tollitur per illud pactum perſo
nale, ſed eſt dilatoria ad tempus incertum, ⁊ ideo non credo
quod aliqua tollatur, imo ſubeſt naturalis, ⁊ ciuilis, qui opponi
tur illa dilatoria, vt Inſti. de excep. §. temporales. naturalis ta
men remanet: quod exemplum non eſt bonum. Item non proce
dit hoc exemplum, per l. ſi vnus. §. cum reo, ſupra, de pactis.
vbi inuito reo prodeſt fideiuſſoribus. Septimuʒ exemplū gl. eſt,
q̄r quidam ſunt, qui ponūt exemplum quando ſublata eſt ciuilis
naturali remanente, cui acceſſit fideiuſſor, ⁊ tunc tenetur, Et dif
fert iſta a precedentibus, q̄r ſ. primo fideiuſſit, poſtea eſt ſecuta
liberatio a ciuili, remanente naturali, hic vero primo fuit libera
tus a ciuili, poſtea acceſſit fideiuſſor naturali. Sed opp. ſ. eo. l. ſi
12 quis poſtquam. Sol. ibi errantur interceſſit. Octauum † exem
plum gl. eſt, ꝙ fuit liberatus tempore non preſcriptione, ſed pa
cto, qđ gl. non placet, q̄r tunc eſſet exceptio coherens rei nō per
ſone.

ſone. Preterea Dy. dicit, ꝙ iſtud tacitum pactum tollit natura lem ſicut expreſſum pactum. l. eum qui ita. ſ. de ver. obl. vbi dr, poſt tempus exceptio taciti pacti obſtat. ⁊ ſic eadem ratione impedit illud tacitum, qua ratione expreſſum. l. cum quid. ſ. ſi cer. pe. ¶ Quero, que pars eſt vera iſtius alternatiue. Et dicit gl. ꝙ
13 prima gl. non bene dt, q̄ †alternatiue legis vtraq̄ eſt vera. dixi in l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. ſ. de reb. dub. ⁊ doc. dn̄t in l. cum quidam. C. de ver. ſig. per l. Quintus. in fi. ſ. de au. ⁊ arg. leg. in fi. ⁊ l. j. ſ. quod vi aut clam. Eſt ergo vtraq̄ vera in ſuis caſibus, q̄ nouatio qn̄q̄ tollit ipſo iure, qn̄q̄ ope exceptionis. l. pen. j. de pret. ſtip. ⁊ ibi dicam.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Ubicunq̄. Ad hanc l. vide no. Bal. in l. tam mandatori. in prin. C. de non nu. pe. ¶ Pro ſaluatione Bar. in hac l. vbicunq̄. ⁊ in quo alleg. ꝯrius, vide concordiam poſitam ad l. Julianus verum debitorem. ff. de cond. inde.

b And. Barb. ¶ Que exempla. An preſcriptione ſola naturalis tollatur, vide Bar. ⁊ Bal. ⁊ d. Bened. de Plum. in repe. l. cum quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. Ang. in repe. l. j. C. de iud. Moder. in l. j. ſ. de cond. inde.

c Alex. ¶ Sola ciuilis. Quod reus preſcribit an ꝓſit fideiuſſori, vide Bal. in l. tam mandatori. C. de non nu. pec.

d Ale. ¶ Ciuiliter tm̄. Adde Bal. in d. l. tam mandotori. in ver. q̄ro fideiuſſor interceſſit. ⁊ ibidem in ver. de vnoquoq̄.

e Pom. ¶ Tertium exemplum. An iureiurando tollatur naturalis, ⁊ elidatur ciuilis, vide Ang. in l. j. C. de iudi. in repe. ⁊ Moder. in l. j. de cond. inde.

f Alex. ¶ In iureiurando. Dic vt per Ang. in repe. d. l. j. C. de iudi. ⁊ Mod. in d. l. j. ſ. de cond. inde.

g Ale. ¶ Quartum exemplū. Adde Bal. in d. l. tam mandatori. in verſ. de vno quero.

h Alex. ¶ L. ſi debitori. Utrū in deportato ⁊ bannito remaneat naturalis obligatio. Adde Bar. in l. j. C. e. ⁊ vide Bal. in l. cum quis. C. de iu. ⁊ fac. igno. vbi alle. hanc gl. in exemplū, qn̄ bona ſunt publicata. Et adde Bal. in d. l. tam mandatori. ⁊ in d. l. ſi vero. in prin. qui ſatiſd. cog.

i Alex. ¶ Quartum exemplum. Idem tȝ gl. in c. ſicut dignum. ex de homi. ſed hoc eſt falſū, vt hic per Bar. ⁊ Ang. in l. nemo carcerem. C. de exac. trib. lib. x. circa fi. vbi ponit vnum no. ad hoc ⁊ idem Bal. in d. l. cum quis. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ Bal. in l. tā mandatori. C. de non nu. pec.

k Alex. ¶ Or priuilegium. Adde Bal. in d. l. tā mandatori. ⁊ vide tex. ⁊ gl. ⁊ ibi no. in l. ſi vn⁹. in §. ſi cū reo. de pac. per quā deciditur, ꝙ ſi reus erat obligatus ad ſoluendum debitū intra tp̄s datū fideiuſſori, demum creditor ꝓrogauit teriū reo, nunquid fideiuſſor remaneat obligatus: ⁊ vr̄ ꝙ non, per tex. in d. l. itē querit. §. qui impleto. ſ. loc. Hoſti. tn̄ ⁊ cōiter doc. in c. ꝯſtitutus. de fideiuſ. dn̄t, aut fideiuſſor obligauit ſe ad tp̄s, ⁊ nullo modo tenet poſt tp̄s, aut obligatio erat purgatus, ⁊ ſolū erat dilata ad tp̄s, tunc remanet fideiuſſor obligatus ꝓrogato terio ēt eo ignorante, q̄ ēt abſq̄ ꝓrogatione tenebat, arg. c. dilecti. de dolo ⁊ cont. ⁊ in l. Celſus. de arb. Et ita tranſit ibi gl. ⁊ Abb. Sicu. ⁊ ibi vide Spe. in ti. de fideiuſ. §. j. in verſ. illud autem querit. ⁊ ibi vide ꝑ Jo. And. ⁊ Bal. in addi. ⁊ facit qd̄ no. Bar. in l. Labeo ait, ſi arbiter. alias incipit, arbiter. §. j. ſ. de arbi. ⁊ qd̄ no. Bar. in l. Lucius. §. Paulus rn̄dit. ſ. de adm. tu. vbi ponit q. de Caſtellano.

l Alex. ¶ Non credo. Uide. ſ. in apoſt. que incipit, adde Bal.

LEX LXII.

1 ☞ Mandando ꝙ mutues, videor etiam mandare ꝙ ꝯuenias cum debitore de loco ſolutionis.

2 Exiſtens in aliquo loco ſi mandat homicidium committi in alio loco, an poſſit conueniri in loco commiſſi delicti.

Mandans committi delictum, an puniat ex delicto, vel ex mandato.

Ratum habens delictum, punitur eȝ delicto, non ex ratihabitione.

SI vt proponitur. Mandans ſimpliciter, vr̄ mandare in eum locum, in quem principalis ꝓmiſit ſe ſoluturū. h. d. ¶ †No. ꝙ ſimpliciter mandando tibi, ꝙ mu-
1 tues, videor mandare etiam ꝙ conuenias cum debitore de loco ſolōnis, ⁊ ibi ego videor ꝯhere, ⁊ ſic tale mandatum nō reſtringitur ad certum locum, ſed vr̄ referri ad locum, in quo ꝯhit ve-
2 re, vel ficte, vt hic. †Et hoc facit ad queſt.[a] quidam exiſtens in ci-
a uitate iſta, mandauit quibuſdam, vt interficerent quendam in ciuitate Florentie, ſecutum eſt homicidium, quero an ibi, vbi eſt commiſſum delictum, ſcȝ Florentie, ille mandans poſſit accuſa-
b ri ⁊ conueniri: Et Jac. de Are. format iſtā queſt. hic ⁊ dt ꝙ ſic[b], arg. de ꝯctibus ad delicta. l. tam ex ꝯctibus. ⁊ l. omnem. ſ. de iudi. Pro hoc vr̄ caſus in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opȝ. ꝑm vnam lec. Idem vr̄ tenere Rich. Mal. Sed quidam referunt Dy. dixiſſe, ⁊ conſuluiſſe, ꝙ non pōt conueniri, niſi in loco in quo fuit mandatum. Et aſſignant rōnem, q̄ ibi fuit commiſ-
c ſum delictum, ergo ⁊c. ſed non credo fuiſſe Dyn. Sed aduerte[c], vt hanc q. intelligas, opȝ nos ſcire, vtrum mandans delictū cōmitti puniatur ex delicto, vel ex mandato. Et gl. in verb. futurū facturus. ſ. de ſer. corru. l. j. §. perſuadere. dicit ꝙ alias, preterꝙ in actione ſerui corrupti, mandans non punitur ꝑꝑ mandatum: ſed in actione ſerui corrupti punit ex mandato, ſeu perſuaſione. Idem no. Inſti. de ob. que ex deli. naſ. §. ope. in gl. in verb. non tenet furti. ⁊ hoc eſt ꝙ lex dt, ꝙ ille qui preſtat opem furto,
d tenetur furti. l. is qui opem[d]. j. de fur. q. d. tenet ex furto ꝑꝑ opē: ⁊ hoc eſt qd̄ dt lex, ꝙ tunc incipit teneri, cum delictum commiſſum eſt. l. ſi quis vxori. §. neq̄ verbo. j. de fur. ⁊ l. qui ſeruo. §. j. e. ti. Unde ex delicto tenetur, non ex mandato. Idem videmus in ratihabitione, q̄ ex ea non oritur actio, ſed ex neg. geſt. ꝑꝑ ratihabitionem, ꝑm veram opi. vt dt tex. in l. ſi pupilli. §. item queritur. ſ. de nego. geſt. lȝ gl. ibi aliter dicat. ꝯ acit. ſ. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. deieciſſe. ⁊ §. ſeq. Unde ſicut ratihabitio trahit ad negotiū, ⁊ delictum, ita mandatum. Sȝ ꝯ hoc videmus in ꝯctibus, vbi qs obligatur ex mandato. Sol. illud eſt verum in obligatione que oritur inter mandantem, ⁊ eum cui mandatur: vt in toto ti. mandati, ſȝ in obligatione qua tenet alteri, vt puta mandaſti Titio, vt gereret negotia mea, lȝ inter te ⁊ Titium ꝯhatur obligatio ex mandato, tn̄ inter te ⁊ me oritur obligatio ex negotio geſto, propter mandatum. l. ita autem. §. geſſiſſe. ſ. de admi. tu. Sȝ in delictis inter mandantem, ⁊ eum cui mandat, non oritur actio mādati: q̄ eſt nullum. j. eo. l. ſi a reo. §. fi. ⁊ l. ſi remunerādi. §. rei turpis. ſ. man. concluditur ergo, ꝙ ex delicto punitur. Item ꝯ predicta facit. j. de pe. l. aut facta. in prin. Sȝ ſolue vt ibi. Hoc premiſſo cum teneatur ex delicto, ⁊ delictum eſt commiſſū Florentie, ergo ibi dȝ puniri, q̄ ibi deliquit. Dicam. j. de iniur. l. non ſolum. §. ſi mandato.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Ad q. Quidam exiſtens Bononie mandauit vni vt interficiat quendā in ciui. Floren. ſecuto homicidio, an mandans poſſit ꝯueniri Floren. vide Bal. in l. fi. verſ. pone cōſuet do. ad fi. C. ſi a non compe. iu. ⁊ in l. non ſolum. §. ſi mandato. j. de iniur. ⁊ l. pretor. §. hoc edicto. j. vi bo. rap. per d. Ant. in c. fi. de fo. ꝯp. per Gemi. in c. fi. de homi. in vj. ⁊ Bal. in l. non ideo. C. de accu. Uide que dixi in l. libellorum. j. de accu. ⁊ in l. quod ait lex. j. de adul. vbi vr̄ tenere opi. Ric. de qua hic. ¶ Adde Paul. de Cahie, ⁊ Bal. conſ. ccxxj. iij. lib.

b Alex. ¶ Et dt ꝙ ſic. Quid ſi ptās Bononie cōmittit Ptāti Florentino examinationē teſtis Florentini, qui coram eo dt falſum, quis cognoſcet: Bal. in l. nullum. C. de teſti. dicit, ꝙ Ptās Bononie, ⁊ etiā vterq̄. ⁊ ibi etiam ſubdit, quid ſi nuncius refert ſe citaſſe, ⁊ non citauit, vbi dȝ puniri. Adde tu circa dicta Bar. hic, in iſta q. ⁊ vide do. Maria. Soc. in c. poſtulaſti. de foro compet. ver. circa ſecundam q. ⁊ in c. ad audientiam. de homi. artic. vij. prin. q. lxviij. ⁊ ſeq.

c Alex. ¶ Sed aduerte. Adde, ꝙ ſi ego exiſtens Jmole, vendo tibi exiſtenti Bononie, per nuncium, vel per epiſtolam, vbi ꝯctus dicatur celebratus: Bal. per illum tex. in l. multum. C. ſi qs alteri, vel ſibi. dicit ꝙ Bononie. ¶ Adde an delictum ceptum in vno territorio, ⁊ finitum in alio, debeat puniri per iudicem, vbi eſt ceptum. vide Bal. conſ. cxxxix. iij. lib. ⁊ an mandans puniat, ſicut faciens, per eundem conſ. lij. j. lib.

d Alex. ¶ Is qui opem. Cum Bar. tranſit Pet. de Anc. in cle. j. vt lit. pen. ad qd̄ inducit gl. ibi.

LEX LXIII.

2 ☞ Creditor ſi differt agere in necem fideiuſſoris ꝯ debitorem ſi nocet.

Remedium pro fideiuſſore, quando creditor differt agere ꝯ debitorem.

3 Fideiuſſor ſi denunciat creditori ne numeret, qn̄ creditor poſſit numerare, vt noceat fideiuſſori.

4 Promittens centum ſub ſpe future numerationis, ſi creditor vult numerare, tenetur recipere ſi creditoris intereſt, ⁊ creditor dare ſi debitoris intereſt.

5 Obligatio qua creditor tenetur numerare promittenti, ſpe future numerationis, vnde naſcatur.

Promiſſa non obſeruare, non eſt verecundia, quando debitor mutauit ſtatum.

SI fideiuſſor. Si ad denunciationem fideiuſſoris debitor idoneus non exigitur, creditori non imputatur. h. d. ¶ Opp. de l. fideiuſſoribus. ſ. eo. Sol. ibi fuit acceptus in eo, quod a reo exigi non poſſet, hic ſimpliciter, ſecundū glo. Ratio, q̄ quando eſt acceptus ſimpliciter, tunc principalem eſſe ido-

neuꝫ,vel non,non eſt cā dande actionis in fideiuſſorem: ideo nō eſt ꝙ imputetᷣ creditori. Sed in ↄ̃rio, principalem non eē ſoluendo,eſt cā dande actionis in fideiuſſorem, iō eius denunciationi dꝫ credi. ¶ Op.ſ.de euic.l.ſi cum venditor. Gl.non ſoluit Dy. ſol.ꝙ ibi habebat emptor cām a venditore,hic non. Sed Old. ſol.ꝙ ibi non fiebat denunciatio ad exigendum,ſed cum ad hoc tenderet,fiebat vt aliam actionem intētaret. Sed iſtud eſt diuerſificare caſum:ſed ſm rōnem adhuc durat ↄ̃riuꝫ:quare.n.ibi dꝫ ſibi denuncianti credi,hic non. Dic ergo,ꝙ illud ibi agere erat
1 cā dande actionis ↄ̃ denunciantem,ideo dꝫ ſibi credi. ¶ † Quero,vtrum hec lex ſit correcta gl.tangit,⁊ non perfecte. Puto, ꝙ iſta lex ſit correcta: quia hodie reum eſſe idoneum,vel non, eſt cā dande actionis vel denegande ↄ̃ fideiuſſores.per aut.de fi
2 deiuſ.niſi eēt renunciatum illi beneficio. ¶ † Sed quero quid ſi creditor differt agere in necem fideiuſſoris:Rñ.nocet ſibi,vt.ſ. de aqua plu.ar.l.j.§.deniq;.⁊ de rei ven.l.in fundo.ſm gl.Sed puto,ꝙ tunc videatur facere in fideiuſſoris necem,ꝗñ hoc eſt cā dande actionis ↄ̃ fideiuſſores,vt dixi alias non:q2 vtit iure ſuo, ſed eo caſu poſſet vti fideiuſſor remedio d.l.fideiuſſoribus.ſ.e. ſ.ꝙ offerat ⁊ petat ſibi actionem cedi,vel vtatur remedio.l.fide
3 iuſſor.j.eo.ſ.offerre. ¶ Quero,fideiuſſor † denunciauit credito
a ri,ne numeraret,an creditor poſſit numerare[a],ita ꝙ non noceat fideiuſſori:Gl.dt,ꝙ iſta qō eſt ſabbatina. Iſta q.tangitur ꝑ glo.
b ſ.de pec.l.Titius.⁊ C.de non nu. pec.l.tam mandatori.[b] ⁊ ibi Cy.nihil dt.⁊ in Spe.de fideiuſ.§.j.ver.quid ſi fideiuſſor. Quidam dñt talem denunciationem valere.l.j.§.ſed ego.ſ.qō iuſſu.Alij diſtinguunt,an fideiuſſor habeat iuſtam cām denunciandi,an non,vt.ſ.man.l.ſi hoiem.ſm Vber.de Bobio. Alij dicūt, aut res erat integr,aut non.Tu dic,aut creditor erat obligatus numerare,⁊ tunc denunciatio non ꝓdeſt aliquid fideiuſſori:Aut non erat obligatus,⁊ tunc ſecus,arg.ꝓ hoc.ſ.de publi.in reꝫ actio.l.Papinianus.alias inci.l.ſi quis ꝓhibuerit.⁊ de conſtit.
4 pec.l.vtrum.cum l.ſeq.⁊ hoc cōiter tenet. ¶ † Sed tunc quero, ꝓmiſiſti mihi centum ſub ſpe future numerationis, an ſis obli
c gatus recipere[c],⁊ ego tibi dare:Tex.vr̄ ꝙ non,vt.ſ.ſi cer.pet.l. qui pecuniam.Sed dico,ꝙ ſi creditoris intereſt,debitor tenet recipere,vel intereē preſtare,vt.ſ.de verb.obli.l.qui Rome.in prin.⁊ quod ibi.Nam tpe quo ſe obligauit,vr̄ actuꝫ,ꝙ recipiat: ſed in creditore puto,ꝙ teneatur numerare,ſi debitoris intereſt
5 vel intereē preſtare.l.ſi penam.ſ.de verb.obli. ¶ † Sed quero, vnde oritur obligatio qua creditor tenetur:Rñde,ex ſtiplōne ſi interceſſit,d.l.ſi penam.alias lꝫ tpe ꝓmiſſionis ſit actum,ꝙ numeraret,tñ hoc pactum eſt nudum,nec pōt veſtiri ad commodū
d debitoris coherentia ꝓmiſſionis[d], que eſt facta ꝓ aduerſario. Puto tñ,ꝙ creditor poſſit ſoluere,⁊ fideiuſſorem obligatuꝫ habebit,q2 cogitur numerare,vt verecundiam euitet,que eēt ei nō obſeruare ꝓmiſſa.l.Quintus.ſ.man.⁊ de ali.lega.l.pecunie.in fi.⁊ no.in d.l.ſi quis prohibuerit.Quod puto verum,ſi debitor eſt eiuſdem condōnis:. Secus ſi mutauerit ſtatum, vt q2 factus non ſoluendo,tunc non eēt ſibi verecundia,argu.l.ſi is a quo.in fi.vt in poſ.leg.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Poſſit numerare.Vide Bar.in l.non ſolum.in §.morte.in ij.q.prin.dum tractat de proteſtōne inhibitoria.ff.de ope. no.nun.⁊ Bal.in d.l.Titius,inherendo illi litere,nec facit mentionem de opi.Bar.hic,⁊ per Bal. in d.l.tam mandatori.ad fi. C.de non nu.pecu.

b Alex. ¶ L.tam mādatori.Faciunt hec ad queſt. Fideiuſſor denunciauit creditori,vt ageret ↄ̃ debitorem , q2 forte diſſipabat bona ſua.⁊ aliter teneri nolebat,nunquid creditor teneatur agere:Doc.cōiter in c.eum ꝓ quo.ex̄ eo.tenent ꝙ non, per iſtuꝫ tex. niſi fideiuſſor eēt acceptatus in id,qō non poſſet exigi a debitore principali,arg.l.ſi fideiuſſores.ſ.eo.ſed ſm Abb.in d.c.eum ꝓ quo.iſtud dictuꝫ hodie non ꝓcedit,per aut.pn̄te.C.de fideiuſ. vbi fideiuſſor hodie non pōt conueniri niſi in eo,qō non pōt exigi a principali:ideo eadem eſt rō in fideiuſſore expreſſe nō acceptato in eo quod exigi non pōt,ideo intelligitur dictum doc.qñ fideiuſſor renunciaſſet priuilegio,ſꝫ eum.Et vide Pau.de Ca. in l.ſi fideiuſſor.in prin.ſ.eo. ¶ Adde ꝙ Pau.hic dt,ꝙ ſi cā ſuperuenit de nouo,ꝙ creditor dꝫ abſtinere a numeratione ꝓmiſſa ad denūciationem fideiuſſoris,ꝙ etiaꝫ ſi non denunciaſſet,deberet abſtinere,ne fiat preiudiciū ipſi fideiuſſori,qui cenſetur fideiuſſiſſe animo recuperandi a principali, non fideiuſſurus ſi ↄ̃rium ſciuiſſet.ſ.rebus ſic ſtantibus. Si vero cā non ſuperuenit,ſed ipſe fideiuſſor fuit negligens inueſtigare de qualitate illius:ſi creditor ſiue verecundia pōt abſtinere dꝫ facere,q2 ſibi nō nocet,⁊ alteri prodeſt:alias ipſe ſentit imputandum fideiuſſori,qui diligenter inueſtigauit.

c Alex. ¶ Obligatus recipere.Qñ debitor teneat recipere pecuniam,vide Bal.in d.l.ſi voluntate.C.de do.promiſ.Facit quod no Bar.in l.mutui.ſ.ſi cer.pe.Adde tñ,ꝙ qñ aliquis dꝫ recipere aliquid,qō curſu temporis pōt deteriorari,vt vinum vel granum,quod non cogitur recipere ante tempus.Et iſtud eſt dictū Gul. de Cu.in l.comparationes.de fide inſtr.

d Alex. ¶ Coherentia ꝓmiſſionis. Et ſic,no.caſum,in quo pactū nudum eſt efficax.Adde Bar.in d.l.Quintus.

LEX LXIIII.

Inter creditorem ⁊ debitorem.

Ex verbis ↄ̃ctus colligit fideiuſſorem teneri in id,quod minus ex venditione pignoris poſſet redigi.h.d.

LEX LXVI.

Sicut reus.

a [a] Etiam fideiubendo non pōt quis factum alienum promittere.h.d.Gl.q̄ eſt hic,nō eget alia recitatione, niſi vt dixi.ſ.eo.l.ſi quis pro eo.in prin.vbi eſt bona gl.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Sicut reus.No.tex.ꝓ cōi practica notariorum,dicentium in inſtrō fideiuſſionis,talis promiſit ſe facturum ⁊ curaturum,ꝙ Titius ſoluet,ꝙ lꝫ ꝓmittat factum proprium,nihilominus vt fideiuſſor habebit hodie excuſſionis beneficiū. Pro quo vide qō no.Bar.in l.hi qui.ſ.ep.in fi.Vide glo.j.hic. Adde qō legitur,⁊ no.in l.ſi.in fi.ſ.ſi cer.pe.Vide Bar.in rub.j.de ſolu. prope finem.

LEX LXVIII.

1 ☞ Iniuria facta vni,qñ noceat alteri.
2 Culpa qualiter fuit commiſſa a fideiuſſore in caſu huius legis.
3 Snīa iniurioſa lata ↄ̃ fideiuſſorem ſui culpa non nocet debitori.ſecus ſi ſine ſui culpa.
4 Snīa iniuſta lata ↄ̃ venditorem non nocet emptori.
5 Snīa lata ↄ̃ vnum per iniuriam,an noceat alteri quo ad actionē dandam ↄ̃ alium.
6 Culpa fideiuſſoris,vt ei noceat, intelligitur de culpa que venit ex natura ↄ̃ctus.
Culpa in dubio non preſumitur.
7 Exceptio,de qua hic,intelligitur de ea,que proueniebat ex perſona rei.
8 Reus tenetur dare fideiuſſori probationes ad huiuſmodi exceptionem.
10 Fideiuſſor ſuccumbens in actione mandati, recuperabit ſumptus litis a reo,⁊ iudicio pendente poterit pecunia pro expenſis petere.

Exceptione.

Iniurioſa ſnīa lata ↄ̃ fideiuſſorem ſui culpa non preiudicat debitori.h.d. ¶ In text.ibi,iniuria iudicis, quē ꝓuocaſti ↄ̃ te,dicēdo ſibi vituperiū.Jac.de Are.
1 ¶ † Op.ꝙ iniuria facta vni,nocear alteri.l.ſi fundus.in fi.ſ.loc. ⁊ l.ad eos.ſ.com.Gl.non ſol.tu dic,qō hic non nocet alteri,quo ad actionem dandā ↄ̃ alterum:ſꝫ ibi nocet ad exceptionē parandam ↄ̃ alium,ſed nec ēt ad exceptionem ꝓdeſſet,ſi ipſe fuit cauſa iniurie.l.ſi merces.§.culpe.ſ.loc.Et de hoc Cy.ponit diſtin.in l.ſi de fundo.C.loc.Et an quo ad exceptionem alteri noceat iniuria,dic vt ibi.Sed an quo ad actionem dandā,ipſe non bñ dicit, ideo dicam hic. ¶ Op.qñ ꝓuo.non eſt ne.l.ij. Sol.hec ſnīa non
2 continet expreſſum errorem. ¶ † Quero,quō fuit commiſſa culpa a fideiuſſore: Dicit gl.q2 damnatus fuit,⁊ nō appellauit,Et iſtud exemplū eſt bonū in ſe,nō tñ in iſta l.q2 nō appellare, nō eſt cā damnationis iniuſte,ſed eſt cā nō faciende reuocationis. Secūdo,dt gl.ꝙ exceptionē nō oppoſuit qō verū eſt in ſe, ꝑ l.ſi fideiuſſor.ſ.man.ſꝫ non in hac l.q2 tex.dt,ꝙ exceptione vſus.Aliud exēplū eſt,ꝙ nō ꝓbauit,vel per minus idoneos teſtes. Sꝫ iſtud nō eſt bonū,q2 ſic ſnīa eſſet iuſta,q2 ſꝫ ꝓbata reſpectu iuſtitie humane.Dat ergo exēplum Jac.de Are. ꝙ fuit iniuriatus iudici ⁊ dixit ſibi vituperiū.Vel dic, ꝙ exceptionem oppoſuit , ſꝫ inepte.Vel dic,ꝙ conduxit aduocatum minus peritum, qui neſcit allegare iura partis,vel nullum conduxit,arg.eius qō no.ſ.ſol.
3 mat.l.ſi ab hoſtibus.§.j. ¶ † Secundo q̄ro,dr̄ hic, ſi culpa tua, quid ſine tua culpa: Gl.dt idem.⁊ hic ſubaudi maxime,ſm Ja. ⁊ idem Dy.Contrarium videtur tenere gl.in l.ſi per imprudentiam.in prin.ſ.de euic.⁊ gl.in l. Papinianus.alias incipit, l.ſi quis prohibuerit.ſ.de pub.⁊ Ja.de Are. dicit ↄ̃rie ſunt vere.⁊ iſta no.alle.l.ij.§.ſolet.ſ.de here. ven. ⁊ idem Oldr. Sꝫ in iſtis dictis duo ſunt inculcata : vnum eſt , vtrum iniuria facta fide
a iuſſori,noceat principali.[a] Secundum eſt, vtrum iniuria facta emptori

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

emptori, noceat venditori. Et in fideiuſſore ⁊ principali tene
opi. Jac. de Are. ꝯ iſtam gl. per iſtam legem, ſumptã a ꝯrio ſen-
ſu, ⁊ per l. ſi ꝓcurator. §. ignorantes. ſ. man. Probo per ſimile.
Negotiũ illud non pertinet principaliter ad fideiuſſorem, ſed
ad re m principalem. Modo ſnĩa lata ꝯ eum, ad quem negotiũ
non ſpectat principaliter, non nocet ſibi, ſed dño, l. iniurioſa. l.
4 etiam. C. manda. ⁊ ſic in fideiuſſore, ⁊ principali. † In alio, vcʒ ĩ
emptore ⁊ venditore, male dnt gl. ꝯrie. ⁊ Jac. de Are. ⁊ Old. q̃r
dnt ꝯ d. l. ſi per imprudentiam. in prin. Nam qualiter põt poni
quod culpa partis ſit imprudentia iudicis: Certe nõ, ſed culpa
ipſius iudicis, ⁊ eius qui fecit eum eſſe in illo officio, ⁊ ideo non
datur regreſſus ipſi emptori, q̃r periculum caſus fortuiti perti
net ad emptorem facta emptione. l. neceſſario. ſ. de peri. ⁊ com
mo. rei ven. ⁊ l. i. C. de peri. ⁊ commo. rei ven. Sed illud quod fe
b cit iudex fuit caſus fortuitus[b] quo ad partes, ideo ad emptoreʒ
ſpectat. ꝯ facit qđ doc. tangunt in l. emptor. C. de euict. nõ tñ dnt
iſta ad l. ij. §. ſolet. ſ. de here. ven. Rñ. ꝙ ibi eſt caſus conuerſus
ad d. l. ſi per imprudentiam. q̃r ibi fuit lata ſnĩa ꝯ venditorẽ. ad
quem non ſpectabat periculuʒ rei. ¶ Quero, ⁊ reuoco in dubiũ,
5 † an ſnĩa ꝯ vnum lata per iniuriam, noceat alteri quo ad actionẽ
dandam ꝯ alium. Doc. in d. l. ſi fundo. C. loca. dnt indiſtincte ꝙ
non. Tu vero dic, aut queris, non noceat alteri, hoc eſt, ei pro q̊
eſt lata, an cuidam extraneo. Primo caſu aut eſt lata ꝓ eo, ⁊ ad
eius vtilitatem ⁊ commodum, ⁊ poteſt ei nocere, vt ꝯ eum actio
detur, q̃r non põt dicere ſnĩam iniquam, vel nullaʒ. l. ſi ſeru⁹ plu
rium. §. i. ſ. de leg. i. ⁊ no. ſ. de verb. obl. l. ſtiplõ iſta. circa prin.
l. in gl. magna. Aut eſt lata ꝓ eo, ſed non ad eius vtilitatem, vel
in cã criminali, ⁊ tunc iniurioſa ſnĩa non põt accuſatori preiudi
care vltra id, quod per eum petitũ eſt, vt ꝯ eum poſſit dari actio
ex vigore huius ſnĩe, vt. ſ. de bon. lib. l. qui cum maior. §. is de-
c mum. verſ. ſi tamen quis. ¶ Secundo caſu[c] dic, aut ſnĩa fuit in-
iuſta culpa partis, ⁊ alteri nõ nocet, vt ꝯ eum detur actio, vt hic.
Sic dʒ intelligi. l. ſi pro ea. C. man. Aut pars non fuit in culpa
⁊ tunc aut ad illum ꝯ quem eſt lata ſnĩa, non pertinebat negotiũ
principaliter, ſed ad alium, ⁊ tunc põt alteri nocere, vt ꝯ eum, ad
quem principaliter pertinebat, detur actio, vt hic, a ꝯrio ſenſu. ⁊
man. l. etiam. ⁊. ſ. man. l. ſi ꝓcurator. §. ſi ignorantes. niſi ei poſ-
ſit opponi culpa ꝓuocationis omiſſe, d. §. ſi ignorantes. Aut ne
gotium pertinebat principaliter ad eum, ꝯ quem eſt lata, ⁊ tunc
aut ad eum, ꝯ quem eſt lata, rei periculuʒ pertinebat, ⁊ tunc ſibi
nocet, ⁊ non alteri, d. l. ſi per imprudentiam. ſ. de euict. Aut ad
alium pertinebat periculum, ⁊ tunc illi nocet. l. ij. §. ſolet. ſ. de
6 here. vel act. vend. ¶ † Quero, dixi, ſi culpa ſua hoc accidit, im-
putet ſibi, de qua culpa intelligatur. Rñ. de illa, que venit ex na
7 tura ꝯtus, de quo tractatur. ¶ Quero ſecundo, an in dubio ꝓſu
matur culpa: Gl. ꝙ non, ⁊ bene, ⁊ lʒ alias dicatur, ꝙ in dubio ꝓ-
ſumitur ꝓ ſnĩa. l. Herennius. §. Caia. ſ. de euic. tñ hic ponitur ꝓ
conſtanti, ſnĩa eẽ iniuſtam: ſed dubitabatur de culpa partis an
8 ille qui dt, debeat probare, ⁊ ſic ſit cautus aduocatus. ¶ † Que
ro, de qua exceptione loquitur hic. Rñ. de ea que ꝓueniebat ex
perſona rei, vel ei reo poterat ꝓdeſſe: alias ſecus vt no. in l. ſi fi-
9 deiuſſor. §. quedam. ſ. man. ¶ † Quero, an reus teneatur dare
fideiuſſori ꝓbationes ad huiuſmodi exceptionem: Rñ. ſic, vt. ſ.
d de act. emp. l. creditor. ⁊ C. de fideic. l. inſtra. ¶ Quero[a], qñ † fide
10 iuſſor ſuccumbuit, an actione mandati recuperabit ſumptus li-
tis: Rñ. ſic arg. C. man. l. etiam. ⁊ ſ. mand. l. ſi mandato meo. §. ſi
fideiuſſor poterit etiam, vt puto pendente iudicio, petere a reo,
vt ſibi pecuniam pro expenſis det, q̃r eius negotium gerit. l. ſi
vero non remunerandi. §. ſi. ſ. man.

ADDITIONES.

a Alexã. ¶ Noceat principali. vtrum iniuria facta fideiuſſori no-
ceat principali, ⁊ vtrum iniuria facta emptori noceat vẽditori,
vide plene in c. ſi. de emp. ⁊ ven. Cy. in l. ſi de fundo. C. loc. ⁊ que
no. in l. ſi. C. de act. emp. ⁊ vend. limitat hoc, niſi venditor fuiſſet
pñs in iudicio, ſm gl. no. in l. emptor. C. de euic. Et de fideiuſſo-
re, vide Bal. poſt gl. in l. b pro ea. in ſi. C. man. ⁊ Jo. And. in re-
gula damnum. in mercu. vbi tʒ opi. Jac. de Are. ꝯ iſtã gl. Pau.
de Lea. in commento. c. ſi venditori. in ſi de emp. ⁊ vend. in em-
ptione tʒ iſtam gl. ſecutus Cy. in l. emptor. C. de euic. Et de fide
iuſſore, vide Bal. in l. pignus. C. de pig. vbi videtur tenere illeʒ
quod gl. hic. ¶ Adde ꝙ opin. glo. hic tenet etiam Pau. de Ca.
conſ. cxxxvi. ⁊ incipit, viſis ⁊ conſideratis omnibus ſuperi⁹ nar
ratis. vol. i.

Ale. ¶ Caſus fortuitus. Et ibi iniuria iudicis appellatur caſus
fortuitus. adde Bal. in l. pignus. C. de pign. act. ⁊ ibi vide. Et
gñaliter ad quem talis caſus ſpectat, adde Bart. in l. ſi per im-
prudentiam. de euic. ⁊ Bal. in l. falſus. C. de fur. ⁊ quid ſi quis ꝓ
mittit, ꝙ etiam ſi per iniuſtitiam fuerit euicta res, vult teneri, ⁊

iudex tulit ſnĩam non ſeruato ordine iudiciario, vtruʒ ille tenea
tur. Ang. in conſ. clxxvi. inci. premittendum eſt ad euidentiam,
ꝙ verbum de facto dt, ꝙ non, per iſtam rõnem, q̃r vr̃ ſe ad ſolita
obligare. l. fiſtulas. §. frumenta. ſ. de ꝯh. emp. Dat etiam caute-
lam Ang. ꝙ ſi quis ſtipulatus fuiſſet de euict. ⁊ fecit in inſtrõ po
ni hec verba ⁊ quocunq; modo ⁊ qualitercunq;, ꝙ tunc venditor
teneretur etiam ſi res fuiſſet euicta per compꝛomiſſum, quo caſu
lʒ non veniat euictio. l. ſi dictum. §. ſi. ſ. de eui. tñ ſi fuiſſet dictuʒ,
vt. ſ. dixi, tunc veniret euictio. Gl. eſt ſing. in l. cuʒ pena. ſ. de ar
bit. de qua ẽt meminit Bal. in l. ſi dom⁹. in §. de euic. ſ. đ lega. i.
c Rom. ¶ Secundo caſu. Vide Bar. in d. §. ſi ignorantes. ⁊ ꝯſu
lo nunc Parme ſm iſtam, ⁊ aliam doct.
d Ale. ¶ Quero. Si fideiuſſor ſuccubuit in lite petere poſſit ſum
ptus, ⁊ an pendente lite petere poſſit ſumptus pro lite a reo, ad
de quod no. Bal. in l. in teſtõ. C. de teſt. mil.

LXX LXIX.

1 ☞ Stante ſtatuto ꝙ pro vulnere quis ſoluat centum, ⁊ ꝓ homi-
cidio mille, ſi accuſatus de vulnere dedit fideiuſſorem de iudi-
cio ſiſti, ⁊ iudicato ſoluendo, poſtea vulneratus moriat̃, an fide-
iuſſor teneatur in mille.

a Fideiuſſores[a] magſtratuuʒ:
Qui intercedit pro officiali ſimpliciter, vr̃ intercede-
re in intereſſe, non in penam ex maleficio impoſitam.
h. d. ¶ No. facit. ĩ. ad muni. l. libertus. §. ſi. ⁊ ideo fiunt hodie ſti
plõnes magis large, vt ꝓmittat intereſſe ⁊ penam, ⁊ ſoluere oẽʒ
1 condemnationem, que de eo fieret, ⁊c. ¶ † Querit hic Dy. ſtatu-
b tum[b] eſt, ꝙ ꝓ vulnere quis ſoluat centum, ꝓ homicidio qs ſol
uat mille, contingit, ꝙ accuſatus de vulneribus dedit fideiuſſo-
rem de iudicio ſiſti, ⁊ iudicato ſoluendo, poſtea vulnerat⁹ ẽ mor-
tuus, ⁊ reus eſt condemnatus in mille, an fideiuſſor teneat̃: Dic
vr̃ ꝙ non, ⁊. ĩ. eo. l. ſi. ⁊ ſ. de in lit. iur. l. i. ⁊ de eo quod cer. lo. l. cen
tum capue. ⁊. ĩ. prox. §. facit. de pe. here. l. item veniunt. §. cum
c prediximus. Eꝯ vr̃, ꝙ teneatur, q̃r tunc vr̃ mortuus, cuʒ fuerit
vulneratus, vt. ſ. ad l. Aqui. l. ait lex. ⁊ l. huic ſcripture. ⁊ đ dam.
d infec. l. damni. §. Sabini. Item q̃r hr̃[d] pro facto, quod de ꝓximo
fiendum eſt, vt. ſ. de teſt. mil. l. pe. ⁊ de execu. tu. l. non tm̃. facit. ſ.
eo. l. ſi quis ꝓ eod. §. ſi nummos. Cõiter conſueuit determinari.
Aut tpe quo fideiuſſit apparebat vulnus mortale, ⁊ teneatur, vt
quo leg. l. ſi. in prin. ſi non apparebat, non teneatur, argu. ſ. ad l.
Aqui. l. qui occidit. ⁊ l. in lege. ſm Dy. ſed mihi vr̃ ꝙ debeamus
aliter dicere. Nam fideiuſſores iudicatum ſolui, ⁊ ſimiles, non te
nentur, niſi cum eẽt iudicatum, ſeu cũ ꝓceditur ſuper illa actio-
ne, ſeu accuſatione, in qua interceſſerit, l. cum querebat̃. ĩ. iudi.
ſol. Eſt modo videre, an ſup eadẽ actione, ſeu accuſatione ſit mo
do condemnatus, in qua fideiuſſor interceſſit, ⁊ de iure cõi bene
diceret verum Dy. l. damni. §. Sabini. ſ. de dam. infe. q̃r fuit in-
tentata accuſatio ex l. Corne. cum mortaliter vulnerauit. Tene
eñ ſiue ſequat̃ mors ſiue non, ⁊ tunc eſt vera opi. Dy. q̃r tunc dr̃
mortuus a tpe vulneris. Sed de iure ſtatutorum, q̃r vna eſt pe-
na vulneris, ⁊ alia occiſionis, fideiuſſor interueniens ſuper illo
vulnere. de homicidio non tenet̃, q̃r non ſuper eadem accuſatio
ne eſt damnatus, vt. ĩ. iud. ſol. cũ querebat̃. Dixi in d. l. damni. §.
Sabini. ſ. de dam. infe. ⁊ ibi vide. Et predicta vera, ſi interceſſe-
rit accuſatione iam ꝓpoſita: ſed ſi nulla eẽt ꝓpoſita accuſatio, ſʒ
ſolum ſuper vulnere ꝓmiſit de iudicio ſiſti, ⁊ iudicato ſoluendo,
tunc tenet̃, q̃r tunc vr̃ fideiuſſiſſe in oẽm cãm, que ex vulnere de-
ſcenderet. l. ſi quis pro eo. §. ſi nummos. ſ. eo.

ADDITIONES.

a ¶ Fideiuſſores. Pro ꝯcordia, aduerte, ꝙ fideiuſſor datus ſuper
delicto de ſoluendo in oẽm condõnem, non tenet̃ ad ea, que ve-
niunt extrinſecus ad penam. puta ſtatuti, ꝙ de quolibet delicto
aliquid ſoluatur, vel ad penaʒ quadrupli, Inſt. de act. §. quadru
pli. Ita Bar. in l. i. ſ. de in lit. iur. Sed ꝯ allegat̃ tenere in hac l.
fideiuſſores. ⁊ in l. quero. in prin. §. i. ſ. loc. Tu dic, illud quod dr̃
in d. l. i. intelligitur, qñ ſimpliciter fideiubet, in hac vero. l. fide-
iuſſores. ⁊ in d. l. quero. qñ gñaliter fideiuſſit, ⁊ in oẽm caſum, ⁊c.
ita ſenſit ipſe Bar. in d. l. i.
b Aler. ¶ Statutum eſt. Per Bal. in l. ij. cum l. ſeq. ff. qui ſatiſd.
cog. ⁊ ibi etiam Rom.
c Alex. ¶ Eꝯ vr̃. Pro quo eſt gl. ſing. in l. qui Stichum. ſ. de cõ-
feſ. ſm Bal. in l. tranſigere. C. de tranſa. ⁊ vide Bal. in c. i. quib.
mo. feu. amit. an homicidia in totum puniri debeat.
d Alex. ¶ Item q̃r hr̃. Adde quod not. Bar. in l. ſenatus. ĩ. de ac-
cu. in pe. q. ¶ Adde Pau. de Ca. hic, qui dicit inſpiciendam eẽ
inquiſitionem, ſi loquitur de vulnere ſimpliciter, vt fideiuſſor nõ
teneatur. Si vero loquitur de vulnere mortali, tunc propter il-
lam additionem, cenſetur inquiſitus etiaʒ de morte, ⁊ fideiuſſor

tenebit. Et dt ꝯſuluiſſe in ciui. Brix. ⁊ ita fuiſſe iudicatũ. Sed quid ſi aliquis fideiubeat pro aliquo, qui vulnerauit aliquem, ⁊ vulneratus moriatur, ille vero aufugiat nunquid in aliquo teneatur fideiuſſor: vide Bald. conſ. ccxx vij. lib. ij. ⁊ vide quod voluit Jo. And. in addi. Spe. in rub. de fideiuſ.

a **§. Pro Aurelio.** [a] Qui intercedit in ſummam, non tenetur ad vſuras. h. d. Dic de hoc, vt l. quero. ſ. loc. ⁊ l. centum capue. de eo quod cer. lo.

ADDITIO.

a Alex. ¶ Pro Aurelio. Uide Bal. in l. fideiuſſor. C. eo. ti.

LEX LXX.

1 ☞ Actio vna in aliam transfunditur.
Cauſa inſpicitur non titulus actionis, ⁊ nu. 3.
2 Tutor non pōt liberare ſe principaliter authore, ſed in ꝯñiā ſic, ⁊ principaliter per ſolutionem. nu. 4.
5 Liberatio fideiuſſoris facta a tpe, q2 fideiuſſit ad tēpus, non porrigitur ad reum.
6 Actio quare hic non mutetur ex mutatione tituli actionis, ſed ſecus in l. iij. §. idem ſcribit. ſ. de pec.

Tutor datus. Si obligatio fideiuſſoris tpe tollit. in aliā transfunditur, ⁊ principalis remanet, ⁊ ſolō fideiuſſoris liberat principalem, ⁊ mandati actione, eum parit. h. d. ⁊ ē diffic. in tex. ⁊ diuido eam, q2 primo format vnā queſt. inter tu. ⁊ pup. Scdo ponit queſt. inter principalem ⁊ tuto. eundemq; fideiuſ. qñ ſol. eſt facta finita tutela. Tertio, queſt. ponit inter tut. ⁊ principalem, ⁊ ſoluit durante tutela. Scda ibi, ⁊ quãuis. Ter-
1 tia ibi. l3 eñ. ¶ † No. ꝙ vna actio in aliam transfunditur. l. quoties. §. item ſi tpali. ſ. de admi. tu. ⁊ l. diuortio. de neg. ge. ¶ Se-
2 cūdo no. ꝙ inſpicit cã, non titulus actionis. Item not. † ꝙ tutor non pōt ſe liberare ſe authore principaliter, ſed p quandā ꝯñiā.
3 ¶ † Op. de l. iij. §. idem ſcribit. ſ. de pec. vbi inſpicit titulꝰ, ⁊ nō cã. Gl. non ſoluit. Cy. C. ad Mac. l. ſi filius. dt ibi, ꝙ ibi tit. nouꝰ trahit originem ab obligatione noua: hic ab antiqua. S3 illud eſt nihil dicere, q2 hic ēt ab obligatione noua, ſ. ꝯctu tutele. Tu dic, ꝙ in ꝯrio ex mutatione tituli, mutat rō legis: ſed hic ex muta-
4 tione tituli non mutat rō legis, quod declara vt. j. dicã. ¶ † Op. de l. ſi. ſ. de autho. tut. Sol. hic vr̃ text. rñdere, ꝙ ſua authoritate principaliter non liberat, ſed p quandam ꝯñiam. Sed ꝯ hoc vr̃ l. quoties. §. ſicut. ſ. de admi. tu. Gl. dt ibi, cum iudice. Dyn. dt, dic vt l. ſi. ſ. de aut. tu. vbi gl. dt, ꝙ ſe authore tutor ſoluendo pōt ſe liberare indiſtincte a pupillo, d. l. quoties. §. ſicut alio modo quā per ſolōnem non poſſet principaliter, ſed per ꝯñiam ſic. l. j. ſ. de aut. tu. ⁊ hanc tene. Et qd hic dr, quod ſua authoritate efficere nō poſſet, ⁊c. intellige. ſ. alias quam p ſolōnem. Gl. tñ. ſ. ſi cer. pe. l. ſingularia. in j. gl. dt, ꝙ eſt ſpeciale, in cã mutui: quod ē fal-
5 ſum. l. fiſtulas. §. j. ſ. de ꝯb. emp. ¶ † Quero, qualiter eſt fideiuſſor liberatus tpe. Rñ. gl. q2 ad tp̄s fideiuſſit. Et intellige ꝙ talis liberatio non porrigebat ad reum, alias hec lex non pcederet.
6 Facit. ſ. de admi. tu. l. pupillus. in fi. ⁊ qd ibi no. ¶ † Quero, quare hic non mutat actio ex mutatione tituli actionis, ſed ſecus in l. iij. §. idem ſcribit. ſ. de pec. Rñ. pr̃ cōcedendo peculium vr̃ velle ꝙ filius ꝯbat, ⁊ ſic equum fuit eum obligari ex eius ꝯctibus d peculio, ſed non vult ꝙ delinquat, ideo actione ex delicto non tenetur. Unde ſi contingit, ꝙ illa actio que eſt ex delicto, conuertatur in actionem deſcendentem ex ꝯctu, vel quaſi, superuenit rō equitatis, que vult patrem teneri de peculio, que ratio non erat prius: ſed in hac l. non mutatur rō, q2 ideo tutor incidit in ſecundam obligationem, q2 tenebatur ex prima. Itē ſoluēdo ex hac ſecunda liberat reum: vnde equitas eſt eadem ꝯ reum dari actionem mandati, ſicut ſi ſoluiſſet ex prima.

LEX LXXI.

Si reo. Pro obligatio ſub cōditione pōt accipi fideiuſſor ſub dua. condi., copulatiue conceptis, ſi vero diſiunctiue inſpicit quod priꝰ extiterit. h. d. ¶ Op. ſ. eo. l. Grece. §. illud. Sol. Dicit gl. refert an in quantitate, vel tpe, vel in qualitate ſit plus vel minus. q. d. hic eſt plus in qualitate: ibi in quantitate, vel tpe, ꝙ non pl3, vt. ſ. eo. l. hi qui acceſſionis. Dic ergo ſm Dy. ꝙ hic, cuꝯ pendet conditio, nullo tpe eſt obligatus in plus.

§. Sub diuerſis. Si inter obligationem principalis, ⁊ fideiuſſoris eſt diuerſitas condōnis, inſpicitur que precedit. h. d. ¶ Opp. gl. de l. verbis. ſ. ad l. Falc. ⁊ non ſoluit. Dic, ꝙ hic euentus inſpicitur quo ad impediendam actionem naſci ex hoc ꝯctu, non quo ad tollendam aliam actionem ad eundem effectum tendentē, vt no. per Dy. in c. actus legitimi. de reg. iur. lib. vj.

§. Si reo. Si reus promittat fundum, poteſt accipi fideiuſſor in vſufructu. h. d. Vr̃ hic, quod ſi principalis promittit fundum, ⁊c. Sed tex. vr̃ dicere ꝯ in l. ⁊ per iuſiurandum. §. illud. j. de accept. Gl. non ſoluit. Dic, ꝙ in accipiente vſusfructus eſt pars fundi, in remittente non, vt ibi. Et ratio eſt, ſi teneris mihi ad vſumfructum formalem qui traditur mihi a te, ⁊ ab alio proprietatem, tūc ille vſusfructus formalis penes me efficietur cauſalis, ⁊ erit illud idem. S3 ſi in remiſſione hoc non pōt contingere, teneris mihi ad fundum, ⁊ libero te ab vſufructu, tñ remanens mihi obligatus ad proprietatē, qua tradita remanet apud te vſusfructus formalis, qui nunq̄ fuit debitus, ⁊ ſic eris liberatus ab eo, quod nō debetur, ideo nō v3, q2 alia res eſt, vt in ꝯrio. ꝯ acit. ſ. de verb. obl. l. ſi ita ſtipulatus fuero, ſi Titius. §. j. ⁊ quod ibi dixi.

§. Adeo. Op. q2 ſi ipſe ſeruus interrogat, vr̃ fideiuſſor teneri pro eodem apud eundem, ꝯ. l. heres a debitore. §. j. ſ. eo. ⁊. j. l. prox. Solue vt in gl.

§. Si a furioſo. Op. ſ. eo. l. Marcellus. Sol. vt ibi. Querit gl. quid ſi ſciēter intercesſit: Dñt quidam eum teneri. Gl. ꝯ, q2 non eſt principalis, cui accedat: quod pl3, niſi iuraſſet, q2 tunc vr̃ actu3, vt valeat oi modo, quo melius poteſt, vt dixi. ſ. eo. l. ſi quis pro eo. in princ. ⁊ ideo tenetur, vt principalis.

1 ☞ Promiſſio indemnitatis non v3 facta vt maleficium committatur, nec v3 pactum inter conſortes, ꝙ vno condemnato omnes teneantur.

a **§. Id quod vulgo.** [a] Pro maleficiis non pōt accedere fideiuſſor, ſed p obli-
1 gationibus deſcentibus ex maleficio. h. d. ¶ † No. ꝙ ſi pmitto tibi ſoluere penam, ſi commiſeris tale maleficium, nō v3 talis p-
b miſſio: quod maxime eſt notandum p ſyndicis[b] cōitatis, qui ad petitionem potentum non denunciant maleficia, ⁊ recipiunt promiſſionem de indemnitate, q2 non v3. Sed an valeat pactū qd inuicem faciunt conſortes in Tuſcia, ſc3, quod ſi quem eorū cōtingeret condemnari p maleficio, oēs contribuerēt. Et vr̃ ꝙ nō, vt hic, q2 inuitantur ad delinquendum.

ADDITIONES.

a Pom. ¶ Id qd vulgo. No. non valere fideiuſſionem, vt quis teneatur pro alio maleficium committente, vide Bal. in l. vt vim. ad fi. ſ. de iuſt. ⁊ iur. Quid de iudice, ſi promittitur ſibi indemnitas, per hanc legem videtur ꝙ non valeat, vide Bar. in l. ſi qs vxori. j. de fur. Ang. hic addit, ꝙ ſi dominus expulſus a ſuo caſtro cum vaſallis, recte promitteret illis indemnitatem armorum, ⁊ equorum, q2 iuſtu3 bellum, vide Spec. in ti. de iudicijs. §. ſpecialia. verſ. ſimilis queſt.

b Alex. ¶ Pro ſyndicis. Syndicus non pōt petere ſibi caueri de indemnitate, qd tene menti, ⁊ vide Bart. in aut. nouo iure. C. de pena iudi. qui ma. iud. ſecus tñ in iudice, vt ſingulariter dixit Bar. in l. ſi qs vxori. in §. ſi fugitiuū. j. de fur. ¶ Adde ꝙ Pau. de Caſt. inducit etiam ꝯ ſocios, qui faciunt pacta, ꝙ ſi de maleficio venient condemnandi, quilibet contribuat, q2 tale pactū nō v3. Et quando valeat promiſſio indemnitatis pro delicto, vide Bal. conſ. cliij. lib. iij.

LEX LXXII.

1 ☞ Succeſſio h3 vim ſolutionis. [e]ximit perſonam ab obligatione. ⁊ nu. 3. Et h3 vim ſolutionis, qñ heres nullum incommodum patitur. ⁊ nu. 4.
2 Fideiuſſor quis apud eundem pro eodem non pōt eſſe,
3 Que impediunt ꝯhenda, impediunt iam ꝯcta.
5 Fiſcus ſuccedens debitori, ⁊ fideiuſſori, ipſo iure liberatur mandator.
Liberatio ſuperueniens vni ex correis, non nocet mādatori, qñ h3 reum obligatum actione mandati.
6 Mandator tenetur inſolidum, quando duo rei. pro quibꝰ mandauit inſolidum promiſerunt, ⁊ ꝯ eos inſolidum h3 actionem mandati.
7 Mandator ꝯ fiſcum, qui ſucceſſit creditori ꝯ ipſum agentē etiā hodie poteſt opponere beneficium diuiſionis ſibi competens ex perſona reorum.
8 Culpa alterius, ex qua quis lucrum ſentit, qñ poſſit ſibi opponi, tam agendo, quam excipiendo.
9 Confuſio non h3 vim ſolutionis.
10 Duo rei debendi an videantur inuicem fideiubere.
11 Accuſator ſi ſuperuenit inquiſitione pendente, an debeat ſuperſederi in inquiſitione.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

12 Accuſatore bannito, ꝓpoſita accuſatione, reus non poteſt ꝺ ban
no opponere, lꝫ ex forma ſtatuti querimonie bannitorum audiri
non debeant.

a Vranius. [a] Iſta ē bona lex [b], ⁊ ſubtilis. Per
b confuſionem, perſona ab obliga-
tione eximitur, ⁊ eius acceſſorie obligationes: ſecus
in correis principaliter obligatis, qui ī obligatione
remanent. h. d. vſqꝫ ad. §. ſi ponamus. Et diuide. Primo ponit
thema, ⁊ q̄onem, ⁊ alleg. pro vna parte. Secundo ponit quedam
conferentia ad deciſionem q̄onis. Tertio, oñdit Iuriſconſultus
dubitationem, ⁊ ponit deciſionem q̄onis. Quarto, conſuluit mā
datori de equitate. Quinto, loquitur qualiter ꝯ correum poteſt
agi. Sexto, ponitur nouus caſus. ſ. ſi creditor fideiuſſori ſucce-
dat. Secunda ibi, ⁊ quidem. Tertia ibi, ſed cum duo rei. Quar-
ta ibi, plane. Quinta ibi, cum altero aūt. Sexta ibi, quod ſi cre-
1 ditor. ¶ No. † vnam regulā, quod ſucceſſio hꝫ vim ſolutionis.
2 ¶ † Item ꝙ apud eundem quis pro eodem non poteſt eſſe fide-
3 iuſſor. † Item not. ꝙ ſucceſſio eximit perſonam ab obligatio-
ne. Item no. ꝙ que impediunt ꝯhenda, impediūt iam ꝯcta. No.
4 iſtum tex. qui dicit, aut ſocij, aut non. ¶ Ex gl. op. † q2 in verſi. ⁊
quidem dr̄, ꝙ ſucceſſio hꝫ vim ſolōnis. In verſ. ſed cum duo. ꝙ
iure confuſionis eximitur perſona. Sol. ſucceſſio vīz ſolutionis
hꝫ, qñ ex hoc nullum incommodum patit̄ heres, vt in ver. ⁊ qui-
dem. Sed cum eēnt duo rei, haberet incommodum, ſi hr̄et vim
ſolōnis ſucceſſio, vt in ver. ſed cum duo. ⁊ l. ſi ei. § fi. ſ. de euicti.
¶ Venio ad gl. dr̄ hic, ꝙ que impediunt ꝯhenda, ⁊c. Opp. de l.
patre furioſo. ſ. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ l. pluribus. §. ⁊
ſi placeat. ſ. de verb. obl. Sol. hic fuit defectus cauſe finalis: in
ꝯrijs ſecus, vt plene dixi in d. §. ⁊ ſi placeat. ¶ Op. ⁊ nunc venio
ad op. fortes. Dr̄ hic, quod fideiuſſor, ſeu mandator pōt elige-
re fiſcum inſolidum. Contra, q2 fiſcus non pōt intelligi obligatꝰ
eſſe, cum ſucceſſio eximat perſonam ab obligatione, ⁊ ſic talis
5 mandator non ſoluit ꝓ eo. Huius † timore dicit gl. ꝙ fiſco ſucce
dente debitori, fideiuſſor ipſo iure non liberatur, ſed ope exce-
ptionis: ſed hoc non eſt verum per l. in omnibus. ī. de ſol. vbi dr̄
ꝙ obligatio ipſo iure tollitur ſucceſſione. Veritas eſt, dicit Ja.
de Are. fateor ꝙ ille non eſt obligatus, ⁊ ꝓ eo non ſoluit, ſed pro
alio ſi ſoluit, tñ ꝯ illum hꝫ actionem mandati: vt. ī. prox. §. ⁊ libe
ratio ſuperueniens vni ex correis, non nocet mandatori, qñ hꝫ
6 eum obligatum actione mandati inſolidum. ¶ † Op. ꝙ māda
tor non poſſit agere ꝯ quemlibet inſolidū, q2 non fuit actuꝫ, er-
go, ⁊c. l. reos. §. cum tabulis. ſ. de duo. re. Sol. dt glo. eo ipſo, ꝙ
ipſi ꝓmiſerunt inſolidum, apparet pro eis mandatorem teneri
inſolidum, ⁊ ſic inſolidum ꝯ eos hꝫ actionem mandati, quod no.
7 ¶ Ex gl. op. † hic dr̄, ꝙ pōt fiſcum eligere inſolidum. ꝯ, q2 duo
rei hn̄t beneficium diuiſionis, vt in corpore. de duo. re. ⁊ ex ꝑſo
na eorum mandatores. l. inter eos. §. duo rei. ⁊ §. creditor. ſ. eo.
Facit no. per Dy. in l. ſi pupillus. ſ. de fideiuſ. tu. Sol. dt Dyn. ⁊
quidam hn̄t, ⁊ quidam non, ꝙ hoc ꝓcedit ſm iura antiqua: ſecꝰ
ſm iura hodierna: q2 imputet ſibi ſi non oppoſuit beneficiū diui
c ſionis, ſed iſtud [c] eſt verum, ſi mandator vellet agere ꝯ correum,
cui fiſcus non ſucceſſit, ſed ꝯ ipſum fiſcum ſecus, q2 non pōt obij
cere culpam, ex qua lucrum ſentit. l. cum in fundo. verſi. ꝙ ſi mu
lier. ſ. de iure do. Non. n. pōt dicere, debuiſti mihi opponere be
neficium diuiſionis. Sed gl. in ver. ꝙ ſi mulier, dt, ꝙ agendo nō
poſſum culpam obijcere, ex qua lucrum ſentio, ſed excipiēdo ſic.
Et ita fiſcus pōt opponere excipiendo, ꝙ non petijt diuiſionem,
ſed non eſt verum, per l. vendicantem. ⁊ l. ſeq. ſ. de euict. ⁊ quod
8 ibi no. † Vt aūt intelligas, capias hr̄ tria verba. Qñqꝫ culpa al-
terius, ex qua lucrum ſentio, eſt cā actionis mee, ⁊ tunc non poſ-
ſum ſibi opponere agendo. l. cū in fundo. §. ꝙ ſi mulier. ſ. de iur.
do. l. nupta. §. j. ſ. ſol. matr. Qñqꝫ culpa eſt cā exceptionis mee, ⁊
tunc aut eſt commiſſa circa illam actionem, ꝯ quam dolo ſibi ex-
ceptionem opponere, ⁊ tunc poſſum opponere d. §. ꝙ ſi mulier.
in gl. que ſic dꝫ intelligi. Aut eſt commiſſa illa culpa circa aliud
quam circa actionē, ex qua agis, ⁊ tunc non poſſum obijcere cul
pam, ex qua lucrum ſentio. l. vendicantem. ſ. de euic. Vel veriꝰ
⁊ breuius dic, aut culpam, ex qua lucrum ſentio, volo obijcere
alicui ad q̄ndum vel retinendum illum lucrum, quod inde per-
cepi, ⁊ poſſuꝫ, vt in vſucapione ⁊ preſcriptione que perimunt a-
ctionem ⁊ exceptionem. Et ita loquitur glo. in d. l. cum in fundo.
Aut habito illo lucro occaſione illius culpe, volo ad aliud ꝯ te
agere vel excipere, ⁊ non poſſum, vt d. ver. ꝙ ſi mulier. ⁊ gl. in d.
l. vendicantem. ⁊ ſic dꝫ intelligi quod. ſ. dixi. ¶ Venio ad glo.
magnam, ⁊ ꝯ illud quod dicitur, inſolidum agi, ſi non eſt ſocius,
obſtāt tres regule. Prima eſt, q2 bona fides non patitur ꝙ bis
idem exigatur. modo fiſcus habebat ſolidum ſuccedendo. item
nunc habebit a ſocio ſolidum, habebit ergo bis idem. Alia eſt
regula, quod tenetur cedere actionem ꝯ correum, cui ſucceſſit:
qd non pōt, ergo repellitur exceptione. l. Stichum. §. pe. ⁊ l. mo
deſtinus. ī. de ſol. ⁊ iſte tanguntur in glo. Extra gl. eſt alia regu
la, ꝙ ſi ſoluo ſolidum, medietatem repetam a non ſocio, actione
negotiorum geſtorum. l. j. ⁊ ibi no. C. de duob. re. ergo obijciam
fiſco, ꝙ non pōt me conuenire inſolidum, cum poſſum ab eo repe
tere. Huius ꝯrij timore dicit gl. ꝙ de rigore dicit verum tex. ſed
de equitate obſtat exceptio. Sed ꝯ hoc oppo. q2 ſi hoc eſſet ve-
rum, tunc idem eēt in caſu, qñ ſunt ſocij, quia de rigore tenentur
inſolidum, ſcꝫ q2 ſocij, ⁊ pōt repetere tunc de equitate pro parte
reconuenitur. Huius contrarij timore dicit Roge. ꝙ non eſt dif
ferentia, niſi q2 magis aperte hꝫ actionem ſocius, quaſi non eēt
ſocius. Quid dicemus. Certe durum videtur mihi ꝙ tantꝰ ho-
mo quantus Paulus Iuriſconſul. qui fuit author huius legis,
loqueretur ita ſtulte. Et ideo dico. ꝙ hic loquitur, quando erant
duo rei debendi ex cauſa lucratiua, ⁊ ſic nulla regula obſtat. Nā
non obſtat prima, q2 per ſucceſſionem non videtur habere ſoli
dum, q2 non habet vim ſolutionis, vt dixi. Item nec ſecunda, q2
non dꝫ cedi actio. vt dicam. ī. titu. ij. l. Modeſtinus. Item nec ter
tia regula, quia non poteſt repetere. l. in lege Falcidia hoc eſſe
ſeruandum. ſ. ad leg. Falc. ſed huic obſtat iſta lex. in princ. que
loquitur qñ duo rei ſunt ex contractu mutui, ergo non ex cauſa
lucratiua. Sed reſpondeo ꝙ licet queſtio proponatur in duobꝰ
reis ex cauſa mutui, tamen ab illo verſiculo, ſed cum duobus, lo
quitur generaliter in duobus reis ex cauſa lucratiua, ⁊ ſic non
refertur ad caſum propoſitum. Et ſi vis dicere, ꝙ ad propoſitū
primum caſum refertur, dic, ꝙ hec pecunia tota peruenit ad il-
lum correum, cui fiſcus non ſucceſſit, ⁊ ſic dicte regule non ob-
ſtant eadem ratione. ¶ Vlterius ꝯ predicta oppo. nam legata
liberatione acceptilatio facta vni ex duobus reis ſocijs, ꝓdeſt
alteri in totum. l. iiij. §. nunc de effectu. ſ. de libe. lega. quare non
ſucceſſio, que loco ſolutionis habetur. Item ſententia abſoluto
9 ria prodeſt alteri. l. ſi duo. ſ. de arb. ⁊ ſic confuſio. Sol. dicit † gl.
d ꝙ confuſio non habet [d] ſolutionis vim, ſed iſtud non declarat, q2
pactum factum vni non habet vīz ſolutionis, ⁊ prodeſt alij in to
tum. l. eandem. §. j. ſ. de duobus re. ⁊ l. iiij. §. nunc de effectu. ſ. de
lib. leg. Vnde aduerte dixi tibi in l. ex duobus reis. ſ. de duob.
reis. ꝙ eatenus quatenus ſocius pōt repetere a ſocio liberato,
eatenus ſibi prodeſt pactum. l. eandem. §. j. ſ. de duobus re. ⁊ fa
d. l. iiij. §. nunc de effectu. de lib. lega. Modo ad propoſitum, qñ
ſunt duo ſocij, ſi vni eſt factum pactum, ſiue ab alio petatur dimi
dia ſiue etiam vnus denarius, partem iſtius quod ſoluit, repe-
tet a ſocio: q2 omne commodum ⁊ incommodum debet eſſe com
mune, ſiue ſint ſocij omnium bonorum, ſiue illius obligationis
tantum. ⁊ illud verum, quando accidit durante ſocietate: hic ve
ro iſta confuſio ſit poſt mortem, ⁊ ſic ſocietate finita, merito par
tem petet a ſocio. Nam cum ſocietas ſit finita, non poteſt cogi
communicare id, quod exegerit. Solum enim illud exigit, quod
ipſi, qui conuenitur, ſoluendo in diuiſione obuenit: ⁊ ideo puto,
quod ſi facta diuiſione inter correos vni fiat pactum, illud non
10 prodeſt alteri in parte, que ſibi obuenit ſoluenda. † Vltimo hec
lex inducitur ad plures queſtiones. Primo inducitur per glo.
an duo rei debendi videantur inuicem fideiubere, dixi vobis. ſ.
11 de duo. re. l. reos. in prin. ¶ Querit Dy. † hic, ſi pendente inqui
ſitione ſuperueniat legitimus accuſator, an debeat ſuperſederi
in inquiſitione? Et videtur ꝙ ſic per iſtam legem, ibi, vt quem-
admodum. ⁊c. Et de hoc per Dy. in c. actus legitimi. de reg. iu.
lib. vi. ⁊ dicam in l. ſi maritus. §. j. de adul. ⁊ per Cy. in l. ea qui-
12 dem. C. de accuſ. ¶ † Deinde querit Dy. quidam accuſauit [e] al-
e terum, deinde fuit exbannitus, modo iſte accuſatus dicit, ꝙ ſu-
per accuſatione ſua facta per exbannitum, non dꝫ procedi ꝑ for
mam ſtatuti, quo cauetur, quod querimonie exbannitorum non
audiantur, ⁊ videtur quod non poſſit procedi, per iſtum text.
ibi, vt quemadmodum, incipere, ⁊c. ⁊ l. poſt finitam. ſ. de ſuſpec.
tut. ⁊ l. hos accuſare. §. hoc beneficium. ī. de accuſ. ⁊ l. iiij. §. pen.
ſ. de lib. agn. Econtra videtur, ꝙ poſſit procedi, poſtquam iudi
cium eſt iam inchoatum, vt. ſ. de iuriſd. om. iud. l. cum quedam
puella. Et ita quidam habent iſtam queſtionem inſolutam, ta-
men videtur mihi, ꝙ ſit caſus in l. neganda. C. qui accu. non poſ.
⁊ l. is qui reus. ī. de pub. iud. vbi accuſationem de nouo non po-
teſt dare deportatus, ſed antiquam proſequi. Ad contraria re-
ſpondeo. Primo non obſ. lex iſta, q2 hic ſuperuenit defectus in
cauſa finali: in queſtione propoſita ſuperuenit defectus in per-
ſona, id eſt in accuſante, non in cauſa finali, q2 non deſinit deli-
ctum eſſe, licet accuſator ſit exbannitus. Nec obſt. l. hos accuſa
re. §. hoc beneficio. ī. de accu. q2 ibi ſuperuenit beneficium accu
ſato, quo poteſt vti, ſed in queſtione propoſita vtitur ex bāno ac
cuſantis quod non licet per iura. ſ. alle. Non obſt. l. iiij. §. fi. ſ. de
lib. agn. ⁊ l. poſt finitam. ſ. de ſuſpe. tuto. q2 ibi ſuperuenit defe-
ctus in cauſa finali vel materiali, vt dixi. ſ. de verb. obl. l. pluri-
bus. §. ⁊ ſi placeat.

ADDITIONES.

a ¶ Uranius. Pro concor. aduerte, qñ audiri non dꝫ in iudicio
bannitus, vel vſurarius manifeſtus vigore ſtatuti Bar. ſentit in
l. eleganter. §. ſi quis poſt. ff. de condi. inde. ꝙ iſta exceptio pōt
opponi poſt lit. conteſt. Contrarius tñ alleg. in hac l. Uranius.
circa fi. Tu dic, in ꝓpꝛijs terminis non loquitur Bart. in hac l.
Uranius. ſicut loquitur in d. §. ſi quis poſt. qꝛ hic querit, nungd
poſſit proſequi accuſatio ꝓpoſita per illum, qui poſtea exbanni
tur, ⁊ concludit ꝙ ſic, cū ſic iam cepta, non tñ de nouo fieri: ſic ⁊
hic lꝫ poſt lit. ꝯteſt. hec forte alleget, tñ non ob hoc repellitur ꝙ
poſt lit. conteſt. ⁊c. Sed qꝛ fuit accuſatio ꝓpoſita ante bannum,
nec de directo loquitur, nec ſe ſe fundat ſuper lit. conteſ. ergo nō
contrariatur. Adde ad materiam, de qua per Pau. de Caſ. ſuo
conſ. cxlj.

b Alex. ¶ Bona lex. Uide gl. no. in l. debitori. de pac.

c Poma. ¶ Sed iſtud. Et tene menti, ſi reus debendi ſuccedit fi-
deiuſſori, lꝫ extinguat obligatio, non tamen extinguitur hypo-
thecaria, tex. eſt ſing. ſm Ange. hic, in l. cum quis. §. qui pro te.
j. de ſolu.

d Alex. ¶ Confuſio non hꝫ. Adde gl. ⁊ Bar. in l. ſi ſocer. ſol. mat.
⁊ in l. heres qui a debitore. §. fi. ſ. eo. dum queritur, an ſucceſſio
habeat viꝫ ſolōnis, vel confuſionis tm̃, ⁊ qñ ſucceſſio habeat viꝫ
ſolōnis, ⁊ que ſit rō, vide Bar. in l. ſi is qui pro emptore, de vſu
ca. Item fallit in rei vend. que competit heredi ꝯ defunctum, qꝛ
non confunditur ſm Bal. no. in l. ſi vxor. C. de bo. aut. iud poſ. ⁊
ibi an confundatur quo ad fideiuſſores, ⁊ hypothecas. Et qñ ſuc
ceſſio habeat vim ſolōnis, vide Pau. de Ca. conſ. clvij. inci. no
tandum eſt ad euidentiam.

e Alex. ¶ Quidam accuſauit. Titius accuſauit Seiuꝫ, poſtea Ti
tius fuit bannitus poſt accuſationem vtrum poſſit procedi ſup
accuſatione, ſtante ſtatuto ꝙ bannitus non audiat. ⁊ Bar. hic tꝫ
ꝙ pōt ꝓcedi, ⁊ per ꝯñs tꝫ, ꝙ exceptio iſta, ꝙ bannitus non dꝫ au-
diri, non pōt opponi poſt iudicium inceptum, vt in q. iſta: ſecus
ante. Sed aduerte, qꝛ Bar. tꝫ ꝯtrium, ſcꝫ ꝙ poſſit in quacunque
parte iudicij opponi, in l. eleganter. ſi quis poſt. de condit. inde.
in ver. qñqꝫ exceptio non purgatur per ꝯteſtōnem quod no. ⁊ re
peritur in hac materia notab. conſi. ꝯ ran. de Albe. ccxx. ⁊ ō hac
q. per Ang. in l. is qui reus. in prin. de pub. iu. ⁊ per Imo. ⁊ per
Bal. in l. j. C. qui accu. non poſ. ⁊ vide que no. Bar. in l. hoc accu
ſare. §. j. j. de accu. ⁊ Bal. in l. cum mulier. ſ. ſol. ma. Et caue an
Bar. in d. l. hos accuſare. §. j. ſit ꝯtrius hic dictis. Adde ꝙ Pe.
de Anc. in c. cum inter. de except. dicit idem in excōicato eē, qđ
dicit Bar. in bannito, ſm Jo. And. forte diceretur ꝯtrium eē ve
rius. Nihil tn allegat. Ita dicit eſſe in c. j. de accu. ⁊ ibi p Abba.
¶ Adde ꝙ Pe. de Anc. conſ. ccccvij. tꝫ, quod ſtante ſtatuto, ꝙ
ſtetur dicto denunciatoris, ꝙ ſi poſt denunciationem fuerit ban
nitus denunciator, ꝙ vno dicto non ſit danda fides, alleg. inter
alia hanc legem. Et ad hoc vide Jo. And. in addi. ad Spe. in ti.
de accuſ. verſ. excipitur.

§. Si ponamus. Pactum factū vni ex correis, non preiudicat mādatori. h. d. ¶ Op. qꝛ imputet ſibi mandator, ſi ſoluit. l. fideiuſſor. in prin. ſ. man. Sol. dicit gl. hic mandator, ſeu fideiuſſor fuit ignorās: ſecꝰ ſi ſciens, vt in ꝯrio, vel fuit pactum perſonale. Sed tex. aliter ſol uit. Dic ergo ꝙ hic fuit factum pactum vni ex correis debendi, ita ꝙ nō ꝓdeſt alteri reo, ⁊ fideiuſſor ſoluit pro eo, qui remanet ſic obligatꝰ, ⁊ hꝫ actionem etiam ꝯ liberatum, per rōnem in tex. qꝛ non poterit auferre actionem mandato ei, qui contemplatione vtriuſqꝫ interceſſit, vt. ſ. prox. dixi.

b ☞ Mandatum pōt per alium impleri, ſi in eo venit dari.

1 §. Placet. Iſte. §. hꝫ duas lec. No. ſcōam, quod mādatum † pōt impleri per alium, quod ꝓcedit in caſu. §. noſtri, qñ in mandato venit dari, qđ per alium pōt explicari. C. de cad. tol. l. vnic. §. ne aūt: ſecus ſi fieri, vt ibi.

LEX LXXIII.

Si fideiuſſori. Accept. latio facta fideiuſſori, qui in obligationem non incidit non prodeſt debitori. h. d.

LEX LXXIIII.

1 ☞ L. j. ſ. de in lit. iur. non habet locum in ſtipulatione iudicatū ſolui.

Cum procurator. Contumacia rei non auget obligationem fideiuſſoris. h. d. Lex loquit̃ in fideiuſſore rem ra. ha. quid in fideiuſſore iudicatum ſolui, ⁊ an ſi iurat̃ in litem ꝯ eum, an intelligat̃ in eo quod creſcit illa accuſatio ꝓp iurm: Gl. in l. j. ſ. de in lit. iur. dicit, ꝙ ſic. Ego reprehendo gl.
2 † per l. iudicatum ſolui ſtiplō expeditam. j. iud. ſol. Sed ſuſtinendo eam dic, qñqꝫ iurat̃ in liteꝫ in actione bone fidei, ⁊ tunc nō datur niſi vna ſnia, ⁊ tunc ad id, quod in illa prima deuenit, tenetur fideiuſſor, d. l. iudicatum ſolui. ſ. iudic. ſol. ꝯ facit quod no. de act. emp. l. j. in j. gl. magna. Qñqꝫ feruntur due ſnie, ⁊ tunc fideiuſſor tenet̃ ad id quod deuenit in prima, niſi forſan interceſſerit ēt in ſecundo iudicio.

De nouationibus & delegationibus. Tit. ij.

LEX I.

1 ☞ Pupillus ſine tutoris authoritate obligat̃ naturaliter. ⁊
qualiter hoc intelligat̃, ⁊ nu. 7.
2 Precedens obligatio qñ poſſit nouari per ciuilem tm̃.
3 Nouatio precedentis obligationis, pōt fieri, ne dum per ſtipu-
lationem, ſed etiam per alium ꝯtum.
4 Seruus ꝓmittere pōt aīo nouandi, qñ promitteret ex cā pecu-
liari, ⁊ non eſſet interceſſio.
5 Actio ciuilis tendens ad eundem effectum, ad quem obligatio
iuris gentium, illam tollere pōt.
6 Proximus pubertati in maſculo dr̃, qui eſt in decimo anno cū
dimidio, femina in nono anno cum dimidio.
8 Infans, nec infantie proximus, nec pupillus contrahens cum
tutore, nec prodigus, cui bonis eſt interdictum, nec minor, nec
mulier prohibiti per ſtatutū contrahere quare obligantur na-
turaliter.
9 Adultus ꝯhens, qñ obligetur ciuiliter ⁊ naturaliter.
Adultus nō obligat̃ ciuiliter ⁊ naturaliter, quando a iudice eſt
interdicta adminiſtratio.

a Nouatio. [a] Primo dt quid ſit nouatio.
Scdo, vñ dicat̃. Tertio, qualis
dꝫ eſſe obligatio nouata. Quarto, qualis dꝫ eſſe
nouatio nouās. Scda ibi, nouatio eſt. Tertia i-
bi, illud. Quarta ibi, dūmō. Prima ⁊ ſcda pars
nō egent ſummario. Tertia ⁊ quarta hr̃ hoc dñt.
Per ſequentem oblōnem ēt naturalem tm̃ nouat̃ precedēs, qua
liſcunqꝫ obligatio fuerit. ¶ No. j. quid ſit nouatio. Scdo, vnde
1 dicat̃. Iteꝫ no. ꝙ naturalis nouat precedentē. Item no. ꝙ pu
pillus ſine tutoris authoritate naturaliter obligat̃. ¶ Op. pri-
mo, qꝛ nouatio eſt ſtiplō, ideo debuit diffinire nouationem, ꝑut
ſtiplōnem, vt l. v. §. ſtiplō. ſ. de ver. obl. Sol. Nouationem vocat
hic non ipſum ꝯtum. ſ. in modo ſciendi, ſed effectum ipſius ſm
gl. ⁊ iſtud diffinitur hic. ¶ Opp. j. eo. l. aliam. Sol. ibi loquit̃ de
2 nouatione neceſſaria, hic de voluntaria. ¶ † Quero, vtrū prece
dens obligatio poſſit nouari per ciuilem tm̃: Gl. dt ꝙ non, qꝛ ci
uilis fit ex ſtiplōne, que hꝫ conſenſum, ⁊ ſic naturalem parit. l. j. in
fi. ſ. de pact. Sed gl. non bene dicit, qꝛ poſſibile eſt ꝙ ciuilis tm̃
nouet̃, qꝛ teneris ad centum ſub ſpe future numerōnis, ⁊ inde ē
ante biennium obligatio ciuilis tm̃, ſm gl. noſtram, vt no. C. de
iu. ⁊ fac. igno. l. cum quis. ⁊ ſ. de condit. inde. l. j. ⁊ ideo ſi interim
promitto illa centum ſub ſpe future numerōnis ēt per ciuilem
nouatur prima, ⁊ nihil repugnat. Dat gl. aliud exemplum p qđ
lite conteſtata fit nouatio ꝑ ciuilem obligationem tm̃, vt. j. eo. l.
delegare. Sed certe per litis conteſtōnem inducit nouatio ne-
ceſſaria, ⁊ de iſta non loquit̃ hic. Sed dicam. j. e. l. alias. Qñqꝫ fit
per lit. conteſt. nouatio voluntaria, qꝛ voluntarie conteſtaris li-
tē, de qua loquit̃. j. eo. l. delegare. In iſta ēt eſt conſenſus, ⁊ ſic ēt
3 naturalis obligatio ſubeſt, vt doc. dñt in l. j. C. de iudi. ¶ Sed †
quero, an per alium ꝯtum poſſit fieri nouatio precedētis obli-
gationis quam per ſtiplōnem: Ur̃ ꝙ non, per l. item illa. in fi. de
conſti. pec. vbi interuentu noue perſone in conſtituto non ſit no-
b uatio. Contrariū [b] ego dico, ⁊ do tex. quem neſcio alibi in l. ſi mā-
dato meo. §. fi. ſ. man. tñ hic eſt plus, qꝛ per ſtiplōnem preſume
bat nouatio: in alijs vero nō preſumebat, niſi hoc ageret, d. l. itē
4 illa. in fi. de conſt. pec. ⁊ l. ſi mādato meo. §. fi. ſ. man. ¶ † Quero
c quid ſi ſeruus [c] promittit animo nouandi, an nouet̃ prima: Glo.
dicit ꝙ non, qꝛ cum ſit interceſſio non obligat̃ ciuiliter, nec na-
turaliter, vt. ſ. ti. j. l. ſeruus inſcio. ⁊ l. ſeq. De hoc habes tex. In-
ſti. quibus mo. tol. obl. §. preterea. Unde puto quod ſi non eſſet
interceſſio vt qꝛ promitteret ex cā peculiari, quod tunc fieret no
5 uatio. ¶ † Quero, quō ſtiplō que eſt actio ciuilis pōt tollere o-
bligationem iuriſgentiū, vt. j. ti. ij. an inutilis. §. acceptam. ⁊ l. ſi
accepto latum: Dic, quod actio iuris ciuilis que directe tendit
ad perimendum obligationem, non pōt eam tollere, ſed actꝰ ci-
uilis tendens ad eundem effectum, ad quem obligatio iuriſgen
tium, bene pōt tollere, ⁊ ſic eſt mirabilis productio, vt no. Inſti.
quib. mod. tol. obli. §. item per acceptilationem. in fi. §. per glo.
Uenio ad verſ. illud. Opp. ſ. de condi. ind. l. quod pupillus. ⁊ l.
pupil-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN